

Dogfen ir Cyhoedd

CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

Mrs Annwen Morgan
Prif Weithredwr – Chief Executive

CYNGOR SIR YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY COUNTY COUNCIL
Swyddfeydd y Cyngor - Council Offices
LLANGFNI
Ynys Môn - Anglesey
LL77 7TW

Ffôn / tel (01248) 752500
Ffacs / fax (01248) 750839

RHYBUDD O GYFARFOD		NOTICE OF MEETING	
PWYLLGOR GWAITH ARBENNIG (CYLLIDEB)		EXTRAORDINARY EXECUTIVE (BUDGET)	
DYDD LLUN 2 MAWRTH 2020 10.00 o'r gloch		MONDAY 2 MARCH 2020 10.00 am	
SIAMBR Y CYNGOR SWYDDFEYDD Y CYNGOR LLANGFNI		COUNCIL CHAMBER COUNCIL OFFICES LLANGFNI	
Swyddog Pwyllgor	Ann Holmes 01248 752518	Committee Officer	

AELODAU/MEMBERS

Plaid Cymru/Party of Wales

Llinos Medi Huws, Carwyn Jones, R Meirion Jones, Alun W Mummery, Robert G Parry, OBE, FRAGS,
Robin Wyn Williams

Annibynnol/Independent

Richard Dew, Dafydd Rhys Thomas, Ieuan Williams

COPI ER GWYBODAETH / COPY FOR INFORMATION

I Aelodau'r Cyngor Sir / To the Members of the County Council

Bydd aelod sydd ddim ar y Pwyllgor Gwaith yn cael gwahoddiad i'r cyfarfod i siarad (ond nid i bleidleisio) os ydy o/hi wedi gofyn am gael rhoddi eitem ar y rhaglen dan Reolau Gweithdrefn y Pwyllgor Gwaith. Efallai bydd y Pwyllgor Gwaith yn ystyried ceisiadau gan aelodau sydd ddim ar y Pwyllgor Gwaith i siarad ar faterion eraill.

A non-Executive member will be invited to the meeting and may speak (but not vote) during the meeting, if he/she has requested the item to be placed on the agenda under the Executive Procedure Rules. Requests by non-Executive members to speak on other matters may be considered at the discretion of The Executive.

Nodwch os gwelwch yn dda fod cyfarfodydd y Pwyllgor yn cael eu ffilmio ar gyfer eu darlledu'n fyw a'u darlledu wedyn ar wefan y Cyngor. Mae'r Awdurdod yn Rheolydd Data dan y Ddeddf Diogelu Data a bydd data a gesglir yn ystod y gweddarllediad hwn yn cael ei gadw'n unol â pholisi cyhoeddedig yr Awdurdod

R H A G L E N

1 **DATGANIAD O DDIDDORDEB**

Derbyn datganiadau o ddiddordeb gan unrhyw Aelod neu Swyddog mewn perthynas ag unrhyw eitem ar y rhaglen.

2 **MATERION BRYS A ARDYSTIWDYD GAN Y PRIF WEITHREDWR NEU SWYDDOG A BENODWYD GANDDI**

Dim materion brys ar adeg anfon allan y rhaglen hon.

3 **MONITRO CYLLIDEB REFENIW – CHWARTER 3, 2019/20** (Tudalennau 1 - 30)

Cyflwyno adroddiad gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151.

4 **MONITRO CYLLIDEB GYFALAF – CHWARTER 3, 2019/20** (Tudalennau 31 - 42)

Cyflwyno adroddiad gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151.

5 **MONITRO CYLLIDEB CYFRIF REFENIW TAI - CHWARTER 3, 2019/20** (Tudalennau 43 - 50)

Cyflwyno adroddiad gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151.

6 **DEFNYDDIO CRONFEYDD WRTH GEFN A BALANSAU** (Tudalennau 51 - 70)

Cyflwyno adroddiad gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151.

7 **DATGANIAD AR STRATEGAETH RHEOLI'R TRYSORLYS 2020/21** (Tudalennau 71 - 110)

Cyflwyno adroddiad gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151.

8 **ARFERION RHEOLI TRYSORLYS (TMP)** (Tudalennau 111 - 144)

Cyflwyno adroddiad gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151.

9 **GWASANAETHAU GOFAL CYMDEITHASOL DIBRESWYL YN Y GYMUNED - FFFIOEDD A THALIADAU 2020/21** (Tudalennau 145 - 152)

Cyflwyno adroddiad gan y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol.

Nodwch os gwelwch yn dda fod cyfarfodydd y Pwyllgor yn cael eu ffilmio ar gyfer eu darlledu'n fyw a'u darlledu wedyn ar wefan y Cyngor. Mae'r Awdurdod yn Rheolydd Data dan y Ddeddf Diogelu Data a bydd data a gesglir yn ystod y gweddarllediad hwn yn cael ei gadw'n unol â pholisi cyhoeddedig yr Awdurdod

- 10 **CARTREFI'R AWDURDOD LLEOL AR GYFER POBL HYN - PENNU'R FFI SAFONOL** (Tudalennau 153 - 156)
Cyflwyno adroddiad gan y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol.
- 11 **FFIOEDD CARTREFI GOFAL Y SECTOR ANNIBYNNOL AR GYFER 2020/21**
(Tudalennau 157 - 162)
Cyflwyno adroddiad gan y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol.
- 12 **Y CYNLLUN ARIANNOL TYMOR CANOL A'R GYLLIDEB AR GYFER 2020/21**
(Tudalennau 163 - 184)
Cyflwyno adroddiad gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151.
- 13 **STRATEGAETH GYFALAF A RHAGLEN GYFALAF 2020/21 I 022/23**
(Tudalennau 185 - 208)
Cyflwyno adroddiad gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151.
- 14 **CYLLIDEB GYFALAF DERFYNOL ARFAETHEDIG AR GYFER 2020/21**
(Tudalennau 209 - 216)
Cyflwyno adroddiad gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151.

This page is intentionally left blank

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
ADRODDIAD I:	PWYLLGOR GWAITH
DYDDIAD:	2 MAWRTH 2020
PWNC:	MONITRO'R GYLLIDEB REFENIW, CHWARTER 3, 2019/20
AELOD(AU) PORTFFOLIO:	Y CYNGHORYDD ROBIN WYN WILLIAMS
PENNAETH GWASANAETH:	MARC JONES
AWDUR YR ADRODDIAD:	CLAIRE KLIMASZEWSKI
RHIF FFÔN:	CLAIREKLIMASZEWSKI@YNYSMON.GOV.UK 01248 751865
E-BOST:	
AELODAU LLEOL:	Amherthnasol
A - Argymhelliad/argymhellion a rheswm/rhesymau	
<p>1. Ym mis Chwefror 2019, gosododd y Cyngor gyllideb net ar gyfer 2019/20 gyda gwariant net y gwasanaethau, swm o £133.324m, i gael ei gyllido o incwm o'r Dreth Gyngor, Trethi Cenedlaethol Annomestig a grantiau cyffredinol. Roedd y cyfanswm ar gyfer ei wario ar eitemau cyffredinol ac eitemau nas cynlluniwyd ar eu cyfer yn £1.891m. Cafodd y gyllideb ar gyfer Premiwm y Dreth Gyngor ei chynyddu i £1.444m. O'r herwydd, mae cyfanswm y gyllideb ar gyfer 2019/20 yn £135.210m.</p> <p>2. Roedd y gyllideb am 2019/20 yn cynnwys yr angen i wneud arbedion gwerth £2.561m. Mae'r rhain wedi cael eu hymgorffori yng nghyllidebau unigol y gwasanaethau a chaiff llwyddiant neu fethiant i'w cyflawni eu hadlewyrchu yn y tanwariant/gorwariant a ddangosir. Tra bod angen arbedion sylweddol unwaith eto i gydbwysu'r gyllideb, cafodd swm ychwanegol o £0.277m ei gynnwys yn y gyllideb a'i ddal yn ganolog. Bydd yr arian ychwanegol hwn yn cael ei ddyrannu i gwrdd â phwysau ychwanegol ar y gyllideb fel a phan maent yn codi. Yn ychwanegol at hyn, cafodd £479k o'r cyllid (50%) mewn perthynas â chostau pensiynau athrawon ei gadw'n ganolog gan fod cost pensiynau athrawon wedi cael ei gyllido'n llawn yn flaenorol yn y gyllideb a ddatganolwyd i'r ysgolion ond a fydd, ar gyfer 2019/20, yn cael ei gyllido gan grant. Mae'r cyllid craidd hwn a ryddhawyd wedi cael ei roddi yng nghronfa wrth gefn gyffredinol y Cyngor.</p> <p>3. Mae'r adroddiad hwn yn nodi perfformiad ariannol gwasanaethau'r Cyngor ar ddiwedd Chwarter 3, 31 Rhagfyr 2019. Ceir hefyd grynodeb o'r sefyllfa ragdybiedig ar gyfer y flwyddyn gyfan. Dylid nodi fod darogan y sefyllfa ar gyfer diwedd y flwyddyn ar ddiwedd Chwarter 3 yn anodd oherwydd gall y sefyllfa newid yn sylweddol wrth i ni fynd drwy gweddill y flwyddyn.</p> <p>4. Y sefyllfa ariannol gyffredinol a ragamcendir ar gyfer 2019/20 gan gynnwys Cyllid Corfforaethol a'r Gronfa Dreth Gyngor yw gorwariant o £1.246m. Mae hyn yn cyfateb i 0.92% o gyllideb net y Cyngor ar gyfer 2019/20. Mae hyn i'w briodoli i bwysau ariannol tebyg i'r rhai a brofwyd yn 2018/19, a'r mwyaf sylweddol o'r rhain yw cost y Gwasanaethau Oedolion.</p> <p>5. Argymhellir y dylid:-</p> <ul style="list-style-type: none"> (i) Nodi'r sefyllfa a amlinellir yn atodiadau A a B yng nghyswllt perfformiad ariannol yr Awdurdod hyd yma a'r alldro disgwylidig ar gyfer 2019/20; (ii) Nodi'r crynodeb o'r cyllidebau wrth gefn ar gyfer 2019/20 fel y manylir arnynt yn Atodiad C; (iii) Nodi'r sefyllfa mewn perthynas â'r rhaglen buddsoddi i wario yn Atodiad CH; (iv) Nodi'r sefyllfa o ran arbedion effeithlonrwydd 2019/20 yn Atodiad D; (v) Nodi'r modd y caiff costau staff asiantaeth ac ymgynghorwyr eu monitro yn 2019/20 yn Atodiadau DD, E ac F; 	

B - Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?		
Amherthnasol		
C - Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?		
Mae'r mater hwn yn un sydd wedi ei ddirprwyo i'r Pwyllgor Gwaith.		
CH - A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?		
Ydi		
D - A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?		
Ydi		
DD - Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arweinyddiaeth (UDA) (mandadol)	
2	Cyllid / Adran 151 (mandadol)	Amherthnasol – y Swyddog Adran 151 yw awdur yr adroddiad hwn
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	
7	Sgriwtini	
8	Aelodau Lleol	
9	Unrhyw gyrff allanol / arall/eraill	
E - Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)		
1	Economaidd	
2	Gwrth-dlodi	
3	Trosedd ac Anhrefn	
4	Angylcheddol	
5	Cydraddoldebau	
6	Cytundebau Canlyniadau	
7	Arall	
F - Atodiadau:		
<ul style="list-style-type: none"> • Atodiad A – Adroddiad Monitro'r Gyllideb Refeniw – Chwarter 3 2019/20 • Atodiad B – Tabl o'r Alldro Dros Dro gyfer 2019/20 • Atodiad C – Crynodeb o'r Cyllidebau ar gyfer Digwyddiadau Annisgwyl 2019/20 • Atodiad CH – Adolygiad o'r Prosiectau Buddsoddi i Arbed 2019/20 • Atodiad D – Adolygiad o Arbedion Effeithlonrwydd 2019/20 • Atodiad DD – Gwybodaeth ynghylch monitro Staff Asiantaeth 2019/20 • Atodiad E – Gwybodaeth ynghylch monitro Ymgynghorwyr • Atodiad F – Gwybodaeth fanwl mewn perthynas â'r gwariant ar Ymgynghorwyr 		
FF - Papurau Cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):		
<ul style="list-style-type: none"> • Cyllideb Refeniw 2019/20 (fel y cafodd ei hargymell gan y Pwyllgor hwn ar 18 Chwefror 2019 a'i mabwysiadu gan y Cyngor Sir ar 27 Chwefror 2019) 		

MONITRO'R GYLLIDEB REFENIW - CHWARTER 3 2019/20

1. Balans Cyffredinol

Roedd gan y Cyngor gronfeydd wrth cefn clustnodedig gwerth £8.728m a chronfeydd wrth gefn yn yr ysgolion a oedd yn werth cyfanswm o £ 0.631m ar ddechrau'r flwyddyn ariannol. Arweiniodd yr alldro terfynol, archwiliedig ar gyfer 2018/19 at falansau cyffredinol a oedd yn £5.912m ar gychwyn y flwyddyn ariannol gyffredol.

Cymeradwyodd y Pwyllgor Gwaith yr eitemau canlynol ar gyfer eu cyllido o'r Gronfa Gyffredinol yn 2019/20:-

Cyfarfod y Pwyllgor Gwaith	Swm £m	Pwrpas
Balans agoriadol drafft	-5.912	Y gronfa wrth gefn derfynol archwiliedig ar 31 Mawrth 2019.
Cyngor Llawn 27 Chwefror 2019	-0.479	Bod cyllid (50%) mewn perthynas â chostau ychwanegol pensiynau athrawon yn cael ei ddychwelyd i'r gronfa wrth gefn gan fod cost pensiynau athrawon wedi cael ei gyllido'n llawn yn y Gyllideb a Ddatganolwyd i'r Ysgolion. Yn lle hynny, bydd y pensiynau athrawon hyn yn cael eu cyllido drwy grant gan Lywodraeth Cymru yn 2019/20.
Pwyllgor Gwaith 25 Tachwedd 2019	0.110	Cyllid ar gyfer tâl gwyliau athrawon llanw o Ragfyr 2015 hyd heddiw. Gall hyn amrywio rhywfaint pan fydd yr argostau gwirioneddol yn hysbys.
Balans Diwygiedig Cronfa Gyffredinol y Cyngor	-6.281	Fel y soniwyd uchod, gall hyn newid ar ôl gwneud addasiadau'n dilyn archwiliad.

Yn unol â'r alldro cyffredol a ragamcener ar gyfer 2019/20, tybir y bydd gorwariant o £1.246m a fydd yn lleihau balansau wrth gefn y Cyngor i £5.035m os yw'r duedd yn parhau. Yn y gorffennol, mae'r Pwyllgor Gwaith wedi cytuno i gyflwyno Arian wrth gefn ar gyfer Gwasanaethau, lle caniateir i unrhyw wasanaeth sydd â tanwariant ar ddiwedd y flwyddyn gadw hyd at 2.5% o'u cyllideb net blynyddol neu £75k (pa un bynnag yw'r uchaf) er mwyn ailfuddsoddi yn eu Gwasanaeth a gwella gwytnwch yn y dyfodol. Yn seiliedig ar y sefyllfa ar ddiwedd Chwarter 3, byddai hyn yn golygu Gwasanaethau yn cadw £0.427m gan leihau'r arian wrth gefn cyffredinol i £4.608k. Mae hyn ymhell islaw'r isafswm o £6.7m a bennwyd ar gyfer y gronfa gyffredinol ac a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn ar 27 Chwefror 2019.

2. Perfformiad Ariannol fesul Gwasanaeth

2.1 Mae manylion y perfformiad ariannol fesul gwasanaeth am y cyfnod a'r alldro rhagamcanedig ar gyfer pob un wedi'i nodi yn Atodiad B. Rhagwelir gorwariant o £1.096m ar wasanaethau ar 31 Mawrth 2020. Amcangyfrifir gorwariant o £0.008m ar Gyllid Corfforaethol. Yn ogystal, rhagwelir diffyg o £0.142m mewn perthynas â chasglu'r Dreth Gyngor - mae £0.315m ohono i'w briodoli i ddiffyg ar y Dreth Gyngor am y flwyddyn. Rhagamcener gwaged o £0.173m ar y Premiwm Dreth Gyngor a fydd o gymorth i ostwng y diffyg cyffredinol mewn perthynas â'r Dreth Gyngor. Rhagamcener ar hyn o bryd y bydd gorwariant o £1.246m yn y gyllideb refeniw yn ei chyfanrwydd yn 2019/20, sef 0.92% o gyfanswm cyllideb refeniw net y Cyngor.

2.2 Mae'r tabl isod yn crynhoi'r amrywiadau sylweddol (£100k neu uwch). Nodwch os gwelwch yn dda bod y ffigyrau hyn yn ymwneud â'r sefyllfa o ran y cyllidebau y mae modd eu rheoli ym mhob gwasanaeth.

**Crynodeb o'r amrywiadau rhagamcanedig ar gyfer 31 Mawrth 2020
yn seiliedig ar wybodaeth ariannol fel yr oedd ar 30 Medi 2019**

	(Tan) / Gorwariant £000
Oedolion	1,032
Trawsnewid Corfforaethol	(185)
Adnoddau	(149)
Costau Democraataidd Corfforaethol	136
Costau nad oes modd eu rheoli – dyledion drwg, yswiriant a chostau cyfalaf pensiwn	400
Y Dreth Gyngor gan gynnwys Premiwm y Dreth Gyngor	(130)
Arall (cyfanswm amrywiadau llai na £100k)	
Cyfanswm yr Amrywiadau gor/(tan)wariant	1,246

3. Eglurhad o'r Amrywiadau Sylweddol

3.1 Dysgu Gydol Oes

3.1.1 Addysg Ganolog

3.1.1.1 Roedd gorwariant o £186k (7.62%) yn y gwasanaeth hwn ar ddiwedd Chwarter 3. Y rhagamcan ar gyfer diwedd y flwyddyn yw gorwariant o £9k (0.18%). Mae hyn yn welliant sylweddol o gymharu â'r gorwariant o £180k a ragamcanwyd yn ystod Chwarter 2 ac mae wedi codi oherwydd oedi wrth benodi Uwch Swyddogion i swyddi gwag.

3.1.1.2 Mae yna nifer o orwariannau a thanwariannau ar draws y Gwasanaeth ac fe'u rhestrir isod:-

- Disgwylir i Gludiant Ysgol orwario o £359k ar Dacsis. Gweithredwyd y system 'One Transport' yn ystod y flwyddyn ariannol flaenorol ac mae hyn ynghyd â'r ymarfer ail-dendro a gynhaliwyd, wedi golygu y bu modd gostwng y gorwariant cyffredinol gan oddeutu £230k o gymharu â'r hyn a fyddai fel arall.
- Mae Cyd-Strategaeth AAA Ynys Môn a Gwynedd dal yn disgwyl y bydd gorwariant o £167k oherwydd y galw mewn perthynas ag anghenion dysgu ychwanegol.
- Rhagwelir gorwariant o £38k ar gostau statudol integreiddiad y sector uwchradd. Cafodd y gyllideb hon ei lleihau £50k yn 2019-20 fel rhan o'r broses arbedion ond mae galw am y gwasanaeth wedi cynyddu gan olygu na ellir cyflawni'r arbedion hyn yn llawn.
- Rhagwelir ar hyn o bryd y bydd tanwariant o £385k yn y gyllideb ar gyfer Lleoliadau All-sirol. Mae hyn oherwydd y gostyngiad yn y galw am y lleoliadau hyn gan gynnwys dwyn i ben y ddarpariaeth addysgol ar gyfer un achos cymhleth ble mae'r cleient bellach yn gyfrifoldeb i'r Gwasanaethau Oedolion fel y nodir uchod. Mae'n bwysig nodi bod hon yn gyllideb a arweinir gan y galw ac y gall y sefyllfa newid yn gyflym iawn.
- Newid sylweddol arall yw bod disgwyl £128k o danwariant yn y gwasanaeth prydau ysgol. Mae hyn oherwydd y gostyngiad yn y galw am brydau ysgol.
- Rhagwelir tanwariant o £105k yn y ddarpariaeth ar gyfer y blynyddoedd cynnar. Cafwyd tanwariant yn hanesyddol yn y gyllideb hon oherwydd taliadau llai nag y cyllidebwyd ar eu cyfer i feithrinfeydd.

3.1.2 Diwylliant

3.1.2.1 Roedd tanwariant o £21k (2.7%) yn y gwasanaeth hwn yn ystod y cyfnod ond mae'r alldro a ragwelir ar gyfer y flwyddyn yn orwariant o £17k (1.42%). Mae'r gorwariant i'w briodoli i'r gwaith atgyweirio y bu'n rhaid ei wneud yng nghaffi'r Oriol yn dilyn ail-dendro'r brydles (£70k). Gwelwyd gostyngiad hefyd yn incwm yr Oriol oherwydd bod llai o bobl wedi ymweld â hi. Mae'r oedi a gafwyd o ran trosglwyddo Llys a Charchar Biwmares i'r Cyngor Tref wedi golygu cynnydd oddeutu £12k mewn costau.

3.1.2.2 Mae tanwariant o £70k yn parhau yn y Gwasanaeth Llyfrgelloedd oherwydd swyddi gweigion.

3.2 Gofal Cymdeithasol i Oedolion

3.2.1 Roedd gorwariant o £1.758k ar ddiwedd y trydydd chwarter (9.38% o'r gyllideb a broffilwyd a rhagwelir y bydd yr alldro ar gyfer y flwyddyn yn orwariant o £1,032k (4.10% o'r gyllideb gyfan). Mae'r ffigyrau hyn yn cynnwys y Grant Pwysau'r Gaeaf o £371k y byddai'r sefyllfa ariannol yn llawer iawn gwaeth hebdo.

3.2.2 Mae pwysau sylweddol yn parhau at y cyllidebau canlynol ar ddiwedd Chwarter 3 a byddant yn parhau hyd ddiwedd y flwyddyn:-

- Ar ddiwedd y cyfnod hwn mae gorwariant o £764k ar Wasanethau i'r Henoed a disgwylir gorwariant o £753k ar ddiwedd y flwyddyn. Mae cynnydd mewn galw am ofal preswyl a lleoliadau gofal nyrsio ynghyd â gofal cartref wedi cynyddu costau yn ystod y flwyddyn.
- Disgwylir i gostau Anableddau Corfforol hefyd fod yn ychel ar yr alldro (rhagwelir gorwariant o £144k) a'r prif feysydd sy'n achosi pryder yw Gofal Cartref a lleoliadau gofal preswyl cymhleth.
- Mae gorwariant o £762k yn Anableddau Dysgu a hynny'n bennaf ar ofal preswyl, gofal dydd, gofal cartref a llety â chymorth a llety arall. Mae'r costau hyn yn adlewyrchu amcanion y Gwasanaeth o alluogi cleientiaid Andableddau Dysgu er mwyn gallu cael gwasanaethau byw â chymorth yn eu cartrefi a'u cymunedau ac er mwyn hyrwyddo dewis y cleientiaid drwy Daliadau Uniongyrchol yn hytrach na chomisiynu Gofal Cartref gan yr Awdurdod. Rhagwelir gorwariant o £676k gan Anableddau Dysgu erbyn diwedd y flwyddyn.
- Mae gorwariant o £329k yn Iechyd Meddwl ar ddiwedd Chwarter 3 a disgwylir gorwariant o £235k ar ddiwedd y flwyddyn (yn debyg i'r chwarter diwethaf). Mae'r gorwariant yn ganlyniad i nifer fechan o becynnau gofal cymhleth a chynnydd mewn costau lleoli.
- Mae tanwariant o £319k yn yr uned ddaroaru ar hyn o bryd a rhagwelir y bydd tanwariant o £733k erbyn diwedd y flwyddyn ariannol. Mae hyn yn bennaf o ganlyniad i gynnydd mewn incwm o fewn yr adain gofal cartref a chartrefi preswyl.

3.2.3 Mae'r ffigyrau ar gyfer Chwarter 3 yn dangos pwysau sylweddol o ran y galw am wasanaethau yn ystod y tri chwarter cyntaf o'r flwyddyn ariannol hon ac mae gwaith yn parhau, gan y Gwasanaeth, er mwyn penderfynu yn llawn yr achos tu ôl i'r gorwariant arfaethedig. Mae hyn yn cynnwys edrych ar leoliadau nyrsio, lleoliadau preswyl a chostau gofal cartref o fewn y gwasanaethau pobl hyn ac anableddau dysgu a hefyd edrych ar gostau byw â chymorth a gofal cartref gyda meysydd anableddau dysgu.

Yn achos pob un, rhoddir ystyriaeth i'r canlynol:-

- 1) Dadansoddi galw misol a blynyddol;
- 2) Y rhesymau y tu ôl i'r tueddiadau;
- 3) Camau pellach y gellir eu cymryd i reoli galw.

3.3 Gwasanaethau Plant

- 3.3.1** Roedd tanwariant o £101k (1.22%) yn y gwasanaeth yn ystod y cyfnod a rhagamcenir y bydd gorwariant o £86k (0.84%) ar ddiwedd y flwyddyn, er bod y sefyllfa yn waeth na'r sefyllfa a ragwelwyd ar ddiwedd Chwarter 2 (rhagwelwyd tanwariant o £145k). Mae'r sefyllfa gyllidebol yn welliant sylweddol ar y gorwariant o £1.8m yn ystod y flwyddyn ariannol diwethaf ac mae wedi'i gyflawni yn bennaf drwy gyllid ychwanegol o £1.4m a ddarparwyd yng nghyllideb 2019/20 a hefyd drwy gyllid grant ychwanegol a throsglwyddo cyfrifoldeb am un plentyn (â chostau lleoli uchel) i'r Gwasanaethau Oedolion.
- 3.3.2** Mae'r gwasanaeth yn parhau i fod o dan bwysau cyllidebol a disgwylir gorwariant yn yr alldro mewn 4 maes sef – Plant ag Anableddau (gorwariant o £89k); Cymorth i Deuluoedd (gorwariant o £26k); Plant sy'n derbyn gofal (gorwariant o £215k) a Gwasanaethau eraill i Blant a Theuluoedd (gorwariant o £37k). Bydd effaith y gorwariant hwn yn lleihau gan danwariant mewn meysydd megis Comisiynu a gwaith Cymdeithasol y rhagwelir y bydd yn tanwario £235k, a Gwasanaethau Plant fyd dyn tanwario £50k.

3.4 Tai (Cronfa'r Cyngor)

- 3.4.1** Roedd tanwariant o £87k (5.68%) yn y gwasanaeth hwn yn ystod y cyfnod ac mae'n parhau i ragweld tanwariant o £40k (3.27%) ar ddiwedd y flwyddyn. Mae costau digartrefedd (Gwely a Brecwast) yn parhau i roi pwysau ar y gyllideb a rhagwelir gorwariant o £40k erbyn diwedd y flwyddyn. Fodd bynnag, oherwydd swyddi gweigion ac oedi gyda recriwtio, rhagwelir y bydd tanwariant o £80k ar staffio.

3.5 Rheoleiddio a Datblygu Economaidd

3.5.1 Economaidd a Chymuned (gan gynnwys Cyrchfan a Hamdden)

- 3.5.1.1** Yn gyffredinol, roedd gorwariant o £4k (0.22%) ar gyfer y cyfnod gyda'r rhagamcan y byddai gorwariant o £18k (0.99%) ar ddiwedd y flwyddyn. Mae hyn yn ostyngiad o £56k yn y gorwariant a ragamcanwyd ar gyfer Chwarter 2.
- 3.5.1.2** Rhagwelir y bydd gorwariant o £48k yn elfen Datblygu Economaidd y gwasanaeth ar ddiwedd y flwyddyn. Mae hyn yn welliant ar y gorwariant o £78k a ragwelwyd yn Chwarter 2. Mae'r Gwasanaeth yn debygol o orwario ar ddiwedd y flwyddyn oherwydd diffyg mewn incwm, yn benodol oherwydd gohirio prosiect Wylfa Newydd ac incwm dylunio graffeg na gyflawnwyd ond mae'r rhagolwg wedi gwella gan fod swydd y Cyfarwyddwr wedi bod yn wag dros dro. Mae'r gwasanaeth yn chwilio am ffyrdd o gwrdd â'r diffyg hwn drwy ddenu incwm, yn arbennig ar gyfer y tymor canol.
- 3.5.1.3** Rhagwelir y bydd tanwariant o £66k yn yr adain Cyrchfan sy'n welliant o £26k ers Chwarter 2. Mae hyn i'w briodoli i'r ffaith fod y gyllideb yn cael ei rheoli'n well, swydd wag tymor byr a'r ffaith y cafwyd mwy o incwm o angorfeydd na'r disgwyl.
- 3.5.1.4** Disgwylir i incwm a gwariant y Gwasanaethau Hamdden fod o fewn y gyllideb at ddiwedd y flwyddyn ariannol. Mae pwysau cyllidebol yn parhau yn y canolfannau hamdden o ran y caffi a'r ddarpariaeth o beiriannau gwerthu wedi lleihau. Rhagamcenir tanwariant o £30k ar ardaloedd awyr agored. Mae risg o bwysau pellach ond gobeithir y bydd modd rheoli'r rhain o fewn y gyllideb.

3.5.2 Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd

- 3.5.2.1** Roedd tanwariant o £178k (11.25%) yn y gwasanaeth hwn ar gyfer y cyfnod. Rhagwelir y bydd tanwariant o £85k (4.16%). Mae hyn yn debyg i'r hyn a ragwelwyd ar gyfer Chwarter 2.
- 3.5.2.2** Roedd tanwariant o £25k yn yr Adain Gwarchod y Cyhoedd am y cyfnod a'r alldro rhagamcanedig yw tanwariant o £25k sy'n uwch na'r tanwariant o £7k a ragwelwyd yn Chwarter 2. Disgwylir y bydd targedau incwm o ran cŵn a rheoli pla £16k yn brin o'r targed ac y bydd diffyg o £2k yn yr incwm a geir o farchnadoedd a ffeiriau. Disgwylir gorwariant Cofrestryddion o £10k yn awr erbyn diwedd y flwyddyn. Fodd bynnag, mae swydd wag yn y Tîm Iechyd a Diogelwch Corfforaethol a fydd, fe ragwelir, yn arwain at danwariant o £25k ar ddiwedd y flwyddyn. Yn ychwanegol at hyn, disgwylir tanwariant o £33k yng nghyllideb y Safonau Masnach yn lle'r gyllideb gytbwys a ragamcanwyd eisoes. Mae hyn oherwydd swyddi gweigion a mwy o gyfraniadau o incwm allanol sy'n cyllido'r diffyg mewn perthynas â ffioedd profion.
- 3.5.2.3** Roedd tanwariant o £153k (22.40%) yn yr Adain Gynllunio ar gyfer y cyfnod a rhagamcener tanwariant o £60k ar ddiwedd y flwyddyn. Mae hyn yn ostyngiad o £17k o gymharu â'r tanwariant yr adroddwyd arno yn Chwarter 2. Disgwylir i Reoli Adeiladu a Gweithredu a Gwarchodaeth danwario on ni ddisgwylir tanwariant ar Reoli Cynllunio bellach gan fod yr incwm sy'n weddill a gaiff ei greu yn cael ei gadw wrth gefn er mwyn ei ail fuddsoddi yn y gwasanaeth yn unol â chyfarwyddyd Llywodraeth Cymru.

3.6 Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo

3.6.1 Priffyrdd

- 3.6.1.1** Roedd tanwariant o £92k (1.65%) yn y gwasanaeth hwn ar gyfer y cyfnod. Ar ddiwedd y flwyddyn, rhagamcener y bydd gorwariant o £84k (1.39%). Mae hyn yn debyg i'r gostyngiad yn y tanwariant a ragamcanwyd yn Chwarter 2. Rhagamcener y bydd nifer o'r adeiniau yn yr Adran Briffyrdd yn tanwario ar ddiwedd y flwyddyn. Y rhai mwyaf nodedig yw Cymorth Adrannol sydd â thanwariant o £50k yn codi o arbedion mewn perthynas â chostau staffio, incwm gwaith stryd ble mae disgwyl i £120k yn fwy o incwm na'r targed gael ei gynhyrchu. Disgwylir incwm ychwanegol o grantiau mewn perthynas â Chludiant Cyhoeddus gyda hynny'n cyfrannu at y tanwariant o £65k a ragamcener. Fodd bynnag, disgwylir gorwariant o £140k erbyn diwedd y flwyddyn yn y gyllideb waith. Mae hyn yn gynnydd o £20k o gymharu â'r hyn yr adroddwyd arno'n flaenorol ac mae'n cynnwys prynu halen. Nid yw'r rhagamcan hwn yn cynnwys gwaith sy'n codi yn sgil cynnal a chadw a stormydd dros y gaeaf ac mae dal yn rhy gynnar yn y flwyddyn i ragamcan yr alldro ar y costau hyn. Gallai costau sylweddol yn ystod y gaeaf olygu y gall y sefyllfa a ragamcener yn ystod y chwarter hwn waethygu.

3.6.2 Gwastraff

- 3.6.2.1** Roedd tanwariant o £180k (3.33%) yn y gwasanaeth Rheoli Gwastraff ar gyfer y cyfnod hwn. Rhagwelir y bydd tanwariant o £35k (0.45%) yn y gwasanaeth ar ddiwedd y flwyddyn sy'n debyg i'r tanwariant a ragamcanwyd yn ystod Chwarter 2.
- 3.6.2.2** Mae'r rhagamcan ar gyfer diwedd y flwyddyn yn cynnwys gorwariannau a thanwariannau sy'n eu gwrthbwysu mewn gwahanol adeiniau o'r gwasanaeth. Mae'r mwyaf nodedig o'r amrywiadau'n cynnwys tanwariant o £60k ar staffio Rheoli Gwastraff; £30k o danwariant ar Orsaf Drosglwyddo Penhesgyn oherwydd staffio a chynhyrchu incwm a oedd yn uwch na'r gyllideb. Mae'r Adain Ailgylchu hefyd yn darogan tanwariant o £80k ar ddiwedd y flwyddyn oherwydd mwy o incwm na'r disgwyl gyda hynny'n gwrthbwysu'r gorwariant ar y gyllideb Casglu Gwastraff sydd ar hyn o bryd â gorwariant y disgylir y bydd yn £125k.

3.6.3 Eiddo

3.6.3.1 Ar ddiwedd y cyfnod hwn, roedd £42k (5.83%) o orwariant yn y Gwasanaeth a rhagamcenir gorwariant o £151k (17.06%) ar ddiwedd y flwyddyn. Mae hyn yn ostyngiad o £9k o gymharu â'r rhagamcan yn y chwarter blaenorol.

3.6.3.2 Y prif reswm am y gorwariant rhagamcanedig yn y Gwasanaeth Eiddo yw'r gostyngiad o £124k mewn perthynas â ffioedd proffesiynol. Mae oedi gyda phrosiectau cyfalaf yn rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif wedi gostwng y gwaith sy'n denu ffioedd yn yr adain Eiddo am y flwyddyn ariannol hon ond mae'r rhagolygon wedi gwell gan fod y gwasanaeth wedi llwyddo i gael ffioedd o fan arall. Disgwylir i'r prosiectau Moderneiddio Ysgolion Band B barhau yn ystod y flwyddyn ariannol nesaf.

3.7 Trawsnewid

3.7.1 Roedd tanwariant o £71k (2.00%) yn y swyddogaeth Trawsnewid ar gyfer y cyfnod. Rhagwelir y bydd tanwariant o £250k (0.95%) ar ddiwedd y flwyddyn. Mae hyn yn welliant o £293k o gymharu â'r gorwariant o £43k a ragwelwyd ar gyfer Chwarter 2 a hynny drwy ymdrech bwriadol gan yr Adain TGCh ar gyfer gweddill misoedd 2019-20 fel y nodir isod.

3.7.1.1 Roedd gorwariant o £150k (8.39%) yn yr Adain TGCh am y cyfnod ond disgwylir y bydd gorwariant o ddim ond £4k (0.17%) erbyn diwedd y flwyddyn. Mae'r holl gyllidebau meddalwedd a chaledwedd ar draws y Cyngor, ac eithrio ysgolion, wedi cael eu canoli ac yn cael eu rheoli bellach o fewn y Gwasanaeth TGCh. Yn hanesyddol, roedd y cyllidebau'n annigonol a fydd yn creu gorwariant o £223k ar feddalwedd erbyn diwedd y flwyddyn ariannol. Fodd bynnag bydd y Gwasanaeth yn cyfyngu gwariant ar Galedwedd (disgwyl £70k o danwariant yn yr alldro) ynghyd ag Ymgynghorwyr (disgwyl tanwariant o £70k) ac Archebion Mewnol (tanwariant o £60k fel y disgwyl) a fydd yn lleihau effaith y tanwariant. Mae'r gyllideb meddalwedd wedi cynyddu yn 2020/21 er mwyn lliniaru'r pwysau hanesyddol hwn ar y gyllideb.

3.7.1.2 Roedd gorwariant o £35k (3.30%) yn y swyddogaeth AD am y cyfnod a rhagamcenir y bydd tanwariant o £69k (5.47%) ar ddiwedd y flwyddyn gan fod tanwariant ar Hyfforddiant. Mae'r gorwariant hyd yma'n uwch oherwydd bod gwariant ar y blaen i'r proffil.

3.7.1.3 Roedd tanwariant o £114k (19.10%) yn y gyllideb Trawsnewid Corfforaethol ar gyfer y cyfnod a disgwylir tanwariant o £185k (21.55%) erbyn diwedd y flwyddyn yn bennaf oherwydd tanwariant ar y cyllidebau staffio yn y tîm trawsnewid Corfforaethol a Cyswllt Môn. Rhagwelir y bydd tanwariant o £103k mewn perthynas â Phartneriaeth Ynys Môn Gwynedd.

3.8 Adnoddau (ac eithrio Budd-daliadau a Roddwyd)

3.8.1 Roedd tanwariant o £235k (9.44%) yn y swyddogaeth Adnoddau ar gyfer y cyfnod gydag alldro rhagamcanedig o danwariant o £149k (4.88%).

3.8.2 Disgwylir tanwariant o £15k mewn perthynas â Refeniw a Budd-daliadau am y flwyddyn o gymharu â'r tanwariant o £61k a ragamcanwyd yn flaenorol. Mae'r rhagamcan wedi ei newid i lawr oferwyd adolygiad disgwylidig yn yr incwm Costau Llys. Mae'r adain Gyfrifeg yn edrych ar orwariant o £4k oherwydd taliadau banc (£34k) a chostau ymgynghori ar y system (£29k). Rhagwelir tanwariant o £52k ar staffio a fydd yn gorbwyso'r rhan fwysaf o'r costau hyn. Disgwylir tanwariant bach o £6k yn yr adain Archwilio Mewnol, a disgwylir tanwariant o £127k yn yr adain Gaffael oherwydd mentrau prynu, h.y. cyllidebau prynu wedi'u canoli ac ad-daliadau ar gardiau caffael. Mae hyn yn debyg i'r tanwariant a ragamcanwyd ar Gaffael yn y chwarter blaenorol.

3.9 Busnes y Cyngor

- 3.9.1** Roedd tanwariant o £139k (12.06%) yn y swyddogaeth ar gyfer y cyfnod a rhagamcener tanwariant o £9k (0.55%) erbyn diwedd y flwyddyn. Mae hyn yn welliant o £56k o Chwarter 2.
- 3.9.2** Disgwylir gorwariant o £50k yn y gwasanaethau cyfreithiol, yn bennaf oherwydd yr angen i ddefnyddio asiantaeth gyfreithiol i lenwi swyddi gweigion/darparu gwasanaeth yn ystod cyfnodau o absenoldeb ond bydd y gorwariant hwn yn cael ei dalu amdano gan danwariant uwch na'r disgwyl yn holl swyddogaethau'r Gwasanaethau Democraidd.

3.10 Costau Corfforaethol a Democraidd

- 3.10.1** Roedd gorwariant o £118k (5.71%) yn y swyddogaeth yn ystod y cyfnod a'r sefyllfa a ragamcener erbyn diwedd y flwyddyn yw gorwariant o £136k (4.06%). Mae'r newid hwn i'w briodoli i ddileu dyledion gwerth £125k mewn perthynas â 2018/19 nad oeddynt wedi eu hadlewyrchu yng nghyfrifon 2018/19. Roedd ffi derfynol y Crwner hefyd yn uwch na'r hyn y cyfrifiwyd amdani yn 2018/19.

3.11 Rheolaeth Gorfforaethol

- 3.11.1** Roedd tanwariant o £56k (11.84%) am y cyfnod a rhagamcener y bydd tanwariant o £65k (10.33%) erbyn diwedd y flwyddyn. Adroddwyd ar gynnydd o £5k yn y tanwariant o £60k yr adroddwyd arno yn ystod Chwarter 2.
- 3.11.2** Rhagwelir y bydd tanwariant o £74k yn y swyddogaeth a hynny ar staffio oherwydd ailstrwythuro'r Tîm Rheoli ond disgwylir costau cludiant a chyflenwadau a gwasanaethau gwerth £9k nad oes cyllideba r eu cyfer felly y bydd y tanwariant yn gostwng i £65k.

4. Cyllid Corfforaethol (yn cynnwys Budd-daliadau a Roddwyd)

- 4.1** Disgwylir y bydd Cyllid Corfforaethol, yn cynnwys Budd-daliadau a Roddwyd, yn gorwario £8k (0.05%) ar ddiwedd y flwyddyn. Mae hyn yn sylweddol is na'r £341k a ragwelwyd yn Chwarter 2. Disgwylir i fudd-daliadau a roddwyd orwario £399k erbyn diwedd y flwyddyn. Cafodd y gyllideb in ei gostwng yn 2019/20 er mwyn adlewyrchu tueddiadau blynyddoedd blaenorol (yn cynnwys 2018/19) ac oherwydd y rhagwelwyd y byddai'r llwyth achosion o dan y Cynllun Lleihau'r Dreth Gyngor yn gostwng ac er y cynnydd cyffredinol yn lefel y Dreth Gyngor. Yn seiliedig ar y sefyllfa gyfredol, nid yw'r llwyth achosion wedi gostwng yn ôl y disgwyl a'r rhagamcan presennol yw y bydd y gyllideb yn gorwario £399k.
- 4.2** Fodd bynnag, rhagwelir tanwariant o £335k ar Gostau Cyffredinol a Threfniadau wrth gefn eraill a rhagwelir y bydd Cyllid Cyfalaf hefyd yn tanwario sy'n lleihau cyfanswm rhagamcanedig Cyllid Corfforaethol i £8k.
- 4.3** Roedd y gyllideb derfynol ar gyfer 2019/20 yn cynnwys rhai eitemau a oedd yn cael eu dal yn ganolog fel cyllidebau wrth gefn a oedd yn dod i gyfanswm o £1,891k. Mae'r rhain yn cynnwys £202k o gyllid ychwanegol ar gyfer ffioedd Addysg All Sirol; £417k sydd wedi'i glustnodi ar gyfer Gwasanaethau Plant; £237k ar gyfer costau eraill a glustnodwyd sydd wedi'u cymeradwyo, £235k fel arian wrth gefn ar gyfer materion annisgwyl cyffredinol er mwyn mynd i'r afael â phwysau ar y gyllideb; £400k i dalu am gostau diswyddo gwirfoddol a therfynu swyddi a £400k fel cronfa wrth gefn gyffredinol ar gyfer materion annisgwyl. Mae £1,057k o gyllidebau ar gyfer materion annisgwyl wedi trosglwyddo i'r gwasanaethau i ddiben y cytunwyd arno. Mae hyn yn gadael balans o £834k y mae £480k ohono wedi ei ymrwmo. Mae £335k o gyllideb ar gyfer pethau annisgwyl heb ei glustnodi.

5. Casglu'r Dreth Gyngor

5.1 Penderfynir ar gyllideb Cronfa'r Dreth Gyngor gan ddefnyddio'r rhagamcan o'r ddyled gasgladwy ar gyfer y flwyddyn gyfredol yn unig, a hynny'n seiliedig ar y ffigwr a osodwyd ar gyfer sylfaen y dreth ym mis Tachwedd 2018. Nid yw'n darparu ar gyfer ôl-ddyledion a gasglwyd o flynyddoedd blaenorol, addasiadau i rwymedigaethau sy'n deillio o flynyddoedd blaenorol (eithriadau, disgowntiau pobl sengl ac ati), newidiadau i sylfaen y dreth ar gyfer y flwyddyn gyfredol neu'r ddarpariaeth ar gyfer dyledion drwg ac amheus. Ni ellir amcangyfrif y newidiadau hyn ac, yn anorfod, maent yn arwain at wahaniaeth rhwng balans terfynol y Gronfa Casglu'r Dreth Gyngor a'r gyllideb wreiddiol. Ar hyn o bryd, rhagamcenir y bydd Cronfa'r Dreth Gyngor £315k yn brin o'r targed. Mae hyn yn ostyngiad o £48k ar y diffyg o £363k a ragwelwyd ar ddiwedd Chwarter 2 ac mae'r newid yn adlewyrchu gostyngiad yn y ddarpariaeth dyledion drwg. Fodd bynnag, mae posibilrwydd efallai y bydd cyllideb Premiwm y Dreth Gyngor, sef taliad Dreth Gyngor ychwanegol a godir ar ail gartrefi ar Ynys Môn (ers 1 Ebrill 2017), yn gorgyflawni ar ei gyllideb o £173k. Mae hyn £7k yn llai na'r gweddill o £180k a adroddwyd yn flaenorol yn Chwarter 2. Yn gyffredinol, felly, rhagwelir y bydd gwagedd o £142k ar gasglu'r Dreth Gyngor ar gyfer 2019/20.

6. Arbedion Cyllidebol 2018/19

6.1 Tynnwyd arbedion cyllidebol o £2.561m o gyllidebau'r gwasanaeth ar gyfer 2019/20. Mae £2.134m o'r arbedion wedi cael eu cyflawni neu mae disgwyliad iddynt gael eu cyflawni. Fodd bynnag, disgwyliar na fydd modd cyflawni £427k, neu fod risg na fydd modd eu cyflawni. Bydd y diffyg mwyaf yn y Gwasanaethau Oedolion a fydd, fe ragwelir, £276k yn fyr o'r targed oherwydd pwysau cynyddol yn y galw am y gwasanaeth. Gellir gweld dadansoddiad manwl llawn ar gyfer pob Gwasanaeth yn Atodiad D.

7. Buddsoddi i Arbed

7.1 Ymgwymerwyd â rhaglen buddsoddi i arbed yn 2016/17 gyda dyraniad o £983k ar gyfer prosiectau unigol. Hyd yma, mae £693k wedi cael ei wario neu ei ymrwymo o'r arian hwn hyd at ac yn cynnwys 2019/20. Mae'r holl brosiectau wedi eu datblygu i raddfeydd amrywiol, gyda rhai yn nes i'w cwblhau nag eraill. Gellir gweld manylion llawn y gwariant a'r cynnydd ar bob un o'r prosiectau yn Atodiad CH. Lle na fydd y prosiectau wedi eu cwblhau erbyn diwedd y flwyddyn, byddent yn parhau i 2020/21 a bydd y gyllideb yn parhau i fod ar gael o fewn y gronfa wrth gefn buddsoddi i arbed.

8. Costau Asiantaeth ac Ymgynghorwyr

8.1 Yn ystod y flwyddyn hyd yma, mae £567k wedi cael ei wario ar staff Asiantaeth. Ar y cyfan, roedd y rhain yn cael eu cyllido'n rhannol o gyllidebau staffio oherwydd eu bod yn gysylltiedig â swyddi gweigion, tra bod £248k yn gysylltiedig â staff llanw yn y Gwasanaethau Plant, gan fod yna swyddi gweigion. Gwariodd y Gwasanaeth Oedolion £134k hyd at ddiwedd Rhagfyr 2019. Roedd hyn yn ganlyniad i swyddi gweigion a'r gwaith DOLS (Trefniadau Diogelu Rhag Colli Rhyddid). Gwariodd y Gwasanaeth Rheoli Gwastraff £170k ar staff asiantaeth safle yn y canolfannau ailgylchu. Mae'r manylion llawn i'w gweld yn Atodiad DD.

8.2 Roedd gwariant ar wasanaethau ymgynghori yn Chwarter 3 yn £227k, gyda £61k ohono'n cael ei gyllido'n allanol gan grantiau neu gyfraniadau. Cyfanswm y gwariant ar Ymgynghorwyr hyd at 31 Rhagfyr 2019 oedd £620k. Mae crynodeb llawn o'r gwariant fesul gwasanaeth a gwybodaeth ychwanegol o'r gwariant i'w gweld yn Atodiad E.

9. Casgliad

9.1 Y rhagamcan ar ddiwedd y trydydd chwarter yw y bydd gorwariant o £1.246 miliwn ar gyfer y flwyddyn yn gorffen 31 Mawrth 2020. Disgwylir y bydd cyllidebau gwasanaeth yn gorwario £1.096m a rhagwelir y bydd cyllid corfforaethol yn gorwario £0.008 miliwn. Disgwylir diffyg o £0.142 miliwn ar y Dreth Gyngor safonol. Y duedd yn hanesyddol dros yr ychydig flynyddoedd diwethaf yw bod Cyllid Corfforaethol a'r Dreth Gyngor wedi tanwario'n sylweddol / bod ag incwm dros ben. Mae hyn wedi helpu i leihau'r gorwariant o ran costau gwasanaeth. Yn anffodus, yn 2019/20, mae'r cyllidebau hyn hefyd o dan bwysau ac ni fyddant ar gael i gyllido'r gorwariant mewn gwasanaethau. Mae cyllidebau'r Gwasanaeth Oedolion o dan bwysau sylweddol o ganlyniad i alw cynyddol am wasanaethau a throsglwyddio lleoliad costus o'r Gwasanaethau Plant. Y patrwm arferol yw bod sefyllfa'r alldro terfynol yn well na'r amcangyfrif ar gyfer y chwarteri cyntaf, fodd bynnag os yw'r gorwariant a ragwelir yn digwydd, byddai'n cael ei gyllido o falansau cyffredinol y Cyngor a fyddai'n gostwng i £5.035 miliwn. Mae'r gostyngiad hwn yn gwanhau sefyllfa ariannol y Cyngor ond yn cyfiawnhau'r penderfyniad i beidio â defnyddio'r balansau wrth gefn cyffredinol i gyllido rhan o gyllideb 2019/20. Yn flaenorol, cytunodd y Pwyllgor Gwaith gyflwyno Arian Wrth gefn Gwasanaethau lle bydd unrhyw Wasanaeth sydd wedi tanwario ar ddiwedd y flwyddyn yn cael cadw hyd at 2.5% o'u cyllideb flynyddol neu £75k (pa un bynnag yw'r uchaf) er mwyn ailfuddsoddi yn eu Gwasanaeth er mwyn gwella gwytnwch yn y dyfodol. Yn seiliedig ar y sefyllfa ar ddiwedd Chwarter 3, byddai hyn yn golygu Gwasanaethau yn cadw £0.427m gan leihau'r arian wrth gefn cyffredinol i £4.608k. Mae hyn yn llawer is nac isafswm balansau'r arian wrth gefn sydd wedi'i osod ar £6.7m fel a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn ar 27 Chwefror 2019.

Alldro Refeniw Rhaqdybedig ar gyfer y Flwyddyn Ariannol a ddaw i ben ar 31 Mawrth 2020 – Chwarter 3

Gwasanaeth / Swyddogaeth	Cyllideb Flynyddo I 2019/20	Cyllideb Hyd Yma Ch3 2019/20	Gwir Wariant a Gwariant wedi'i ymrwymo Ch3	Amrywiad Ch3 2019/20	Gwir Wariant a Gwariant wedi'i ymrwymo Ch3	Gwariant Amcangyfrife dig hyd at 31 Mawrth 2020 ar Ch3	Alldro Amcangyfrife dig 31 Mawrth 2020 gor/(tan) wariant ar Ch3	Gor/ (Tan)wariant rhaqdybedig fel % o Gyfanswm y Gyllideb 2019/20	Alldro Amcangyfrife dig 31 Mawrth 2020 gor/(tan) wariant ar Ch2	Alldro Amcangyfrife dig 31 Mawrth 2020 gor/(tan) wariant ar Ch1	Gor / (Tan) wariant 2018/19
	£'000	£'000	£'000	£'000	%	£'000	£'000	%	£'000	£'000	£'000
<u>Dysgu Gydol Oes</u>											
Cyllideb Datganoledig Ysgolion	44,430	33,946	33,946	0	0.00%	44,430	0	0.00%	0	0	0
Addysg Ganolog	4,960	2,436	2,621	186	7.62%	4,969	9	0.18%	180	390	327
Diwylliant	1,195	839	818	(21)	-2.47%	1,212	17	1.42%	30	(35)	(124)
<u>Gwasanaethau Oedolion</u>	25,172	18,740	20,498	1,758	9.38%	26,204	1,032	4.10%	1,214	983	1,178
<u>Gwasanaethau Plant</u>	10,249	8,304	8,203	(101)	-1.22%	10,335	86	0.84%	(145)	(22)	1,830
<u>Tai</u>	1,224	1,529	1,442	(87)	-5.68%	1,184	(40)	-3.27%	(20)	(20)	(304)
<u>Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo</u>											
Priffyrdd	6,022	5,591	5,498	(92)	-1.65%	5,938	(84)	-1.39%	(87)	(122)	(322)
Eiddo	885	716	674	(42)	-5.83%	1,036	151	17.06%	160	125	35
Gwastraff	7,723	5,399	5,219	(180)	-3.33%	7,688	(35)	-0.45%	(40)	(35)	(328)
<u>Rheoleiddio a Datblygu Economaidd</u>											
Datblygu Economaidd	1,826	1,632	1,636	4	0.22%	1,808	(18)	-0.99%	38	24	(107)
Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd	2,045	1,581	1,403	(178)	-11.25%	1,960	(85)	-4.16%	(84)	(49)	(121)

Gwasanaeth / Swyddogaeth	Cyllideb Flynyddo I 2019/20	Cyllideb Hyd Yma Ch3 2019/20	Gwir Wariant a Gwariant wedi'i ymrwymo Ch3	Amrywiad Ch3 2019/20	Gwir Wariant a Gwariant wedi'i ymrwymo Ch3	Gwariant Amcangyfrife dig hyd at 31 Mawrth 2020 ar Ch3	Alldro Amcangyfrife dig 31 Mawrth 2020 gor/(tan) wariant ar Ch3	Gor/ (Tan)wariant rhagdybiedig fel % o Gyfanswm y Gyllideb 2019/20	Alldro Amcangyfrife dig 31 Mawrth 2020 gor/(tan) wariant ar Ch2	Alldro Amcangyfrife dig 31 Mawrth 2020 gor/(tan) wariant ar Ch1	Gor / (Tan) wariant 2018/19
	£'000	£'000	£'000	£'000	%	£'000	£'000	%	£'000	£'000	£'000
<u>Trawsnewid</u>											
Adnoddau Dynol	1,262	1,067	1,102	35	3.30%	1,193	(69)	-5.47%	(60)	13	(54)
TGCh	2,396	1,793	1,943	150	8.39%	2,400	4	0.17%	220	140	135
Trawsnewid Corfforaethol	859	598	484	(114)	-19.10%	674	(185)	-21.55%	(117)	(56)	(183)
<u>Adnoddau</u>	3,050	2,489	2,254	(235)	-9.44%	2,901	(149)	-4.88%	(181)	(79)	(39)
<u>Busnes y Cyngor</u>	1,626	1,154	1,015	(139)	-12.06%	1,617	(9)	-0.55%	47	55	(53)
<u>Costau Corfforaethol a Democrataidd</u>	3,352	2,060	2,178	118	5.71%	3,488	136	4.06%	115	(11)	(181)
<u>Rheolaeth Gorfporaethol</u>	629	471	415	(56)	-11.84%	564	(65)	-10.33%	(60)	(20)	2
<u>Effaith Rhagamcanedig y Costau na ellir eu rheoli</u>	0	0	0	0	0.00%	400	400	0.00%	200	200	596
<u>Cyfanswm Cyllidebau'r Gwasanaethau</u>	118,907	90,344	91,350	1006	1.11%	120,003	1,096	0.92%	1,410	1,481	2,287
Ardollau	3,528	3,528	3,528	(0)	0.00%	3,528	0	0.00%	0	0	0
Rhyddhad Dewisol yn y Dreth	85	0	0	0	0.00%	98	13	15.29%	11	7	0
Cyllido Cyfalaf	7,129	3,173	3,118	(56)	-1.75%	7,060	(69)	-0.97%	(50)	0	(1,185)
Cronfeydd wrth gefn cyffredinol ac Eraill	834	834	480	(354)	-42.44%	499	(335)	-40.19%	0	(66)	0
Cyfraniad y Gwasanaethau Cefnogaeth i'r CRT	(773)	0	0	0	0.00%	(773)	0	0.00%	0	0	(152)

Gwasanaeth / Swyddogaeth	Cyllideb Flynyddo I 2019/20	Cyllideb Hyd Yma Ch3 2019/20	Gwir Wariant a Gwariant wedi'i ymrwymo Ch3	Amrywiad Ch3 2019/20	Gwir Wariant a Gwariant wedi'i ymrwymo Ch3	Gwariant Amcangyfrife dig hyd at 31 Mawrth 2020 ar Ch3	Alldro Amcangyfrife dig 31 Mawrth 2020 gor/(tan) wariant ar Ch3	Gor/ (Tan)wariant rhagdybiedig fel % o Gyfanswm y Gyllideb 2019/20	Alldro Amcangyfrife dig 31 Mawrth 2020 gor/(tan) wariant ar Ch2	Alldro Amcangyfrife dig 31 Mawrth 2020 gor/(tan) wariant ar Ch1	Gor / (Tan) wariant 2018/19
	£'000	£'000	£'000	£'000	%	£'000	£'000	%	£'000	£'000	£'000
Budd-daliadau a Roddwyd	5,501	797	823	25	3.20%	5,900	399	7.25%	381	324	(48)
Cyfanswm Cyllid Corfforaethol	16,303	8,332	7,948	(384)	-4.61%	16,311	8	0.05%	341	265	(1,385)
Cyfanswm 2019/20	135,210	98,676	99,298	622	0.63%	136,314	1,104	0.82%	1,751	1,746	902
Cyllido											
Trethi Annomestig	(22,754)	(17,503)	(17,503)	0	0.00%	(22,754)	0	0.00%	0	0	0
Y Dreth Gyngor	(37,975)	0	0	0	0.00%	(37,660)	315	-0.83%	363	158	(269)
Premiwm y Dreth Gyngor	(1,444)	0	0	0	0.00%	(1,617)	(173)	11.98%	(180)	(304)	
Grant Cymorth Refeniw	(73,037)	(56,183)	(56,183)	0	0.00%	(73,037)	0	0.00%	0	0	0
Cyfanswm Cyllid 2019/20	(135,210)	(73,685)	(73,685)	0	0.00%	(135,068)	142	0.00%	184	(146)	(269)
Cyfanswm yr Alldro gan gynnwys effaith cyllido	0	24,991	25,613	622	2.49%	1,246	1,246	0.92%	1,935	1,600	633

Crynodeb o Sefyllfa Alldro y Cyllidebau Wrth Gefn 2019/2

	Y Gyllideb Wreiddiol	Trosglwyddiadau	Y Gyllideb Ddiwygiedig hyd yma	Wedi ymrwymo hyd yma	Cyllidebau heb eu hymrwumo hyd yma	Cyllideb Rhagdybiedig
	£	£	£	£	£	£
Cronfeydd wrth gefn cyffredinol	399,350	1,600	400,950	91,620	309,330	100,000
Cyflog a Graddfeydd	400,000	239,870	160,130	115,690	44,440	-
Cronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi	1,091,710	819,180	272,530	272,530	-	235,030
Cyfanswm y Cronfeydd wrth Gefn Cyffredinol ac Eraill	1,891,060	-1,057,450	833,610	479,840	353,770	335,030

Adolygiad o Brosiectau Buddsoddi i Arbed 2019/20

Gwasanaeth	Teitl	Disgrifiad	Swm a Gymeradwyd £	Swm a Glustnodwyd (cyfanswm – nid BI 1 yn unig) £	Cyfanswm Gwariant hyd at 31 Mawrth 2019	Balans ar 1 Ebrill 2019 £	Dyraniad ar gyfer 2019/20 £	Y Gwariant hyd yma 2019/20 £	Cyllideb Weddilliol 2019/20 £	Diweddariad ar y Prosiect
Adnoddau	System Rheoli Dogfennau Electronig ar gyfer Refeniw a Budd-daliadau	Datrysiaid sganio a llif gwaith ar gyfer Refeniw a Budd-daliadau	170,000	170,000	169,945	0	0	0	0	Prosiect wedi cau. Dim diweddariad pellach.
TG	Mynegai Tir ac Eiddo Lleol (LLPG)	Gweithredu system LLPG ar draws y Cyngor	10,800	10,800	15,261	0	0	0	0	Prosiect wedi cau. Dim diweddariad pellach.
Tudalen 16 TG / Trawsnewid	System Rheoli Perthnasau gyda'r Cwsmer (CRM)	Prynu a Gweithredu System CRM	255,000	255,000	102,712	152,288	152,288	52,156	100,132	Mae'r dechnoleg Rheoli Cysylltiadau Cwsmeriaid (CRM) bellach wedi'i hen sefydlu gyda dros 12,000 o gwsmeriaid wedi cofrestru ers mis Ionawr 2016 ac mae bellach yn Fusnes fel Arfer. Mae'r Gwasanaeth TG yn gweithio gyda gwasanaethau o dan gyfarwyddyd y Bwrdd Trawsnewid Prosesau Busnes i hyrwyddo mwy o ffurflenni talu ar-lein a fydd ar gael trwy'r CRM er mwyn gwella prosesau, sicrhau arbedion a gwella'r profiad i'r cwsmer.
TG / Adnoddau	Porth Talu	Prynu a Gweithredu porth talu a fydd yn golygu y gellir derbyn taliaau drwy'r AP	27,000	27,000	13,417	13,583	13,583	0	13,583	Mae'r Porth Talu wedi'i gwblhau ac fe'i defnyddir trwy wefan y Cyngor a'r porth Fy Nghyfrif. Cyhoeddwyd nifer o ffurflenni Gwarchod y Cyhoedd mewn cydweithrediad â'r gwasanaeth a'r gwasanaeth Refeniw. Parheir i gynnal profion ar y porth talu symudol a bydd yn golygu y gellir talu trwy ApMON.

Gwasanaeth	Teitl	Disgrifiad	Swm a Gymeradwywyd £	Swm a Glustnodwyd (cyfanswm – nid BI 1 yn unig) £	Cyfanswm Gwariant hyd at 31 Mawrth 2019	Balans ar 1 Ebrill 2019 £	Dyraniad ar gyfer 2019/20 £	Y Gwariant hyd yma 2019/20 £	Cyllideb Weddilliol 2019/20 £	Diweddariad ar y Prosiect
Tudalen 17 Rheoleiddio a Datblygiad Economaidd	Gwella Gwydnwch Systemau Cynllunio	Systemau Cynllunio newydd wedi'u hawtomeiddio	118,000	118,000	79,548	57,122	57,122	37,659	19,463	Mae'r uwchraddiad i'r system swyddfa gefn newydd yn y Gwasanaeth Cynllunio yn weithredol ers mis Tachwedd 2018 ac mae bellach ar gael ar gyfer defnyddwyr allanol. Mae'r gwaith ar agwedd Rheoli Adeiladu'r prosiect yn mynd rhagddo'n dda ac aeth yn fyw ym mis Gorffennaf 2019. Mae gwaith yn parhau er mwyn datrys camgymeriadau a phroblemau a ddigwyddodd yn ystod y broses drawsnewid. Mae angen uwchraddio'r ERDMS ymhellach er mwyn symleiddio'r broses ar gyfer golygu a chyhoeddi dogfennau i gydymffurfio â'r ddeddfwriaeth GDPR newydd. Mae gwaith uwchraddio a chynnal profion yn mynd rhagddo, yn arbennig ar dechnoleg symudol ar gyfer ymweliadau â safleoedd. Gwneir archeb yn fuan iawn am oddeutu £5k i uwchraddio'r ERDMS, ynghyd ag archebion i brynu gliniaduron addas fel y gall y Tim Systemau gynnal profion ar yr uchod, yn ogystal â pharhau i gefnogi holl Systemau Busnes y Swyddogaeth Gynllunio gyfan. Disgwylir manylion costau hefyd gan TGCh ar gyfer gosod pwyntiau rhydwraith addas yn y Swyddfeydd Cynllunio a fydd yn golygu y gall staff o'r Uned Polisi ar y Cyd yn y Gwasanaeth Cynllunio fewngofnodi i rwydwaith Gwynedd wrth weithio o bell o Langefni. Cynhyrchwyd

Gwasanaeth	Teitl	Disgrifiad	Swm a Gymeradwywyd £	Swm a Glustnodwyd (cyfanswm – nid BI 1 yn unig) £	Cyfanswm Gwariant hyd at 31 Mawrth 2019	Balans ar 1 Ebrill 2019 £	Dyraniad ar gyfer 2019/20 £	Y Gwariant hyd yma 2019/20 £	Cyllideb Weddilliol 2019/20 £	Diweddariad ar y Prosiect
										cyfleuster cofnodi amser staff fel ychwanegiad i blatfform digidol ARCUS ac mae bellach ar gael i'w ddefnyddio. Mae yna lawer iawn o ffeiliau cynllunio hanesyddol y mae angen eu digideiddio. Os oes balans ar ôl heb ei wario unwaith y bydd yr holl waith datblygu wedi'i gwblhau, argymhellir defnyddio'r cyllid hwnnw i dalu am ddigideiddio ffeiliau hanesyddol. Byddai hyn yn helpu i wneud y defnydd gorau o'r datblygiadau newydd.
Tudalen 19 Adnoddau	Gwella Systemau Casglu Incwm	Prynu a gweithredu system rheoli incwm newydd sy'n cysylltu gyda'r ffrydiau incwm presennol ac sy'n caniatáu dulliau newydd ar gyfer casglu incwm (ApMon ac ati) i gysylltu i'r system rheoli arian	150,000	150,000	90,481	59,519	59,519	49,558	9,961	Mae ymrwymadau llawn bellach wedi'u gwneud o fewn cyllidebau'r bid. Fodd bynnag, bydd y gwaith i'w gweithredu yn parhau yn ystod y flwyddyn ariannol nesaf. Defnyddir y balans sy'n weddill ar gyfer unrhyw eitemau annisgwyl sy'n weddill.
Dysgu Gydol Oes	Moderneiddio prosesau busnes a pherfformiad	Gweithredu'r modiwlau hynny o system Rheoli Gwybodaeth ONE nad ydynt yn cael eu defnyddio ar hyn o bryd	67,000	67,000	75,526	3,000	3,000	3,055	-55	Prosiect wedi cau. Dim diweddariad pellach.

Gwasanaeth	Teitl	Disgrifiad	Swm a Gymeradwywyd £	Swm a Glustnodwyd (cyfanswm – nid BI 1 yn unig) £	Cyfanswm Gwariant hyd at 31 Mawrth 2019	Balans ar 1 Ebrill 2019 £	Dyranid ar gyfer 2019/20 £	Y Gwariant hyd yma 2019/20 £	Cyllideb Weddilliol 2019/20 £	Diweddariad ar y Prosiect
Dysgu Gydol Oes	Moderneiddio Busnes	Gwefan I'r Oriol	20,000	20,000	0	8,474	8,474	0	8,474	Gohiriwyd y prosiect nes bod systemau pwysicach eraill o fewn y prosiectau buddsoddi i arbed wedi eu cwblhau
TG / Trawsnewid	Digidol yn Gyntaf / Digidol yn Awtomatig	Cyflogi Swyddog Digidol Arweiniol a Dadansoddwr Gwasanaetha u Digidol	£70,000 ym mlwyddyn 1 a £50,000 ym mlwyddyn 2	120,000	0	120,000	70,000	3,774	66,266	Mae dau o bobl wedi eu recriwtio i'r swyddi Technegydd Digidol Dros dro ar Raddfa 5 ac maent yn eu swyddi ar hyn o bryd.
Tudalen 19 Gwarchod y Cyhoedd	Gwell Cysylltedd Digidol yn y Gwasanaeth Gwarchod y Cyhoedd	Gweithredu system yn seiliedig ar y cwmwl i gofnodi ymweliadau archwilio. Mae'r feddalwedd yn ddatrysiaid Cymru gyfan sydd wedi cael ei chaffael drwy gytundeb fframwaith a gefnogir gan 19 o'r 22 gyngor yng Nghymru	£10,000 y flwyddyn am 4.5 mlynedd	45,000	0	45,000	10,000	0	10,000	Gwaith cydweithredol yn parhau gyda'r Tîm CRM Corfforaethol. Nodi ffrydiau gwaith Gwerth / Cyfaint Uchel fel y gellir 'newid sianel' a gwella perfformiad a'r profiad i'r cwsmer. Penderfynir cyflymder y gwaith gan y Bwrdd Trawsnewid sy'n cymeradwyo a blaenoriaethu ffrydiau gwaith i'w sgopio a'u gweithredu. Ar ôl cwblhau'r prosiect hwn, canolbwyntir ar gynnal prawf y farchnad ar fanyleb defnyddwyr ddiwygiedig a system feddalwedd sy'n integreiddio ac yn cyd-fynd â'r system CRM. Mae ffrydiau gwaith penodol yn mynd yn fyw ym mis Tachwedd a disgwylir y gyfres nesaf ym mis Ionawr. Ni fyddwn yn profi'r farchnad i gael pris ar gyfer system feddalwedd newydd nes bydd yr holl waith CRM wedi'i gwblhau, felly, gofynnir am ganiatâd i gario £45k drosodd i'r flwyddyn ariannol nesaf.
Cyfanswm				982,800	546,889	458,986	373,986	146,202	227,784	

Adolygiad o Arbedion Effeithlonrwydd 2019/20

Tudalen 20

Gwasanaeth / Swyddogaeth	Arbedion Cyllidebol 2019/20 £'000	Gellir eu cyflawni yn 2019/20 £'000	Posibilrwydd na ellir eu cyflawni yn 2019/20 £'000	Sylwadau
Dysgu Gydol Oes	967	888	79	<p>Cynigiwyd £50k fel arbedion effeithlonrwydd drwy adolygu'r ddarpariaeth o wasanaethau integreiddio ar gyfer defnydd mwy effeithlon o adnoddau. Nid yw'n bosib cyflawni'r arbediad. Cytunwyd ar gynnydd yn y gyllideb ar gyfer 2020/21.</p> <p>Cafodd cais o £15k ei gyflwyno i leihau grantiau celfyddydau. Bydd yr arbediad hwn £9k yn fyr o gael ei gyflawni yn llawn yn 2019/20. Gellir cyflawni £5k pellach yn ystod 2020/21. Mae angen ymgynghoriad pellach ar y £4k diwethaf sydd i'w gyflawni.</p> <p>Cynigiwyd arbedion o £20k trwy gynyddu'r targedau incwm yn yr Oriol. Ni ddisgwylir sicrhau'r arbedion hyn yn ystod 2019/20. Fodd bynnag, bydd gwerthiannau ar-lein yn helpu i gyflawni'r targed incwm uwch yn 2020/21.</p> <p>-----</p> <p>Mae'r holl gynigion eraill ar gyfer arbedion sy'n dod i £888k un ai eisoes wedi eu sicrhau yn llawn neu rhagwelir eu bod ar y trywydd cywir i gael eu sicrhau yn llawn yn 2019/20.</p>
Rheoleiddio a Datblygiad Economaidd	171	171	0	<p>Mae'r holl gynigion arbedion cyfwerth â £171k un ai wedi eu hadnabod yn llawn neu rhagwelir eu bod ar y trywydd cywir i gael eu cyflawni'n llawn yn ystod 2019/20.</p>
Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	600	533	67	<p>Gwnaed cynnig arbedion o £10k ar gyfer trosglwyddo'r cyfrifoldeb am doiledau cyhoeddus i gymunedau. Mae perchnogaeth 2 Doiled Cyhoeddus ym Menllech wedi eu trosglwyddo i'r cyngor tref o Ebrill 2019 ymlaen, fodd bynnag cafwyd costau untro fel rhan o'r trosglwyddiad gyda hynny'n golygu nad oedd modd cyflawni'r targed yn ystod y flwyddyn ariannol hon.</p> <p>Gwnaed cynnig i arbed £42k trwy leihau cyllidebau ar gyfer goleuadau stryd yn sgil gosod goleuadau LED. Fodd bynnag, mae gwariant yn uwch na'r gyllideb a broffiliwyd ac ni ddisgwylir cyflawni'r cyfan o'r arbediad hwn oherwydd y rhaglen newid colofnau. Rhagwelir ar hyn o bryd y bydd £20k heb ei gyflawni.</p> <p>-----</p> <p>Cynigiwyd arbedion o £58k trwy roi'r gorau i'r gwasanaeth patrolio croesfannau ysgol. Mae'r holl wasanaethau patrolio croesfannau ysgol bellach wedi dod i ben, ond cafwyd cost unwaith ac am byth o £4k oherwydd cadw nifer gyfyngedig o batrolau tan fis Gorffennaf 2019.</p> <p>Cynigiwyd arbedion o £8k trwy gynyddu incwm o'r meysydd parcio. Fodd bynnag, oherwydd cau maes parcio Llangefni, ni chyflawnir yr arbediad hwn yn llawn yn 2019/20. Disgwylir cyflawni'r arbediad yn llawn yn ystod 2020/21.</p>

Gwasanaeth / Swyddogaeth	Arbedion Cyllidebol 2019/20 £'000	Gellir eu cyflawni yn 2019/20 £'000	Posiblirwydd na ellir eu cyflawni yn 2019/20 £'000	Sylwadau
				<p>Mae'r gallu i gyflawni'r arbedion effeithlonrwydd o £25k sy'n gysylltiedig â rhoi'r gorau i ddefnyddio Safecote yn anhysbys ar hyn o bryd a bydd yn parhau i fod yn anhysbys hyd nes y gwelir beth fydd y tywydd yn ystod misoedd y gaeaf.</p> <p>Mae'r holl gynigion arbedion eraill sy'n dod i £533k un ai eisoes wedi eu sicrhau yn llawn neu maent ar y trywydd cywir i fod wedi cael eu cwblhau yn llawn yn ystod 2019/20. Mae hyn yn cynnwys y methiant i gyflawni'r incwm a ragwelwyd o werthu Neuadd y Sir gan fod y costau annisgwyl wedi'u cyllido'n llawn o'r cronfeydd wrth gefn.</p>
Gwasanaethau Oedolion	586	310	276	<p>Cynigiwyd Arbedion Effeithlonrwydd gwerth £195k drwy leihau'r galw am leoliadau preswyl a nyrsio, drwy'r defnydd o Hafan Cefni, lleihau'r galw am wasanaethau gofal cartref a thrwy reoli'r galw am fyw â chymorth. Ni chyflawnwyd yr arbediad hwn gan fod y galw am y gwasanaeth wedi cynyddu ers y flwyddyn ariannol ddiwethaf. Bydd gwaith pellach yn cael ei wneud ar yr holl feysydd penodol yr effeithir arnynt er mwyn ymchwilio i'r rhesymau am y cynnydd presennol mewn galw, gyda'r golwg o leihau'r galw'n y dyfodol.</p> <p>Yn dilyn cau Plas Penlan, cynigwyd £70k fel arbedion blwyddyn llawn. Mae hyn yn annhebygol o gael ei gyflawni gan fod y galw yn parhau i gynyddu ar gyfer darpariaeth amgen e.e. Gofal Cartref.</p> <p>Cynigiwyd £11k o arbedion effeithlonrwydd drwy allanoli mwy o becynnau gofal cartref i'r darparwyr preifat. Mae gwaith ar y gweill i ystyried y modd y gellir gwella effeithlonrwydd y gwasanaeth heb leihau niferoedd staff. Ystyried a fedrir sicrhau arbedion yn rhywle arall ai peidio.</p> <p>Mae'r holl arbedion eraill sy'n dod i £310k un ai wedi eu sicrhau yn llawn neu rhagwelir eu bod ar y trywydd cywir i gael eu cyflawni'n llawn yn ystod 2019/20.</p>
Tai	54	54	0	Arbediad effeithlonrwydd wedi ei gyflawni'n llawn.
Trawsnewid	43	37.8	5.2	<p>Gwnaed cynnig am arbediad o £20k drwy leihau'r gyllideb 'Denu Talent'. Bu gorwariant ar y gyllideb 'Denu Talent' yn ystod y flwyddyn ariannol hon gan i'r cynllun barhau i redeg yr haf hwn, fodd bynnag, mae arbedion wedi eu gwneud yn rhywle arall o fewn y gyllideb AD er mwyn sicrhau y bydd y targed arbedion yn parhau i gael ei gyflawni.</p> <p>O'r £19.5k o arbedion effeithlonrwydd arfaethedig drwy ddiddymu llinellau ffôn nad ydynt yn cael eu defnyddio, mae gwerth £14.3k wedi eu hadnabod. Gobeithir y bydd y £5.2k sy'n weddill yn bosibl drwy ddatgysylltiadau mwy diweddar ond bydd angen gwneud gwaith pellach i gadarnhau hyn. Bydd y gwasanaeth yn parhau i chwilio am arbedion ychwanegol a/neu gwella effeithlonrwydd y gwasanaeth mewn manau eraill.</p> <p>Mae arbedion eraill o £3.5k ar y trywydd cywir i gael eu cyflawni'n llawn yn ystod 2019/20.</p>

Gwasanaeth / Swyddogaeth	Arbedion Cyllidebol 2019/20 £'000	Gellir eu cyflawni yn 2019/20 £'000	Posibilrwydd na ellir eu cyflawni yn 2019/20 £'000	Sylwadau
Corfforaethol	110	110	0	Holl arbedion effeithlonrwydd ar y trywydd cywir i gael eu cyflawni'n llawn yn ystod 2019/20.
Adnoddau	30	30	0	Holl arbedion effeithlonrwydd ar y trywydd cywir i gael eu cyflawni'n llawn yn ystod 2019/20.
Cyfanswm	2,561	2,166	427	

Costau Asiantaeth Ebrill i 31 Rhagfyr 2019

Gwasanaeth	Swm £	Ffynhonnell Gyllido (Cyllideb Graidd Benodol / Cyllideb staffio heb ei defnyddio / Grant / Cyfraniadau Allanol)	Parhaol / Dros Dro	Rheswm dros y Gwasanaeth
Economaidd ac Adfywio	6,479	Craidd	Dros dro	Cyflawni gofynion arolygiadau hylendid bwyd
	6,479			
Ysgolion	6,475	Craidd	Dros dro	Athrawon llanw mewn meysydd arbenigol
	6,475			
Gwastraff	542	Cyllideb Graidd Benodol	Dros dro	Staff tymor byr – ddim ar gael drwy Matrics AD
	57,017	Cyllideb Graidd Benodol	Dros dro	Angen tasgau ychwanegol yn y tymor byr. Staff nad ydynt ar gael drwy'r Matrics AD
	71,087	Cyllideb Graidd Benodol/ Grant/Cyfraniad Penodol	Dros dro	Angen tasgau ychwanegol yn y tymor byr. Staff nad ydynt ar gael drwy'r Matrics AD
	40,887	Cyllideb Graidd Benodol/ Grant/Cyfraniad Penodol	Dros dro	Angen tasgau ychwanegol yn y tymor byr. Staff nad ydynt ar gael drwy'r Matrics AD
	169,553			
Gwasanaethau Plant	110,034	Cyllideb Graidd/ Cronfeydd Wrth Gefn Staff Asiantaeth	Dros dro	Llenwi swyddi gwag
	136,728	Cyllideb Graidd/ Cronfeydd Wrth Gefn Staff Asiantaeth	Dros dro	Llenwi swyddi gwag
	921	Cyllideb Graidd/ Cronfeydd Wrth Gefn Staff Asiantaeth	Dros dro	Llenwi swyddi gwag
	247,683			

Gwasanaeth	Swm £	Ffynhonnell Gyllido (Cyllideb Graidd Benodol / Cyllideb staffio heb ei defnyddio / Grant / Cyfraniadau Allanol)	Parhaol / Dros Dro	Rheswm dros y Gwasanaeth
Gwasanaethau Oedolion	17,895	Cyllideb Graidd	Dros dro	Llenwi swyddi gwag
	86,662	Cyllideb Graidd	Dros dro	Prosiect DoLS
	28,991	Cyllideb Graidd	Dros dro	Llenwi swydd wag
	133,548			
Trawsnewid	3,459	Cyllideb Staffio heb ei defnyddio	Dros dro	Llenwi swydd wag – eisoes wedi'i llenwi
	3,459			
Cyfanswm	567,176			

Crynodeb o Wariant ar Ymgynghorwyr hyd at 31 Rhagfyr 2019

Crynodeb o'r Gwariant ar Ymgynghorwyr Ch1-3 yn ôl Gwasanaeth / Swyddogaeth				
Adran	Qtr 1 £	Qtr 2 £	Qtr 3 £	Total YTD £
Addysg Ganolog	8,950	31,375	23,699	64,024
Diwylliant	690	0	497	1,187
Economaidd ac Adfywio	58,760	67,764	74,646	201,170
Eiddo	0	0	0	0
Priffyrdd	423	18,054	31,556	50,033
Ysgolion	0	2,836	0	2,836
Gwastraff	54,582	53,516	36,410	144,508
Tai	0	0	0	0
Cyfrif Refeniw Tai (CRT)	8,500	13,877	4,700	27,077
Corfforaethol a Democrataidd	3,275	0	0	3,275
Gwasanaethau Oedolion	850	1,600	0	2,450
Gwasanaethau Plant	0	6,984	696	7,680
Trawsnewid	2,452	3,824	8,275	14,551
Busnes y Cyngor	3,996	27,619	37,477	69,092
Adnoddau	16,424	6,300	9,176	31,900
Cyfanswm	158,901	233,749	227,131	619,781
Ariannwyd gan:				
Cyllideb Graidd	55,252	104,235	134,952	294,439
Grant	7,523	11,150	8,376	27,048
Cyfraniad Allanol	45,790	59,819	52,320	157,928
Arian wrth Gefn	50,337	58,546	31,485	140,367
Cyfanswm	158,901	233,749	227,131	619,781

Dadansoddiad o Gostau Ymgynghorwyr Chwarter 3 2019/20

	Swm £	Categori – Rheswm dros benodi			Ffynhonnell Gyllido	Disgrifiad o'r gwaith a wnaed
		Parhaus er mwyn darparu sgiliau penodol nad oes angen swydd barhaol ar eu cyfer	Maint y Gwaith	Gwaith Penodol / Prosiect Untro		
Cyfanswm Ch1 Ebrill - Mehefin	158,901					
Total Q2 July – September	233,749					
Addysg Ganolog	4,804			✓	Craidd	Tendro Cystadleuol
	269			✓	Craidd	Drafftio Contract Gofal Plant
	503			✓	Grant	Cyflwyno Gweithdai
	544			✓	Craidd	Hwyluso cyfarfod Gofal Plant Pencarnisiog 29/11/19
	278			✓	Grant	Gweithdy yn Seminar Gwaith Ieuenctid 07/09/2019
	1,400			✓	Craidd	Arolygiadau Awdurdodau Addysg Lleol
	15,901	✓			Craidd	Gwasaneth fel Uwch Swyddog Adran Addysg
Cyfanswm Addysg Ganolog	23,699					
Diwylliant	442	✓			Craidd	Addysgu'r Dosbarth Arlunio Bywyd
	55			✓	Craidd	Trin Lluniau ar gyfer Oriol Môn
Cyfanswm Diwylliant	497					
Economaidd a Rheoleiddio	2,827	✓			Craidd	Casglu Data
	951	✓			Cyllid Allanol (PPA)	Cyngor ynglŷn â Phrosiect Pŵer Niwclear Horizon Wylfa Newydd
	1,224	✓			Cyllid Allanol	Cyflenwi Gwasanethau Lletya
	49,108	✓			Cyllid Allanol	Prosiect Morlais – cyngor a chefnogaeth

	Swm £	Categori – Rheswm dros benodi			Ffynhonnell Gyllido	Disgrifiad o'r gwaith a wnaed
		Parhaus er mwyn darparu sgiliau penodol nad oes angen swydd barhaol ar eu cyfer	Maint y Gwaith	Gwaith Penodol / Prosiect Untro		
	450			✓	Grant Allanol (ERDF)	Ymweliad Swyddogol CDL ar gyfer cais rhaglen
	1,625			✓	Gran Allanol	Parc Gwledig Morglawdd Caerdybi
	3,544			✓	Craidd	Costau Rheoli Prosiect TGCh – Cynllunio
	6,594			✓	Craidd – Cynllunio Incwm	Ymateb I Ymgynghoriad NDF
	1,001	✓			Craidd – Cynllunio Incwm	Gwerrthuso cais cynllunio
	400			✓	Craidd	Gwasanaethau gwirio strwythurol
	200			✓	Craidd	Creu ymholiad Conga newydd
	635	✓			Craidd	Gwasanaethau Peirianeg
	228	✓			Craidd	Cyflenwi a dadansoddi tiwbiau trylediad
	417			✓	Craidd	Pecyn Rheoli Data Personol
	30	✓			Craidd	Cost isafswm defnydd asiantaeth adroddiad credyd
	123	✓			Craidd	Dadansoddiad Sampl Rym Gwyn
	65	✓			Craidd	Dadansoddiad Sampl Rhydd o Glwten
	2,800			✓	Craidd	Symud i serfwr windows Newydd
	120			✓	Craidd	Asesiad Ymgiesiwyd Newydd NPLQ
	843			✓	Craidd	Cyngor ar gydymffurfiaeth ar gaeau chwarae
	500			✓	Cyllid Allanol (LIC)	Sesiynau Jiwdo yn YDH
	262			✓	Craidd	Cwrs Rheoli, grŵp nofio mawr
	700			✓	Cyllid Allanol (LIC)	Sesiwn Cryfder a chyflyru yn ysgolion cynradd ac uwchradd ar draws Ynys Môn
Cyfanswm Economaidd a Rheoleiddio	74,646					

	Swm £	Categori – Rheswm dros benodi			Ffynhonnell Gyllido	Disgrifiad o'r gwaith a wnaed
		Parhaus er mwyn darparu sgiliau penodol nad oes angen swydd barhaol ar eu cyfer	Maint y Gwaith	Gwaith Penodol / Prosiect Untro		
Priffyrdd	988			✓	Cyllideb Graidd	Asesiadau Swydd Pennaeth Priiffyrdd
	194			✓	Cyllideb Graidd	Hysbysiadau Cosb Benodol a gyflwynyd
	2,311			✓	Cyllideb Graidd	Cyfraniadau ardoll hysbysiadau Cosb Benodol WPPP 2019/20
	23,259			✓	Cyllideb Graidd	Ymgymryd ag arolwg SCRIM 2019/20
	4,805			✓	Cyllideb Graidd	Arolygiadau (Pont Rhyd-y-Bont / Celtic Principal / Pentrefelin)
Cyfanswm Priffyrdd	31,556					
Gwastraff	29,584	✓		✓	Arian wrth gefn	Darpariaeth o Gymorth Technolegol Allanol mewn cysylltiad â chaffael contract newydd
	219	✓		✓	Cyllideb Graidd Benodol	Duos Offtake
	1,914	✓		✓	Cyllideb Graidd Benodol	Cymorth technegol monitro Nwy Safle Tirlenwi ar sail Chwarterol
	3,657	✓		✓	Cyllideb Graidd Benodol	Gwaith Adfer Sêl Tirlnewi
	600	✓		✓	Cyllideb Graidd Benodol / Grant / Cyfraniad Allanol	Gwaith ymgynghori - PAS 100 wedi'i wneud ym Mhenhesgyn
	437	✓		✓	Specific Core Budget / Grant/ External Contribution	Prawf Safle Llawn - Compost
Cyfanswm Gwastraff	36,410					
CRT	4,700			✓	✓	Symyd Serfwr 2008 i 2016 – Gwasanaethau Technegol
Cyfanswm CRT	4,700					
Gwasanethau Plant	464			✓	Cyllideb Graidd	Aelod panel llety diogel
	232			✓	Cyllideb Graidd	Hwyluso Panel Diogel

	Swm £	Categori – Rheswm dros benodi			Ffynhonnell Gyllido	Disgrifiad o'r gwaith a wnaed
		Parhaus er mwyn darparu sgiliau penodol nad oes angen swydd barhaol ar eu cyfer	Maint y Gwaith	Gwaith Penodol / Prosiect Untro		
Cyfanswm Gwasanaethau Plant	696					
Trawsnewid	1,900			✓	Cyllideb Graidd	Peiriannydd i'r safle – cwblhau archwiliad o'r tŵr a gwiriadau diogelwch i fast Penmynydd
	2,055			✓	Cyllideb Graidd	Peiriannydd i'r safle – datgomisiynu
	4,320	✓			Grant	Asesydd – Gweithwyr Cymdeithasol dan Hyfforddiant
Cyfanswm Trawsnewid	8,275					
Busnes y Cyngor	37,477			✓	Cyllideb staff heb ei defnyddio	Gweithiwr ar gyfer absenoldeb staff dros dro
Cyfanswm Busnes y Cyngor	37,477					
Adnoddau	7,275	✓			Cyllideb graidd benodol	Contract Cadw Gwasanaethau'r Trysorlys
	1,901			✓	Arian wrth gefn buddsoddi i arbed	Costau Rheoli Prosiect TGCh
Cyfanswm Adnoddau	9,176					
Cyfanswm Ch3 – Hydref i Rhagfyr	227,131					
Cyfanswm Cronnus Ebrill – Rhagfyr	619,782					

This page is intentionally left blank

CYNGOR SIR YNYS MÔN		
Adroddiad i:	PWYLLGOR GWAITH	
Dyddiad:	2 MAWRTH 2020	
Pwnc:	ADRODDIAD MONITRO CYLLIDEB – TRYDYDD CHWARTER 2019/20 - CYFALAF	
Aelod(au) Portffolio:	Y CYNGHORYDD R WILLIAMS	
Pennaeth Gwasanaeth:	MARC JONES (EST 2601)	
Awdur yr Adroddiad:	JEMMA ROBINSON	
Rhif Ffôn:	01248 752675	
E-bost:	JemmaRobinson@ynysmon.gov.uk	
Aelodau Lleol:	Amherthnasol	
A – Argymhelliad/Argymhellion a'r Rheswm/Rhesymau		
<ul style="list-style-type: none"> Argymhellir bod y Pwyllgor Gwaith yn nodi cynnydd gwariant a derbyniadau yn erbyn cyllideb gyfalaf 2019/20 yn Chwarter 3. 		
B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?		
Amherthnasol		
C – Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?		
<ul style="list-style-type: none"> Mae'r adroddiad hwn yn nodi perfformiad ariannol y gyllideb Gyfalaf ar gyfer trydydd chwarter y flwyddyn ariannol. Mae monitro'r gyllideb yn swyddogaeth a neilltuwyd i'r Pwyllgor Gwaith. 		
CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?		
Ydi		
D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?		
Gosod y Gyllideb Gyfalaf flynyddol.		
DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori? Beth oedd eu sylwadau?		
1	Prif Weithredwr / Uwch Dim Arweinyddiaeth (UDA) (mandadol)	
2	Cyllid / Adran 151 (mandadol)	Amherthnasol – adroddiad y Swyddog Adran 151 yw hwn.
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth Cyfathrebu (TGCh)	
7	Caffael	
8	Sgriwtini	
9	Aelodau Lleol	
10	Unrhyw gyrff allanol eraill	
E – Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)		
1	Economaidd	
2	Gwrthdodi	
3	Trosedd ac Anhrefn	
4	Amgylcheddol	
5	Cydraddoldebau	
6	Cytundebau Canlyniad	
7	Arall	

F - Atodiadau:

Atodiad A - Adroddiad Monitro Cyllideb Gyfalaf - Chwarter 3 2019/20

Atodiad B - Crynodeb o wariant Prosiectau Cyfalaf hyd yma yn erbyn y Gyllideb Gyfalaf a'r Gwariant a Ragwelir ar Ddiwedd y Flwyddyn

FF - Papurau Cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):

- Cyllideb Gyfalaf 2019/20, fel yr argymhellwyd hi gan y Cyngor llawn ar 27 Chwefror 2019;
- Datganiad ar Strategaeth Rheoli Trysorlys 2019/20, a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn ar 27 Chwefror 2019;
- Adroddiad Alldro Cyfalaf 2018/19, a gyflwynwyd i'r Pwyllgor hwn ar 17 Mehefin 2019;
- Adroddiad Monitro Cyllideb Gyfalaf 2019/20 - Chwarter 1, a gyflwynwyd i'r Pwyllgor hwn ar 16 Medi 2019; ac
- Adroddiad Monitro Cyllideb Gyfalaf 2019/20 - Chwarter 2, a gyflwynwyd i'r Pwyllgor hwn ar 25 Tachwedd 2019.

MONITRO'R GYLLIDEB CYFALAF – CHWARTER 3 2019/20

1. RHAGARWEINIAD

- 1.1 Hwn yw'r adroddiad monitro'r gyllideb gyfalaf ar gyfer trydydd chwarter y flwyddyn ariannol, ac mae'n caniatáu i'r Aelodau nodi'r cynnydd o ran gwariant cyfalaf a derbyniadau cyfalaf yn erbyn y gyllideb gyfalaf.
- 1.2 Ym mis Chwefror 2019, cymeradwyodd y Cyngor raglen gyfalaf o £17.282m yn 2019/20 ar gyfer gwasanaethau nad ydynt yn rhai tai a rhaglen gyfalaf o £13.110m ar gyfer y Cyfrif Refeniw Tai (CRT). Yn ogystal, ym mis Mehefin 2019, cymeradwyodd y Pwyllgor Gwaith lithriad o £3.065m i'w ddwyn ymlaen o 2018/19. Ers gosod y gyllideb, ychwanegwyd cynlluniau ychwanegol at y rhaglen, y mwyafrif ohonynt wedi'u cyllido gan grant ac sy'n dod i gyfanswm o £8.935m. Daw hyn â chyfanswm y gyllideb gyfalaf ar gyfer 2019/20 i £42.392m.

2. CYNNYDD AR WARIANT YN 2019/20

- 2.1 Isod mae tabl cryno yn dangos y gwariant cyfalaf hyd at 31 Rhagfyr 2019, y gyllideb a broffiliwyd hyd at 31 Rhagfyr 2019 ac mae'n nodi hefyd sut y bwriedir cyllido'r rhaglen gyfalaf ar gyfer 2019/20.

Gwasanaeth	Cyllideb Flynyddol £'000	Cyllideb a Broffiliwyd £'000	Gwariant Gwirioneddol £'000	Gwariant wedi ei Ymrwymo £'000	Cyfanswm Gwariant £'000	% y Gyllideb a Broffiliwyd sydd wedi ei gwario	% y Gyllideb Flynyddol sydd wedi ei gwario
Cronfa Gyffredinol Tai	2,116	867	759	3	762	88	36
CRT Tai	14,117	10,588	7,473	219	7,692	73	54
Dysgu Gydol Oes	8,101	2,244	2,470	77	2,547	114	31
Economaidd ac Adfywio	5,998	1,876	929	231	1,161	62	19
Prifffyrdd	8,330	4,972	4,253	122	4,375	88	53
Rheoli Gwastraff	180	180	-	180	180	100	100
Eiddo	1,129	517	525	-	525	102	47
Trawsnewid	629	472	213	33	246	52	39
Cynllunio	875	553	631	195	826	150	94
Gwasanaethau Oedolion	917	688	282	9	291	42	32
Cyfanswm	42,392	22,956	17,536	1,070	18,606	81	44
Cyllidwyd gan:							
Grant Cyfalaf	24,532						
Derbyniadau Cyfalaf	931						
Bethyca gyda Chefnogaeth	5,973						
Bethyca Digefnogaeth	544						
Cyfraniad Refeniw	9,962						
Cronfeydd Wrth Gefn	211						
Benthyciad	240						
Cyfanswm Cyllido	42,392						

- 2.2 Hyd at ddiwedd y trydydd chwarter, gwariwyd 88% o'r gyllideb a broffiliwyd yn achos y gronfa gyffredinol, fodd bynnag, dim ond 39% o'r gyllideb flynyddol sydd wedi'i gwario hyd yma. Y rheswm am hyn yw bod y gwariant yn digwydd tuag at ddiwedd y flwyddyn ariannol mewn nifer o'r cynlluniau cyfalaf. Mae rhai cynlluniau cyfalaf wedi hen gychwyn, gyda'r rhan fwyaf o'r gyllideb a broffiliwyd ar gyfer chwarter 3 wedi ei gwario, cynlluniau megis Buddsoddi i Arbed ar gerbydau, Grant Adnewyddu Prifffyrdd, Grant Cyfalaf Diogelwch Ffyrdd, Maes Awyr Môn ac Isadeiledd Craidd TGCh. Nid yw rhai cynlluniau cyfalaf wedi cychwyn eto, ond mae eu cyllidebau wedi eu proffilio i wario tuag ddiwedd y flwyddyn ariannol, fel y gwaith ar yr ystafell ffitrwydd yng Nghanolfan Hamdden Plas Arthur a'r cae 3G newydd yng Nghanolfan David Hughes. Gellir gweld y cynlluniau hyn a'u proffilio yn Atodiad B. Mae nifer o gynlluniau wedi'u cyllido trwy grantiau cyfalaf yn 2019/20 a rhoddir diweddariad ar y rhain yn Adran 3.1 o'r adroddiad hwn.

2.3 Mae'r Cyfrif Refeniw Tai wedi gwario 73% o'r gyllideb a broffiliwyd, a 54% o'r gyllideb flynyddol. Ar hyn o bryd, amcangyfrifir y bydd yr holl gyllideb wedi'i hymrwymo ar ddiwedd y flwyddyn ariannol. Yn ystod chwarteri 1 a 2, bu'r gwariant yn bennaf mewn cysylltiad â contractau a gaffaelwyd yn ystod 2018/19 h.y. ymrwymadau a ddygwyd ymlaen. Yn ystod Ch3, dyfarnwyd dau contract cynnal a chadw a gynlluniwyd mawr newydd ac maent wedi ymrwymo'r gyllideb yn llawn ar gyfer 2019/20. Yn ystod y chwarter, prynodd y Cyngor nifer o hen dai Cyngor yn ôl ac mae ar y trywydd iawn i ymrwymo'r gyllideb gyfan a neilltuwyd ar gyfer caffael eiddo a chodi tai newydd, er y dylid nodi y bydd yr holl gyllideb yn cael ei defnyddio yn 2019/20 ac y bydd gweddill y symiau a ymrwymwyd yn cael eu dwyn ymlaen i 2020/21.

3. CYLLIDO

3.1 Grantiau Cyfalaf

3.1.1 Mae nifer o gynlluniau Grant Cyfalaf yn y Rhaglen Gyfalaf ar gyfer 2019/20, ac mae'r mwyafrif ohonynt wedi cychwyn ac yn mynd rhagddynt. Rhoddir diweddariad byr ar y cynlluniau isod: -

- **Isadeiledd Strategol Llangefni** - Mae'r cynllun yn cynnwys adeiladu pum uned ddiwydiannol newydd ar hen safle Hyfforddiant Môn ac estyniad i'r Ganolfan Fusnes a fydd yn cael ei osod i'r sector preifat. Mae'r unedau diwydiannol newydd bellach wedi'u cwblhau, ac mae'r pump wedi'u gosod. Mae'r gwaith yn y Ganolfan Fusnes bellach wedi'i gwblhau ac mae'r gofod swyddfa yn cael ei hysbysebu ar hyn o bryd. Cyflwynwyd cais ailbroffilio i Swyddfa Cyllido Ewropeaidd Cymru a fydd yn caniatáu estyniad o 6 mis i'r prosiect a gwario'r cyllid sy'n weddill ar uwchraddio'r cladin a mân waith arall yn y ganolfan fusnes gyfredol. Disgwylir cadarnhad gan Swyddfa Cyllido Ewropeaidd Cymru yn fuan iawn.
- **Ysgolion yr 21ain Ganrif** - O'r Prosiectau Band A, mae ysgolion newydd yn Rhyd y Llan, Ysgol Cybi ac Ysgol Santes Dwynwen oll wedi'u cwblhau, ynghyd ag estyniad i Ysgol Parc y Bont a gwaith adnewyddu yn Ysgol Brynsiencyn. Mae'r cynllun Band A olaf, sy'n canolbwyntio ar y ddarpariaeth ysgol yn ardal Llangefni, yn destun ymgynghoriad ar hyn o bryd.
- **Grant Cyfalaf ar gyfer Gofal Plant** - Sicrhawyd £2.718m o gyllid grant ar gyfer y cyfnod 2019 i 2021 i addasu nifer o ysgolion cynradd fel bod modd i'r Cyngor ddarparu digon o leoedd gofal plant i ateb y galw a gynhrychir gan y cynnig gofal plant. Creuir cyfleusterau ychwanegol yn Ysgol Santes Dwynwen £0.400m, Ysgol Morswyn £0.413m, Ysgol Llandegfan £0.450m, Ysgol Pencarnisiog £0.340m, Ysgol Esceifiog £0.364m, Ysgol Henblas £0.370m, Ysgol y Tywyn £0.216m, yn ogystal â £0.165m i gyflawni Cynllun Grantiau Bach a Rheoli Prosiect. Mae'r gwaith wedi'i gwblhau yn Ysgol Santes Dwynwen, Ysgol Morswyn ac Ysgol Pencarnisiog. Mae tendrau wedi dod i law ar gyfer gwaith yn Ysgol Tywyn ac Ysgol Esceifiog a bydd yn cychwyn yn ystod mis Chwefror.
- **Neuadd y Farchnad** - Mae'r Llyfrgell bellach wedi agor ac yn weithredol. Mae'r gwaith cywiro mân-ddiffygion sy'n gysylltiedig â Rhan II y prif contract bron wedi ei gwblhau ac mae'r contractwr yn rhoi sylw i'r diffygion a nodwyd. Daw'r cyfnod cywiro diffygion i ben ar 18 Gorffennaf 2020 (Ch2 2020/21), pan fydd y taliad cadw terfynol ar gyfer Rhan II yn ddyledus. Cynlluniwyd i wneud mân waith adfer y tu ôl i adeiladau pafiliwn Stryd Stanley ac i ddarparu raciau beiciau a storfa finiau ac mae'r gwaith hwnnw o fewn y cyfrif terfynol y cytunwyd arno. Gostyngwyd maint y cynigion dehongli treftadaeth i adlewyrchu'r cyllid sydd ar gael mewn cydweithrediad â Chronfa Dreftadaeth y Loteri, gyda'r tendr yn cael ei gwblhau a'i ryddhau yn Ch4.

- **Cynllun Lliniaru Llifogydd Biwmares** - Mae'r gwaith yn mynd rhagddo'n dda ac o fewn y cyllidebau diwygiedig newydd ar hyn o bryd. Disgwylir cwblhau'r gwaith ddiwedd Mawrth 2020.
- **Isadeiledd Strategol Caergybi** - Cynllun yw hwn i adeiladu deg uned ddiwydiannol newydd ym Mhenrhos, Caergybi. Mae'r contractwr a benodwyd yn gwneud y gwaith ar hyn o bryd, a disgwylir iddo gael ei gwblhau yn ystod haf 2020. Sicrhawyd Cyllid Datblygu Rhanbarthol Ewrop a sefydlwyd Cyd-Fenter gyda Llywodraeth Cymru, sy'n darparu'r cyllid cyfatebol ar gyfer y cynllun.
- **Porth Twristiaeth** - Pecyn o brosiectau a gyllidir gan Gronfa Datblygu Rhanbarthol Ewrop, Llywodraeth Cymru a Chronfa Dreftadaeth y Loteri yn bennaf yw Prosiect Porth Ymwelwyr Rhyngwladol Ynys Gybi (Cyrchfan Denu Twristiaeth) ac mae'n digwydd dros nifer o flynyddoedd. Mae'r gwaith gosod arwyddion yn y porthladd dan Ran 1 bellach wedi'i gwblhau. Mae'r dyluniadau ar gyfer Rhan 2 yn cael eu cwblhau ar hyn o bryd. Mae'r fanyleb ar gyfer dymchwel yr adeilad sydd wedi mynd â'i ben iddo yn y Porthladd bellach wedi'i chwblhau a chyflynwyd y ceisiadau am ganiatâd i wneud y gwaith. Rhagwelir y bydd y gwaith dymchwel yn cael ei wneud ym mis Chwefror 2020. Ymgwymerir ar hyn o bryd â'r broses ganiatáu ar gyfer prosiect gerllaw maes parcio Eglwys Sant Cybi a Sgwâr Swift.
- Mae cyllid wedi'i gymeradwyo gan Lywodraeth Cymru ar gyfer y **Rhaglen Targedu Buddsoddiad Adfywio** (TRIP). Pwrpas y cyllid yw dod â 108 eiddo gwag yn ôl i ddefnydd trwy bedwar cynllun, sef Cymorth i Brynwyr Tro Cyntaf, Cymorth i Landlordiaid Cartrefi Gwag, Cynllun Ymyrraeth Uniongyrchol ynghylch Cartrefi Gwag a Chynllun Byw yng Nghanol Tref. Cyflawnir y cynlluniau hyn gan Gyngor Sir Ynys Môn, fel yr awdurdod arweiniol, a Chyngor Gwynedd, fel ei bartner cyflawni ar y cyd. Bydd cyfanswm o £3.250m ar gael, gyda chyfran Ynys Môn yn £1.8m dros dair blynedd. Yn 2019/20, y gyllideb ar gyfer Ynys Môn yw £0.751m. Hyd ddiwedd chwarter 3, gwariwyd cyfanswm o £1.32m ar draws Ynys Môn a Gwynedd.
- **Maes Awyr Môn** - Sicrhawyd £0.360m o gyllid grant gan Lywodraeth Cymru ar gyfer gwaith cyfalaf ym Maes Awyr Môn, sy'n cynnwys addasiadau i'r derfynfa bresennol. Mae'r gwaith bellach wedi'i gwblhau.
- **Cynllun Lliniaru Llifogydd ym Mhentraeth** - Mae Llywodraeth Cymru wedi neilltuo cyllid ar gyfer cynllun Lliniaru Llifogydd yn Nant y Felin, Pentraeth yn ei rhaglen ar gyfer blwyddyn ariannol 2019/20. Mae'r cynllun hwn bellach ar y safle ond mae'r gwaith daear wedi datgelu materion nad oedd modd eu rhagweld yno. Mae'r dyluniadau'n cael eu hadolygu ar hyn o bryd a bydd y costau'n uwch. Mae'r cynllun yn debygol o gostio oddeutu £500k. Mae Llywodraeth Cymru wedi cytuno'n amodol i gyllido swm uwch o 85% (£425k), ac mae'r Cyngor yn cynnig defnyddio'r £50k a neilltuwyd eisoes a dod o hyd i'r gweddill o refeniw. Bydd y cynllun hwn nawr yn rhedeg dros ddwy flynedd ariannol.
- **Cyfalaf Diogelwch Ffyrdd** - Bydd y cynllun hwn yn cynnwys gwaith cyfalaf ar ffordd yr A4080 o Lanfairpwll i Aberffraw. Mae'r gwaith wedi cychwyn a'r gyllideb ar gyfer y cynllun yw £0.231m.
- **Teithio Llesol** – Dan y cynllun Teithio Llesol mae cyllid ar gael gan Lywodraeth Cymru i wneud mân welliannau i isadeiledd, gan gynnwys gosod arwyddion, cyfleusterau parcio beiciau, cael gwared ar rwystrau mynediad a lledu llwybrau. Pwrpas y grant yw cynyddu lefelau teithio llesol, gwella iechyd a lles, lleihau allyriadau carbon a gwella teithio llesol i fannau cyflogaeth, addysg a gwasanaethau allweddol, cyrchfannau a thrafnidiaeth gyhoeddus. Yn ystod Chwarter 3, sicrhawyd £320,500 ychwanegol gan ddod â chyfanswm y grant i £478,500. Defnyddir y cyllid ychwanegol i osod Croesfan Pelican yn Ysgol Kingsland yng Nghaergybi, uwchraddio'r llwybr troed sy'n cysylltu â Stryd Fawr Benllech, uwchraddio'r llwybr troed a'r llwybr beicio ar y ffordd ym Mhorthaethwy, prynu tir ar gyfer llwybr troed a llwybr beicio ar wahân ar Ffordd Gyswllt Llangedfni a dylunio ac adeiladu llwybr amldefnydd ym Maes Awyr Môn a Llu Awyr Brenhinol y Fali. Ymgwymerir â'r gwaith yn Chwarter 4.

- **Partneriaeth Tirwedd Ynys Gybi** - Mae'r Bartneriaeth Tirwedd wedi sicrhau cyllid o £1.146m gan Gronfa Treftadaeth y Loteri Genedlaethol (NLHF) i gyflawni ystod o brosiectau sy'n canolbwyntio ar amgylchedd naturiol Ynys Gybi. Roedd disgwyl cael caniatâd gan NLHF i ddechrau gwaith ar y prosiectau yn Chwarter 3 ond bu peth oedi yn dilyn cais am estyniad 6 mis i gyllid Cronfa Datblygu Rhanbarthol Ewrop sy'n cael ei ddefnyddio fel cyllid cyfatebol ar gyfer y Bartneriaeth Tirwedd. Caniatawyd yr estyniad erbyn hyn ac rydym yn bwriadu cael 'caniatâd i ddechrau' yn Chwarter 4 gyda golwg ar ddechrau cyflawni'r prosiect yn Chwarter 1 2020/21.
- **Trawsnewid Treflun Caergybi** - Cafwyd 'caniatâd i ddechrau' gan y Loteri Treftadaeth ym mis Rhagfyr 2019, a oedd yn golygu y gallai'r prosiect gychwyn yn ffurfiol. Mae'r ffocws cychwynnol wedi bod ar hyrwyddo cynigion gwella a nodwyd ar gyfer safle Sant Cybi a'r maes parcio cyfagos. Bydd yr elfennau cynnar yn adeiladu ar waith clirio llystyfiant a wnaed yn Chwarter 4 (2018/19) a dylai ddechrau cyflawni yn Chwarter 4 (2020/21), gan ganolbwyntio ar fynedfa fwaog Ffordd Victoria. Bydd trafodaethau gyda phrosiectau grant 3ydd parti posib yn cychwyn unwaith y bydd swydd Swyddog Prosiect yn cael ei hysbysebu yn Chwarter 4.
- **Grant Ysgogiad Economaidd** – Dyfarnwyd £0.491m o gyllid grant i'r Cyngor gan Lywodraeth Cymru i'w fuddsoddi mewn cynlluniau cyfalaf i yrru newidiadau pwysig yn y cymunedau, sy'n darparu budd economaidd a chynlluniau sy'n cael effeithiau cadarnhaol ar fioamrywiaeth a'r amgylchedd. Mae cyllid yn cael ei ddefnyddio i adeiladu ffordd a chynnal arolygon archeolegol ar Safle Porth Bryn Cefni yn Llangefni. Bydd hyn yn arwain at ddatblygu saith plot datblygu ar wahân a fydd yn cael eu gwerthu i'r sector preifat. Gwneir cais am gyllid pellach o Gronfa Datblygu Rhanbarthol Ewrop i ddatblygu pum uned fusnes ar Blot 1 y safle hwn.

3.1.2 Mae yna gynllun yn y Rhaglen Gyfalaf sydd heb ddechrau eto a rhoddir diweddariad arno isod:-

- **Cynllun Grant Hwb ar gyfer Isadeiledd mewn Ysgolion** – Dyranwyd £1.303m i'r Cyngor gan Lywodraeth Cymru i sicrhau bod rhwydweithiau TGCh ysgolion yn ddigonol i gefnogi dysgu digidol. Rhaid hawlio a gwario'r grant hwn erbyn diwedd mis Mawrth 2020 a bydd y gwaith yn dechrau yn ystod Chwarter 4. Rhennir y grant yn ddwy elfen - cyfran ar gyfer costau lleol i drefnu'r prosiect, a'r gweddill yn cael ei gadw gan Lywodraeth Cymru i'w wario fel credyd yn erbyn catalog cenedlaethol. Y rhaniad cychwynnol oedd 85% catalog a 15% costau. Ers hynny, mae'r Cyngor wedi gofyn i newid hynny i 78.5% catalog a 21.5% costau yn sgil nodi bod angen gwneud gwaith gosod ceblau yn yr ysgolion. Cyflwynwyd archeb catalog o £900k yn Chwarter 4, gyda'r cyllid sy'n weddill yn cael ei wario yn y chwarter nesaf.

3.2 Derbyniadau Cyfalaf

3.2.1 Y Derbyniadau Cyfalaf ar gyfer eleni hyd yma a'r Derbyniadau Cyfalaf y cyllidebwyd ar eu cyfer yw:-

	Cyllideb 2019/20 £'000	Derbyniwyd hyd at 31 Rhagfyr 2019 £'000	Rhagwelwyd hyd at 31 Mawrth 2020 £'000
Cronfa'r Cyngor:			
Mân-ddaliadau	0	0	0
Cyffredinol	699	926	926
Diwydiannol	0	100	100
Ysgolion	873	171	171
Cyfanswm	1,572	1,197	1,197

3.2.2 Y Derbyniadau Cyfalaf a ragwelwyd erbyn 31 Mawrth 2020 yw £1.197m a derbyniwyd £1.197m erbyn 31 Rhagfyr 2019 (100%), sy'n cynnwys gwerthu hen ysgol (£0.171m), plot mewn Parc Diwydiannol (£0.100m), Neuadd y Sir yn Llangefni (£0.189m) a thir ger Hen Ysgol Y Graig (£0.599m).

3.2.3 Er bod y Derbyniadau Cyfalaf y cyllidebwyd amdanynt yn £1.572m, mae £2.758m o Dderbyniadau Cyfalaf ar gael i gyllido'r Rhaglen Gyfalaf oherwydd bod £1.186m o Dderbyniadau Cyfalaf wedi eu dwyn ymlaen o 2018/19 yn y Gronfa Derbyniadau Cyfalaf Wrth Gefn. Gellir defnyddio £1.885m o'r cyfanswm i gyllido'r ariannu'r rhaglen gyfalaf gyffredinol, gyda'r £0.873m sy'n weddill ar gael i gyllido'r Rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif fel rhan o gyllid cyfatebol Cyngor Sir Ynys Môn.

4. Y GWARIANT GWIRIONEDDOL A RAGWELIR YN 2019/20

4.1 Gweler isod dabl yn dangos y gwariant a ragwelir erbyn 31 Mawrth 2020 a'r cyllid diwygiedig:-

Gwasanaeth	Cyllideb Flynyddol £'000	Gwariant a Ragamcenir £'000	Tan / Gor Wariant a Ragamcenir £'000	% Amrywiad
Cronfa Tai Gyffredinol	2,116	1,340	- 775	- 37
CRT Tai	14,117	11,000	- 3,117	- 22
Dysgu Gydol Oes	8,101	3,002	- 5,099	- 63
Economaidd ac Adfywio	5,998	2,711	- 3,288	- 55
Priffyrdd	8,330	7,686	- 645	- 8
Rheoli Gwastraff	180	180	0	0
Eiddo	1,129	991	- 138	- 12
Trawsnewid	629	362	- 267	- 42
Cynllunio	875	868	- 7	- 1
Gwasanaethau Oedolion	917	760	- 157	- 17
Cyfanswm	42,392	28,900	- 13,492	- 32
Cyllidwyd gan:	Cyllideb Flynyddol £'000	Cyllid a Ragamcenir £'000	Amrywiad £'000	% Amrywiad
Grant Cyfalaf	24,532	17,111	- 7,421	- 30
Derbyniadau Cyfalaf	931	941	10	1
Benthyca gyda Chefnogaeth	5,973	3,161	- 2,812	- 47
Benthyca Digefnogaeth	544	496	- 47	- 9
Cyfraniad Refeniw	9,962	6,845	- 3,117	- 31
Cronfeydd wrth Gefn	211	106	- 105	- 50
Benthyciad	240	240	-	-
Cyfanswm Cyllid	42,392	28,900	- 13,492	- 32

4.2 Fel y gwelir yn nhabl 4.1 (uchod), y tanwariant a ragwelir ar y Rhaglen Gyfalaf ar gyfer 2019/20 yw £13.492m, a gallai'r swm hwn lithro i Raglen Gyfalaf 2020/21. Bydd y cyllid ar gyfer y llithriad hwn hefyd yn lithro i 2020/21, ac fe'i cymerir i ystyriaeth wrth gynhyrchu'r Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys a'r Rhaglen Gyfalaf ar gyfer 2020/21. Y prif brosiectau y rhagwelir y byddant yn tanwario yw Rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif, sydd wedi ei ohirio am y tro ac sy'n dibynnu ar ganlyniad yr ymgynghoriad pellach ar foderneiddio'r ddarpariaeth ysgolion yn ardal Llangefni. Fodd bynnag, os mai canlyniad yr ymgynghoriad a'r penderfyniad gan y Pwyllgor Gwaith yw parhau i fwrw ymlaen gyda'r ysgolion newydd yn ardal Llangefni, gallai'r tanwariant a ragwelir ostwng, yn dibynnu pryd y bydd y gwaith yn cychwyn. Hefyd, mae'n debygol y bydd tanwariant o £1.999m ar Gynllun Isadeiledd Strategol Caergybi ac ni fydd y Cynllun Amddiffyn Rhag Llifogydd yn Nhraeth Coch yn mynd yn ei flaen yn y flwyddyn ariannol hon 'chwaith, gan arwain at danwariant o £0.638m. Ymddengys y bydd tanwariant o £0.450m yng nghynllun cyfalaf y Grant Cyfleusterau i'r Anabl hefyd oherwydd ei fod yn wasanaeth sy'n cael ei arwain gan y galw ac mae nifer yr ymholiadau wedi gostwng. Hefyd, efallai na fydd rhai o'r cleientiaid a gyfeirir yn gymwys i gael Grant Cyfleusterau i'r Anabl yn ôl y polisi. Ni fydd y £0.450m hwn yn cael ei drosglwyddo i 2020/21 fel llithriad, oherwydd bod cais Cyfalaf newydd yn cael ei gyflwyno am ddyraniad ariannol newydd a ddyfernir yn 2020/21.

- 4.3** Y Gofyniad Cyllid Cyfalaf a ragwelir ar 31 Mawrth 2020 yw £139.258m, sef yr angen sylfaenol i'r Awdurdod fenthycia i allu ariannu ei Raglen Gyfalaf. Ar hyn o bryd, cymerwyd fenthyciad allanol o £128.799m, sy'n golygu bod angen i'r Awdurdod gael benthycg £10.459m i gyllido'rariannu'r Rhaglen Gyfalaf gyfredol. Os cymerir benthyciad allanol, bydd yr Awdurdod yn dal i fod o fewn ei derfynau benthycia awdurdodedig yn unol â'r Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys 2019/20 (Atodiad 11).

5. BLYNYDDOEDD Y DYFODOL

- 5.1** Roedd y Strategaeth Gyfalaf yn argymhell cyfyngu cyllido'r Rhaglen Gyfalaf ar gyfer 2019/20 i gyfanswm y grant cyfalaf cyffredinol a benthycia gyda chefnogaeth (fel y penderfynir gan Lywodraeth Cymru) ac amcangyfrif o werth unrhyw dderbyniadau cyfalaf a geir. Disgwylir y bydd Rhaglen Gyfalaf ar gyfer 2020/21 yn dilyn yr un egwyddorion, gyda'r Grant Cyfalaf Cyffredinol a'r Benthycia gyda Chefnogaeth yn cael eu defnyddio i dalu am gerbydau newydd yn flynyddol, buddsoddi mewn TGCh, adnewyddu asedau cyfredol a dyraniad blynyddol i dalu am Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl, sy'n grant statudol. Bydd cyllid ar gael hefyd ar gyfer ailwynebu ffyrdd ac ar gyfer prosiectau cyfalaf sy'n denu grantiau allanol, a bydd y rhain yn cael eu gwerthuso fesul achos.

Ar ôl i'r prosiectau uchod gael eu cyllido, efallai y bydd rhywfaint o gyllid ar gael i gyllido cynlluniau cyfalaf newydd, gyda blaenoriaeth yn cael ei rhoi i brosiectau sy'n cyfrannu at amcanion y Cyngor fel y nodir nhw yng Nghynllun y Cyngor am y cyfnod 2017-2022 ac unrhyw gynlluniau a all gynhyrchu arbedion refeniw yn y dyfodol neu incwm ychwanegol.

Cyflwynwyd y Gyllideb Gyfalaf ddrafft i'r Pwyllgor hwn ar 13 Ionawr 2020 ac fe'i cyflwynir hefyd i'r Cyngor llawn i'w chymeradwyo yn y dyfodol agos. Cyflwynir y Strategaeth Gyfalaf ar gyfer 2020/21 i'r Pwyllgor hwn hefyd ar 2 Mawrth 2020.

6. CASGLIAD

- 6.1** Mae'r canlyniadau ar ddiwedd Chwarter 3 a'r gwariant cysylltiedig a ragwelir yn dangos bod mwyafrif y prosiectau ar darged i'w cwblhau o fewn y gyllideb. Oherwydd bod Rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif wedi ei gohirio am y tro ac yn dibynnu ar ganlyniad yr ymgynghoriad pellach ar foderneiddio'r ddarpariaeth ysgol, mae perygl o danwariant sylweddol yn erbyn y prosiect hwn. Mae'r Cyngor wedi llwyddo i sicrhau llawer o wahanol grantiau allanol ac mae gwaith yn mynd rhagddo'n dda ar y rhan fwyaf o'r cynlluniau hyn. Mae'r Cyngor hefyd yn disgwyl derbyn £1.2m o Dderbyniadau Cyfalaf yn 2019/20 i gyfrannu tuag at gyllido'r Rhaglen Gyfalaf.

Crynodeb o Wariant Prosiectau Cyfalaf hyd yma yn erbyn y Gyllideb Gyfalaf a'r Gwariant a ragwelir erbyn diwedd y flwyddyn

Gwasanaeth	Cyllideb Flynyddol (£)	Cyllideb a Broffiliwyd (£)	Gwariant Gwirioneddol (£)	Gwariant a Ymrwymwyd (£)	Cyfanswm Gwariant (£)	Amrywiad i'r Proffil (£)	% o'r Gyllideb a Broffiliwyd a Wariwyd	% o'r Gyllideb Flynyddol a Wariwyd	Gwariant a Ragamenir (£)	Tan / Gorwariant a Ragamenir (£)	% Amrywiad
Cronfa Dai Gyffredinol											
Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl	900,000	337,500	266,773	0	266,773	-70,727	79	30	450,000	-450,000	-50
Safle Preswyl ar gyfer Sipsiwn a Theithwyr	779,000	225,000	72,743	194	72,937	-152,063	32	9	300,000	-479,000	-61
Cynllun Prynw Gorfodol	22,740	17,055	174,312	3,019	177,331	160,276	1,040	780	220,000	197,260	867
Grant Enable	93,200	69,900	32,833	0	32,833	-37,067	47	35	93,200	0	0
Grant TRIP Prynwr tro cyntaf	200,000	150,000	186,296	0	186,296	36,296	124	93	200,000	0	0
Grant TRIP Cynllun Landlord	90,000	67,500	26,083	0	26,083	-41,418	39	29	77,000	-13,000	-14
Tai forddiadwy	30,650	0	0	0	0	0	0	0	0	-30,650	-100
Cyfanswm: Cronfa Dai Gyffredinol	2,115,590	866,955	759,039	3,213	762,252	-104,703	88	36	1,340,200	-775,390	-37
CRT Tai											
Contract Gwres Canolog	400,000	300,000	181,674	20,089	201,763	-98,237	67	50	400,000	0	0
Contract Gwaith Cynnal a Chadw a Gynlluniwyd	4,850,000	3,637,500	2,155,791	9,221	2,165,013	-1,472,487	60	45	3,250,000	-1,600,000	-33
Gwella Perfformiad Ynni	400,000	300,000	9,658	675	10,333	-289,667	3	3	150,000	-250,000	-63
Gwaith Amgylcheddol	450,000	337,500	135,732	2,092	137,824	-199,676	41	31	250,000	-200,000	-44
Prynw Eiddo Presennol a datblygu eiddo newydd	6,371,000	4,778,250	3,406,693	1,080	3,407,773	-1,370,477	71	53	4,500,000	-1,871,000	-29
Ailfodelu Llawr Y Dref	16,000	12,000	64,767	610	65,377	53,377	545	409	70,000	54,000	338
Addasiadau Sector Cyhoeddus	350,000	262,500	255,973	11,677	267,650	5,150	102	76	350,000	0	0
Risg Tân	200,000	150,000	0	31,900	31,900	-118,100	21	16	200,000	0	0
Tir Halogedig	330,000	247,500	319,240	3,260	322,500	75,000	130	98	330,000	0	0
SATC	750,000	562,500	790,901	138,150	929,050	366,550	165	124	1,200,000	450,000	60
Offer UCT	0	0	0	0	0	0	0	0	100,000	100,000	0
Modiwl gweithio symudol	0	0	153,000	0	153,000	153,000	0	0	200,000	200,000	0
Cyfanswm: CRT Tai	14,117,000	10,587,750	7,473,429	218,754	7,692,183	-2,895,567	73	54	11,000,000	-3,117,000	-22
Dysgu Gydol Oes											
Mynediad i'r Anabl mewn Adeiladau Addysgol	300,000	0	0	0	0	0	0	0	147,000	-153,000	-51
Adnewyddu Adeiladau Addysg	1,470,000	1,102,500	1,322,280	0	1,322,280	219,780	120	90	1,470,000	0	0
Diogelwch Ysgolion	200,000	0	0	0	0	0	0	0	0	-200,000	-100
Ysgolion yr 21ain Ganrif - Moderneiddio Band A	4,360,500	166,742	226,931	40,857	267,788	101,046	161	6	414,908	-3,945,592	-90
Ysgolion yr 21ain Ganrif - Moderneiddio Band B	500,000	18,219	0	11,450	11,450	-6,769	63	2	24,292	-475,708	-95
Grant Cyfalaf Dechra'n Deg	14,500	14,500	14,015	0	14,015	-485	97	97	14,015	-485	-3
Cynyddu'r capasiti ar gyfer grant cyfalaf gofal plant	1,255,985	941,989	906,409	25,187	931,596	-10,393	99	74	931,596	-324,389	-26
Cyfanswm: Dsygu Gydol Oes	8,100,985	2,243,950	2,469,635	77,494	2,547,129	303,179	114	31	3,001,811	-5,099,174	-63
Economaidd ac Adfywio											
Gwaith a'r gyfer Ystaffell Ffritwydd Plas Arthur	130,000	0	0	0	0	0	0	0	130,000	0	0
Cae Chwarae 3G 7 pob ochr David Hughes	80,000	0	5,715	0	5,715	5,715	0	7	80,000	0	0
Porth Twristiaeth	1,280,000	208,124	38,116	59,383	97,499	-110,625	47	8	277,499	-1,002,501	-78
Isadeiledd Strategol Caerdybi	3,499,000	1,125,000	770,679	0	770,679	-354,321	69	22	1,500,000	-1,999,000	-57
Isadeiledd Strategol Llangedfni	306,000	37,500	16,718	25,759	42,478	4,978	113	14	50,000	-256,000	-84
Buddsoddi i Arbed - System Gynllunio	57,000	42,750	37,659	0	37,659	-5,091	88	66	57,000	0	0
Datblygu Economaidd - I Geisio Cyllid Cyfatebol	95,000	48,638	6,900	3,950	10,850	-37,788	22	11	64,850	-30,150	-32
Stimwls Cyfalaf Economaidd	491,330	368,498	43,795	99,396	143,191	-225,307	39	29	491,330	0	0
Datblygu Safle Ysgol TRIP	60,000	45,000	9,791	42,987	52,778	7,778	117	88	60,000	0	0
Cyfanswm: Economaidd ac Adfywio	5,998,330	1,875,509	929,373	231,474	1,160,847	-714,662	62	19	2,710,679	-3,287,651	-55

Gwasanaeth	Cyllideb Flynyddol (£)	Cyllideb a Broffiliwyd (£)	Gwariant Gwirioneddol (£)	Gwariant a Ymrwymwyd (£)	Cyfanswm Gwariant (£)	Amrywiad i'r Proffil (£)	% o'r Gyllideb a Broffiliwyd a Wariwyd	% o'r Gyllideb Flynyddol a Wariwyd	Gwariant a Ragamenir (£)	Tan / Gorwariant a Ragamenir (£)	% Amrywiad
Priffridd a Thrafnidiaeth											
Uwchraddio Peiriannau Talu ac Arddangos Mewn Meysydd Parcio	30,000	22,500	0	14,906	14,906	-7,594	66	50	30,000	0	0
Cerbydau	216,960	162,720	66,362	71,490	137,852	-24,868	85	64	210,150	-6,810	-3
Ailwynebu Priffridd	1,359,000	1,019,250	679,149	0	679,149	-340,101	67	50	985,398	-373,602	-27
Grant Adnewyddu Priffridd	602,180	451,635	975,782	0	975,782	524,147	216	162	975,782	373,602	62
Gwaith Lliniaru Llifogydd ym Miwmares (LIC)	2,310,000	1,732,500	1,621,112	800	1,621,912	-110,588	94	70	2,310,000	0	0
Gwaith Lliniaru Llifogydd ym Mhentraeth (LIC)	333,000	10,000	8,381	0	8,381	-1,619	84	3	333,000	0	0
Lliniaru Llifogydd yn Llansadwrn	180,000	1,000	802	0	802	-198	80	0	180,000	0	0
Buddsoddi i Arbed - Cerbydau	150,000	112,500	77,020	0	77,020	-35,480	68	51	150,000	0	0
Cyllid Cyfatebol ar gyfer Gwaith Draenio	200,000	150,000	111,627	0	111,627	-38,373	74	56	200,000	0	0
Astudiaethau Draenio a Gwaith Dylunio	166,000	10,000	9,896	0	9,896	-104	99	6	166,000	0	0
Amddiffyn rhag Llifogydd Traeth Coch	638,000	0	0	0	0	0	0	0	0	-638,000	-100
Lân Gyswilt Llangedfni	97,000	72,750	31,433	0	31,433	-41,317	43	32	97,000	0	0
Teithio Llesol	478,500	50,000	40,762	0	40,762	-9,238	82	9	478,500	0	0
A545 Biwmares	68,800	51,600	24,757	0	24,757	-26,843	48	36	68,800	0	0
Cyfalaf Diogelu'r Ffyrdd	231,000	173,250	190,010	0	190,010	16,760	110	82	231,000	0	0
Parcio a theithio yng Ngaerwen	600,000	450,000	100,799	0	100,799	-349,201	22	17	600,000	0	0
Maes Awyr Môn	360,000	270,000	302,644	0	302,644	32,644	112	84	360,000	0	0
Hyb Porth Caergybi	306,000	229,500	8,980	34,319	43,299	-186,201	19	14	306,000	0	0
Salix Rhan 3 - Goleuadau Stryd	4,000	3,000	3,564	0	3,564	564	119	89	4,000	0	0
Cyfanswm: Priffridd a Thrafnidiaeth	8,330,440	4,972,205	4,253,080	121,515	4,374,595	-597,610	88	53	7,685,630	-644,810	-8
Rheoli Gwastraff											
Prynu Rhaw Lwytho Newydd	180,000	180,000	0	180,250	180,250	250	100	100	180,250	250	0
Cyfanswm: Rheoli Gwastraff	180,000	180,000	0	180,250	180,250	250	100	100	180,250	250	0
Eiddo											
Glanllyn, Llanedwen	21,000	15,750	6,592	0	6,592	-9,158	42	31	21,000	0	0
Adnewyddu Asedau Cyfredol	572,540	100,000	83,569	0	83,569	-16,431	84	15	435,000	-137,540	-24
Eiddo - Buddsoddi i Arbed	510,000	382,500	410,132	0	410,132	27,632	107	80	510,000	0	0
Neuadd y Sir	25,000	18,750	24,617	0	24,617	5,867	131	98	25,000	0	0
Cyfanswm: Eiddo	1,128,540	517,000	524,909	0	524,909	7,909	102	47	991,000	-137,540	-12
Trawsnewid											
TGCh - Isadelledd Craidd	171,000	128,250	127,883	31,984	159,867	31,617	125	93	171,000	0	0
TGCh - Adnewyddu Cyfrifiaduron	121,000	90,750	70,518	0	70,518	-20,232	78	58	121,000	0	0
TGCh - Mudo System Etifeiddiaeth	20,000	15,000	0	0	0	-15,000	0	0	0	-20,000	-100
TGCh - Trwyddedu MS	127,000	95,250	15,000	0	15,000	-80,250	16	12	25,000	-102,000	-80
TGCh - Cysylltu Môn i drosglwyddo PSBA	60,000	45,000	0	1,000	1,000	-44,000	2	2	20,000	-40,000	-67
TGCh - Uwchraddio Ystafelloedd Gyfarfod	25,000	18,750	0	0	0	-18,750	0	0	25,000	0	0
System CRM - Buddsoddi i Arbed	105,000	78,750	0	0	0	-78,750	0	0	0	-105,000	-100
Cyfanswm: Trawsnewid	629,000	471,750	213,401	32,984	246,385	-225,365	52	39	362,000	-267,000	-42
Cynllunio											
Prosiect Hyb Neuadd y Farchnad, Caergybi	825,000	515,000	610,548	187,675	798,223	283,223	155	97	828,223	3,223	0
Trawsnewid Treflun Caergybi	50,000	37,500	20,365	7,608	27,972	-9,528	75	56	40,000	-10,000	-20
Cyfanswm: Cynllunio	875,000	552,500	630,912	195,283	826,195	273,695	150	94	868,223	-6,777	-1
Gwasanaethau Oedolion											
ICF	773,770	580,328	281,790	0	281,790	-298,537	49	36	616,666	-157,104	-20
Hyb cymunedol Bryn Hwfa	23,500	17,625	0	9,047	9,047	-8,578	51	38	23,500	0	0
Adnewyddu Plas Crigyll	85,000	63,750	65	0	65	-63,685	0	0	85,000	0	0
Adnewyddu Plas Mona	35,000	26,250	0	0	0	-26,250	0	0	35,000	0	0
Cyfanswm: Gwasanaethau Oedolion	917,270	687,953	281,855	9,047	290,903	-397,050	42	32	760,166	-157,104	-17
Cyfanswm	42,392,155	22,955,572	17,535,633	1,070,015	18,605,649	-4,349,923	81	44	28,899,958	-13,492,197	-32

This page is intentionally left blank

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
ADRODDIAD I:	PWYLLGOR GWAITH
DYDDIAD:	2 MAWRTH 2020
PWNC:	MONITRO CYLLIDEB Y CYFRIF REFENIW TAI, CHWARTER 3 2019/20
AELOD PORTFFOLIO:	Y CYNGHORYDD ROBIN WILLIAMS
PENNAETH GWASANAETH:	MARC JONES
AWDUR YR ADRODDIAD:	STEPHEN MOORE
RHIF FFÔN:	01248 752634
E-BOST:	StephenMoore@ynysmon.gov.uk
AELODAU LLEOL:	Amherthnasol

A - Argymhellion a Rhesymau

1. Gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith nodi'r isod:-
 - (i) Y sefyllfa a nodir mewn perthynas â pherfformiad ariannol y Cyfrif Refeniw Tai (CRT) ar gyfer chwarter 3 2019/20.
 - (ii) Y canlyniad a ragwelir ar gyfer 2019/20.
2. **Cefndir**
 - (i) Ym mis Mawrth 2019, cytunodd y Cyngor ar gyllideb refeniw ar gyfer 2019/20 a oedd yn dangos gwaged a gynlluniwyd o £7.8m.
 - (ii) Y gyllideb gyfalaf ar gyfer 2019/20 yw £14.0m, gan gynnwys lwfans ar gyfer gwariant na chafodd ei gwblhau o gyllideb gyfalaf 2018/19.
 - (iii) Rhoes y cyfuniad o'r gyllideb refeniw a'r gyllideb gyfalaf wedi'i haddsu, ddiffyg cyllidebol a gynlluniwyd o £2.0m, a fyddai'n cael ei gyllido o gronfa wrth gefn y CRT.
 - (iv) Mae'r CRT wedi ei glustnodi i'w defnyddio ar gyfer dibenion penodol ac ni ellir trosglwyddo cyllid ohono i'r Gronfa Gyffredinol, ac ni ellir defnyddio cyllid yn y Gronfa Gyffredinol i gyllido'r CRT.
3. Mae'r adroddiad hwn yn nodi perfformiad ariannol y CRT am y cyfnod rhwng 1 Ebrill 2019 a 31 Rhagfyr 2019.
4. **Trosolwg**
 - (i) Mae'r sefyllfa refeniw ar gyfer Ch3 yn dangos gorwariant o £220k. Mae'r rhagolygon o ran incwm bellach yn £146k yn is na'r gyllideb wreiddiol, a rhagwelir y bydd y gwariant £75k yn uwch na'r gyllideb wreiddiol fel yr eglurir isod. Dangosir mwy o fanylion yn Atodiad A.
 - (ii) Mae'r gwariant Cyfalaf £2,896k yn is na'r gyllideb a broffiliwyd. Mae'r gwariant a ragwelir £3,117k yn is na'r gyllideb fel yr eglurir isod. Dangosir mwy o fanylion yn Atodiad B.
 - (iii) Mae'r diffyg a ragwelir (gan gyfuno refeniw a chyfalaf) £2,896k yn llai na'r gyllideb (gan gynhyrchu gwaged o £789k), o'i gymharu â £40k yn uwch a ddangosir yn adroddiad Ch2, yn bennaf o ganlyniad i wariant cyfalaf a oedd yn is na'r gyllideb.

5. Incwm

- (i) Ar ddiwedd y trydydd chwarter, roedd yr incwm a dderbyniwyd £22k yn llai na'r gyllideb a broffiliwyd fel y nodir isod.
- (ii) Roedd incwm rhent £81k yn is na'r gyllideb, a hynny'n bennaf oherwydd bod cwblhau tai Cyngor newydd a'r eiddo a brynwyd yn ôl wedi bod yn arafach na'r disgwyl. Cymerodd fwy o amser na'r disgwyl i ailosod cynllun Llawr Y Dref ar ei newydd wedd oherwydd yr oedi cyn i'r cwmnïau cyfleustodau osod mesuryddion trydan a sicrhau cyflenwad trydan i'r fflatiau. Yn ogystal, gan fod Llawr y Dref wedi ei ddynodi'n gynllun gosod sensitif, er mwyn sicrhau'r cydbwysedd cywir o denantiaid, ni fydd yr holl fflatiau wedi eu gosod tan ddiwedd mis Mawrth. Mae'r rhagolwg wedi'i newid i fod £221k yn is na'r gyllideb wreiddiol gan nad oes disgwyl nawr y comisiynir yr eiddo newydd tan chwarter cyntaf 2020/21 pan ddisgwylir i 33 eiddo newydd ddod ar gael, yn hytrach nag yn chwarter pedwar 2019/20 fel y disgwyliwyd yn wreiddiol.
- (iii) Mae incwm o ffioedd gwasanaeth, sy'n seiliedig ar y costau gwirioneddol a gafwyd, £56k yn uwch na'r gyllideb a broffiliwyd ar ddiwedd Chwarter 3. Mae hyn yn parhau â'r duedd a nodwyd yn adroddiad Ch2, a pharheir i ragweld y bydd incwm £75k yn uwch na'r gyllideb.
- (iv) Mae'r rhagolwg cyffredinol ar gyfer incwm bellach yn ostyngiad o £146k o'i gymharu â'r gyllideb wreiddiol erbyn diwedd y flwyddyn.

6. Gwariant nad yw'n ymwneud â Gwaith Trwsio a Chynnal a Chadw

- (i) Ar ddiwedd y trydydd chwarter, roedd gwariant ar waith heblaw gwaith trwsio a chynnal a chadw £148k yn uwch na'r gyllideb a broffiliwyd. Mae hyn i'w briodoli'n bennaf i'r ffaith y cafodd archebion ar gyfer gwariant disgwylidig ar system TG yr Adran Dai eu codi am y flwyddyn gyfan ac am fod costau'r diwrnodiau glanhau yn digwydd yn bennaf ym misoedd yr haf. Rhagwelir bellach y bydd gwariant £65k yn uwch na'r gyllideb wreiddiol, gan adlewyrchu'r gwaith ychwanegol gan y tîm Cyfranogiad Tenantiaid a'r costau cyfleustodau ychwanegol a gafwyd oherwydd yr oedi cyn comisiynu eiddo newydd gan fod y CRT yn gyfrifol am filiau o'r fath tan osodir yr eiddo.

7. Gwaith Trwsio a Chynnal a Chadw

- (i) Mae'r Uned Cynnal a Chadw Tai (UCT) yn dangos tanwariant o £45k. Hon yw'r flwyddyn lawn gyntaf ers allanoli storfa'r Uned a disgwylir arbedion ac mae'r rheini wedi eu cynnwys yn y gyllideb. Mae'n amlwg bod yr arbedion a wireddwyd yn fwy na'r hyn y cyllidebwyd ar ei gyfer, felly erbyn hyn rhagwelir tanwariant o £40k sy'n cynnwys darpariaeth ar gyfer y galw ychwanegol yn ystod misoedd y gaeaf. Bydd y sefyllfa'n parhau i gael ei monitro.
- (ii) Mae gwariant ar staff cynnal a chadw nad ydynt yn rhai'r UCT £5k yn uwch na'r gyllideb a broffiliwyd ar ddiwedd Ch3. Y sefyllfa a ragwelir ar ddiwedd y flwyddyn yw y dylai'r gwariant fod yn unol â'r gyllideb.
- (iii) Mae gorwariant o £89k ar gostau gwaith trwsio a chynnal a chadw arall o'i gymharu â'r gyllideb a broffiliwyd oherwydd y gwaith ychwanegol a wnaed mewn perthynas â diogelwch tân, systemau mynediad a gwaith trin carthffosiaeth. O ganlyniad, rhagwelir gorwariant o £50k ar ddiwedd y flwyddyn.

8. Addasiadau Diwedd Blwyddyn

- (i) Mae'r pennawd hwn yn cynnwys eitemau o wariant (costau cyllido cyfalaf ac ad-daliadau o'r Gronfa Gyffredinol) sy'n rhan o'r broses gyfrifo ar ddiwedd y flwyddyn. Ar hyn o bryd, ni ragwelir unrhyw newidiadau.

9. Gwariant Cyfalaf

- (i) Roedd y rhaglen gyfalaf wreiddiol, a gymeradwywyd gan y Cyngor ym mis Mawrth 2019, yn werth cyfanswm o £14,017k a oedd am gael ei gyllido o'r Lwfans Gwaith Trwsio Mawr (£2,660k), grantiau cyfalaf eraill (£1,532k) a chyfraniad o gronfa wrth gefn y CRT (£9,825k). Mae hyn yn cynnwys gwariant a ddygwyd ymlaen o raglen gyfalaf 2017/18. Gwnaed mân newid i'r gyllideb, sef cynnydd o £100k yng nghost gwaith adfer, fydd yn cael ei gyllido o gronfa wrth gefn y CRT. Ar sail y wybodaeth bresennol, rhagwelir y bydd y gwariant gwirioneddol yn £11,000k, sydd £3,117k yn is na'r gyllideb ddiwygiedig.
- (ii) Mae'r rhagolwg cyfalaf wedi'i ddiwygio'n llwyr ar sail y lefelau gwariant cyfredol. Mae'r amrywiannau mwyaf arwyddocaol i'w gweld yn y prosiectau ar gyfer datblygu tai Cyngor newydd lle mae cynlluniau wedi'u gohirio i flwyddyn ariannol 2020/21, gan arwain at danwariant o £1,871k eleni, a'r contractau cynnal a chadw cynlluniedig lle mae amseriad gosod y contractau yn golygu y bydd £1,600k o waith hefyd yn cael ei ohirio i 2020/21. Mae'r tanwariannau hyn wedi'u gwrthbwysu'n rhannol gan waith dan Raglen SATC a ohiriwyd gynt ar gais tenantiaid ac a wneir pan fo tenantiaethau'n newid, sydd £450k yn uwch na'r hyn a gyllidebwyd yn wreiddiol ar ei gyfer. Mae'n anodd rhagweld amseriad y costau hyn oherwydd dim ond pan fydd yr eiddo'n wag y gellir gwneud y gwaith.
- (iii) Mae'r tanwariant ar wariant cyfalaf yn golygu bod y swm a gyllidir o gyfrif refeniw y CRT yn gostwng yn yr un modd. Mae'r balans ar gael wedyn i gyllido'r prosiectau sydd wedi'u gohirio i'r flwyddyn nesaf.

10 Balans y CRT

- (i) Roedd balans agoriadol cronfa wrth gefn y CRT yn £8,387k. Roedd y gyllideb ddiwygiedig yn caniatáu defnyddio £2,107k o'r balans hwn. Fodd bynnag, bydd y gorwariant a ragwelir ar y gyllideb refeniw ynghyd â'r tanwariant a ragwelir ar y gyllideb gyfalaf yn arwain at drosglwyddo £789k ychwanegol i'r gronfa wrth gefn. Bydd hyn yn rhoi balans wrth gefn o £9,176k erbyn diwedd y flwyddyn ariannol. Mae'r balans hwn wedi'i glustnodi ar gyfer dibenion penodol, felly, nid yw ond ar gael i gyllido'r gwariant CRT yn y dyfodol.

B – PA OPSIYNAU ERAILL WNAETHOCH CHI EU HYSTYRIED A BETH OEDD EICH RHESYMAU DROS EU GWRTHOD AC/NEU DDEWIS YR OPSIWN HWN?

Amherthnasol

C – AM BA RESWM Y MAE HWN YN BENDERFYNIAD I'R PWYLLGOR GWAITH?

Mae'r mater wedi ei ddirprwyo i'r Pwyllgor Gwaith.

CH – A YW'R PENDERFYNIAD HWN YN GYSON Â'R POLISI A GYMERADWYWYD GAN Y CYNGOR LLAWN?

Ydi

D – A YW'R PENDERFYNIAD HWN O FEWN Y GYLLIDEB A GYMERADWYWYD GAN Y CYNGOR?

Ydi

DD – GYDA PHWY WNAETHOCH CHI YMGYNGHORI?		BETH OEDD EU SYLWADAU?
1	PRIF WEITHREDWR / UWCH DIM ARWEINYDDIAETH (UDA) (MANDADOL)	
2	CYLLID / ADRAN 151 (MANDADOL)	Amherthnasol – adroddiad y Swyddog Adran 151 yw hwn.
3	CYFREITHIOL / SWYDDOG MONITRO (MANDADOL)	Ymgynghorir â'r swyddog fel rhan o'r UDA.
4	ADNODDAU DYNOL (AD)	
5	EIDDO	
6	TECHNOLEG GWYBODAETH CYFATHREBU (TGCH)	
7	CAFFAEL	
8	SGRIWTINI	
9	AELODAU LLEOL	
10	UNRHYW GYRFF ALLANOL ERAILL	
E – RISGIAU AC UNRHYW GAMAU LLINIARU (OS YN BERTHNASOL)		
1	ECONOMAIDD	
2	GWRTHDLODI	
3	TROSEDD AC ANHREFN	
4	AMGYLCHEDDOL	
5	CYDRADDOLDEBAU	
6	CYTUNDEBAU CANLYNIAD	
7	ARALL	
F - ATODIADAU:		
<p>Atodiad A – gwariant a rhagolygon Refeniw hyd at ddiwedd Chwarter 3 Atodiad B - gwariant a rhagolygon Cyfalaf hyd at ddiwedd Chwarter 3</p>		
FF - PAPURAU CEFNDIR (CYSYLLTWCH OS GWELWCH YN DDA GYDAG AWDUR YR ADRODDIAD AM UNRHYW WYBODAETH BELLACH):		
<ul style="list-style-type: none"> • Cyllideb CRT 2019/20 (fel y cymeradwywyd gan y Pwyllgor hwn ym Mawrth 2019). • Cynllun Busnes 30 Blynedd y CRT – 2019-49 (fel y cymeradwywyd gan y Pwyllgor hwn ym Mawrth 2019). 		

CYFRIF CRT 2019/20

	Cyllideb Flynyddol 2019/20	Cyllideb a Broffiliwyd hyd at Fis 9	Gwirionedd ol hyd at Fis 9	Amrywiad hyd at Fis 9	Rhagolygon Diwedd Blwyddyn	Amrywiad Diwedd Blwyddyn
	£	£	£	£	£	£
CYLLIDEB REFENIW						
Incwm						
Anheddau	(17,970,000)	(13,477,500)	(13,396,257)	81,243	(17,749,000)	221,000
Garejis	(219,000)	(164,250)	(168,249)	(3,999)	(219,000)	0
Taliadau Gwasanaeth	(133,000)	(99,750)	(155,931)	(56,181)	(208,000)	(75,000)
Arall	(221,000)	(144,002)	(142,843)	1,159	(221,000)	0
Dyledion Drwg	274,000	0	0	0	274,000	0
CYFANSWM IMCWM	(18,269,000)	(13,885,502)	(13,863,280)	22,222	(18,123,000)	146,000
Gwariant heblaw ar waith cynnal a chadw a thrwsio						
Cyfranogiad Tenantiaid	117,930	88,396	107,570	19,174	132,930	15,000
Gweinyddu Rhenti	381,940	285,931	307,740	21,809	381,940	0
Rheoli Stadau	229,890	171,719	160,838	(10,881)	229,890	0
Refeniw Arall	693,090	513,893	631,598	117,705	743,090	50,000
Gwariant Refeniw						
Cyfanswm Gwariant heblaw gwaith Cynnal a Chadw a Thrwsio	1,422,850	1,059,939	1,207,746	147,807	1,487,850	65,000
Trwsio a Chynnal a Chadw						
Uned Cynnal a Chadw Tai (UCT)	3,252,750	2,439,653	2,394,744	(44,909)	3,212,750	(40,000)
Staff Cynnal	834,220	624,465	629,416	4,951	834,220	0
Adeiladau (dim UCT)						
Gwaith Cynnal a Chadw Arall	461,110	345,845	435,304	89,459	511,110	50,000
Cyfanswm Trwsio a Chynnal a Chadw	4,548,080	3,409,963	3,459,464	49,501	4,558,080	10,000
Addasiadau Diwedd Blwyddyn						
Taliadau Cyllid Cyfalaf	3,015,080	0	0	0	3,015,080	0
Ad-daliad o'r	771,630	0	0	0	771,630	0
Gwasanaethau Tai						
Ad-daliad o'r	693,360	0	0	0	693,360	0
Gwasanaethau Canolog						
Cyfanswm Addasiadau Diwedd Blwyddyn	4,480,070	0	0	0	4,480,070	0

CYFANSWM GWARIANT REFENIW	10,451,000	4,469,902	4,667,210	197,308	10,526,000	75,000
CYFANSWM (GWARGED) / DIFFYG REFENIW	(7,818,000)	(9,415,600)	(9,196,070)	219,530	(7,597,000)	221,000
CYFRIF GWARIANT CYFALAF						
Gwariant 2019/20	14,117,000	10,587,750	7,692,183	(2,895,567)	11,000,000	(3,117,000)
Lwfans Gwaith Trwsio Mawr	(2,660,000)	0	0	0	(2,660,000)	0
Grantiau eraill	(1,532,000)	0	0	0	(1,532,000)	0
CYFANSWM (GWARGED) / DIFFYG CYFALAF	9,925,000	10,587,750	7,692,183	(2,895,567)	6,808,000	(3,117,000)
(CYNNYDD) / GOSTYNGIAD NET YN Y GRONFA WRTH GEFN Y CRT	2,107,000	1,172,150	(1,503,887)	(2,676,037)	(789,000)	(2,896,000)
Balans Agoriadol y CRT	(8,387,000)				(8,387,000)	
(Cynnydd) / Gostyngiad net yng nghronfa wrth gefn y CRT	2,107,000				(789,000)	
Balans Cau'r CRT	(6,280,000)				(9,176,000)	

ATODIAD B

Gwasanaeth	Cyllideb Flynyddol (£)	Cyllideb a Broffiliwyd (£)	Cyfanswm Gwariant (£)	Amrywiad i'r Proffil (£)	Gwariant a ragwelir (£)	Gorwariant / Tanwariant a ragwelir (£)
CRT Tai						
Contract Gwres Canolog	400,000	300,000	201,763	(98,237)	400,000	0
Rhaglen Gynnal	4,850,000	3,637,500	2,165,013	(1,472,487)	3,250,000	(1,600,000)
Gwella Perfformiad Ynni	400,000	300,000	10,333	(289,667)	150,000	(250,000)
Gwaith Amgylcheddol	450,000	337,500	137,824	(199,676)	250,000	(200,000)
Caffael Eiddo / Datblygu Eiddo Newydd	6,371,000	4,778,250	3,407,773	(1,370,477)	4,500,000	(1,871,000)
Ailfodelu'r Stoc Presennol	16,000	12,000	65,377	53,377	70,000	54,000
Addasiadau Sector Cyhoeddus	350,000	262,500	267,650	5,150	350,000	0
Risg Tân	200,000	150,000	31,900	(118,100)	200,000	0
SATC	750,000	562,500	929,050	366,550	1,200,000	450,000
Gwaith Adfer	330,000	247,500	322,500	75,000	330,000	0
Tŵls yr UCT	0	0	0	0	100,000	100,000
Modiwl Gwaith Symudol	0	0	153,000	153,000	200,000	200,000
Cyfansymiau'r CRT	14,117,000	10,587,750	7,692,183	(2,895,567)	11,000,000	(3,117,000)

Tudalen 49

This page is intentionally left blank

CYNGOR SIR YNYS MÔN

ADRODDIAD I:	PWYLLGOR GWAITH
DYDDIAD:	2 MAWRTH 2020
PWNC:	DEFNYDDIO CRONFEYDD WRTH GEFN A BALANSAU
AELOD(AU) PORTFFOLIO:	Y CYNGHORYDD ROBIN WILLIAMS
PENNAETH GWASANAETH	MARC JONES (EST. 2601)
AWDUR YR ADRODDIAD: E-BOST:	GARMON WILLIAMS GARMONWILLIAMS@ynysmon.gov.uk
AELODAU LLEOL:	Amherthnasol
A - Argymhellion/argymhellion a rheswm/rhesymau	
<p>1. PWRPAS YR ADRODDIAD</p> <p>1.1 Bydd yr adroddiad yn nodi asesiad y Swyddog Adran 151 ar lefel balansau cyffredinol a chronfeydd wrth gefn ar gyfer 2020/21 ac yn gwneud argymhellion mewn perthynas â dyrannu balansau cyffredinol i'w defnyddio yn ystod 2020/21.</p> <p>2. ARGYMHELLION</p> <ul style="list-style-type: none"> I nodi'r polisi cyffredinol ynglŷn â chronfeydd wrth gefn a balansau a fabwysiadwyd ar 1 Mawrth 2016, fel y nodir hynny yn Atodiad A; Cymeradwyo'r newid i'r polisi cyffredinol ar gronfeydd wrth gefn a balansau a fabwysiadwyd ar 1 Mawrth 2016, fel y nodir hynny yn Atodiad A; Pennu isafswm balansau cyffredinol o £7.11m ar gyfer 2020/21 yn unol ag asesiad y Swyddog Adran 151; I gynllunio am gynnydd yn y balansau cyffredinol dros gyfnod o 3 i 5 mlynedd er mwyn sicrhau fod lefel gwirioneddol y cronfeydd wrth gefn yn cyrraedd y lefel sylfaenol. Cyflawnir y cynnydd yma drwy gyllidebu am wargedau blynyddol a gynllunnir; Cadarnhau parhad y cronfeydd wrth gefn presennol a glustnodwyd; Cymeradwyo trosglwyddo cronfeydd wrth gefn Morgeisi Gofalwyr Maeth a System Rheoli Polisiâu o'r cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd i'r Cronfeydd wrth gefn Cyffredinol. 	
B - Pa opsiynau eraill a ystyriwyd gennych a pham y bu i chi eu gwrthod a/neu ddewis yr opsiwn hwn?	
Ni ystyriwyd unrhyw opsiwn arall – nid oedd hynny'n briodol yn yr achos hwn.	
C - Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?	
Mae'r Cyfansoddiad yn ei gwneud yn ofynnol i'r Pwyllgor Gwaith gyhoeddi ei gynigion ar y gyllideb terfynol cyn i'r Cyngor ei hystyried.	
CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?	
Amherthnasol	
D - A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?	
Amherthnasol	

DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arweinyddiaeth (UDA) (mandadol)	Mae sylwada'r UDA wedi eu cynnwys yn yr adroddiad
2	Cyllid / Adran 151 (mandadol)	Amherthnasol – adroddiad y Swyddog Adran 151 yw hwn
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	Dim sylwadau
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	
7	Sgriwtini	
8	Aelodau Lleol	
9	Unrhyw gyrff allanol eraill	
E - Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)		
1	Economaidd	
2	Gwrthdodi	
3	Trosedd ac Anhrefn	
4	Amgylcheddol	
5	Cydraddoldebau	
6	Cytundebau Canlyniad	
7	Arall	
F - Atodiadau:		
<p>Atodiad A - Polisi cyffredinol arfaethedig ynglŷn â Chronfeydd Wrth Gefn a Balansau Atodiad B – Balansau hyd yma</p>		
FF – Papurau Cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):		

DEFNYDDIO BALANSAU CYFFREDINOL A CHRONFEYDD WRTH GEFN

1. PWRPAS YR ADRODDIAD

- 1.1 Mae Adrannau 32 a 43 Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 yn ei gwneud yn ofynnol i Awdurdodau Lleol ystyried lefel y cronfeydd wrth gefn sydd ei angen ar gyfer gwariant a amcangyfrifir yn y dyfodol wrth gyfrifo anghenion y gyllideb. Mae Adran 25 Deddf Llywodraeth Leol 2003 yn ei gwneud yn ofynnol i'r Swyddog Adran 151 adrodd yn ffurfiol ar gadernid yr amcangyfrifon a digonolrwydd y cronfeydd wrth gefn arfaethedig pan bennir gofynion y gyllideb ac i sicrhau bod yna brotocolau allweddol ar gyfer eu pennu a'u defnyddio.
- 1.2 Bydd yr adroddiad yn nodi asesiad y Swyddog Adran 151 ar lefel balansau cyffredinol a chronfeydd wrth gefn ar gyfer 2020/21 ac yn gwneud argymhellion mewn perthynas â chlustnodi balansau cyffredinol i'w defnyddio yn ystod 2020/21.

2 POLISI AR GRONFEYDD WRTH GEFN A BALANSAU

- 2.1 Yn ychwanegol at y balansau cyffredinol, mae'r Cyngor yn dal nifer o gronfeydd wrth gefn ar ei fantolen. Pwrpas y cronfeydd wrth gefn hyn yw talu costau prosiectau a gynlluniwyd neu ar gyfer cyllido eitemau penodol o wariant pryd bynnag fo angen gwneud hynny.
- 2.2 Mae'r ddogfen ynghlwm fel Atodiad A yn nodi'r egwyddorion cyffredinol a'r polisi mewn perthynas â phenderfynu ar lefel cronfeydd wrth gefn a balansau digonol a sut y defnyddir cronfeydd wrth gefn.

3 BALANSAU CYFFREDINOL

- 3.1 Ar 31 Mawrth 2019, lefel y balansau cyffredinol oedd £5.912m, sef gostyngiad o £987k ers y flwyddyn flaenorol.
- 3.2 Fel y nodir yn Atodiad A, paragraff 5, bydd angen i'r Swyddog Adran 151 asesu nifer o risgiau wrth benderfynu ar lefel y balansau cyffredinol sydd eu hangen. Ystyrir y risgiau isod:-
 - **Pwysau ar gostau'r dyfodol** – Wrth i gyllidebau leihau, mae gallu gwasanaethau unigol i ddefnyddio unrhyw gapasiti dros ben o fewn eu cyllidebau presennol i gyllido pwysau cost annisgwyl yn llawer anoddach a, phan geir pwysau o ran costau, mae cyllido'r pwysau hyn wedyn yn disgyn ar y balansau cyffredinol. Mae'r Cyngor yn wynebu pwysau cyllidebol ar hyn o bryd yn ystod 2019/20, yn arbennig yn y gwasanaethau Oedolion, Plant ac Addysg. Mae'r gyllideb ar gyfer 2020/21 yn mynd i'r afael â materion sy'n ymwneud â'r galw yn y meysydd hyn, fodd bynnag, mae perygl o alwadau pellach ar falansau cyffredinol a chynhelir adolygiadau rheolaidd yn ystod y flwyddyn.
 - **Arbedion** – Mae arbedion posib o £343k wedi eu nodi ar gyfer cyllideb 2020/21. Fodd bynnag, codwyd pryderon gan Aelodau mewn perthynas â £57k o'r arbedion arfaethedig. Gallai'r sefyllfa newid eto yn dilyn ymgynghori â'r cyhoedd. Er bod risg na fydd yr holl arbedion yn cael eu gwireddu, dylai'r broses herio a gynhaliwyd sicrhau bod y risg yn cael ei lleihau ac na fydd yna unrhyw alwadau dilynol sylweddol ar y balansau cyffredinol.

- **Chwyddiant a Chyfraddau Llog** – Ni chytunwyd ar ddyfarniadau cyflog ar gyfer staff NJC eto. Ar gyfer athrawon, mae chwyddiant prisiau o 2.75% yn berthnasol tan fis Medi 2020 ac ni wyddys ar hyn o bryd beth fydd lefel chwyddiant yn y dyfodol. Ar hyn o bryd, mae chwyddiant yn 1.3% (CPI – Rhagfyr 2019). Fodd bynnag, nid yw'r rhagolygon diweddaraf yn dangos y bydd chwyddiant yn codi yn ystod 2020/21, a disgwylir iddo fod o gwmpas 1.8% erbyn diwedd blwyddyn ariannol 2020/21. Mae tua £58m o gyllideb y Cyngor yn cael ei wario ar gyflenwadau a gwasanaethau lle bydd cynnydd yn y pris wrth i chwyddiant godi. Gallai cynnydd o 1% mewn chwyddiant ychwanegu £580k at gostau'r Cyngor (tua 0.4% o'r gyllideb net). Er bod chwyddiant yn dal i fod yn risg, mae gan y Cyngor ddigon o arian wrth gefn i gyllido cynnydd sydyn mewn chwyddiant. Mae'r holl chwyddiant yn gysylltiedig â chytundebau sy'n hysbys wedi cael ei gynnwys yn y gyllideb ac ychwanegwyd chwyddiant cyfartalog fesul adran o 3% ar incwm.
- **Incwm** – Mae sicrhau bod cyllidebau incwm yn cael eu gwireddu bob amser yn anodd ei warantu, yn arbennig mewn perthynas â gwasanaethau dewisol pan fo cwsmeriaid yn gallu dewis prynu'r gwasanaeth neu beidio. Mae'r broses o bennu cyllideb 2020/21 wedi adolygu tueddiadau incwm real ac mae cyllidebau incwm wedi cael eu hail-alinio pan ystyriwyd y byddai'r gwir incwm yn sylweddol is na'r gyllideb. Ni ellir anwybyddu'r risg na fydd targedau incwm yn cael eu gwireddu ac y gall hynny olygu y byddai'r gwariant net yn uwch na'r gyllideb gyffredinol, ac y byddai'n rhaid defnyddio'r balansau cyffredinol i dalu am y diffyg hwnnw.
- **Balansau Ysgolion** – Mae Cronfa Wrth Gefn balansau ysgolion wedi gostwng yn sylweddol a'r balans ar 31 Mawrth 2019 oedd £0.631m. Mae'n debygol iawn y bydd balans y gronfa wrth gefn hon wedi gostwng eto yn ystod blwyddyn ariannol 2019/20.
- **Sefyllfa Ariannol Gyffredinol y Cyngor** - Mae sefyllfa ariannol gyffredinol y Cyngor yn dda ar hyn o bryd, gyda lefel derbyniol o falansau cyffredinol a chronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi. Mae'r rhaglen gyfalaf yn y dyfodol wedi'i chyllido ac mae Gofyniad Cyllido Cyfalaf y Cyngor tua £25m yn is na'r ffin weithredol, ac £30m yn is na'r terfyn statudol a ganiateir.

- 3.3** Nid oes reol bendant ynghylch lefel y balansau cyffredinol y dylai Cyngor ei chynnal, er bod rheol fras yn bodoli sy'n nodi y dylai lefel y balansau cyffredinol fod yn 5% o'r gyllideb refereniw net. Y rhagamcaniad ar hyn o bryd yw y bydd y gyllideb refereniw yn gorwario tua £1.24m yn 2019/20, swm y bydd rhaid ei gyllido o'r cronfeydd wrth gefn cyffredinol. Yn ogystal, bydd £425k yn cael ei symud i gronfa wrth gefn gwasanaeth os bydd y Pwyllgor Gwaith yn cymeradwyo hynny. Gan gymryd yr holl faterion hyn i ystyriaeth, amcangyfrifir y bydd lefel y balansau cyffredinol yn gostwng i thua £4.6m erbyn 31 Mawrth 2020.
- 3.4** Mae dal balansau cyffredinol yn rhoi sicrwydd ariannol i'r Cyngor, ond mae dal balansau yn ddiangen yn golygu nad yw adnoddau ariannol yn cael eu defnyddio'n effeithiol. Ar ôl asesu'r risgiau ariannol sylfaenol sy'n wynebu'r Cyngor, yr hyblygrwydd cyfyngedig sydd gan ddeiliaid cyllidebau bellach wrth reoli eu cyllidebau a'r angen i ryddhau cyllid er mwyn gwireddu arbedion effeithiolrwydd y dyfodol, rwy'n asesu y dylid pennu isafswm balansau cyffredinol o £7.1m (5% o'r gyllideb refereniw net arfaethedig ar gyfer 2020/21).
- 3.5** Y balans a amcangyfrifir ar 31 Mawrth 2020 ar gyfer y balansau cyffredinol yw £4.6m, £2.5m yn is na'r isafswm a gyfrifwyd. Dan yr amodau ariannol presennol, nid yw'n bosib cyllido ar gyfer gwaged yn y gyllideb er mwyn sicrhau bod y cronfeydd wrth gefn cyffredinol yn cyrraedd y lefel sylfaenol a rhaid cynyddu'r cronfeydd wrth gefn cyffredinol yn fwy graddol dros gyfnod o 3 i 5 mlynedd.

4 CRONFEYDD WRTH GEFN A GLUSTNODWYD

4.1 Mae Cronfeydd wrth gefn a Glustnodwyd yn perthyn i categorïau penodol, fel a ganlyn:-

- Cronfeydd Cyfalaf wrth gefn – y cronfeydd wrth gefn sydd eu hangen i gyllido'r rhaglen gyfalaf;
- Cronfeydd wrth gefn Cyfyngedig – y cronfeydd wrth gefn sydd eu hangen i dalu am gostau posib yn y dyfodol, mae'r defnydd ohonynt yn cael ei gyfyngu i bwrpas penodol a ni ellir eu rhyddhau at unrhyw ddiben arall, cyllid gaiff ei ddal gan y Cleient ar ran trydydd parti neu gronfa wrth gefn sy'n gysylltiedig â'r gyllideb ddatganoledig ysgolion ac na ellir ei hailldyrannu;
- Cronfa wrth gefn CRT – cronfeydd wrth gefn sy'n cael eu clustnodi ar gyfer y CRT;
- Cronfa wrth gefn Yswiriant – cronfa wrth gefn sydd ei hangen i dalu costau unrhyw golledion anyswriedig a thaliadau dros ben y polisi fydd i'w talu gan y Cyngor;
- Cronfeydd wrth gefn Dal Grantiau – cronfeydd wrth gefn yn dal swm unrhyw grant a dderbyniwyd nad yw wedi cael ei ddefnyddio;
- Cronfeydd wrth gefn a Glustnodwyd – cronfeydd wrth gefn sydd wedi'u clustnodi i wasanaethau ar gyfer prosiectau penodol.

4.2 Dangosir balans y cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd ar 31 Mawrth 2019 a'r balans rhagamcanedig ar gyfer 31 Mawrth 2020 ar gyfer pob un o'r categorïau yn Nhabl 1 isod (atodir dadansoddiad llawn o bob categori fel Atodiad B):-

Tabl 1
Crynodeb o Falansau Cronfeydd wrth gefn a Glustnodwyd

Categori'r Gronfa wrth gefn	Balans ar 31 Mawrth 2019 £	Symudiad yn ystod 2019/20 £	Rhagamcan o'r Balans ar 31 Mawrth 2020 £
Cyfalaf	1,111,408	-116,219	995,189
Clustnodwyd	4,091,954	-667,751	3,424,203
Tâl Cyfartal	363,305	-4,818	358,487
Dal Grantiau	343,907	-99,366	244,541
Yswiriant	1,250,000	0	1,250,000
Cyfyngedig	2,721,787	-447,011	2,274,776
CYFANSWM	9,882,361	-1,325,165	8,547,196

4.3 Mae'r gronfa wrth gefn gyfyngedig yn cynnwys nifer o gronfeydd wrth gefn unigol sylweddol: Cefnogi Pobl £804k, Incwm Proses Ailgylchu £635k a chronfa wrth gefn Gwaith Trin Gwastraff Gogledd Cymru £679k.

4.4 Mae'r Rheolwr Risg ac Yswiriant wedi asesu bod angen £1.25m er mwyn sicrhau bod digon ar gael i dalu am golledion anyswriedig posib a thaliadau dros ben.

4.5 Roedd cronfa'r morgaeisi Gofalwyr Maeth (£66k) yn addasiad cyfrifyddu a wnaed yn ystod y broses o gau cyfrifon y llynedd. Roedd hyn oherwydd ansicrwydd ar y pryd. Mae'n amlwg bellach y gellir symud y gronfa wrth gefn hon i Wasanaethau Plant i gyllido'r gwaith o aiddosbarthu'r morgais yn arwystl cyfreithiol yn hytrach na chael ei gario fel dyled ar fantolen y Cyngor.

4.6 Nid oes unrhyw ddibenion eraill i gronfa wrth gefn y System Rheoli Polisi (£8k) ac, felly, rydym yn argymhell bod y balans sy'n weddill yn cael ei symud i'r adain TGCh. Mae hyn oherwydd y drwydded flynyddol a chostau cynnal a chadw'r system bolisi sydd bellach yn dod yn gyfrifoldeb yr adain TGCh.

- 4.7 Mae'r Gronfa wrth gefn CRT wedi'i chlustnodi a dim ond i gyllido gwariant sy'n gysylltiedig â'r CRT y gellir ei defnyddio. Mae'r Cynllun 30 Mlynedd newydd yn awgrymu y bydd y gronfa wrth gefn yn cael ei defnyddio'n llawn erbyn 2020/21 a'i bod yn bosib y gallai cyllido cartrefi newydd greu gofyniad i fenthycu swm bychan. Fodd bynnag, mae'n ddarbodus cadw balans o £1.3m ar gyfer digwyddiadau annisgwyl o ganlyniad i amgylchiadau annisgwyl.

5 CRONFEYDD WRTH GEFN GWASANAETHAU

- 5.1 Cytunwyd eisoes i ddilyn dull newydd o ymdrin â than neu orwariant gwasanaethau ar ddiwedd blwyddyn ariannol sydd yn codi o gyllidebau y gall y sawl sy'n gyfrifol amdanant reoli'r costau, nad ydynt yn cael eu harwain gan y galw. Gall gwasanaethau sy'n tanwario ar gyllidebau y gellir eu rheoli, nad ydynt yn cael eu harwain gan y galw, drosglwyddo'r tanwariant i gronfa wrth gefn gwasanaeth er mwyn helpu i reoli pwysau yn y dyfodol, neu i gyllido prosiectau nad oes darpariaeth ar eu cyfer yn y gyllideb. Uchafswm balans y gronfa wrth gefn gwasanaeth fydd £75k neu 2.5% o'r gyllideb gwasanaeth net, pa un bynnag yw'r uchaf. Os yw tanwariant gwasanaeth ar gyllidebau y gellir eu rheoli yn golygu bod cronfa wrth gefn y gwasanaeth yn uwch na'r swm a ganiateir, bydd y gweddill yn cael ei drosglwyddo i falansau cyffredinol y Cyngor. Yn yr un modd, os yw gwasanaethau'n gorwario ar gyllidebau y gellir eu rheoli, bydd y gorwariant yn cael ei drosglwyddo i'r flwyddyn ariannol nesaf. Mae'r dull hwn yn gwobrwyo Penaethiaid Gwasanaeth am danwario os oes modd gwneud hynny heb gael effaith ar ddarparu gwasanaethau, ond mae'n golygu bod Penaethiaid Gwasanaeth yn fwy atebol am eu gwariant. Bydd hyn yn arwain at ostyngiad yn y gronfa wrth gefn gyffredinol a chynnydd yn y cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd, ond bydd yn parhau i fod yn rhan o'r cronfeydd wrth gefn y gall y Cyngor eu defnyddio. Fodd bynnag, bydd y Swyddog Adran 151 yn cadw'r hawl, dan amgylchiadau eithriadol a chyda chaniatâd y Pwyllgor Gwaith, i dynnu'r cronfeydd wrth gefn gwasanaeth hyn yn ôl lle bo'r angen oherwydd rhesymau ariannol. Yn yr un modd, os yw gorwariant yn cael ei ddwyn ymlaen, gall y Swyddog Adran 151 argymhell, dan amgylchiadau eithriadol, bod y cyfan neu gyfran o'r swm hwn yn cael ei gyllido o'r gronfa wrth gefn gyffredinol.
- 5.2 Mae Atodiad C, sy'n seiliedig ar ragamcan o alldro Chwarter 3 ar gyfer 2020/21, yn enghraifft o sut y byddai hyn yn gweithio ac yn darparu'r manylion. Os yw alldro'r Cyngor yn unol â'r hyn a ddisgwylir yn Ch3, h.y. gorwariant cyffredinol o £1.246m, drwy ddefnyddio'r dull newydd byddai £1.673m o orwariant yn trosglwyddo i'r gronfa wrth gefn gyffredinol a £427k o danwariant yn trosglwyddo i gronfeydd wrth gefn gwasanaethau.

6 ARGYMHELLION

- 6.1 Gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith gymeradwyo'r argymhellion canlynol:-

1. Nodi'r polisi cyffredinol ynglŷn â chronfeydd wrth gefn a balansau fel y nodir hynny yn Atodiad A;
2. Cymeradwyo'r newid i'r polisi cyffredinol ar gronfeydd wrth gefn a balansau ym mhwynt 8 cronfeydd wrth gefn gwasanaeth yn Atodiad A;
3. Pennu isafswm balansau cyffredinol o £7.11m ar gyfer 2020/21, yn unol ag asesiad y Swyddog Adran 151;
4. Cynllunio am gynnydd yn y balansau cyffredinol dros gyfnod o 3 i 5 mlynedd er mwyn sicrhau bod lefel gwirioneddol y cronfeydd wrth gefn yn cyrraedd y lefel sylfaenol. Cyflawnir y cynnydd yma drwy gyllidebu am wargedau blynyddol a gynllunnir;
5. Cadarnhau parhad y cronfeydd wrth gefn presennol a glustnodwyd, Atodiad B;
6. Cymeradwyo trosglwyddo cronfeydd wrth gefn Morgeisi Gofalwyr Maeth a System Rheoli Polisiâu o'r cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd i'r Cronfeydd wrth gefn Cyffredinol.

POLISI CYFFREDINOL AR GRONFEYDD WRTH GEFN A BALANSAU**1. Pwrpas**

Mae'n ofynnol i Gyngor Sir Ynys Môn gynnal cronfeydd wrth gefn ariannol digonol er mwyn bodloni anghenion y sefydliad. Pwrpas y polisi hwn yw nodi'r trefniadau llywodraethu ar gyfer Defnyddio Cronfeydd Wrth Gefn a Balansau er mwyn sicrhau eu bod yn rhoi i'r Gyngor yr hyblygrwydd sydd ei angen arno, a hefyd er mwyn sicrhau y'u defnyddir i ychwanegu gwerth i'r sefydliad.

2. Cyd-destun Rheoleiddiol

Mae Adrannau 32 a 43 Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 yn ei gwneud yn ofynnol i Awdurdodau Lleol ystyried lefel y cronfeydd wrth gefn sydd eu hangen ar gyfer gwariant a amcangyfrifir yn y dyfodol wrth gyfrifo gofynion y gyllideb.

Nid oes yna isafswm cronfeydd wrth gefn penodol y dylai awdurdod ei ddal, ac mae Adran 25 Deddf Llywodraeth Leol 2003 yn ei gwneud yn ofynnol i'r Swyddog Adran 151 adrodd yn ffurfiol ar ddigonolrwydd y cronfeydd wrth gefn arfaethedig pan bennir gofynion y gyllideb ac i sicrhau bod yna brotocolau allweddol ar gyfer eu pennu a'u defnyddio.

Mae'r polisi hwn yn nodi'r fframwaith ar gyfer defnyddio a rheoli cronfeydd wrth gefn defnyddiadwy, yn unol â Chôd Ymarfer Cyfrifyddu Awdurdod Lleol yn y Deyrnas Unedig: Datganiad o'r Arfer a Argymhellir (CIPFA/LASAAC) ac y cytunir ag ef mewn polisïau cyfrifyddu.

3. Mathau o Gronfeydd wrth Gefn

Gellir categorïo cronfeydd wrth gefn refeniw defnyddiadwy mewn dwy ffordd:-

Cronfeydd wrth gefn cyffredinol ar gyfer lliniaru effaith digwyddiadau annisgwyl neu argyfyngau; a

Cronfeydd wrth gefn a Glustnodwyd sydd, fel arfer, yn cael eu cynyddu er mwyn talu am rwymedigaethau hysbys neu rwymedigaethau a ragwelir.

Fel arfer, caiff Cronfeydd wrth gefn Refeniw a Glustnodwyd eu creu a'u dal am un o'r pum prif reswm isod:-

- i. Adnewyddu – er mwyn galluogi gwasanaethau i gynllunio a chyllido rhaglen effeithiol o adnewyddu cerbydau ac offer a gwaith cynnal a chadw eiddo a gynllunnir. Mae'r cronfeydd wrth gefn hyn yn fecanweithiau ar gyfer hwyluso gwariant fel y gellir cyflawni rhaglen adnewyddu resymol heb yr angen i amrywio cyllidebau.
- ii. Tanwariant a ddygir ymlaen - mae rhai gwasanaethau yn ymrwymo gwariant i brosiectau, ond heb allu gwario'r gyllideb yn ystod y flwyddyn. Defnyddir y cronfeydd wrth gefn fel mecanwaith i gario'r adnoddau hyn ymlaen.
- iii. Cyfrifon masnachu - mewn rhai achosion, cedwir gwargedion ar gyfer buddsoddi yn y dyfodol.
- iv. Cronfa wrth gefn Yswiriant - er mwyn talu am yr hawliadau sy'n cael eu rhagamcanu yn y dyfodol er mwyn galluogi'r Gyngor i dalu am y taliadau dros ben nad yw'r yswiriant yn atebol amdanynt.
- v. Bydd cronfeydd wrth gefn eraill a glustnodwyd yn cael eu sefydlu o dro i dro er mwyn talu am rwymedigaethau hysbys neu rwymedigaethau a ragamcanir, er enghraifft, pwysau ar alwadau cyllidebau a ragamcanir yn y dyfodol.

Tra bod cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd yn cael eu sefydlu at ddiben penodol, mae cronfeydd wrth gefn cyffredinol yn gronfeydd na chyfyngir ar y defnydd a wneir ohonynt. Gellir defnyddio cronfeydd wrth gefn o'r fath i liniaru effaith pwysau sylweddol o un flwyddyn i'r llall, i wrthbwysu'r gofynion ar y gyllideb yn ystod y flwyddyn a lliniaru risgiau digwyddiadau annisgwyl neu argyfyngau.

Hefyd, gellir defnyddio cronfeydd wrth gefn cyffredinol er mwyn cefnogi buddsoddiadau a ddyluniwyd i sicrhau mwy o arbedion yn y gyllideb sylfaenol.

4. Rheoli Cronfeydd wrth Gefn

Mae'r Cyngor yn cydnabod yr angen i ddal a chynnal cronfeydd wrth gefn, ond mae hefyd yn cydnabod, drwy ddal neu gynyddu cronfeydd wrth gefn, bod y Cyngor yn clustnodi adnoddau rhag cael eu defnyddio at ddibenion eraill posibl ac, o ganlyniad i hynny, mae yna 'gost cyfle' sy'n gysylltiedig â dal balansau fel cronfeydd wrth gefn. Oherwydd hyn, mae'n bwysig sefydlu fframwaith eglur, a adolygir yn rheolaidd, y gellir ei defnyddio i reoli'r cyfryw gronfeydd wrth gefn.

Mae rheoli cronfeydd ariannol wrth gefn yn elfen allweddol o strategaeth ariannol gyffredinol y Cyngor, ac mae iddi ddau amcan allweddol:-

- Cynnal cyllidebau sefydlog a chynaliadwy drwy gydol y tymor canolig; a
- Sicrhau bod adnoddau yn canolbwyntio'n effeithiol ar flaenoriaethau.

Mae'r gydnabyddiaeth a roddir i'r angen i reoli risg wrth wraidd y broses o wireddu'r amcanion hyn. Gall hyn fod yn fwy o risg o ansefydlogrwydd mewn tybiaethau cynllunio wrth i'r cyfnod economaidd ansicr barhau, neu'r risg i gyllideb Llywodraeth Cymru o ganlyniad i adolygiadau cyllido sylweddol yn y dyfodol. Fodd bynnag, efallai bydd y busnes am gymryd mwy o risgiau busnes drwy fabwysiadu dulliau arloesol o ddarparu gwasanaethau er mwyn cyrraedd targedau anodd mewn perthynas ag arbedion. Po fwyaf y risgiau, y mwyaf yw'r cronfeydd wrth gefn y mae'r Cyngor yn debygol o fod angen dal gafael arnynt er mwyn lliniaru yn erbyn hynny. Mae'n rhaid i werthfawrogi risgiau o'r fath fod yn flaenllaw yn ystyriaethau'r Swyddog Adran 151.

5. Mesur yr angen am Gronfeydd wrth Gefn

Mae pennu lefel y cronfeydd wrth gefn cyffredinol yn un o nifer o benderfyniadau cysylltiedig wrth ffurfio'r Cynllun Ariannol Tymor Canol (CATC) a'r gyllideb flynyddol. Wrth wneud y penderfyniad hwn mae angen ystyried y risgiau strategol, gweithredol ac ariannol sy'n wynebu'r Awdurdod. Yn benodol, mae'r CATC yn ei gwneud yn ofynnol i'r Cyngor sefydlu a chynnal cronfeydd wrth gefn cyffredinol digonol i dalu am y risgiau ariannol allweddol fydd yn ei wynebu.

Bydd angen i'r Swyddog Adran 151 ystyried nifer o ffactorau wrth benderfynu ar union lefelau'r cronfeydd wrth gefn, ac mae nifer ohonynt yn golygu asesu risg y tybiaethau sy'n gynwysedig yn y gyllideb a'r CATC, yn ogystal â sefyllfa ariannol y Cyngor a sut y rheolir ei arian.

Nodir y ffactorau allweddol isod:-

Rhagdybiaethau'r Gyllideb;

Sefyllfa ariannol a rheolaeth ariannol;

Gofynion cyffredinol ar y llif arian, y rhagolwg ar gyfer chwyddiant a chyfraddau llog;

Sefyllfa ariannol gyffredinol y Cyngor (lefel y benthyciadau, dyled ac ati);

Amcangyfrif o lefel ac amseru'r derbyniadau cyfalaf;

Hanes y Cyngor mewn perthynas â rheoli'r gyllideb a rheolaeth ariannol, yn cynnwys cadernid ei gynlluniau tymor canolig;

Ystod posibl costau gwasanaethau a arweinir gan y galw;

Capasiti'r Cyngor i reoli pwysau ar y gyllideb yn ystod y flwyddyn;

Arbedion effeithlonrwydd a gynlluniwyd / enillion cynhyrchiant;

Cryfder y wybodaeth ariannol a'r trefniadau adrodd;

Y risgiau ariannol sy'n rhan annatod o unrhyw bartneriaethau cyllido newydd sylweddol;

Trefniadau allanoli mawr neu ddatblygiadau cyfalaf mawr;

Trefniadau trosglwyddo'r Cyngor a'r gweithdrefnau diwedd blwyddyn mewn perthynas â than/gorwariant yn y gyllideb;

Argaeledd cronfeydd eraill er mwyn talu am ddigwyddiadau annisgwyl mawr a digonolrwydd darpariaethau;

Digonolrwydd trefniadau yswiriant y Cyngor er mwyn talu am risgiau anrhagweladwy mawr.

Bydd gwerthusiad gwrthrychol o'r ffactorau yma'n cael ei gynnal bob blwyddyn er mwyn penderfynu ar lefel ddarbodus cronfeydd wrth gefn cyffredinol yn seiliedig ar asesiad o'r ffactorau uchod. Fodd bynnag, mae lefel derfynol y cronfeydd wrth gefn yn y pen draw yn ddarostyngedig i farn y Swyddog Adran 151, gan ystyried yr holl ffactorau perthnasol.

Fel rhan o'r argymhellion cyllideb blynyddol i'r Cyngor, bydd y Swyddog Adran 151 yn amlygu'r symiau sy'n cael eu neilltuo ar gyfer y cronfeydd wrth gefn.

6. Cynyddu Cronfeydd wrth Gefn

Petai'r Swyddog Adran 151 yn ystyried y dylid cynyddu lefel y Cronfeydd wrth Gefn Cyffredinol, byddai hynny'n cael ei gyflawni fel rhan o'r broses o bennu cyllideb, gan bennu dyraniad o'r gyllideb flynyddol er mwyn cyrraedd lefel y balans a ddymunir. Dylai cyfraniadau i ac o'r Cronfeydd wrth Gefn Cyffredinol gael eu hadolygu'n flynyddol. Bydd hyn yn ychwanegol at unrhyw symiau fydd eu hangen i ailgyflenwi'r cronfeydd wrth gefn sydd wedi cael eu defnyddio yn ystod y flwyddyn flaenorol, er mwyn cynnal isafswm lefel y cronfeydd wrth gefn.

Bydd cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd yn cael eu sefydlu yn 'seiliedig ar angen', yn unol â'r gofynion a gynlluniwyd neu a ragdybiwyd, a byddant yn destun cymeradwyaeth Pwyllgor, fel arfer fel rhan o adroddiad blynyddol ar y cronfeydd wrth gefn sy'n rhan o'r adroddiad diwedd blwyddyn.

Yn achos pob cronfa wrth gefn o'r fath, bydd y Cyngor yn diffinio:-

Pwrpas y gronfa wrth gefn;

Sut a phryd y gellir defnyddio'r gronfa wrth gefn;

Gweithdrefnau ar gyfer rheoli a defnyddio'r gronfa wrth gefn;

Proses ac amserlen ar gyfer adolygu'r gronfa wrth gefn er mwyn sicrhau perthnasedd a digonolrwydd parhaus.

Fel rheol bydd hyn yn digwydd ar ddiwedd y flwyddyn.

7. Defnyddio'r Cronfeydd wrth Gefn

Unwaith yn unig y gellir defnyddio'r cronfeydd wrth gefn ac, oherwydd hynny ni ddylid eu defnyddio fel arfer i gyllido gwariant cylchol a gynlluniwyd - er enghraifft ni fyddai'n ddisgwyliedig iddynt gael eu defnyddio i 'gydbwysu'r gyllideb' heblaw o dan amgylchiadau eithriadol.

Pan fo cronfeydd wrth gefn yn cael eu defnyddio i gefnogi cyflawni'r gyllideb yn ystod unrhyw flwyddyn benodol, er enghraifft i leihau effaith amrywiadau cyllidebu neu wasgfeydd yn ystod nifer o flynyddoedd, dylai'r Cyngor sicrhau bod y cronfeydd wrth gefn yn cael eu hailgyflenwi yn ystod y flwyddyn ganlynol os bydd angen.

Pan fo'r Cyngor wedi defnyddio cronfeydd wrth gefn cyffredinol at ddibenion buddsoddi er mwyn cynhyrchu arbedion, fel rheol byddai'r rhain hefyd yn cael eu had-dalu erbyn diwedd y flwyddyn ariannol ganlynol. Mewn amgylchiadau eithriadol, megis lleihau effeithiau tocio gwasanaethau ar ddefnyddwyr a dinasyddion, byddid yn caniatáu mwy o amser i ailgyflenwi, hyd at uchafswm o bedair blynedd, yn unol â'r cylch cynllunio tymor canolog.

Bydd y defnydd o gronfeydd wrth gefn cyffredinol yn ddarostyngedig i gymeradwyaeth y Swyddog Adran 151, a'r Pwyllgor Gwaith mewn rhai amgylchiadau. Hefyd, bydd creu cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd yn ddarostyngedig i gymeradwyaeth y Swyddog Adran 151 a, phan fo'r gymeradwyaeth honno wedi cael ei rhoi, gellir tynnu cyllid o'r gronfa wrth gefn yn ddarostyngedig i fodloni'r meini prawf.

Mewn amgylchiadau eithriadol, pan fo cronfeydd wrth gefn cyffredinol wedi cael eu gwagio o ganlyniad i bwysau anrhagweladwy ar wariant yn ystod unrhyw flwyddyn ariannol benodol, byddai'r Cyngor yn gallu tynnu cyllid o'i gronfeydd wrth gefn a glustnodwyd er mwyn darparu adnoddau tymor byr, ond ni fyddai hynny'n gynaliadwy a byddai angen adfer y balansau.

Ni fyddai cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd sydd wedi'u defnyddio i dalu am rwymedigaeth benodol yn cael eu hailgyflenwi, ar ôl cyflawni'r diben y'u sefydlwyd ar ei gyfer yn wreiddiol.

8. Cronfeydd wrth Gefn Gwasanaethau

Gellir creu cronfeydd wrth gefn gwasanaethau unigol ar gyfer 2020/21. Bydd y balans ar ddiwedd y flwyddyn ariannol ar gyfer pob gwasanaeth yn cael ei drosglwyddo'n awtomatig i gronfa wrth gefn gwasanaeth. Caiff pob gwasanaeth ei hysbysu o'i balans unwaith y bydd Datganiad y Cyfrifon wedi'i gynhyrchu.

Pan fydd gwasanaeth wedi tanwario yn ystod y flwyddyn ariannol, bydd y balans i uchafswm o 2.5% o'u cyllideb net neu £75k cronol, yn cael ei drosglwyddo i'r gronfa wrth gefn, a bydd unrhyw danwariant uwchlaw'r swm hwn yn cael ei drosglwyddo i'r cronfeydd wrth gefn cyffredinol.

Bydd unrhyw orwariant gan wasanaeth yn cael ei drosglwyddo yn ei gyfanrwydd i'r gronfa wrth gefn. Yna bydd angen i'r gwasanaeth lunio cynllun o'r ffordd y bydd yn ad-dalu'r gorwariant hwn a thros ba gyfnod o amser, bydd hyn yn amodol ar gymeradwyaeth y Swyddog Adran 151 ac, mewn rhai achosion, y Deilydd Portffolio Cyllid neu'r Pwyllgor Gwaith.

Lle mae gwasanaeth wedi profi cynnydd sylweddol yn y galwad am wasanaeth a bo hyn yn golygu gwario mwy na'r gyllideb sydd ar gael, bydd hawl gan y Pennaeth Gwasanaeth i ofyn am i'r gorwariant gael ei gyllido o falansau cyffredinol y Cyngor yn hytrach nag arian wrth gefn y gwasanaeth. Bydd unrhyw gais yn amodol ar gymeradwyaeth y Swyddog Adran 151 a'r Deilydd Portffolio Cyllid.

9. Cronfeydd Cyfalaf wrth Gefn

Mae'r rhaglen gyfalaf ar gyfer 2020/21 yn defnyddio'r holl gronfeydd wrth gefn sydd ar gael yn llawn hyd at y lefel lleiafswm. Hyd yma, nid yw derbyniadau cyfalaf gwerthiant asedau strategol disgwylid yn y dyfodol wedi cael eu cynnwys yn y rhaglen gyfalaf.

Mae strategaethau rheoli asedau da yn cynnwys ailgyflenwi asedau yn dilyn gwerthiant asedau strategol, fel y bydd yna asedau o werth strategol ar y fantolen ar gyfer blynyddoedd y dyfodol.

Gall yr Awdurdod hefyd ddefnyddio cronfeydd wrth gefn Derbyniadau Cyfalaf a Chyfraniadau Refeniw na ddyrannwyd gwariant cyfalaf lle bo angen.

10. Gronfa wrth Gefn Yswiriant

Cafodd ffigwr y gronfa wrth gefn yswiriant ei gynyddu'n hanesyddol dros gyfnod o amser er mwyn talu am golledion o dan y polisiau yswiriant mwy. Bydd lefel y Gronfa wrth gefn Yswiriant yn cael ei hadolygu yn flynyddol o leiaf gan y Rheolwr Risg ac Yswiriant ac yn destun cymeradwyaeth y Swyddog Adran 151.

BALANSAU HYD YMA

ATODIAD B

Cyfarwyddiaeth	Cronfa Wrth Gefn	Categori	Fel ar 31 Mawrth 2019	Gwir wariant hyd yma – 2019/20	Amcangyfrif o'r gwariant sydd ar ôl 2019/20	A yw cais i ddwyn ymlaen i 2020/21 yn debygol?	Amcangyfrif Diwedd Blwyddyn
Corfforaethol	Cyfraniadau Refeniw na Ddyrannwyd	GWARIANT CYFALAF	1,111,408	- 3,781	120,000	Ydyw – Mae cynlluniau prosiect yn rhychwantu mwy nag un flwyddyn ariannol. Balans a ddelir fel arian wrth gefn i gyllido gwariant cyfalaf.	995,189
Corfforaethol	Tâl Cyfartal	TÂL CYFARTAL	363,305	4,818	-	Ydyw – Mae'n ofynnol cadw'r gronfa wrth gefn tan ddiwedd 2021 oherwydd estyniad yn yr amser a ganiateir i wneud hawliad.	358,487
Corfforaethol	Buddsoddi i Arbed	CLUSTNODWYD	401,864	66,355	49,889	Ydyw - Mae cynlluniau yn rhychwantu mwy nag un blwyddyn ac mae pob prosiect ar wahanol lefel.	285,620
Corfforaethol	Cost Newid	CLUSTNODWYD	280,092	44,099	42,183	Ydyw – Defnyddir y gronfa hon i gyllido prosiectau newid sydd angen cyllid ychwanegol.	193,810
Corfforaethol	Prosiectau a Gyllidir gan Arian Wrth Gefn Cyfyngedig	CLUSTNODWYD	111,642	-	-	Ydyw – Defnyddir y gronfa wrth gefn i gyllido prosiectau yr ymrwymwyd iddynt yn flaenorol o'r gyllideb digwyddiadau annisgwyl, ond bu rhywfaint o lithriad yn y cynlluniau.	111,642

Cyfarwyddiaeth	Cronfa Wrth Gefn	Categori	Fel ar 31 Mawrth 2019	Gwir wariant hyd yma – 2019/20	Amcangyfrif o'r gwariant sydd ar ôl 2019/20	A yw cais i ddwyn ymlaen i 2020/21 yn debygol?	Amcangyfrif Diwedd Blwyddyn
Corfforaethol – Adnoddau	Cronfa Wrth Gefn Yswiriant (Trychineb)	CRONFA YSWIRIANT	1,250,000	-	-	Ydyw – Ystyrir fod lefel yr arian wrth gefn yn dderbyniol gan y Rheolwr Yswiriant ar gyfer Awdurdod o'n maint.	1,250,000
Busnes y Cyngor – Adain Gyfreithiol	System Gyfrifiadurol Pridiannau Tir	CLUSTNODWYD	8,100	8,100	-	Amherthnasol	-
Busnes y Cyngor – Polisi	System Rheoli Polisi	CLUSTNODWYD	8,363	-	-	Amherthnasol	-8,363
Priffyrdd, Eiddo a Gwastraff – Priffyrdd	Isadeiledd Arhosfannau Bws	CLUSTONDWYD	54,392	-	-	Ydyw – Defnyddir y gronfa wrth gefn i gyllido eitemau'n ymwneud â chludiant cyhoeddus yn y dyfodol.	54,392
Priffyrdd, Eiddo a Gwastraff – Priffyrdd	Gwaith Cynnal a Chadw'r Gaeaf	CLUSTNODWYD	54,480	-	-	Ydyw – Bydd y gronfa wrth gefn yn cael ei dwyn ymlaen oni bai bod achosion o dywydd garw yn ystod misoedd olaf y flwyddyn.	54,480
Priffyrdd, Eiddo a Gwastraff – Priffyrdd	Priffyrdd – Maes Awyr	CYFYNGEDIG	70,880	-	-	Ydyw – Defnyddir y gronfa wrth gefn tuag at gostau rhedeg Maes Awyr Môn yn y dyfodol.	70,880
Priffyrdd, Eiddo a Gwastraff – Priffyrdd	Cronfa Wrth Gefn Grantiau Cyfyngedig Priffyrdd – Grant Llifogydd	CYFYNGEDIG	36,473	-	-	Ydyw – Defnyddir y gronfa wrth gefn tuag at gyllido prosiectau llifogydd yn y dyfodol.	36,473
Priffyrdd, Eiddo a Gwastraff – Priffyrdd	Cronfa Wrth Gefn Grantiau Cyfyngedig Priffyrdd – Llwybr yr Arfordir	CYFYNGEDIG	7,575	-	-	Ydyw – Defnyddir y gronfa wrth gefn tuag atannu at gostau prosiectau llwybr arfordir yn y dyfodol.	7,575

Cyfarwyddiaeth	Cronfa Wrth Gefn	Categori	Fel ar 31 Mawrth 2019	Gwir wariant hyd yma – 2019/20	Amcangyfrif o'r gwariant sydd ar ôl 2019/20	A yw cais i ddwyn ymlaen i 2020/21 yn debygol?	Amcangyfrif Diwedd Blwyddyn
Priffyrdd, Eiddo a Gwastraff – Rheoli Gwastraff	Gwario i Arbed – Toiledau Cyhoeddus	CLUSTNODWYD	7,406	7,406	-	Amherthnasol	-
Priffyrdd, Eiddo a Gwastraff – Rheoli Gwastraff	Cronfa Wrth Gefn Gwastraff / Ailgylchu	DAL GRANT	267,476	222,366	-	Ydyw – Defnyddir y gronfa wrth gefn tuag at gostau ailgylchu yn y dyfodol, yn unol ag amodau'r grant.	45,110
Priffyrdd, Eiddo a Gwastraff – Rheoli Gwastraff	Gwaith Trîn Gogledd Orllewin Cymru	CYFYNGEDIG	1,155,715	477,011	-	Ydyw – Mae cynlluniau i wario cyfran o'r gronfa wrth gefn yn 2020/21. Bydd rhaid cadw swm o £500k yn y gronfa wrth gefn.	678,705
Priffyrdd, Eiddo a Gwastraff – Rheoli Gwastraff	Incwm Proses Ailgylchu	CYFYNGEDIG	635,130	-	-	Ydyw - Mae amodau grant LIC yn mynnu bod rhaid defnyddio hwn at ddibenion ailgylchu yn y dyfodol.	635,130
Rheoleiddio a Datblygu Economaidd – Datblygu Economaidd	Pier Biwmares – Paentio	CLUSTNODWYD	100,000	-	10,000	Ydyw – Mae'r gwaith wedi llithro i'r flwyddyn ariannol nesaf, ac mae'n debygol o ddigwydd yn ystod haf 2020.	90,000
Rheoleiddio a Datblygu Economaidd – Datblygu Economaidd	Datblygiadau Mawr	CLUSTNODWYD	232,508	33,460	-	Ydyw – Bydd y gronfa wrth gefn yn cael ei chadw hyd nes gwneir penderfyniad terfynol ynghylch Wylfa Newydd.	199,048

Cyfarwyddiaeth	Cronfa Wrth Gefn	Categori	Fel ar 31 Mawrth 2019	Gwir wariant hyd yma – 2019/20	Amcangyfrif o'r gwariant sydd ar ôl 2019/20	A yw cais i ddwyn ymlaen i 2020/21 yn debygol?	Amcangyfrif Diwedd Blwyddyn
Rheoleiddio a Datblygu Economaidd – Datblygu Economaidd	Cronfa Wrth Gefn Datblygu Economaidd – Ynys Ynni	CLUSTNODWYD	11,979	-	-	Ydyw – Bydd y gronfa wrth gefn yn cael ei chadw hyd nes gwneir penderfyniad terfynol yn ynghylch Wylfa Newydd.	11,979
Rheoleiddio a Datblygu Economaidd – Datblygu Economaidd	Datblygiadau Mawr – Cynllunio	CLUSTNODWYD	511,606	119,150	-	Ydyw – Bydd y gronfa wrth gefn yn cael ei chadw hyd nes gwneir penderfyniad terfynol ynghylch Wylfa Newydd.	392,456
Rheoleiddio a Datblygu Economaidd – Datblygu Economaidd	Costau Gweithredu Melin Llynonn	CLUSTNODWYD	12,708	-	5,000	Ydyw – Mae cyfran o'r gronfa wrth gefn wedi'i ddyrannu i dalu am gontractwr arbenigol fydd yn cynnal arolwg o gyflwr y felin.	7,708
Tai	Tai fforddiadwy	CLUSTNODWYD	250,643	-	- 100,000	Ydyw – Defnyddir y gronfa wrth gefn i gyllido costau dod â thai yn ôl i ddefnydd yn y dyfodol.	350,643
Tai	Cefnogi Pobl – Gweinyddu	CYFYNGEDIG	774,401	-	- 30,000	Ydyw – Mae cynllun i wario'r gronfa wrth gefn yn ystod y 9 blwyddyn ariannol nesaf, a disgwylir i'r adran gyfrannu cyllid ychwanegol at y gronfa wrth gefn hon.	804,401
Dysgu – Addysg	Prydau Ysgol am Ddim	CLUSTNODWYD	60,000	- 12,095	-	Ydyw – Cyllid dros ben o grant gan LIC mewn perthynas â'r Credyd Cynhwysol yw'r gronfa wrth gefn hon a disgwylir y bydd y cyllid wedi cael ei ddefnyddio'n llawn erbyn diwedd y flwyddyn ariannol nesaf.	72,095

Cyfarwyddiaeth	Cronfa Wrth Gefn	Categori	Fel ar 31 Mawrth 2019	Gwir wariant hyd yma – 2019/20	Amcangyfrif o'r gwariant sydd ar ôl 2019/20	A yw cais i ddwyn ymlaen i 2020/21 yn debygol?	Amcangyfrif Diwedd Blwyddyn
Dysgu – Addysg	TRAC	DAL GRANT	36,000	-	- 136,000	Ydyw – Mae'r gronfa wrth gefn yn darparu sicrwydd rhag ofn y bydd cyllid Ewropeaidd yn cael ei gymryd yn ôl, yn ogystal â darparu clustog rhag ofn y bydd diffyg mewn cyllid cyfatebol ar gyfer y blynyddoedd sy'n weddill o'r prosiect – bydd y prosiect yn rhedeg tan 2023/24.	172,000
Dysgu - Addysg	Cynllun Salwch / Hysbysebu – Cynradd	CYFYNGEDIG	35,873	-	-	Ydyw – Pwrpas y gronfa wrth gefn yw darparu yswiriant mewnol i ysgolion sy'n cael eu heffeithio gan salwch staff.	35,873
Rheoleiddio a Datblygu Economaidd – Hamdden	Hamdden (Hawliad TAW)	CLUSTNODWYD	772,633	10,479	90,000	Ydyw – Defnyddir y gronfa wrth gefn i gyllido gwelliannau yn y gwasanaethau hamdden yn y dyfodol.	672,154
Dysgu Gydol Oes – Diwylliant	Cronfa Prynu'r Amgueddfa	CYFYNGEDIG	5,739	-	-	Ydyw - Cyllid wedi'i neilltuo o roddion i'r Oriol na ellir ei ddefnyddio at unrhyw bwrpas arall yw hwn.	5,739
Rheoleiddio – Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd	Cronfa Wrth Gefn Trwydded	CLUSTNODWYD	16,570	-	-	Ydyw – Mae cynlluniau i uwchraddio offer TG wedi llithro i'r flwyddyn ariannol nesaf.	16,570

Cyfarwyddiaeth	Cronfa Wrth Gefn	Categori	Fel ar 31 Mawrth 2019	Gwir wariant hyd yma – 2019/20	Amcangyfrif o'r gwariant sydd ar ôl 2019/20	A yw cais i ddwyn ymlaen i 2020/21 yn debygol?	Amcangyfrif Diwedd Blwyddyn
Rheoleiddio – Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd	Cynllun Datblygu Lleol	CLUSTNODWYD	167,517	-	-	Ydyw - Pwrpas y gronfa wrth gefn yw cyllido'r cynllun datblygu lleol sy'n cael ei weithredu gan yr Uned Polisi Cynllunio ar y Cyd ar ran yr Awdurdod, yn ystod y ddwy flynedd nesaf.	167,517
Rheoleiddio – Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd	Cronfa Wrth Gefn Prynu Gyda Hyder	CLUSTNODWYD	6,234	6,234	-	Amherthnasol	-
Rheoleiddio – Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd	Chostau Cyfreithiol Cynllunio	CLUSTNODWYD	22,375	-	-	Ydyw - Yn ofynnol ar gyfer unrhyw achosion cyfreithiol mawr yn y dyfodol a all godi petai'r gwasanaeth yn gwario mwy na'u cyllideb.	22,375
Rheoleiddio – Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd	Model Rhagfynegi Ansawdd Dŵr Ymdrochi	CLUSTNODWYD	10,000	275	725	Ydyw – Defnyddir y gronfa wrth gefn i dalu am waith cynnal a chadw yr Orsaf Met am gyfnod o 10 mlynedd hyd 2028/29.	9,000
Rheoleiddio – Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd	Cynllunio – Galluogrwydd a Chapasiti	CLUSTNODWYD	75,000	-	- 60,000	Ydyw – Mae cynlluniau i wario'r gronfa wrth gefn wedi llithro i'r flwyddyn ariannol nesaf. Mae'n debygol y bydd cynnydd o thua £60k yn y gronfa.	135,000
Adnoddau	Refeniw a Budd-daliadau	CLUSTNODWYD	34,992	-	17,362	Ydyw – Defnyddir y gronfa wrth gefn i gyllido staff dros dro ac ymgynghorwyr yn ôl y galw.	17,630
Gwasanaethau Cymdeithasol – Gwasanaethau Plant ac Oedolion	Unigolion Agored i Niwed Corfforaethol	CLUSTNODWYD	276,000	-	276,000	Amherthnasol	-

Cyfarwyddiaeth	Cronfa Wrth Gefn	Categori	Fel ar 31 Mawrth 2019	Gwir wariant hyd yma – 2019/20	Amcangyfrif o'r gwariant sydd ar ôl 2019/20	A yw cais i ddwyn ymlaen i 2020/21 yn debygol?	Amcangyfrif Diwedd Blwyddyn
Gwasanaethau Cymdeithasol – Gwasanaethau Plant ac Oedolion	Trawsnewid	CLUSTNODWYD	33,561	-	-	Ydyw – Mae cynlluniau i wario'r gronfa wrth gefn yn 2020/21, pan y'i defnyddir i dalu costau gwaith maes mewn perthynas ag anabledau dysgu.	33,561
Gwasanaethau Cymdeithasol – Gwasanaethau Plant ac Oedolion	Contractau Staff Gofal Cymdeithasol	CLUSTNODWYD	271,714	-	-	Ydyw – Defnyddir y gronfa wrth gefn i dalu am staff asiantaeth Gwasanaethau Cymdeithasol ychwanegolyn y dyfodol.	271,714
Gwasanaethau Cymdeithasol – Gwasanaethau Plant ac Oedolion	Cronfa Wrth Gefn Morgeisi Gofalwyr Maeth	CLUSTNODWYD	65,650	-	-	Amherthnasol	65,650
Gwasanaethau Cymdeithasol – Gwasanaethau Plant ac Oedolion	Cronfa Wrth Gefn Cyd-Gyllido – Gwasanaethau Cymdeithasol a Dysgu	CLUSTNODWYD	180,795	-	-	Ydyw – Defnyddir y gronfa wrth gefn os oes diffyg yn y cyllid gan Gyrrff Cyhoeddus mewn perthynas â lleoliadau gofal cymdeithasol.	180,795
Gwasanaethau Cymdeithasol – Gwasanaethau Plant ac Oedolion	Gofal Nyrsio	CLUSNODWYD	53,129	-	53,129	Amherthnasol	0
Trawsnewid – AD	SCWDP	DAL GRANT	40,430	-	13,000	Ydyw – Defnyddir y gronfa wrth gefn i dalu costau hyfforddi Gweithiwr Cymdeithasol dan Hyfforddiant.	27,430
			9,882,361		351,288		8,473,183

Nodiadau

a = cyllideb refeniw net flynyddol ar gyfer y Gwasanaeth

b = 2.5% o (a) neu £75k, pa un bynnag sydd uchaf

c = rhagamcan o dan / gorwariant ar gyfer pob Gwasanaeth ar ddiwedd chwarter 3

ch = y swm yr ystyrir nad oes modd i'r Gwasanaeth ei reoli ac a fydd yn cael ei gyllido o falansau cyffredinol y Cyngor

d = y swm a gedwir gan bob Gwasanaeth fel Cronfa Wrth Gefn Gwasanaeth yn ystod y flwyddyn

dd = swm yr arian wrth gefn a ddygir ymlaen am bob gwasanaeth

e = y swm a dynnir o'r swm a gedwir (d) i sicrhau nad yw balans Cronfa Wrth Gefn y Gwasanaeth yn uwch na'r uchafswm (b). Trosglwyddir y swm hwn i falansau cyffredinol y Cyngor fel credyd.

f = balans pob Cronfa Wrth Gefn Gwasanaeth a ddygir ymlaen i'w ddefnyddio yn 2020/21

ff = y swm i'w gyllido o falansau cyffredinol y Cyngor

This page is intentionally left blank

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
ADRODDIAD I:	PWYLLGOR GWAITH
DYDDIAD:	2 MAWRTH 2020
PWNC:	DATGANIAD AR STRATEGAETH RHEOLI'R TRYSORLYS 2020/21
SWYDDOG ARWEINIOL:	MARC JONES, CYFARWYDDWR SWYDDOGAETH (ADNODDAU) A SWYDDOG ADRAN 151
SWYDDOG CYSWLLT:	JEMMA ROBINSON, UWCH GYFRIFYDD (FFÔN: EST. 2675)
Natur a rheswm dros adrodd	
Ar gyfer sgrwtini – yn gyson â chyfarwyddyd proffesiynol.	

- Cyflwynir yr adroddiad hwn i sicrhau bod y Cyngor yn gweithredu arferion gorau yn unol â Chod Ymarfer y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA) ar Reoli Trysorlys. Mae'r côd yn argymhell y dylai'r Aelodau graffu y Datganiad Strategaeth Rheoli'r Trysorlys (sy'n cynnwys y Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol, Datganiad Polisi MRP Blynyddol, y Datganiad ar y Polisi Rheoli Trysorlys a'r Cynllun Dirprwyo ar Reoli Trysorlys) cyn iddo gael ei fabwysiadu. Yn unol â chynllun dirprwyo'r Awdurdod, y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu sy'n gyfrifol am y swyddogaeth hon.
- Mae Côd Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys (Adran 7) yn argymhell y dylid cymeradwyo, dogfennu a monitro Arferion Rheoli Trysorlys (ART) yr Awdurdod. Mae'n dweud hefyd mai mater ar gyfer penderfyniad lleol yw natur a maint ymwneud corff cyfrifol unrhyw sefydliad o ran cymeradwyo a monitro ei Bolisiau Rheoli Trysorlys a'r atodlenni cysylltiedig ac mae'n cydnabod hefyd y gellir dirprwyo'r swyddogaeth hon mewn rhai sefydliadau i'r swyddog cyfrifol. Ym mhob achos, dylai fod yn destun sgrwtini gan y corff cyfrifol yn dilyn argymhellion gan y swyddog cyfrifol. Mae'r Awdurdod hwn wedi creu ART wedi'i ddogfennu, a gafodd ei awdurdodi gan y Pwyllgor Archwilio ar 6 Rhagfyr 2016.
- O ran diweddariadau i'r Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys, does dim newidiadau yn cael eu hargymhell i egwyddorion a pholisiau craidd Datganiad 2019/20.
- O dan y Côd Ymarfer diwygiedig, mae'n ofyniad bod y Cyngor yn paratoi Strategaeth Gyfalaf, sy'n cymryd golwg tymor hirach ar y buddsoddiad cyfalaf angenrheidiol a sut y bydd y buddsoddiad hwnnw'n cael ei gyllido. Bydd y Pwyllgor Gwaith yn cymeradwyo'r Strategaeth hon, ynghyd â chynigion cyllideb eraill. Mae'r Strategaeth Rheoli Trysorlys hon yn eistedd o dan y Strategaeth Gyfalaf ac yn ystyried effaith y strategaeth honno ar fenthyca a buddsoddiadau'r Cyngor. Mae'n nodi sut bydd y ddau strategaeth yn cael eu hymgydryd â nhw mewn dull a reolir, sy'n unol â lefel y risg y mae'r Cyngor yn dymuno ei chymryd, gan ystyried yr arweiniad a nodir yng Nghôd Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys.
- **Argymhellion**
 - Ystyried y Strategaeth Rheoli Trysorlys ar gyfer 2020/21 a gwneud argymhellion neu nodi sylwadau ar gyfer eu hystyried gan y Cyngor llawn.

DATGANIAD STRATEGAETH RHEOLI TRYSORLYS

STRATEGAETH FUDDSODDI FLYNYDDOL, Y DATGANIAD POLISI AR Y DDARPARIAETH REFENIW ISAF (DRI) A'R DATGANIAD POLISI RHEOLI TRYSORLYS AR GYFER 2020/21

1. CEFNDIR

1.1. Mae CIPFA yn diffinio rheoli trysorlys fel:-

“The management of the local authority’s borrowing, investments and cash flows, its banking, money market and capital market transactions; the effective control of the risks associated with those activities; and the pursuit of optimum performance consistent with those risks.”

Mae'r Datganiad Polisi Rheoli Trysorlys yn diffinio polisïau ac amcanion gweithgareddau rheoli trysorlys (gweler **Atodiad 1**).

1.2. Rhaid i'r Cyngor weithredu cyllideb gytbwys, sy'n golygu yn gyffredinol y bydd cyfanswm yr incwm a godir yn ystod y flwyddyn yn cwrdd â gwariant. Rhan o'r gweithgareddau rheoli trysorlys yw sicrhau bod y llif arian hwn wedi ei gynllunio'n ddigonol a bod arian ar gael pan mae ei angen. Caiff arian sydd dros ben ei fuddsoddi mewn gwrthbartion sy'n cwrdd â'r meini prawf o ran diogelwch, hylifedd a dychweliad ar fuddsoddiadau fel y nodir yn y strategaeth hon.

1.3. Ail brif swyddogaeth y gwasanaeth rheoli trysorlys yw cyllido cynlluniau cyfalaf y Cyngor. Mae'r cynlluniau cyfalaf hyn yn darparu arweiniad ar gyfer anghenion benthycar Cyngor, sef cynllunio llif arian ar gyfer y tymor hwy mewn gwirionedd, er mwyn sicrhau fod y Cyngor yn gallu cwrdd â'i oblygiadau o ran gwariant cyfalaf. Gall rheoli'r arian tymor hwy olygu trefnu benthyciadau ar gyfer y tymor hir neu'r tymor byr neu ddefnyddio gwargedion llif arian am dymor hwy. O bryd i'w gilydd, pan fo'n ddarvoudus ac yn economaidd, gellir ailstrwythuro dyledion i gwrdd â risgiau neu amcanion cost y Cyngor.

1.4. Mae'r cyfraniad a wna'r swyddogaeth rheoli trysorlys i'r Awdurdod yn hollbwysig oherwydd mae balans dyled a gweithgareddau buddsoddi'n sicrhau hylifedd neu'r gallu i gwrdd ag ymrwymadau o ran gwariant pan mae angen, naill ai ar gyfer refeniw dydd i ddydd neu brosiectau cyfalaf mwy. Bydd y gweithgareddau trysorlys yn gweld balans y costau llog ar ddyledion a'r incwm buddsoddi sy'n codi o adneuoan ariannol a'r effaith a gânt at y gyllideb sydd ar gael. Gan fod balansau ariannol fel rheol yn codi o gronfeydd wrth gefn a balansau, mae'n hanfodol bwysig sicrhau diogelwch digonol ar gyfer y symiau sy'n cael eu buddsoddi oherwydd gall colli prifsymiau arwain at golled yng nghronfeydd wrth gefn ariannol y Cyngor.

2. CÔD YMARFER CIPFA AR REOLI TRYSORLYS

2.1. Yn unol â Chôd Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys, rhaid i'r Cyngor baratoi a chymeradwyo'r dogfennau isod:-

- Datganiad ar Strategaeth Gyfalaf sy'n nodi trosolwg lefel uchel, tymor hir o wariant a chyllido cyfalaf, ynghyd â manylion ar unrhyw risgiau sy'n gysylltiedig a'r modd y byddant yn cael eu rheoli.
- Strategaeth Rheoli Trysorlys a fydd yn nodi strategaeth y Cyngor o ran benthyciadau a buddsoddiadau sy'n dilyn ymlaen o'r Strategaeth Gyfalaf ac sy'n nodi'r cyfyngiadau ar fenthycar, yn penderfynu ar gyfres o ddangosyddion pwylllog ac yn penderfynu ar awch a strategaeth y Cyngor o ran risg mewn perthynas â buddsoddiadau.

2.2. Nodir prif egwyddorion Côt Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys yn **Atodiad 2**.

3. CYD-DESTUN ALLANOL

3.1. Ni fedrir gosod y Strategaeth Rheoli Trysorlys fel ymarfer ar ei ben ei hun, rhaid ystyried y sefyllfa economaidd oherwydd mae'n cael effaith ar gyfraddau llog ar fuddsoddiadau, costau benthyca a chadernid ariannol y gwrthbartion. Mae crynodeb llawn o'r rhagolygon economaidd ar gael yn **Atodiad 3**, ond dyma'r prif bwyntiau y mae angen eu hystyried:-

- Twf economaidd sy'n gwahanu yn yr Unol Daleithiau, Tsieina a'r Parth Ewropeaidd.
- Lefelau chwyddiant yn y DU sy'n debygol o barhau ar neu'n agos i 2% dros y ddwy flynedd nesaf.
- Posibilrwydd y bydd cyfraddau llog yn codi o fis Mawrth 2021 ymlaen.
- Yr ansicrwydd parhaus ynghylch Brexit a'i effaith a'r economi'r DU a'r Parth Ewropeaidd.
- Mae dychweliadau ar fuddsoddiadau'n debygol o barhau i fod yn isel yn ystod 2020/21 llawer o gynnydd yn y ddwy flynedd dilynol.

3.2. Wedi ystyried y wybodaeth sydd ar gael ac wedi ystyried y cyngor gan Ymgynghorwyr Rheoli Trysorlys y Cyngor, mae'r tabl isod yn nodi barn y sefyllfa'r Cyngor ar lefelau cyfraddau llog am y tair blynedd nesaf:-

Tabl 1
Rhagolygon ar gyfer Cyfraddau Llog hyd at fis Mawrth 2023

Cyfartaledd Blynyddol	Cyfradd Banc (%)	Cyfraddau Benthyca PWLB (yn cynnwys addasiad ar gyfer graddfa sicrwydd)		
		5 mlynedd	25 mlynedd	50 mlynedd
Rhagfyr 2019	0.75	2.30	3.20	3.10
Mawrth 2020	0.75	2.40	3.30	3.20
Mehefin 2020	0.75	2.40	3.40	3.30
Medi 2020	0.75	2.50	3.40	3.30
Rhagfyr 2020	0.75	2.50	3.50	3.40
Mawrth 2021	1.00	2.60	3.60	3.50
Mehefin 2021	1.00	2.70	3.70	3.60
Medi 2021	1.00	2.80	3.70	3.60
Rhagfyr 2021	1.00	2.90	3.80	3.70
Mawrth 2022	1.00	2.90	3.90	3.80
Mehefin 2022	1.25	3.00	4.00	3.90
Medi 2022	1.25	3.10	4.00	3.90
Rhagfyr 2022	1.25	3.20	4.10	4.00
Mawrth 2023	1.25	3.20	4.10	4.00

Mae gwybodaeth a gafwyd gan Link Asset Services ynghlwm yn **Atodiad 4**.

3.3. Yn wyneb y rhagolygon ar gyfer cyfraddau sylfaenol y banciau, disgwylir y dychweliadau a ganlyn ar fuddsoddiadau yn ystod y blynyddoedd ariannol a nodir:-

2019/20: 0.75%;
 2020/21: 0.75%;
 2021/22: 1.00%;
 2022/23: 1.25%;
 2023/24: 1.50%;
 2024/25: 1.75%;
 2025/26 Ymlaen: 2.25%.

4. SEFYLLFA GYFREDOL Y CYNGOR

4.1. Benthycia

4.1.1 Nodir benthyciadau allanol cyfredol y Cyngor yn Nhabl 2 isod. Ceir dadansoddiad llawn yn **Atodiad 5**.

Tabl 2
Crynodeb o'r Benthyciadau sydd gan y Cyngor ar hyn o bryd

BENTHYCIADAU PWLB							
	PWLB / PWLB Maturity	PWLB EIP Blwydd-da	Benthyciadau Marchnad	PWLB Amrywiol	Cyfanswm Aeddfedu		
Benthyciad weddill sy'n	£126.184m	£0.22m	£0.00m	£0.00m	£126.404m		
Oes ar gyfartaledd (blynyddoedd)	25.48	6.94	0.00	0.00	25.44		
Cyfradd gyfartaledd (%) ar	5.15	9.44	0.00	0.00	4.73		
BENTHYCIADAU ERAILL							
	Llywodraeth	Salix Benthyciad 1	Salix Benthyciad 2	Salix Benthyciad 3	Salix Benthyciad 4	Salix Benthyciad 5	Cyfanswm
Balans sy'n Weddill Dyddiad Ad-dalu	£44k 2020/21	£74k 2024/25	£274k 2025/26	£572k 2028/29	£251k 2029/30	£1,178k 2030/31	£2,393k
Cyfradd Llog (%)	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	

4.2. Buddsoddiadau

4.2.1. Mae unrhyw arian dros ben yn cael ei fuddsoddi ar hyn o bryd mewn cyfrifon adneuon tymor byr, cyfrifon 'ar alw' a chyda awdurdodau lleol eraill yn y DU. Mae'r balans a fuddsoddir yn y cyfrifon hyn yn newid bob dydd (y balans ar 31 Rhagfyr 2019 oedd £23.2m).

4.2.2. Dan y strategaeth rheoli trysorlys gyfredol, mae'r Cyngor yn buddsoddi unrhyw arian dros ben drwy sicrhau yn y lle cyntaf ddiogelwch yr adneuon, ei hylifedd yn yr ail le ac yna'r dychweliad ar y buddsoddiad. Mewn gwirionedd, mae cyfradd y dychweliadau ar fuddsoddiadau'n cael ei haberthu er mwyn sicrhau'r ddwy egwyddor gyntaf ac, ar hyn o bryd, mae'r dychweliad cyfartaleddol ar fuddsoddiadau yn 0.55% (fel ar 31 Rhagfyr 2019).

5. EFFAITH CYNLLUNIAU AR GYFER Y DYFODOL AR FENTHYCA

5.1. Caiff gwariant cyfalaf ei gyllido'n rhannol o fenthyciadau ac mae'r rhaglen gyfalaf, fel a nodir yn y Strategaeth Gyfalaf, i'w gweld yn Nhabl 3 isod:-

Tabl 3
Rhaglen Gwariant Cyfalaf Arfaethedig 2020/21 – 2022/23

	2020/21 £'000	2021/22 £'000	2022/23 £'000
Gwariant nad yw'n ymwneud â'r CRT	19,765	21,662	14,675
Cyfrif Refeniw Tai (CRT)	17,138	17,704	14,402
Gweithgareddau Masnachol / Buddsoddiadau nad ydynt yn rhai Ariannol	0	0	0
CYFANSWM Y GWARIANT	36,903	39,366	29,077
Yn cael eu cyllido drwy			
Grantiau Cyfalaf	12,286	9,856	8,090
Derbyniadau Cyfalaf	245	250	250
Arian Wrth Gefn	0	750	0
Refeniw	14,728	9,294	10,642
Y Balans a Gyllidir o Fenthyciadau	9,644	19,216	10,095

- 5.2. Ffactor pwysig i'w hystyried yw effaith benthyca ar Ofyniad Cyllido Cyfalaf y Cyngor (GCC). Y GCC yw'r mesur o angen sylfaenol y Cyngor i fenthyca. Nid yw benthyca wedi'i gyfyngu i fenthyciadau allanol gan BBGC (PWLB), mae hefyd yn cynnwys y gallu i ddefnyddio balansau ariannol y Cyngor ei hun (benthyca mewnol) ac mae'r rhain wedi cael eu defnyddio i gyllido gwariant cyfalaf.
- 5.3. Bydd gwariant cyfalaf yn cynyddu'r GCC ond dim ond gan y swm nad yw'n cael ei gyllido o grantiau, derbyniadau cyfalaf, arian wrth gefn neu refeniw. Bydd y GCC hefyd yn gostwng yn flynyddol gan swm y Ddarpariaeth Refeniw Isaf (DRI) sy'n cael ei roi yn erbyn refeniw. Mae lefel y GCC yn fesur pwysig er mwyn sicrhau nad yw'r Cyngor yn ymrwymo ei hun i lefelau anfforddiadwy o fenthyca.
- 5.4. Er mwyn sicrhau bod gan y Cyngor ddigon o gyllid i ad-dalu dyledion ar yr adeg briodol, rhaid i'r Cyngor wneud taliad i'r cyfrif refeniw bob blwyddyn a'r enw ar y taliad hwn yw'r Ddarpariaeth Refeniw Isaf. Yn unol â'r Rheoliadau, rhaid i'r Cyngor gymeradwyo datganiad DRI cyn pob blwyddyn ariannol. Ceir y polisi ar gyfer 2020/21 yn **Atodiad 6**. The Cafodd DRI y Cyngor ei ddiwygio'n sylweddol yn 2018 ond nid oes unrhyw newidiadau i'r polisi diwygiedig hwnnw ar gyfer 2020/21. Drwy wneud y taliad DRI bob blwyddyn, mae balansau ariannol y Cyngor yn cael eu hailgyflenwi gyda hynny'n ei dro yn lleihau'r lefel o fenthyca mewnol.
- 5.5. Bydd y polisi'n darparu ar gyfer taliad cyfartal ar fenthyciadau hyd at 31 Mawrth 2018 ac, yn achos yr holl fenthyciadau ar ôl y dyddiad hwnnw, bydd y taliad DRI yn seiliedig ar oes ddefnyddiol yr ased sydd wedi cael ei gyllido o'r benthyciad, e.e. os cafodd £1m ei fenthyca i gyllido gwariant cyfalaf ar ased sydd ag oes o 20 mlynedd, byddai'r DRI blynyddol ar y benthyciad hwnnw'n £50k y flwyddyn. Wrth i ni gymryd benthyciadau newydd, bydd y taliad DRI yn cynyddu dros amser a chaniatawyd ar gyfer y cynnydd hwn mewn costau yng nghyllidebau'r Cyngor.
- 5.6. Caiff effaith cynlluniau gwariant cyfalaf y Cyngor a'r taliad DRI ar y GCC a lefel y benthyca allanol a mewnol ei ddangos yn Nhabl 4 isod:-

Tabl 4
Gofyniad Cyllido Cyfalaf a Benthyciadau 2019/20 i 2022/23

	2019/20 £'000	2020/21 £'000	2021/22 £'000	2022/23 £'000
Gofyniad Cyllido Cyfalaf				
Balans Agoriadol y GCC	138,662	142,034	147,985	163,265
Gwariant Cyfalaf	33,126	36,903	39,366	29,077
Grantiau Cyfalaf Allanol	(14,380)	(12,286)	(9,856)	(8,090)
Derbyniadau Cyfalaf	(1,612)	(245)	(250)	(250)
Cyfraniad Refeniw ac Arian Wrth Gefn	(10,331)	(14,728)	(10,044)	(10,642)
Darpariaeth Refeniw Isaf	(3,431)	(3,693)	(3,936)	(4,391)
BALANS CAU'R GCC	142,034	147,985	163,265	168,969
Benthyciadau Allanol				
Balans Agoriadol y Benthyciadau Allanol	132,549	129,257	134,093	152,944
Benthyca i Gyllido Gwariant Cyfalaf	2,001	9,644	19,216	10,095
Benthyca i Gyllido Ad-daliadau ar Fenthyciadau	0	0	0	0
Benthyciadau yn lle Benthyca'n Fewnol	0	0	0	0
Ad-dalu Benthyciadau	(5,293)	(4,808)	(365)	(2,651)
Balans Cau Benthyciadau Allanol	129,257	134,093	152,944	160,388
Benthyciadau Mewnol				
Balans Agoriadol Benthyciadau Mewnol	6,113	12,777	13,892	10,321
Amnewid Benthyca Mewnol	0	0	0	0
Cyllido Ad-daliadau o Fenthyciadau Allanol	0	0	0	0
Ad-dalu Benthyciadau Allanol	5,293	4,808	365	2,651
Benthyca i Gyllido Gwariant Cyfalaf	4,802	0	0	0
Darpariaeth Refeniw Isaf	(3,431)	(3,693)	(3,936)	(4,391)
Balans Cau Benthyciadau Mewnol	12,777	13,892	10,321	8,581
CYFANSWM Y BENTHYCIADAU	142,034	147,985	163,265	168,969

6. STRATEGAETH FENTHYCA

6.1. Ar hyn o bryd, mae'r Cyngor yn parhau i gynnal sefyllfa o dan-fenthyca. Mae hyn yn golygu bod yr angen am fenthyciadau cyfalaf (sef y Gofyniad Cyllido Cyfalaf) heb ei gyllido'n llawn ac mae dyledion benthyca wedi cael eu defnyddio fel mesur dros dro i gefnogi arian wrth gefn, balansau a llif arian y Cyngor. Mae'r driniaeth hon yn un ddarbodus oherwydd bod dychweliadau ar fuddsoddiadau yn isel ac mae risg gwrthbartïon yn fater sy'n parhau i fod angen sylw. Fel rhan o'r strategaeth hon, mae'r gallu i fenthyca'n allanol i ad-dalu'r arian wrth gefn a balansau, petai raid, yn bwysig. Mae Tabl 4 yn dangos y byddai o bosib angen benthyca £12.777m yn allanol petai angen brys amdano. Dyma'r swm a ddefnyddiwyd o arian wrth gefn a balansau'r Cyngor yn y gorffennol i gyllido'r rhaglen gyfalaf yn lle cymryd benthyciadau.

6.2. Yn erbyn y cefndir hwn a'r risgiau o fewn y rhagolygon economaidd, mabwysiedir dull darbodus o ran gweithgareddau trysorlys 2020/21. Bydd y Swyddog Adran 151 yn monitro cyfraddau llog yn y marchnadoedd ariannol ac yn mabwysiadu dull pragmatig mewn perthynas ag amgylchiadau sy'n newid:-

- Os ceir teimlad bod risg sylweddol o GWYMP sydyn yn y cyfraddau tymor byr a thymor hir (e.e. oherwydd mwy o risg o ddisgyn yn ôl i ddirwasgiad neu risgiau datchwyddiant), yna bydd benthyciadau tymor hir yn cael eu gohirio ac ystyrir newid o gyllido cyfradd sefydlog i fenthyca tymor byr os bydd yn gost-effeithiol i wneud hynny.
- Os ceir teimlad bod risg sylweddol o GYNNYDD llawer mwy yn y cyfraddau tymor hir a thymor byr na'r rhagolygon cyfredol, efallai oherwydd cyflymu'r dyddiad cychwyn a lefel y cynnydd mewn cyfraddau canolog yn yr UDA a'r DU, cynnydd mewn gweithgareddau economaidd byd-eang neu gynnydd sydyn mewn risgiau chwyddiant, yna byddai sefyllfa'r portffolio yn cael ei hailasesu gyda'r tebygolrwydd o gyllido tymor sefydlog tra byddai cyfraddau llog yn is nac y rhagwelir dent yn yr ychydig flynyddoedd nesaf.
- Adroddir ar unrhyw benderfyniadau i'r Pwyllgor hwn ar y cyfle cyntaf.

6.3. Benthyca Mewnol yn erbyn Benthyca Allanol

6.3.1. Mae'r amodau cyfredol yn nodi bod angen agwedd hyblyg o ran y dewis rhwng benthyca mewnol ac allanol. Mae llawer o'r ffactorau a oedd wrth wraidd y polisi blaenorol i allanoli'r holl fenthyca yn parhau i fod yn ddilys, er enghraifft:-

- Gan fod y Gyfradd Banc a chyfraddau'r BBGC yn parhau i fod yn anarferol o isel yn hanesyddol, erys cyfle unigryw i awdurdodau lleol reoli eu strategaeth o gymryd benthyciadau allanol newydd.

6.3.2. Fodd bynnag, mae rhai cyfyngiadau yn parhau mewn perthynas â'r dull hwn o weithredu, fel y dywedwyd eisoes, er enghraifft:-

- Gall y polisi olygu bod yn agored i risg credyd (e.e. risg y bydd y banc yn methu ar y ddyled), felly bydd raid rheoli'r elfen hon yn ofalus iawn;
- Rhaid parhau i roi sylw manwl i'r gwahaniaeth rhwng y cyfraddau benthyca a'r cyfraddau buddsoddi i sicrhau bod y Cyngor yn cael gwerth am arian unwaith y mae lefel briodol o reolaeth risg wedi ei chyrraedd i sicrhau diogelwch ei fuddsoddiadau.

6.3.3. O blaid mewnoli, dros y tymor canol, disgwylir y bydd cyfraddau buddsoddi yn is na'r cyfraddau benthyca tymor hir. Mae hynny'n golygu bod ystyriaethau gwerth am arian yn awgrymu y gellid cael gwerth gorau trwy osgoi benthyca allanol newydd a thrwy ddefnyddio balansau arian parod mewnol i gyllido gwariant cyfalaf newydd, neu yn lle dyled allanol sy'n aeddfedu (cyfeirir at hyn fel benthyca mewnol). Byddai hynny'n sicrhau'r arbedion tymor byr mwyaf posib.

6.3.4. Fodd bynnag, rhaid pwysu a mesur arbedion tymor byr a geid trwy osgoi benthycia allanol tymor hir yn 2020/21 yn erbyn y posibilrwydd o gael costau tymor hir ychwanegol, trwy ohirio cymryd benthyciadau allanol newydd nad oes modd eu hosgoi tan yn hwyrach ymlaen pan ragwelir y bydd cyfraddau tymor hir y BBGC yn sylweddol uwch. Yn ychwanegol at hyn, bydd angen parhau i adolygu'n rheolaidd oblygiadau benthyciadau mewnol ar lif arian a bydd hynny'n cyfyngu ar lefel bosib y benthycia mewnol.

6.4. Benthycia ymlaen llawn i gwrdd ag Anghenion

6.4.1 Ni fydd y Cyngor yn benthycia mwy nag y mae ei angen, na chyn bod angen gwneud hynny, dim ond er mwyn elwa o fuddsoddi'r symiau ychwanegol a fenthycir. Bydd unrhyw benderfyniad i fenthycia ymlaen llaw o fewn amcangyfrifon Gofynion Cyllido Cyfalaf a gymeradwywyd ymlaen llaw a bydd penderfyniadau o'r fath yn cael eu hystyried yn ofalus i sicrhau bod modd dangos gwerth am cyllid a bod y Cyngor yn gallu sicrhau diogelwch arian o'r fath.

6.4.2 Wrth benderfynu a ddylid benthycia cyn bod angen gwneud hynny, bydd y Cyngor yn:-

1. sicrhau bod cyswllt clir rhwng y rhaglen gyfalaf a phroffil aeddfedrwydd y portffolio dyled cyfredol sy'n cefnogi'r angen i fenthycia cyn i'r angen godi;
2. sicrhau bod cyfrifoldebau refeniw parhaus sy'n cael eu creu, a'r goblygiadau ar gyfer cynlluniau a chyllidebau'r dyfodol, wedi eu hystyried;
3. pwysu a mesur y ffactorau economaidd a marchnad a allai gael dylanwad ar ddull ac amseriad unrhyw benderfyniad i fenthycia;
4. ystyried manteision ac anfanteision dulliau cyllido eraill;
5. ystyried y cyfraddau llog eraill sydd ar gael, y cyfnodau mwyaf priodol i gyllido a'r proffiliau ad-dalu i'w defnyddio; ac
6. ystyried effaith benthycia ymlaen llaw ar falansau arian buddsoddi sy'n cynyddu dros dro (hyd nes y bydd angen cyllido gwariant cyfalaf) a'r ffaith y byddir yn fwy agored yn sgil hynny i risg gwrthbarti, a risgiau eraill, a lefel risgiau o'r fath o gofio'r trefniadau sydd wedi eu sefydlu i'w cyfyngu i'r eithaf.

6.4.3. Bydd y risgiau sy'n gysylltiedig ag unrhyw weithgaredd benthycia cyn bod angen yn amodol ar werthusiad o flaen llaw ac adroddiadau dilynol drwy'r mecanwaith adrodd canol-blwyddyn neu flynyddol.

6.5. Aildrefnu Dyledion

6.5.1 Mae'n annhebygol y bydd aildrefnu ein portffolio dyledion yn digwydd gan fod y cynnydd 100 bps mewn cyfraddau BBGC ym mis Tachwedd 2019 ond yn berthnasol i fenthycia newydd ac nid i gyfraddau ad-dalu dyledion yn fuan.

6.5.2 Bydd y rhesymau dros unrhyw ad-drefnu yn cynnwys:-

- cynhyrchu arbedion arian parod ac/neu arbedion llif arian gyda disgownt;
- cynorthwyo i gwrdd â'r strategaeth trysorlys; a
- gwella balans y portffolio (diwygio'r proffil aeddfedu ac/neu falans yr anwadalrwydd ariannol).

6.5.3. Rhoddir ystyriaeth hefyd i nodi a oes unrhyw bosibilrwydd o gwbl o wneud arbedion trwy adael i falansau buddsoddi ostwng trwy ad-dalu dyled yn gynnar oherwydd bod cyfraddau tymor byr ar fuddsoddiadau yn debygol o fod yn is na chyfraddau a delir ar ddyledion cyfredol.

6.5.4. Rhoddir gwybod i'r Pwyllgor Archwilio am yr holl weithgareddau ad-drefnu dyled yn y cyfarfod nesaf ymarferol bosib wedi i hynny ddigwydd.

6.6. Proffil Dyledion

6.6.1. Fel y gwelir yn **Atodiad 5**, bydd y benthyciadau presennol yn cael eu had-dalu yn wahanol flynyddoedd hyd at 2068/69. Fel rhan o unrhyw benderfyniad ar fenthycia yn y dyfodol, bydd y Cyngor yn anelu at sicrhau bod y dyddiad ad-dau'n cael ei drefnu er mwyn gwastatau'r ad-daliadau i'r graddau y mae hynny'n bosibl, ond rhoddir blaenoriaeth i'r gyfradd llog sy'n daladwy wrth benderfynu ar y math o fenthyciad (aeddffedrwydd neu flwydd-dal) a chyfnod y benthyciad.

7. STRATEGAETH FUDDSODDI

7.1 Cyllid mewnol: Bydd buddsoddiadau'n cael eu gwneud gan gyfeirio at y balans craidd a'r gofynion llif arian a'r rhagolygon o ran cyfraddau llog tymor byr (h.y. graddfeydd buddsoddi hyd at 12 mis). Fel arfer, mae modd cael dychweliadau uwch drwy fuddsoddi am gyfnodau hirach. Er bod angen y rhan fwyaf o falansau ariannol i reoli cynnydd a gostyngiadau mewn llif arian, lle gellir dod o hyd i symiau ariannol y gellid eu buddsoddi am gyfnodau hirach, bydd y gwerth a geir o fuddsoddiadau tymor hir yn cael ei asesu'n ofalus.

- Os tybir bod y Gyfradd Banc yn debygol o godi'n sylweddol yn ystod y cyfnod amser dan sylw, yna rhoddir ystyriaeth i gadw'r rhan fwyaf o fuddsoddiadau fel rhai tymor byr neu amrywiadwy.
- Ar y llaw arall, os tybir bod y Gyfradd Banc yn debygol o ostwng o fewn y cyfnod hwnnw, ystyrir manteisio ar yr cyfraddau uwch sydd ar gael ar y pryd a chadw'r buddsoddiadau i mewn am gyfnodau hwy.

7.2 Rheoli Risg

7.2.1. Mae CIPFA wedi ymestyn ystyr 'buddsoddiadau' i gynnwys buddsoddiadau ariannol ac anariannol. Mae'r adroddiad hwn yn delio â buddsoddiadau ariannol yn unig (fel y cânt eu rheoli gan y tîm rheoli trysorlys). Caiff buddsoddiadau anariannol, yn ei hanfod prynu asedau sy'n cynhyrchu incwm, eu cynnwys yn y Strategaeth Gyfalaf (adroddiad ar wahân).

7.2.2. Mae polisi buddsoddi'r Cyngor yn cymryd i ystyriaeth yr isod:-

- Canllawiau Llywodraeth Cymru ar Fuddsoddiadau Llywodraeth Leol ("y Canllawiau");
- Côt Ymarfer a Nodiadau Canllaw Traws-Sector CIPFA ar Reoli Trysorlys yn y Sector Gyhoeddus 2017 ("y Côt");
- Nodiadau Canllaw Rheoli Trysorlys CIPFA 2018;
- Blaenoriaethau buddsoddi'r Cyngor fydd diogelwch gyntaf, hylifedd y portffolio yn ail ac yna'r cynnyrch (y dychweliad).

7.2.3. Mae'r canllawiau uchod gan Lywodraeth Cymru a CIPFA'n rhoi blaenoriaeth uchel i reoli risg. Mae'r Awdurdod hwn wedi mabwysiau ymagwedd bwylllog tuag at reoli risg ac mae'n diffinio fel a ganlyn ei awch o ran risg: -

1. Defnyddir **meini prawf o ran lleiafswm y credyd sy'n dderbyniol** er mwyn cynhyrchu rhestr o wrthbartion sydd â lefel uchel iawn o deilyngdod credyd. Mae hyn hefyd yn caniatáu i ni arallgyfeirio ac osgoi dwysedd risg y prif raddfeydd a ddefnyddir i fonitro gwrthbartion yw'r graddfeydd tymor byr a thymor hir.
2. **Gwybodaeth arall:** nid graddfeydd yn unig fydd yn penderfynu ar ansawdd sefydliad; mae'n bwysig asesu a monitro'n barhaus y sector ariannol ar sail micro a macro ac mewn perthynas â'r amgylcheddau economaidd a gwleidyddol y mae sefydliadau'n gweithredu ynddynt. Bydd yr asesiad hefyd yn cymryd i ystyriaeth wybodaeth sy'n adlewyrchu barn y marchnadoedd. I gyflawni hyn, bydd y Cyngor yn ymgysylltu gyda'i ymgynghorwyr i gadw golwg ar brisiau'r farchnad megis yswirio colledion credyd ("**credit default swaps**") ac yn ychwanegu'r wybodaeth honno at y cydraddau credyd.

3. Bydd ffynonellau gwybodaeth arall a ddefnyddir yn cynnwys y wasg ariannol, prisiau cyfranddaliadau ac unrhyw wybodaeth arall sy'n ymwneud â'r sector bancio er mwyn sefydlu'r broses sgrïwtini fwyaf cadarn mewn perthynas ag addasrwydd gwrthbartïon y byddir o bosib yn buddsoddi ynddynt.
4. Mae'r Awdurdod hwn wedi diffinio'r rhestr o'r **mathau o offerynnau buddsoddi** y mae'r tîm rheoli trysorlys â'r awdurdod i'w defnyddio. Mae dwy restr yn **Atodiad 7** dan y categorïau 'penodol' ac 'amhenodol'.
 - Mae **buddsoddiadau penodol** yn golygu'r rheini sydd â lefel uchel o ansawdd credyd ac a fydd yn aeddfedu o fewn blwyddyn.
 - **Buddsoddiadau amhenodol** yw'r rheini â lefel is o ansawdd credyd, gallant fod am gyfnodau sydd dros flwyddyn ac/neu maent yn offerynnau mwy cymhleth y bydd angen i'r Aelodau a'r swyddogion roddi mwy o ystyriaeth iddynt cyn cael eu hawdurdodi ar gyfer eu defnyddio.
5. **Terfyn buddsoddiadau amhenodol.** Mae'r Cyngor wedi penderfynu y bydd yn cyfyngu cyfanswm y defnydd o fuddsoddiadau amhenodol drwy sicrhau na wneir unrhyw fuddsoddiad amhenodol heb ganiatâd ymlaen llaw gan y Cyngor. Nid yw'r Cyngor yn dal unrhyw fuddsoddiadau amhenodol, nac yn meddwl am wneud hynny yn ystod 2020/21 (gweler **Atodiad 7**).
6. Bydd **cyfyngiadau benthycy** (symiau ac aeddfedrwydd) ar gyfer pob gwrthbarti yn cael eu gosod drwy ddefnyddio'r tabl matrices fel y mae'n ymddangos yn y rhan o'r strategaeth hon sy'n ymwneud â Theilyngdod Credyd.
7. Caiff **cyfyngiadau trafodion** ar gyfer pob math o fuddsoddiad eu nodi yn **Atodiad 8**.
8. Bydd yr Awdurdod hwn yn gosod cyfyngiad ar gyfer swm y buddsoddiadau y mae'n eu buddsoddi am **fwy na 365 diwrnod** (gweler **Atodiad 11**).
9. Bydd buddsoddiadau ond yn cael eu gosod â gwrthbartion o wledydd sydd ag isafcwm graddfa sofraniaeth (gweler **Atodiad 9**).
10. Mae'r Awdurdod hwn wedi penodi **ymgynghorwyr allanol** i ddarparu cyngor arbenigol ynghylch sut i sicrhau'r balans priodol gorau rhwng diogelwch, hylifedd a chynnyrch yn wyneb awch yr Awdurdod hwn i gymryd risg yng nghydestun lefel ddisgwyliedig y balansau ariannol a'r angen am hylifedd drwy'r flwyddyn.
11. Bydd yr holl fuddsoddiadau'n cael eu dynodi mewn **sterling**.
12. O ganlyniad i'r newid yn y safonau cyfrifo ar gyfer 2019/20 dan **IFRS 9**, bydd yr awdurdod hwn yn ystyried goblygiadau buddsoddi a allai arwain ar symudiad andwyol yng ngwerth yr arian a fuddsoddir a'r newidiadau i'r Gronfa Gyffredinol ar ddiwedd y flwyddyn o ganlyniad i hynny.

7.3 Polisi Teilyngdod Credyd

7.3.1. Y brif egwyddor sy'n rheoli meini prawf buddsoddi'r Cyngor yw diogelwch ei fuddsoddiadau, er bod cynhyrchion neu ddychweliad ar fuddsoddiad hefyd yn ystyriaeth allweddol. Wedi rhoi sylw i hynny, bydd y Cyngor yn sicrhau:-

- Bod ganddo bolisi sy'n amlinellu'r categorïau o fuddsoddiadau y bydd yn buddsoddi ynddynt, y meini prawf ar gyfer dewis gwrthbartïon buddsoddi a chanddynt ddiogelwch digonol a monitro eu diogelwch. Nodir hyn yn yr adrannau isod sy'n ymwneud â buddsoddiadau penodedig ac amhenodedig; a

- Bod ganddo hylifedd digonol yn ei fuddsoddiadau. I'r perwyl hwn, bydd yn gosod allan y gweithdrefnau ar gyfer penderfynu am ba hyd y byddai'n ddoeth ymrwymo arian. Mae'r gweithdrefnau hyn hefyd yn berthnasol i ddangosyddion darbodus y Cyngor sy'n ymwneud ag uchafswm y symiau y gellir eu buddsoddi.

7.3.2 Bydd y Swyddog Adran 151 yn cynnal rhestr gwrthbartion yn unol â'r meini prawf a osodir allan yn **Atodiad 8** a bydd yn adolygu'r meini prawf a'u cyflwyno i'r Cyngor eu cymeradwyo pan fo'r angen. Mae'r meini prawf hyn yn wahanol i'r rhai sy'n penderfynu ar y mathau o offerynnau buddsoddi sy'n benodedig neu'n amhenodedig oherwydd mae'n darparu cronfa gyffredinol o wrthbartion yr ystyrir eu bod o safon uchel ac y gall y Cyngor eu defnyddio yn hytrach na diffinio'r math o offerynnau buddsoddi y dylid eu defnyddio.

7.3.3 Caiff gwybodaeth am y graddfeydd credyd ei darparu gan Link Asset Services, ein hymgyngorwyr trysorlys, yn achos yr holl wrthbartion sy'n cydymffurfio gyda'r meini prawf isod. Bydd unrhyw wrthbarti sy'n methu â bodloni'r meini prawf yn cael eu tynnu oddi ar y rhestr gwrthbartion. Bydd manylion y duedd tymor hwy newidiadau i'r graddfeydd (Watches), gwybodaeth ynghylch y duedd tymor hwy y tu allan i'r farn graddfeydd ganolog (Outlook) yn cael eu darparu i swyddogion bron ar unwaith wedi iddynt ddigwydd a rhoddir sylw i'r wybodaeth hon cyn delio. Er enghraifft, os ceir gwybodaeth y bydd graddfa negyddol yn berthnasol i wrthbarti sydd yn cwrdd â lleiafswm meini prawf y Cyngor, gwaherddir eu defnyddio a bydd y cyfan o'r lleill yn cael eu hadolygu yn wyneb amodau'r farchnad.

7.3.4 Fel haen ychwanegol i'r meini prawf isafswm graddfa credyd a ddisgrifir uchod, mae'r Cyngor hwn hefyd yn defnyddio'r gwasanaeth teilyngdod credyd a ddarperir gan Link Asset Services. Mae'r gwasanaeth hwn yn defnyddio dull modelu soffistigedig gan ddefnyddio graddfeydd credyd gan y tair prif asiantaeth graddfeydd credyd - Fitch, Moody's a Standard and Poor's. Yn ychwanegol at hynny, cymerir y camau isod i asesu graddfeydd credyd gwrthbartion:-

- Ystyrir rhagolygon credyd (Watches) a gweithgareddau monitro credyd (Outlook) gan asiantaethau graddfeydd credyd;
- Trosglwyddo Risgiau Credyd (credit default swaps) i roi rhybudd buan am newidiadau tebygol mewn graddfeydd credyd;
- Graddfeydd sofran i ddewis gwrthbartion o'r gwledydd sydd fwyaf teilwng i gredyd yn unig.

7.3.5 Mae'r dull modelu hwn yn cyfuno graddfeydd credyd, gweithgareddau monitro credyd (Watches) a rhagolygon credyd (Outlook) mewn system sgorio sydd wedi ei phwysoli ac sydd wedi ei chyfuno wedyn gyda throshaen o TRC (credit default swaps) a fydd, yn y pen draw, yn cynhyrchu cyfres o godau lliw i nodi pa mor deilwng o gredyd yw gwrthbartion. Mae'r codau lliw hyn yn cael eu defnyddio gan y Cyngor, gyda disgrisiwn y Swyddog Adran 151, i gynorthwyo i benderfynu ar gyfnod amser y buddsoddiadau. Bydd y Cyngor, felly, fel arfer yn defnyddio gwrthbartion o fewn y cyfnodau canlynol:-

Melyn:	5 mlynedd *
Pinc tywyll:	5 mlynedd – ar gyfer cronfeydd marchnad arian uwch (EMMFs) gyda sgôr credyd o 1.25
Pinc golau:	5 mlynedd – ar gyfer cronfeydd marchnad arian uwch (EMMFs) gyda sgôr credyd o 1.5
Piws:	2 flynedd
Glas:	1 flwyddyn (ond yn berthnasol i Fanciau DU a wladolwyd neu a led wladolwyd)
Oren:	1 flwyddyn
Coch:	6 mis
Gwyrdd:	100 diwrnod
Dim Lliw:	Dim i'w ddefnyddio

- 7.3.6** Mae gwasanaeth teilyngdod credyd Link Asset Services yn defnyddio amrywiaeth ehangach o wybodaeth na'r graddfeydd sylfaenol yn unig a, thrwy ddefnyddio system sgorio pwysoliad risg, nid yw'n rhoi pwysau gormodol ar raddfeydd un asiantaeth yn unig.
- 7.3.7** Fel arfer, bydd y meini prawf y bydd y Cyngor yn eu defnyddio fel lleiafswm credyd yn raddfa Tymor Byr (Fitch neu gyfatebol) o F1 ac yn raddfa Tymor Hir o A-. Efallai y bydd achlysuron pan fydd graddfeydd un asiantaeth raddio ychydig yn is na'r graddfeydd hyn, ond gellir parhau i'w defnyddio. Ar yr achlysuron hyn, rhoddir ystyried i'r amrediad cyfan o raddfeydd sydd ar gael, neu wybodaeth berthnasol arall ar y farchnad, er mwyn cefnogi eu defnydd.
- 7.3.8** Bydd yr holl raddfeydd credyd yn cael eu monitro'n ddyddiol. Caiff y Cyngor wybod am unrhyw newidiadau i raddfeydd y tair asiantaeth oherwydd ei fod yn defnyddio gwasanaeth teilyngdod credyd Link Asset Services.
- Os bydd cwmp yn y raddfa'n golygu na fydd y gwrthbarti/cynllun buddsoddi'n cwrdd â lleiafswm meini prawf y Cyngor, ni fyddant yn cael eu defnyddio eto ar gyfer buddsoddiadau newydd a bydd hynny'n dod i rym yn syth.
 - Yn ychwanegol at ddefnyddio graddfeydd credyd, bydd y Cyngor yn cael gwybodaeth yn ddyddiol am symudiadau yn nhaeniad y 'credit default swap' yn erbyn y meincnod iTraxx a data arall ynghylch y farchnad drwy ei wefan Paspport, a ddarperir yn benodol ar ei ran gan Link Asset Services. Gall symudiadau eithafol yn y farchnad arwain at israddio sefydliad neu ei dynnu oddi ar restr benthycwyr y Cyngor.
- 7.3.9** Ni fyddir yn dibynnu'n gyfan gwbl ar y gwasanaeth allanol hwn. Bydd y Cyngor hefyd yn defnyddio data'r farchnad a gwybodaeth am y farchnad a gwybodaeth am unrhyw gymorth allanol i fanciau i helpu i gefnogi ei broses gwneud penderfyniadau.
- 7.3.10** Yn unol â chyfraith y DU, mae angen i fanciau mwyaf y DU (y rhai sydd â gwerth mwy na £25bn o adneuo adwerthu / Mentrau Bach a Chanolig eu Maint (SME)) wahanu gwasanaethau bancio adwerthu craidd oddi wrth eu gweithgareddau buddsoddi a bancio rhyngwladol erbyn 1 Ionawr 2019. Yr ymadrodd am hyn yw "arian clustnodedig" ("ring-fencing"). Er bod banciau llai gyda llai na £25bn mewn adneuo yn cael eu heithrio, gallant ddewis optio i mewn. Mae nifer o fanciau'n agos iawn i'r trothwy yn barod ac efallai y byddant yn rhan o'r sgôp yn y dyfodol beth bynnag.
- 7.3.11** Mae neilltuo arian i bwrrpas clustnodedig yn fenter reoleiddiol a grëwyd er mwyn ymateb i'r argyfwng ariannol byd-eang. Mae'n gorfodi gwahanu adneuo adwerthu ac SME oddi wrth fancio buddsoddiadau, er mwyn gwella cadernid banciau a'u gallu i ymateb i broblemau drwy newid eu strwythur. Yn gyffredinol, bydd y gweithgareddau symlach a gynigir gan fanc "arian clustnodedig" yn canolbwyntio ar drafodion dydd i ddydd, risg is, tra bydd angen cadw gweithgareddau mwy cymhleth sydd â mwy o risg mewn endid ar wahân, sef banc nad yw'n clustnodi arian i bwrrpas penodol. Bwriad hyn yw sicrhau nad yw gweithgareddau craidd yr endid yn cael eu heffeithio'n andwyol gan weithred neu anweithred aelodau eraill o'i grŵp.
- 7.3.12** Er y bydd strwythurau'r banciau sydd wedi eu cynnwys yn y broses hon wedi newid efallai, nid yw egwyddorion sylfaenol asesiadau credyd wedi newid. Bydd y Cyngor yn parhau i asesu'r endidau newydd yn yr un modd ag y mae'n asesu eraill a bydd y rhai â chyfraddau digon uchel (ac unrhyw fesurau eraill a fydd yn berthnasol) yn cael eu hystyried i ddibenion buddsoddiad.

7.4 Cyfyngiadau Gwlad

7.4.1. Mae'r Cyngor wedi penderfynu na fydd ond yn defnyddio gwrthbartïon cymeradwy o wledydd gyda graddfa credyd sofran isaf o AA- yn ôl Graddfeydd Fitch (neu asiantaethau cyfatebol eraill os na fydd Fitch yn eu darparu). Fe welir rhestr o'r gwledydd sy'n gymwys trwy ddefnyddio'r meini prawf credyd hyn ar ddyddiad yr adroddiad yn **Atodiad 9**. Bydd swyddogion yn ychwanegu neu'n tynnu oddi ar y rhestr pe bai'r graddfeydd yn newid yn unol â'r polisi hwn.

8 LLYWODRAETHIANT A RHEOLAETH

8.1 Mae'r Côt Darbodus yn adlewyrchu symudiad tuag at hunanreoleiddio ar gyfer awdurdodau lleol ac mae llywodraethiant corfforaethol effeithol yn un o elfennau allweddol gweithrediad llwyddiannus y Côt.

8.2 Mae Llywodraethiant Corfforaethol yn cynnwys yr elfennau isod:-

- Rôl ffurfiol ar gyfer y Swyddog Adran 151;
- Gosod a monitro Dangosyddion Pwyllgor a Thrysorlys;
- Cynllun dirprwyo a phroses gymeradwyo ffurfiol;
- Adrodd ar faterion Rheoli Trysorlys i Aelodau.

8.3 Rôl y Swyddog Adran 151 a'r Aelodau

8.3.1 Y Swyddog Adran 151 sy'n gyfrifol am sicrhau bod materion sy'n ymwneud â Rheoli Trysorlys a Chyllido Cyfalaf yn cael eu cymryd i ystyriaeth a'u hadrodd i'r Pwyllgor Gwaith / Cyngor llawn i'w hystyried a bod gweithdrefnau'n cael eu sefydlu i fonitro perfformiad.

8.3.2 Rhaid i'r Swyddog Adran 151 sicrhau bod dangosyddion darbodus yn cael eu gosod a'u monitro er mwyn arddangos cydymffurfiaeth â'r gofyniad deddfwriaethol bod cynlluniau'r Cyngor yn fforddiadwy.

8.3.3 Mae Aelodau hefyd yn chwarae rôl bwysig, nid yn unig o ran awdurdodi'r penderfyniadau perthnasol ond hefyd wrth graffu prosesau, penderfyniadau a pherfformiad sy'n gysylltiedig â rheoli trysorlys. Er mwyn ymgymryd â'r rôl hon, rhaid i'r swyddog cyfrifol, yn unol â Chôt CIPFA, sicrhau bod Aelodau sydd â chyfrifoldeb am reoli trysorlys yn derbyn hyfforddiant digonol mewn rheoli trysorlys. Mae hyn yn arbennig o berthnasol i Aelodau sy'n gyfrifol am sgrwtini. Er mwyn cefnogi rôl sgrwtini aelodau'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu, cafodd aelodau'r Pwyllgor hyfforddiant mewn rheoli trysorlys gan yr ymgynghorwyr rheoli penodedig ar 7 Tachwedd 2019. Trefnir hyfforddiant pellach yn ôl yr angen. Caiff anghenion hyfforddiant swyddogion rheoli trysorlys eu hadolygu a'u hystyried yn rheolaidd.

8.3.4 Mae'r Cynllun Dirprwyo ar gyfer Rheoli Trysorlys ac eglurhad llawnach o rôl y Swyddog Adran 151 ar gael yn **Atodiad 10**.

8.4 Cyngor Rheoli Trysorlys

- 8.4.1.** Mae'r Cyngor yn defnyddio Link Asset Services fel ei ymgynghorwyr allanol ar gyfer rheoli trysorlys. Yn unol â rheoliadau caffael, hysbysebwyd tendr ar gyfer y gwasanaeth ymgynghorol Rheoli Trysorlys am y cyfnod rhwng 1 Ebrill 2016 a 31 Mawrth 2019 gydag opsiwn i ymestyn am 2 flynedd, a Link Asset Services (Capita Asset Services gynt) gyflwynodd y tendr llwyddiannus. Mae'r Cyngor wedi cymeryd yr opsiwn i ymestyn am ddwy flynedd.
- 8.4.2.** Mae'r Cyngor yn cydnabod fod y cyfrifoldeb am benderfyniadau rheoli trysorlys yn gorwedd gyda'r sefydliad bob amser a bydd yn sicrhau na fydd dibyniaeth afresymol yn cael ei rhoi ar ein darparwyr gwasanaeth allanol. Bydd yr holl benderfyniadau'n cael eu cymryd gan ystyried yr holl wybodaeth sydd ar gael, gan gynnwys gwybodaeth gan ein hymgyngorwyr trysorlys, ond ni fyddir yn dibynnu arnyn nhw yn unig. Y Cyngor sy'n parhau i fod hefo'r cyfrifoldeb terfynol am unrhyw benderfyniadau rheoli trysorlys.
- 8.4.3.** Mae hefyd yn cydnabod gwerth cyflogi cwmnïau allanol i ddarparu gwasanaethau rheoli trysorlys er mwyn sicrhau mynediad i sgiliau ac adnoddau arbenigol. Bydd y Cyngor yn sicrhau bod telerau eu penodiad a'r dulliau o asesu eu gwerth yn cael eu cytuno a'u dogfennu'n briodol a'u hadolygu'n rheolaidd.

8.5 Dangosyddion Pwyllog a Thrysorlys

- 8.5.1** Mae'r Dangosyddion Pwyllog a Thrysorlys a nodir yn **Atodiad 11** yn sôn am fforddiadwyedd, pwyll ac yn gosod cyfyngiadau ar gyfer gwariant cyfalaf, dyled allanol a strwythur y ddyled. Mater i'r Cyngor yw gosod Dangosyddion Pwyllog ac mae'n bwysig ystyried y dangosyddion ar gyfer pob blwyddyn unigol ar wahân ond hefyd i ystyried perfformiad y gorffennol a rhagolygon y dyfodol. Ceir eglurhad llawnach o bwrpas pob dangosydd yn **Atodiad 12**.

8.6 Adrodd

- 8.6.1.** Mae angen i'r Cyngor dderbyn a chymeradwyo o leiaf dri prif adroddiad bob blwyddyn, sy'n cynnwys amrywiaeth o bolisiâu, amcangyfrifon a ffigyrau gwirioneddol. Mae angen i'r adroddiadau hyn gael eu craffu'n ddigonol gan bwyllgor cyn cael eu hargymell i'r Cyngor. Y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethant sy'n gyfrifol am y rôl hon.
- 8.6.2.** Dangosyddion Pwyllog a Rheoli Trysorlys a Strategaeth Trysorlys – mae'r adroddiad cyntaf a'r pwysicaf (sef yr adroddiad hwn) yn cyffwrdd ar yr isod:-
- y Strategaeth Rheoli Trysorlys (y modd y bydd buddsoddiadau a benthyciadau'n cael eu trefnu) gan gynnwys dangosyddion rheoli trysorlys;
 - Strategaeth Fuddsoddi (y cyfyngiadau o ran rheoli buddsoddiadau);
 - Polisi Darpariaeth Isafswm Refeniw (y modd y mae gwariant cyfalaf gweddilliol yn cael ei roi yn erbyn refeniw dros gyfnod o amser);
 - Datganiad ar y Polisi Rheoli Trysorlys (diffiniad o bolisiâu ac amcanion y swyddogaeth rheoli trysorlys); a
 - cynlluniau cyfalaf (gan gynnwys y dangosyddion pwyllog cysylltiedig).
- 8.6.3** Adroddiad Rheoli Trysorlys Canol Blwyddyn – bydd hwn yn rhoi diweddariad i'r aelodau ar gynnydd o ran y sefyllfa gyfalaf, yn diwygio dangosyddion pwyllog yn ôl ar angen ac yn nodi a yw'r strategaeth trysorlys yn cwrdd â'i amcanion ta oes angen adolygu unrhyw bolisiâu.
- 8.6.4** Adroddiad Blynyddol ar Reoli Trysorlys – dogfen adolygu sy'n edrych yn ôl ac yn darparu manylion am ddetholiad o ddangosyddion pwyllog a thrysorlys gwirioneddol a'r gweithgareddau trysorlys gwirioneddol o'u cymharu â'r amcangyfrifon yn y strategaeth.

ATODIADAU

- 1 Datganiad Polisi Rheoli Trysorlys
- 2 Egwyddorion Allweddol Rheoli Trysorlys
- 3 Cefndir economaidd
- 4 Rhagolygon o ran Cyfraddau Llog
- 5 Proffil aeddfedrwydd benthyciadau
- 6 Datganiad Polisi DRI
- 7 Buddsoddiadau Penodol ac Amhenodol
- 8 Meini Prawf Gwrthbartion
- 9 Gwledydd sy'n cael eu cymeradwyo ar gyfer buddsoddiadau
- 10 Cynllun dirprwyo rheoli trysorlys a rôl y Swyddog Adran 151.
- 11 Dangosyddion Pwyllog a Thrysorlys
- 12 Eglurhad o'r Dangosyddion Pwyllog
- 13 Geirfa a gwybodaeth ynghylch dangosyddion Pwyllog a Thrysorlys

Datganiad Polisi Rheoli'r Trysorlys

- 1 Mae CIPFA yn diffinio ei weithgareddau rheoli'r trysorlys fel : “Rheoli buddsoddiadau'r Awdurdod a llif arian, ei fancio, trafodion marchnad arian a marchnad gyfalaf; rheolaeth effeithiol o'r risgiau sy'n gysylltiedig â'r gweithgareddau hynny, a mynd ar drywydd y perfformiad gorau posibl sy'n gyson â'r risgiau hynny”.
- 2 Mae'r sefydliad hwn o'r farn mai nodi, monitro a rheoli risg yn llwyddiannus yw'r prif feini prawf ar gyfer mesur effeithlonrwydd ei weithgareddau rheoli'r trysorlys. Yn unol â hynny, bydd dadansoddi ac adrodd ar weithgareddau rheoli'r trysorlys yn canolbwyntio ar eu goblygiadau risg i'r sefydliad, ac unrhyw offerynnau ariannol a wnaed i reoli'r risgiau hyn.
- 3 Mae'r sefydliad hwn yn cydnabod y bydd rheolaeth effeithiol o'r trysorlys yn ei gefnogi wrth gyflawni ei amcanion busnes a gwasanaeth. Mae felly wedi ymrwymo i egwyddorion cyflawni gwerth am arian y maes rheoli'r trysorlys, a defnyddio technegau mesur perfformiad cynhwysfawr ac addas, o fewn cyd-destun rheoli risg yn effeithiol.

Côd Ymarfer : Rheoli Trysorlys CIPFA yn y Gwasanaethau Cyhoeddus

Egwyddorion allweddol CIPFA *Rheoli'r Trysorlys yn y Gwasanaethau Cyhoeddus : Côt Ymarfer (Cyfrol 2011)*, fel y disgrifir yn Adran 4 o'r Côt hwnnw yw:-

Egwyddor Allweddol 1:

Dylai sefydliadau gwasanaethau cyhoeddus roi ar waith amcanion ffurfiol a chynhwysfawr, polisïau ac arferion, strategaethau a threfniadau adrodd ar gyfer rheolaeth effeithiol a rheoli eu gweithgareddau rheoli trysorlys.

Egwyddor Allweddol 2:

Dylai eu polisïau a'u harferion ei gwneud yn glir bod rheolaeth effeithiol a rheoli risgiau yn brif amcanion eu gweithgareddau rheoli trysorlys a bod cyfrifoldeb am y rhain yn gorwedd yn glir o fewn eu sefydliadau. Dylai eu harchwaeth am risg ffurfio rhan o'u strategaeth flynyddol, gan gynnwys unrhyw ddefnydd o offerynnau ariannol ar gyfer y rheolaeth bwylllog o'r risgiau hynny, a dylai sicrhau y rhoddir blaenoriaeth i ddiogelwch a hylifedd wrth fuddsoddi arian.

Egwyddor Allweddol 3:

Dylent gydnabod bod mynd ar drywydd gwerth am arian ym maes rheolaeth trysorlys a'r defnydd o fesurau perfformiad addas yn arfau dilys ac yn bwysig i sefydliadau cyfrifol i gyflogi i gefnogi eu busnes ac amcanion y gwasanaeth; a bod, o fewn cyd-destun rheoli risg yn effeithiol eu polisïau rheoli trysorlys a'i arferion yn adlewyrchu hyn.

Aiff y Côt ymlaen i ddweud bod:

“Wrth lunio'r argymhellion hyn mae CIPFA yn cydnabod yr anawsterau o ymdrechu i gael rheolaeth effeithiol ar risg, tra ar yr un pryd yn anelu at sicrhau gwerth am arian. Nid yw'r Côt yn ceisio bod yn rhagnodol ynghylch sut y dylai'r mater hwn gael ei drin, yn enwedig gan ei fod yn cynnwys amrywiaeth mor eang o sefydliadau. Fodd bynnag, lle bo hynny'n briodol, mae nodiadau cyfarwyddo sector benodol yn rhoi cyngor addas. Mae CIPFA yn cydnabod nad oes unrhyw ddau sefydliad yn y gwasanaethau cyhoeddus yn debygol o fynd i'r afael â'r mater hwn yn union yr un modd, ond mae llwyddiant yn y maes rheoli'r trysorlys yn debygol o gael ei weld, yn enwedig yn nhermau gwerth am arian fel dangosydd o swyddogaeth rheoli'r trysorlys sy'n perfformio'n gryf”.

“Er ei fod yn dyddio'n ôl i 1991, mae CIPFA yn ystyried bod yr adroddiad gan y Trysorlys a Phwyllgor y Gwasanaeth Sifil o Dŷ'r Cyffredin ar gau'r BCCI yn dal yn berthnasol, ac yn yr adroddiad fe ddywedwyd :

“Wrth gydbwysu'r risg yn erbyn dychweliad, dylai awdurdodau lleol fod yn fwy pryderus i osgoi risgiau nag i wneud yr elw mwyaf.”

“Yn wir, cefnogwyd y farn hon gan adroddiad y Pwyllgor Dethol Cymunedau a Llywodraeth Leol i fuddsoddiadau awdurdodau lleol yn 2009.”

“Barn CIPFA yw trwy'r holl wasanaethau cyhoeddus y flaenoriaeth yw diogelu cyfalaf yn hytrach na gwneud yr elw mwyaf. Nid yw osgoi pob risg yn briodol nac yn bosibl. Fodd bynnag, mae'n rhaid cael cydbwysedd gyda chyfrifoldeb brwd am arian cyhoeddus.”

Felly, bydd yr Awdurdod yn mabwysiadu'r pedwar cymal canlynol fel rhan o'r rheolau sefydlog;

1. Bydd yr Awdurdod yn creu ac yn cynnal, fel conglfeini ar gyfer rheolaeth effeithiol o'r trysorlys:-
 - Datganiad polisi ar reoli'r trysorlys, sy'n datgan y polisïau, amcanion a'r dull o reoli risg ei weithgareddau rheoli trysorlys; a
 - Arferion rheoli trysorlys addas (ARhT) yn nodi'r modd y bydd yr Awdurdod yn ceisio cyflawni'r polisïau a'r amcanion hynny, ac yn rhagnodi sut y bydd yn trin ac yn rheoli'r gweithgareddau hynny.

Bydd cynnwys y Datganiad Polisi ac ARhT yn dilyn yr argymhellion a gynhwysir yn Adrannau 6 a 7 o'r Côd, yn amodol yn unig i newid lle bo angen adlewyrchu amgylchiadau penodol yr Awdurdod. Ni fydd newidiadau o'r fath yn golygu y bydd yr Awdurdod yn gwro'n sylweddol oddi wrth egwyddorion allweddol y Côd.

2. Bydd y Cyngor Sir, Pwyllgor Gwaith a'r Pwyllgor Archwilio yn derbyn adroddiadau ar bolisïau, ymarferion a gweithgareddau Rheoli Trysorlys yr Awdurdod, yn cynnwys Strategaeth Blynyddol a Chynllun o flaen llaw y flwyddyn, adroddiadau chwarterol (yn cynnwys adroddiad adolygu canol blwyddyn) a hefyd adroddiad blynyddol ar ôl cau lawr, mewn ffurf sydd wedi ei ragnodi gan y TMPs.
3. Mae'r Cyngor Sir/Pwyllgor Gwaith yn gyfrifol am weithredu ar Bolisïau ac ymarferion Rheoli Trysorlys yr Awdurdod yn unol â chynllun Dirprwyo Rheolaeth Trysorlys. Mae'r Swyddog Cyllid 151 yn gyfrifol am weithredu a gweinyddu penderfyniadau Rheoli Trysorlys, fydd yn gweithio yn unol hefo Datganiad Polisi'r Awdurdod a'r TMPs ac os ydi hi/fo yn aelod o CIPFA, CIPFA Standard of Professional Practice on Treasury Management.
4. Mae'r Awdurdod yn enwebu'r Pwyllgor Archwilio i fod yn gyfrifol am sicrhau y ceir craffu effeithiol ar y polisïau rheoli'r trysorlys, yr ymarferion a'r perfformiad.

ECONOMIC BACKGROUND

UK. Brexit. 2019 has been a year of upheaval on the political front as Theresa May resigned as Prime Minister to be replaced by Boris Johnson on a platform of the UK leaving the EU on 31 October 2019, with or without a deal. However, MPs blocked leaving on that date and the EU agreed an extension to 31 January 2020. In late October, MPs approved an outline of a Brexit deal to enable the UK to leave the EU on 31 January. Now that the Conservative Government has gained a large overall majority in the **general election** on 12 December, this outline deal will be passed by Parliament by that date. However, there will still be much uncertainty as the detail of a trade deal will need to be negotiated by the current end of the transition period in December 2020, which the Prime Minister has pledged he will not extend. This could prove to be an unrealistically short timetable for such major negotiations that leaves open two possibilities; one, the need for an extension of negotiations, probably two years, or, a no deal Brexit in December 2020.

GDP growth has taken a hit from Brexit uncertainty during 2019; quarter three 2019 surprised on the upside by coming in at +0.4% q/q, +1.1% y/y. However, the peak of Brexit uncertainty during the final quarter appears to have suppressed quarterly growth to probably around zero. The economy is likely to tread water in 2020, with tepid growth around about 1% until there is more certainty after the trade deal deadline is passed.

While the Bank of England went through the routine of producing another **quarterly Inflation Report**, (now renamed the Monetary Policy Report), on 7 November, it is very questionable how much all the writing and numbers were worth when faced with the uncertainties of where the UK will be after the general election. The Bank made a change in their Brexit assumptions to now include a deal being eventually passed. Possibly the biggest message that was worth taking note of from the Monetary Policy Report, was an increase in concerns among MPC members around weak global economic growth and the potential for Brexit uncertainties to become entrenched and so delay UK economic recovery. Consequently, the MPC voted 7-2 to maintain Bank Rate at 0.75% but two members were sufficiently concerned to vote for an immediate Bank Rate cut to 0.5%. The MPC warned that if global growth does not pick up or Brexit uncertainties intensify, then a rate cut was now more likely. Conversely, if risks do recede, then a more rapid recovery of growth will require gradual and limited rate rises. The speed of recovery will depend on the extent to which uncertainty dissipates over the final terms for trade between the UK and EU and by how much global growth rates pick up. The Bank revised its inflation forecasts down – to 1.25% in 2019, 1.5% in 2020, and 2.0% in 2021; hence, the MPC views inflation as causing little concern in the near future.

The **MPC meeting of 19 December** repeated the previous month's vote of 7-2 to keep Bank Rate on hold. Their key view was that there was currently 'no evidence about the extent to which policy uncertainties among companies and households had declined' i.e. they were going to sit on their hands and see how the economy goes in the next few months. The two members who voted for a cut were concerned that the labour market was faltering. On the other hand, there was a clear warning in the minutes that the MPC were concerned that "domestic unit labour costs have continued to grow at rates above those consistent with meeting the inflation target in the medium term".

If economic growth were to weaken considerably, the MPC has relatively little room to make a big impact with Bank Rate still only at 0.75%. It would therefore, probably suggest that it would be up to the Chancellor to provide help to support growth by way of a **fiscal boost** by e.g. tax cuts, increases in the annual expenditure budgets of government departments and services and expenditure on infrastructure projects, to boost the economy. The Government has already made moves in this direction and it made significant promises in its election manifesto to increase government spending by up to £20bn p.a., (this would add about 1% to GDP growth rates), by investing primarily in infrastructure. This is likely to be announced in the next Budget, probably in February 2020. The Chancellor has also amended the fiscal rules in November to allow for an increase in government expenditure.

As for **inflation** itself, CPI has been hovering around the Bank of England's target of 2% during 2019, but fell again in both October and November to a three-year low of 1.5%. It is likely to remain close to or under 2% over the next two years and so, it does not pose any immediate concern to the MPC at the current time. However, if there was a hard or no deal Brexit, inflation could rise towards 4%, primarily because of imported inflation on the back of a weakening pound.

With regard to the **labour market**, growth in numbers employed has been quite resilient through 2019 until the three months to September where it fell by 58,000. However, there was an encouraging pick up again in the three months to October to growth of 24,000, which showed that the labour market was not about to head into a major downturn. The unemployment rate held steady at a 44-year low of 3.8% on the Independent Labour Organisation measure in October. Wage inflation has been steadily falling from a high point of 3.9% in July to 3.5% in October (3-month average regular pay, excluding bonuses). This meant that in real terms, (i.e. wage rates higher than CPI inflation), earnings grew by about 2.0%. As the UK economy is very much services sector driven, an increase in household spending power is likely to feed through into providing some support to the overall rate of economic growth in the coming months. The other message from the fall in wage growth is that employers are beginning to find it easier to hire suitable staff, indicating that supply pressure in the labour market is easing.

USA. President Trump's massive easing of fiscal policy in 2018 fuelled a temporary boost in consumption in that year which generated an upturn in the rate of growth to a robust 2.9% y/y. **Growth** in 2019 has been falling after a strong start in quarter 1 at 3.1%, (annualised rate), to 2.0% in quarter 2 and then 2.1% in quarter 3. The economy looks likely to have maintained a growth rate similar to quarter 3 into quarter 4; fears of a recession have largely dissipated. The strong growth in employment numbers during 2018 has weakened during 2019, indicating that the economy had been cooling, while inflationary pressures were also weakening. However, CPI inflation rose from 1.8% to 2.1% in November, a one year high, but this was singularly caused by a rise in gasoline prices.

The Fed finished its series of increases in rates to 2.25 – 2.50% in December 2018. In July 2019, it cut rates by 0.25% as a 'midterm adjustment' but flagged up that this was not intended to be seen as the start of a series of cuts to ward off a downturn in growth. It also ended its programme of quantitative tightening in August, (reducing its holdings of treasuries etc.). It then cut rates by 0.25% again in September and by another 0.25% in its October meeting to 1.50 – 1.75%.. At its September meeting it also said it was going to **start buying Treasuries again**, although this was not to be seen as a resumption of quantitative easing but rather an exercise to relieve liquidity pressures in the repo market. Despite those protestations, this still means that the Fed is again expanding its balance sheet holdings of government debt. In the first month, it will buy \$60bn, whereas it had been reducing its balance sheet by \$50bn per month during 2019. As it will be buying only short-term (under 12 months) Treasury bills, it is technically correct that this is not quantitative easing (which is purchase of long term debt). The Fed left rates unchanged in December. However, the accompanying statement was more optimistic about the future course of the economy so this would indicate that further cuts are unlikely.

Investor confidence has been badly rattled by the progressive ramping up of increases in tariffs President Trump has made on Chinese imports and China has responded with increases in tariffs on American imports. This **trade war** is seen as depressing US, Chinese and world growth. In the EU, it is also particularly impacting Germany as exports of goods and services are equivalent to 46% of total GDP. It will also impact developing countries dependent on exporting commodities to China.

However, in November / December, progress has been made on agreeing a phase one deal between the US and China to roll back some of the tariffs; this gives some hope of resolving this dispute.

EUROZONE. Growth has been slowing from +1.8 % during 2018 to around half of that in 2019. Growth was +0.4% q/q (+1.2% y/y) in quarter 1, +0.2% q/q (+1.2% y/y) in quarter 2 and then +0.2% q/q, +1.1% in quarter 3; there appears to be little upside potential in the near future. German GDP growth has been struggling to stay in positive territory in 2019 and fell by -0.1% in quarter 2; industrial production was down 4% y/y in June with car production down 10% y/y. Germany would be particularly vulnerable to a no deal Brexit depressing exports further and if President Trump imposes tariffs on EU produced cars.

The European Central Bank (ECB) ended its programme of quantitative easing purchases of debt in December 2018, which then meant that the central banks in the US, UK and EU had all ended the phase of post financial crisis expansion of liquidity supporting world financial markets by quantitative easing purchases of debt. However, the downturn in EZ growth in the second half of 2018 and into 2019, together with inflation falling well under the upper limit of its target range of 0 to 2%, (but it aims to keep it near to 2%), has prompted the ECB to take new measures to stimulate growth. At its March meeting it said that it expected to leave interest rates at their present levels “at least through the end of 2019”, but that was of little help to boosting growth in the near term. Consequently, it announced a **third round of TLTROs**; this provides banks with cheap borrowing every three months from September 2019 until March 2021 that means that, although they will have only a two-year maturity, the Bank was making funds available until 2023, two years later than under its previous policy. As with the last round, the new TLTROs will include an incentive to encourage bank lending, and they will be capped at 30% of a bank’s eligible loans. However, since then, the downturn in EZ and world growth has gathered momentum; at its meeting on 12 September it cut its deposit rate further into negative territory, from -0.4% to -0.5%, and announced a **resumption of quantitative easing purchases of debt for an unlimited period**. At its October meeting it said these purchases would start in November at €20bn per month - a relatively small amount compared to the previous buying programme. It also increased the maturity of the third round of TLTROs from two to three years. However, it is doubtful whether this loosening of monetary policy will have much impact on growth and, unsurprisingly, the ECB stated that governments would need to help stimulate growth by ‘growth friendly’ fiscal policy.

There were no policy changes in the December meeting, which was chaired for the first time by the new President of the ECB, Christine Lagarde. However, the outlook continued to be down beat about the economy; this makes it likely there will be further monetary policy stimulus to come in 2020. She did also announce a thorough review of how the ECB conducts monetary policy, including the price stability target. This review is likely to take all of 2020.

On the political front, Austria, Spain and Italy have been in the throes of **forming coalition governments** with some unlikely combinations of parties i.e. this raises questions around their likely endurance. The latest results of German state elections has put further pressure on the frail German CDU/SDP coalition government and on the current leadership of the CDU. The results of the Spanish general election in November have not helped the prospects of forming a stable coalition.

CHINA. Economic growth has been weakening over successive years, despite repeated rounds of central bank stimulus; medium term risks are increasing. Major progress still needs to be made to eliminate excess industrial capacity and the stock of unsold property, and to address the level of non-performing loans in the banking and shadow banking systems. In addition, there still needs to be a greater switch from investment in industrial capacity, property construction and infrastructure to consumer goods production.

JAPAN - has been struggling to stimulate consistent significant GDP growth and to get inflation up to its target of 2%, despite huge monetary and fiscal stimulus. It is also making little progress on fundamental reform of the economy.

WORLD GROWTH. Until recent years, world growth has been boosted by increasing **globalisation** i.e. countries specialising in producing goods and commodities in which they have an economic advantage and which they then trade with the rest of the world. This has boosted worldwide productivity and growth, and, by lowering costs, has also depressed inflation. However, the rise of China as an economic superpower over the last thirty years, which now accounts for nearly 20% of total world GDP, has unbalanced the world economy. The Chinese government has targeted achieving major world positions in specific key sectors and products, especially high tech areas and production of rare earth minerals used in high tech products. It is achieving this by massive financial support, (i.e. subsidies), to state owned firms, government directions to other firms, technology theft, restrictions on market access by foreign firms and informal targets for the domestic market share of Chinese producers in the selected sectors. This is regarded as being unfair competition that is putting western firms at an unfair disadvantage or even putting some out of business. It is also regarded with suspicion on the political front as China is an authoritarian country that is not averse to using economic and military power for political advantage. The current trade war between the US and China therefore needs to be seen against that backdrop. It is, therefore, likely that we are heading into a period where there will be a **reversal of world globalisation and a decoupling of western countries** from dependence on China to supply products. This is likely to produce a backdrop in the coming years of weak global growth and so weak inflation. **Central banks are, therefore, likely to come under more pressure to support growth by looser monetary policy measures and this will militate against central banks increasing interest rates.**

The trade war between the US and China is a major concern to **financial markets** due to the synchronised general weakening of growth in the major economies of the world, compounded by fears that there could even be a recession looming up in the US, though this is probably overblown. These concerns resulted in **government bond yields** in the developed world falling significantly during 2019. If there were a major worldwide downturn in growth, central banks in most of the major economies will have limited ammunition available, in terms of monetary policy measures, when rates are already very low in most countries, (apart from the US). There are also concerns about how much distortion of financial markets has already occurred with the current levels of quantitative easing purchases of debt by central banks and the use of negative central bank rates in some countries. The latest PMI survey statistics of economic health for the US, UK, EU and China have all been predicting a downturn in growth; this confirms investor sentiment that the outlook for growth during the year ahead is weak.

INTEREST RATE FORECASTS

The interest rate forecasts provided by Link Asset Services in paragraph 3.3 are **predicated on an assumption of an agreement being reached on Brexit between the UK and the EU.** On this basis, while GDP growth is likely to be subdued in 2019 and 2020 due to all the uncertainties around Brexit depressing consumer and business confidence, an agreement on the detailed terms of a trade deal is likely to lead to a boost to the rate of growth in subsequent years. This could, in turn, increase inflationary pressures in the economy and so cause the Bank of England to resume a series of gentle increases in Bank Rate. Just how fast, and how far, those increases will occur and rise to, will be data dependent. The forecasts in this report assume a modest recovery in the rate and timing of stronger growth and in the corresponding response by the Bank in raising rates.

- In the event of an **orderly non-agreement exit in December 2020**, it is likely that the Bank of England would take action to cut Bank Rate from 0.75% in order to help economic growth deal with the adverse effects of this situation. This is also likely to cause short to medium term gilt yields to fall.
- If there were a **disorderly Brexit**, then any cut in Bank Rate would be likely to last for a longer period and also depress short and medium gilt yields correspondingly. Quantitative easing could also be restarted by the Bank of England. It is also possible that the government could act to protect economic growth by implementing fiscal stimulus.

The balance of risks to the UK

- The overall balance of risks to economic growth in the UK is probably even, but dependent on a successful outcome of negotiations on a trade deal.
- The balance of risks to increases in Bank Rate and shorter term PWLB rates are broadly similarly to the downside.
- In the event that a Brexit deal was agreed with the EU and approved by Parliament, the balance of risks to economic growth and to increases in Bank Rate is likely to change to the upside.

One risk that is both an upside and downside risk, is that all central banks are now working in very different economic conditions than before the 2008 financial crash as there has been a major increase in consumer and other debt due to the exceptionally low levels of borrowing rates that have prevailed since 2008. This means that the neutral rate of interest in an economy, (i.e. the rate that is neither expansionary nor deflationary), is difficult to determine definitively in this new environment, although central banks have made statements that they expect it to be much lower than before 2008. Central banks could therefore either over or under do increases in central interest rates.

Downside risks to current forecasts for UK gilt yields and PWLB rates currently include:

- **Brexit** – if it were to cause significant economic disruption and a major downturn in the rate of growth.
- **Bank of England** takes action too quickly, or too far, over the next three years to raise Bank Rate and causes UK economic growth, and increases in inflation, to be weaker than we currently anticipate.
- A resurgence of the **Eurozone sovereign debt crisis**. In 2018, Italy was a major concern due to having a populist coalition government which made a lot of anti-austerity and anti-EU noise. However, in September 2019 there was a major change in the coalition governing Italy which has brought to power a much more EU friendly government; this has eased the pressure on Italian bonds. Only time will tell whether this new coalition based on an unlikely alliance of two very different parties will endure.
- Weak capitalisation of some **European banks**, particularly Italian banks.
- **German minority government**. In the German general election of September 2017, Angela Merkel's CDU party was left in a vulnerable minority position dependent on the fractious support of the SPD party, as a result of the rise in popularity of the anti-immigration AfD party. The CDU has done badly in recent state elections but the SPD has done particularly badly and this has raised a major question mark over continuing to support the CDU. Angela Merkel has stepped down from being the CDU party leader but she intends to remain as Chancellor until 2021.
- **Other minority EU governments**. Austria, Finland, Sweden, Spain, Portugal, Netherlands and Belgium also have vulnerable minority governments dependent on coalitions which could prove fragile.
- **Austria, the Czech Republic, Poland and Hungary** now form a strongly anti-immigration bloc within the EU. There has also been rising anti-immigration sentiment in Germany and France.
- In October 2019, the IMF issued a report on the World Economic Outlook which flagged up a synchronised slowdown in world growth. However, it also flagged up that there was **potential for a rerun of the 2008 financial crisis**, but this time centred on the huge debt binge accumulated by corporations during the decade of low interest rates. This now means that there are corporates who would be unable to cover basic interest costs on **some \$19trn of corporate debt in major western economies**, if world growth was to dip further than just a minor cooling. This debt is mainly held by the shadow banking sector i.e. pension funds, insurers, hedge funds, asset managers etc., who, when there is \$15trn of corporate and government debt now yielding negative interest rates, have been searching for higher returns in riskier assets. Much of this debt is only marginally above investment grade so any rating downgrade could force some holders into a fire

sale, which would then depress prices further and so set off a spiral down. The IMF's answer is to suggest imposing higher capital charges on lending to corporates and for central banks to regulate the investment operations of the shadow banking sector. In October 2019, the deputy Governor of the Bank of England also flagged up the dangers of banks and the shadow banking sector lending to corporates, especially highly leveraged corporates, which had risen back up to near pre-2008 levels.

- **Geopolitical risks**, for example in North Korea, but also in Europe and the Middle East, which could lead to increasing safe haven flows.

Upside risks to current forecasts for UK gilt yields and PWLB rates

- **Brexit** – if agreement was reached all round that removed all threats of economic and political disruption between the EU and the UK.
- The **Bank of England is too slow** in its pace and strength of increases in Bank Rate and, therefore, allows inflationary pressures to build up too strongly within the UK economy, which then necessitates a later rapid series of increases in Bank Rate faster than we currently expect.
- **UK inflation**, whether domestically generated or imported, returning to sustained significantly higher levels causing an increase in the inflation premium inherent to gilt yields.

Rhan o gyngor dderbyniwyd gan / An extract from advice received from: Link Asset Services

Rhagolygon Graddfeydd Llog 2020/2023

Interest Rate Forecasts 2020/2023

PWLB rates and forecast shown below have taken into account the 20 basis point certainty rate reduction effective as of the 1st November 2012.

Link Asset Services Interest Rate View													
	Mar-20	Jun-20	Sep-20	Dec-20	Mar-21	Jun-21	Sep-21	Dec-21	Mar-22	Jun-22	Sep-22	Dec-22	Mar-23
Bank Rate View	0.75	0.75	0.75	0.75	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.25	1.25	1.25	1.25
3 Month LIBID	0.70	0.70	0.80	0.90	1.00	1.00	1.00	1.10	1.20	1.30	1.30	1.30	1.30
6 Month LIBID	0.80	0.80	0.90	1.00	1.10	1.10	1.20	1.30	1.40	1.50	1.50	1.50	1.50
12 Month LIBID	1.00	1.00	1.10	1.20	1.30	1.30	1.40	1.50	1.60	1.70	1.70	1.70	1.70
5yr PWLB Rate	2.40	2.40	2.50	2.50	2.60	2.70	2.80	2.90	2.90	3.00	3.10	3.20	3.20
10yr PWLB Rate	2.70	2.70	2.70	2.80	2.90	3.00	3.10	3.20	3.20	3.30	3.30	3.40	3.50
25yr PWLB Rate	3.30	3.40	3.40	3.50	3.60	3.70	3.70	3.80	3.90	4.00	4.00	4.10	4.10
50yr PWLB Rate	3.20	3.30	3.30	3.40	3.50	3.60	3.60	3.70	3.80	3.90	3.90	4.00	4.00
Bank Rate													
Link Asset Services	0.75%	0.75%	0.75%	0.75%	1.00%	1.00%	1.00%	1.00%	1.00%	1.25%	1.25%	1.25%	1.25%
Capital Economics	0.75%	0.75%	0.75%	0.75%	0.75%	1.00%	1.00%	1.00%	-	-	-	-	-
5yr PWLB Rate													
Link Asset Services	2.40%	2.40%	2.50%	2.50%	2.60%	2.70%	2.80%	2.90%	2.90%	3.00%	3.10%	3.20%	3.20%
Capital Economics	2.40%	2.50%	2.50%	2.60%	2.60%	2.80%	2.80%	2.90%	-	-	-	-	-
10yr PWLB Rate													
Link Asset Services	2.70%	2.70%	2.70%	2.80%	2.90%	3.00%	3.10%	3.20%	3.20%	3.30%	3.30%	3.40%	3.50%
Capital Economics	2.70%	2.70%	2.80%	2.80%	2.90%	3.00%	3.00%	3.10%	-	-	-	-	-
25yr PWLB Rate													
Link Asset Services	3.30%	3.40%	3.40%	3.50%	3.60%	3.70%	3.70%	3.80%	3.90%	4.00%	4.00%	4.10%	4.10%
Capital Economics	3.10%	3.10%	3.20%	3.20%	3.20%	3.30%	3.30%	3.40%	-	-	-	-	-
50yr PWLB Rate													
Link Asset Services	3.20%	3.30%	3.30%	3.40%	3.50%	3.60%	3.60%	3.70%	3.80%	3.90%	3.90%	4.00%	4.00%
Capital Economics	3.10%	3.10%	3.20%	3.20%	3.30%	3.40%	3.40%	3.50%	-	-	-	-	-

Rhan o gyngor dderbyniwyd gan / An extract from advice received from: Link Asset Services

ATODIAD 5 / APPENDIX 5

DADANSODDIAD BENTHYCIADAU PWLB YN AEDDFEDU 2020/21 YMLAEN / PWLB LOANS MATURITY ANALYSIS 2020/21 ONWARDS						
	Aeddefedu PWLB Maturity	Blwydd-dal PWLB EIP/ Annuity	Benthyciadau Marchnad/ Market Loans	Amrywiol/ PWLB Variable	Cyfanswm yn Aeddfedu/ Total Maturing	%Yn Aeddfedu o'r Cyfran yn sefyll/ Maturing of Total Outstanding %
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	
2020/21	4,500	12	0	0	4,512	3.6
2021/22	0	14	0	0	14	0.0
2022/23	2,285	15	0	0	2,300	1.8
2023/24	1,854	16	0	0	1,870	1.5
2024/25	0	18	0	0	18	0.0
2025/26	0	20	0	0	20	0.0
2026/27	1,381	22	0	0	1,403	1.1
2027/28	2,165	24	0	0	2,189	1.7
2028/29	263	26	0	0	289	0.2
2029/30	1,538	21	0	0	1,559	1.2
2030/31	451	15	0	0	466	0.4
2031/32	1,941	9	0	0	1,950	1.5
2032/33	315	8	0	0	323	0.3
2033/34	637	0	0	0	637	0.5
2034/35	624	0	0	0	624	0.5
2035/36	611	0	0	0	611	0.5
2036/37	599	0	0	0	599	0.5
2037/38	587	0	0	0	587	0.5
2038/39	225	0	0	0	225	0.2
2039/40	5,000	0	0	0	5,000	4.0
2040/41	3,500	0	0	0	3,500	2.8
2042/43	1,000	0	0	0	1,000	0.8
2043/44	1,020	0	0	0	1,020	0.8
2044/45	1,010	0	0	0	1,010	0.8
2045/46	11,464	0	0	0	11,464	9.1
2050/51	2,000	0	0	0	2,000	1.6
2052/53	28,238	0	0	0	28,238	22.3
2054/55	3,000	0	0	0	3,000	2.4
2055/56	3,500	0	0	0	3,500	2.8
2056/57	5,000	0	0	0	5,000	4.0
2057/58	8,513	0	0	0	8,513	6.7
2059/60	1,763	0	0	0	1,763	1.4
2064/65	10,000	0	0	0	10,000	7.9
2066/67	6,200	0	0	0	6,200	4.9
2068/69	15,000	0	0	0	15,000	11.9
	126,184	220	0	0	126,404	100.0
Cyfartaledd bywyd (blynyddoedd)/ Average life (years)	25.48	6.94	0.00	0.00	25.44	
Cyfartaledd graddfa (%)/ Average rate (%)	5.15	9.44	0.00	0.00	4.73	

**PROFFIL AD-DALU BENTHYCIADAU ERAILL 2020/21 YMLAEN /
OTHER LOANS REPAYMENT PROFILE 2020/21 ONWARDS**

	Llywodraeth Cymru / Welsh Government	Benthyciad Salix Loan 1	Benthyciad Salix Loan 2	Benthyciad Salix Loan 3	Benthyciad Salix Loan 4	Benthyciad Salix Loan 5	Cyfanswm / Total
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
2020/21	44	16	46	64	26	100	296
2021/22	0	16	46	64	26	199	351
2022/23	0	17	46	63	26	199	351
2023/24	0	17	46	64	26	200	353
2024/25	0	8	45	64	26	200	343
2025/26	0	0	45	64	27	200	336
2026/27	0	0	0	63	27	200	290
2027/28	0	0	0	63	27	200	290
2028/29	0	0	0	63	27	200	290
2029/30	0	0	0	0	13	200	213
2030/31	0	0	0	0	0	99	99
Cyfanswm / Total	44	74	274	572	251	1,997¹	3,212

¹ Cyfanswm i'w ad-dalu'n wahanol i'r cyfanswm dyledus yn Nhabl 4.1.1 gan mai ond £1,178k sydd wedi ei dderbyn hyd yma, ond mi fydd £1,997k yn cael ei dderbyn.

Datganiad Polisi Darpariaeth Refeniw Isafswm 2020/21

Rhaid i'r Cyngor dalu elfen o wariant cyfalaf y Cyngor sydd wedi cronni bob blwyddyn (y GAC) drwy daliad refeniw (y ddarpariaeth refeniw isaf) (DRI), er y caniateir iddo hefyd wneud taliadau gwirfoddol ychwanegol os yw'n dymuno (darpariaeth refeniw wirfoddol) (DRW).

Yn unol â rheoliadau Llywodraeth Cymru, rhaid i'r Cyngor llawn gymeradwyo Datganiad GAC ymlaen llaw bob blwyddyn. Rhoddir nifer o opsiynau i gynghorau ar yr amod bod darpariaeth bwylloch. Argymhellir fod y Cyngor yn cymeradwyo'r Datganiad DRI isod:-

Ar gyfer gwariant cyfalaf a ddigwyddodd rhwng 1 Ebril 2008 a 31 Mawrth 2018, a gafodd ei gyllido trwy fenthycy gyda chymorth, polisi DRI fydd i godi tâl DRI ar y dull rhandaliad cyfartal, ar Sail Oes Ased dros 50 mlynedd. Mae'r DRI ar wariant cyfalaf sydd wedi ei gyllido drwy fenthycy di-gefnogaeth yn ystod y cyfnod hwn wedi cael codi tâl yn defnyddio dull rhandaliad cyfartal, Sail Oes Ased gan ddefnyddio rhagdybiaeth o oes yr ased, yn seiliedig ar wybodaeth oedd ar gael ar yr amser. Mae'r newid yn y polisi yn adlinio y polisiau DRI ar gyfer asedau wedi eu cyllido drwy fenthycy a chefnogaeth ac asedau wedi eu cyllido drwy fenthyciadau di-gefnogaeth.

O'r 1af Ebrill 2018 am yr holl fenthycy gyda cefnogaeth a di-gefnogaeth (gan gynnwys PFI a Lês Cyllid), bydd polisi DRI hefyd yn Ddull Rhandaliad Blwydd-dal Cyfartal, sail oed yr ased. Fodd bynnag, bydd amcangyfrif o gyfnod oes, yn cael ei osod gan y Swyddog Adran 151 yn seiliedig a chynghor a dderbynwyd gan y swyddogion perthnasol a bydd yn ystyried cyfarwyddid Llywodraeth Cymru mewn perthynas a DRI a oes yr ased. Pan fo tir yn cael ei brynnu, bydd oed yr ased yn ddibynnol ar oes yr ased sydd yn cael ei roi ar y tir, yn rhan fwyaf o'r achosion, bydd rhain yn 50 mlynedd yn unol â oed ased adeiladau.

Ni fydd costau DRI yn seiliedig ar oed yr ased yn cael ei godi hyd nes fod blwyddyn yr ased yn dod yn weithredol. Gallai'r Swyddog Adran 151 ohirio cost DRI tan y flwyddyn gyllidol yn dilyn pan mae'r ased yn dod yn weithredol. Bydd amcangyfrif oes yr ased yn cael ei benderfynu yn y flwyddyn bydd y DRI yn dechrau ac ni fydd tâl ar oes yr ased. Bydd amcangyfrif o gyfnod oes yr ased, yn cael ei osod gan y Swyddog Adran 151 yn seiliedig a chynghor a dderbynwyd gan y swyddogion perthnasol a bydd yn talu sylw at Gofynion Statudol a cyfarwyddiadau Llywodraeth Cymru mewn perthynas â DRI a oes yr ased. Pan fo tir yn cael ei brynnu, bydd oed yr ased yn ddibynnol ar oes yr ased sydd yn cael ei roi ar y tir, yn rhan fwyaf o'r achosion, bydd rhain yn 50 mlynedd yn unol â oed ased adeiladau.

Oherwydd nad yw rhai mathau o wariant cyfalaf a wneir gan y Cyngor yn rhai y gellir eu cysylltu ag ased unigol, bydd bywydau ased yn cael eu hasesu ar sail sydd yn adlewyrchu'n fwyaf rhesymol y cyfnodau o fudd y rhagwelir y byddant yn codi o'r gwariant. Hefyd, pa fath bynnag o wariant ydyw, bydd yn cael ei grwpio gyda'i gilydd mewn dull sy'n adlewyrchu natur prif elfen y gwariant ac ni fydd yn cael ei rannu ond mewn achosion lle ceir dwy neu fwy o brif elfennau gyda bywydau economaidd defnyddiol sy'n sylweddol wahanol.

Mae'r Cyngor yn cadw'r hawl i wneud taliadau gwirfoddol ychwanegol i leihau dyled os yn ddoeth i wneud hynny.

Mae rhan y Cyfrif Refeniw Tai o'r Gofyniad o ran Ariannu Cyfalaf yn gyffredinol yn destun taliad 2% DRI yn seiliedig ar y GAC ar ddiwedd y flwyddyn flaenorol a hynny'n unol â'r cynllun busnes 30 blynedd a gymeradwywyd.

Bydd unrhyw ad-daliadau eraill sydd wedi eu cynnwys yn y PFI blynyddol neu brydlesau arian yn rhai GAC.

Buddsoddiadau Penodedig ac Amhenodedig

Mae Canllawiau Llywodraeth Cymru ar Fuddsoddiadau Llywodraeth Leol (a ddaeth i rym ar 1 Ebrill 2010) yn rhoi diffiniad o fuddsoddiadau penodedig ac amhenodedig.

Mae paragraff 5.1 y Canllawiau yn dweud bod buddsoddiad yn un penodedig os yw'n cwrdd â phob un o'r isod:-

- (a)** *the investment is denominated in sterling and any payments or repayments in respect of the investment are payable only in sterling; and*
- (b)** *the investment is not a long-term investment (*); and*
- (c)** *the making of the investment is not defined as capital expenditure by virtue of regulation 20(1)(d) of the Local Authorities (Capital Finance and Accounting) (Wales) Regulations 2003 [SI 3239 as amended]; and*
- (ch)** *the investment is made with a body or in an investment scheme of high credit quality (**); or with one of the following public-sector bodies:*
 - (i)** *the United Kingdom Government*
 - (ii)** *a local authority in England or Wales (as defined in section 23 of the 2003 Act) or a similar body in Scotland or Northern Ireland*
 - (iii)** *a parish or community council.*

Mae'r Canllawiau hefyd yn dweud bod unrhyw fuddsoddiad nad yw'n cwrdd â'r diffiniad ym mharagraff 5.1 yn cael ei gyfrif fel buddsoddiad amhenodedig.

Yn ystod 2020/21 nid yw'r Cyngor yn bwriadu gwneud unrhyw fuddsoddiadau mewn arian gwledydd tramor, na gyda chyrrff credyd isel, nac unrhyw fuddsoddiadau a ddiffinnir fel gwariant cyfalaf gan y ddeddfwriaeth (megis cyfranddaliadau mewn cwmnïau). Bydd buddsoddiadau amhenodedig felly yn cael eu cyfyngu i (i) buddsoddiadau tymor hir; a (ii) adneuo'n gyda banciwr y Cyngor i ddbenion trafodaethol os yw'n methu a chwrdd â'r meini prawf sylfaenol ar gyfer y credyd; yn yr achos hwn, caiff balansau eu cyfyngu i'r eithaf lle mae hynny'n bosib.

Mae'r tabl yn Atodiad 8 yn nodi'r meini prawf a'r cyfyngiadau buddsoddi ar gyfer y gwahanol categorïau o fuddsoddiadau y bwriedir eu defnyddio yn ystod 2020/21 ac sydd felly'n sail ar gyfer y rhestr benthyca a gymeradwyir.

Bydd raid i'r Cyngor Sir gymeradwyo unrhyw newidiadau arfaethedig yn ystod y flwyddyn i categorïau o fuddsoddiadau penodedig ac amhenodedig a ddefnyddir ac/neu i'r meini prawf graddfeydd credyd / cyfyngiadau buddsoddi.

“* Section 2.4 of the 'Guidance' defines a long term investment as "any investment other than (a) one which is due to be repaid within 12 months of the date on which the investment was made or (b) one which the local authority may require to be repaid within that period.”

** For the purposes of high credit quality the 'Guidance' states that "for the purposes of paragraph 5.1(d), Welsh ministers recommend that the Strategy should define high credit quality (and where this definition refers to credit ratings, paragraph 6.1 (***) is relevant)."

*** Paragraph 6.1 of the 'Guidance' recommends that "the Strategy should set out the authority's approach to assessing the risk of loss of investments, making clear in particular:

- (a)** *to what extent, if any, risk assessment is based upon credit ratings issued by one or more credit rating agencies;*
- (b)** *where credit ratings are used, how frequently credit ratings are monitored and what action is to be taken when ratings change; and*
- (c)** *what other sources of information on credit risk are used, additional to or instead of credit ratings."*

The table in Appendix 6 of this strategy sets out what this Council defines as high credit quality and the associated investment criteria and limits and section 4.2 of this strategy sets out the Council's creditworthiness approach.

Meini Prawf Gwrthbartïon

Categori	Graddfa Credyd Tymor Byr (Fitch)	Graddfa Credyd Tymor Byr (Moody's)	Graddfa Credyd Tymor Byr (Standard & Poor's)	Graddfa Credyd Tymor Hir (Fitch)	Graddfa Credyd Tymor Hir (Moody's)	Graddfa Credyd Tymor Hir (Standard & Poor's)	Terfyn Arian	Terfyn Amser
Banciau a Chymdeithasau Adeiladu (sydd heb eu gwladoli neu sydd wedi eu gwladoli'n rhannol)	F1+	P-1	A-1+	AAA	Aaa	AAA	£10m	5 mlynedd
	F1+	P-1	A-1+	AA	Aa2	AA	£10m	3 mlynedd
	F1+	P-1	A-1+	AA-	Aa3	AA-	£10m	364 diwrnod
	F1	P-1	A-1	A	A2	A	£7.5m	6 mis
Banciau'r Deyrnas Gyfunol sydd wedi eu Gwladoli / wedi eu Gwladoli'n Rhannol	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	£10m	364 diwrnod
Llywodraeth Ganolog y Deyrnas Gyfunol (waeth beth fo'r raddfa credyd)	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	Dim uchafswm	Dim uchafswm
Awdurdodau Lleol y Deyrnas Gyfunol **	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	£5m	364 diwrnod
Cronfeydd Marchnad Arian	d/b	d/b	d/b	AAA	AAA	AAA	£5m	6 mis

* fel y diffinnir yn Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Cyllid a Chyfrifo Cyfalaf) (Cymru) 2003

** fel y diffinnir yn Neddf Llywodraeth Leol 2003

Nodiadau ac Eglurhad**(1) Terfyn Arian Parod**

- (i) Mae'r terfynau arian yn berthnasol i'r gwrthbarti unigol ac i'r grŵp cyffredinol y mae'n perthyn iddo. (e.e. ar gyfer y banciau o fewn Grŵp Bancio Lloyds plc (sef Bank of Scotland plc a Lloyds Bank plc), terfyn buddsoddi yn berthnasol i fanciau hynny yn unigol a'r grŵp bancio yn ei gyfanrwydd);
- (ii) Y terfyn arian cyffredinol ar gyfer adneuo'n dros 364 o ddyddiau yw £15m.

(2) Terfyn Amser

- (i) I fyny at, a chan gynnwys y cyfnod a nodwyd.

(3) Arian Gwledydd Tramor

- (i) Bydd buddsoddiadau mewn gwledydd tramor wedi eu cyfyngu i'r rheini a chanddynt raddfa credyd sofran AA- (Fitch) neu gyfatebol (o'r asiantaethau a gyfeirwyd atynt yn adain 4.3 or strategaeth hon) graddfa credyd sofran (yn seiliedig ar y cyfenwador lleiaf) a hyd at uchafswm o £10 miliwn fesul gwlad dramor.
- (ii) Ni chaniateir buddsoddi mewn gwledydd pan mae ei raddfa sofran is ddim yn AA- neu'n uwch. Ni fydd unrhyw gyfyngiad gan wlad yn berthnasol i fuddsoddiadau yn y Deyrnas Gyfunol waeth beth fo'r raddfa credyd sofran.
- (iii) Ni fydd is-gwmnïau grwpiau bancio tramor fel arfer yn cael eu hasesu yn unol â mamwlad y sefydliad rhiant. Fodd bynnag, bydd Santander UK plc (is-gwmni Bancio Santander yn Sbaen) yn cael ei gyfrif fel banc yn y Deyrnas Gyfunol oherwydd eu masnach freintiau sylweddol yn y Deyrnas Gyfunol a natur hyd fraich y berthynas rhwng y rhiant a'r is-gwmni.
- (iv) Ni fydd meini prawf graddfeydd credyd sofran a chyfyngiadau gwledydd tramor yn berthnasol i fuddsoddiadau mewn banciau datblygu amlochrog (e.e. Banc Buddsoddi Ewrop a Banc y Byd) na sefydliadau rhyngwladol (e.e. yr Undeb Ewropeaidd).

4. Graddfa Credyd yn Gostwng

Os bydd graddfa credyd yn gostwng ac yn golygu bod y gwrthbarti yn is na'r meini prawf y mae'n rhaid cwrrd â nhw ar gyfer buddsoddi, rhoddir y gorau i ddefnyddio'r gwrthbarti cyn gynted ag y bydd yn ymarferol.

Os bydd y Swyddog Adran 151 yn dymuno parhau i fuddsoddi gyda'r gwrthbarti hwnnw gofynnir am ganiatâd gan Gadeirydd y Pwyllgor Archwilio ac un aelod arall o ddewis y Cadeirydd a bydd raid i'r ddau ohonynt gymeradwyo. Adroddir ar hynny fel sy'n briodol ar yr adeg gyfleus nesaf.

Gwledydd wedi eu cymeradwyo ar gyfer buddsoddi [yn gywir fel ar 3 Ionawr 2020]

This list is based on those countries which have sovereign ratings of AA- or higher (we show the lowest rating from Fitch, Moody's and S&P) and also, (except - at the time of writing - for Norway and Luxembourg), have banks operating in sterling markets which have credit ratings of green or above in the Capita Asset Services credit worthiness service.

AAA

- Awstralia
- Canada
- Denmarc
- Yr Almaen
- Lwcsembwrg
- Yr Iseldiroedd
- Norwy
- Singapore
- Sweden
- Y Swistir

AA+

- Y Ffindir
- U.D.A

AA

- Abu Dhabi
- Ffrainc
- Hong Kong
- Y D.U

AA-

- Gwlad Belg
- Qatar

Cynllun Dirprwyo Rheoli Trysorlys

(i) Cyngor Sir

- Cymeradwyo'r Gyllideb;
- Cymeradwyo Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys Blynyddol, Strategaeth Buddsoddi Blynyddol a Polisi MRP, Datganiad Polisi Rheoli Trysorlys Blynyddol a diwygiadau;
- Cymeradwyo diwygiadau i'r cymalau a fabwysiadwyd gan y Cyngor;
- Derbyn ac adolygu adroddiadau monitro ar bolisiâu Rheoli Trysorlys, arferion a gweithgareddau; ac
- Gweithredu ar argymhelliad a dderbyniwyd gan y Pwyllgor Archwilio a/neu'r Pwyllgor Gwaith.

(ii) Pwyllgor Gwaith

- Ystyried y gyllideb;
- Cymeradwyo rhannu'r cyfrifoldebau;
- Cymeradwyo dewis o ddarparwyr gwasanaeth allanol a chytuno ar dermau'r apwyntiad;
- Derbyn ac adolygu adroddiadau monitro ar bolisiâu Rheoli Trysorlys, arferion a gweithgareddau a gwneud argymhellion i'r Cyngor Sir fel yn briodol;
- Gweithredu ar argymhellion a dderbyniwyd gan y Pwyllgor Archwilio.

(iii) Pwyllgor Archwilio

- Sgrwtini o faterion Rheoli Trysorlys, fel sy'n ofynnol dan Gôd Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys a Pholisi'r Cyngor a'r Rheoli Trysorlys. Mae'n cynnwys:-
 - sgrwtineiddio Datganiad Strategaeth Blynyddol ar Reoli Trysorlys, Strategaeth Buddsoddi Blynyddol, Polisi Blynyddol MRP, Polisi Rheoli Trysorlys Blynyddol ac Arferion Rheoli Trysorlys a gwneud argymhellion i'r Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor Sir fel bo'n briodol;
 - sgrwtineiddio cynigion am ddiwygiadau i'r Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys Blynyddol, Strategaeth Buddsoddi Blynyddol, Polisi Blynyddol MRP, Polisi Rheoli Trysorlys Blynyddol ac Arferion Rheoli Trysorlys a'r diwygiadau i'r cymalau a fabwysiadwyd a gwneud argymhellion i'r Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor Sir fel bo'n briodol;
 - derbyn a sgrwtineiddio unrhyw gynigion yn ymwneud â Rheoli Trysorlys sydd angen penderfyniad gan y Pwyllgor Gwaith neu'r Cyngor Sir;
 - derbyn a sgrwtineiddio adroddiadau monitro polisiâu Rheoli Trysorlys, arferion a gweithgareddau a gwneud argymhellion i'r Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor Sir fel bo'n briodol.

Rôl Rheoli Trysorlys y Swyddog Adran 151

Mae rôl y Swyddog (cyfrifol) Adran 151 yn cynnwys:

- argymhell cymalau, polisi/arferion rheoli trysorlys i'w cymeradwyo, gan eu hadolygu'n rheolaidd, a monitro cydymffurfiaeth;
- cyflwyno adroddiadau polisi rheoli trysorlys rheolaidd;
- cyflwyno cyllidebau ac amrywiaethau cyllideb;
- derbyn ac adolygu adroddiadau gwybodaeth rheoli;
- adolygu perfformiad y swyddogaeth rheoli trysorlys;
- sicrhau digonolrwydd adnoddau a sgiliau rheoli trysorlys, a'r rhannu effeithiol o gyfrifoldebau o fewn y swyddogaeth rheoli trysorlys;
- sicrhau digonolrwydd archwilio mewnol, a chysylltu ag archwilwyr allanol; ac
- argymhell apwyntio darparwyr gwasanaeth allanol.
- Cyfrifoldeb ar gyfer gweithredu a gweinyddu'r penderfyniadau trysorlys, yn cynnwys y penderfyniadau ar fenthycu, buddsoddi ac ariannu, wedi cael ei ddirprwyo i'r Swyddog Adran 151, a fydd yn gweithredu yn unol â datganiadau polisi'r Cyngor ac Arferion Rheoli Trysorlys.

- Paratoi strategaeth gyfalaf i gynnwys gwariant cyfalaf, cyllid cyfalaf, buddsoddiadau anariannol a rheoli trysorlys o fewn llinell amser tymor hir.
- Sicrhau bod y strategaeth gyfalaf yn bwylllog, yn gynaliadwy, yn fforddiadwy ac yn bwylllog yn y tymor hir ac yn darparu gwerth am arian.
- Sicrhau diwydrwydd dyladwy mewn perthynas â'r holl fuddsoddiadau trysorlys ac anariannol a'u bod yn unol ag awch yr awdurdod o ran risg.
- Sicrhau bod gan yr awdurdod y pwerau cyfreithiol priodol i wario ar a chyllido asedau anariannol.
- Sicrhau cymesuredd yr holl fuddsoddiadau fel nad yw'r awdurdod yn buddsoddi ar lefel sy'n golygu bod yr awdurdod yn agored i lefel ormodol o risg o gymharu â'i adnoddau ariannol.
- Sicrhau bod proses lywodraethu ddigonol yn ei lle ar gyfer cymeradwyo, monitro a rheoli'r risg sy'n gysylltiedig ag unrhyw fuddsoddiadau anariannol a rhwymedigaethau tymor hir.
- Rhoi i aelodau restr o'r holl fuddsoddiadau nad ydynt yn rhai trysorlys gan gynnwys buddsoddiadau sylweddol mewn is-gwmnïau, mentrau ar y cyd, benthyciadau a gwarantau ariannol.
- Sicrhau bod aelodau'n cael gwybodaeth ddigonol a'u bod yn deall y risgiau y mae'r awdurdod yn agored iddynt.
- Sicrhau bod gan yr awdurdod yr arbenigedd ddigonol, naill ai'n fewnol neu'n allanol, i wneud yr uchod.
- Creu Arferion Rheoli Trysorlys sy'n delio'n benodol â'r modd y bydd buddsoddiadau nad ydynt yn rhai trysorlys yn cael eu trin a'u rheoli, gan gynnwys yr isod:-
 - Rheoli risg (TMP1 a'r atodlenni), gan gynnwys meini prawf buddsoddi a rheoli risg ar gyfer unrhyw bortffolios buddsoddiad sylweddol nad ydynt yn ymwneud â thrysorlys;
 - Mesur a rheoli perfformiad (TMP2 a'r atodlenni, gan gynnwys methodoleg a meini prawf ar gyfer asesu perfformiad a llwyddiant buddsoddiadau nad ydynt yn rhai trysorlys;
 - Gwneud penderfyniadau, llywodraethiant a threfniadaeth (TMP5 a'r atodlenni), gan gynnwys datganiad o ofynion llywodraethiant ar gyfer gwneud penderfyniadau ar fuddsoddiadau nad ydynt yn rhai trysorlys; a threfniadau i sicrhau diwydrwydd dyladwy er mwyn cefnogi'r broses gwneud penderfyniadau;
 - Gwybodaeth adrodd a rheoli (TMP6 a'r atodlenni), gan gynnwys ble a pha mor aml y cynhyrchir adroddiadau monitro;
 - Hyfforddiant a chymwysterau (TMP10 ac atodlenni), gan gynnwys y modd y bydd gwybodaeth a sgiliau perthnasol mewn perthynas â buddsoddiadau nad ydynt yn rhai trysorlys yn cael eu trefnu.

DANGOSYDDION PWYLLOG A THRYSORLYS GOSOD Y GYLLIDEB 2020/21		ATODIAD 11				
Rhif Dangosydd		2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23
Fforddiadwyaeth		Alldro	Amcangyfrif	Cynnig	Cynnig	Cynnig
1,2	Amcangyfrif o [neu wir] gymhareb costau dyled i ffrwd refeniw net:					
	Cronfa'r Cyngor	4.92%	5.03%	5.15%	5.40%	5.91%
	Cyfrif Refeniw Tai (gan gynnwys y setliad)	16.88%	18.78%	17.16%	14.57%	14.18%
	Cyfanswm	6.34%	6.68%	6.62%	6.57%	7.01%
Pwyll						
3	Dyled gros a'r Gofyniad Cyllido Cyfalaf (CFR)	✓	✓	✓	✓	✓
	<i>Ydy dyled allanol gros yn llai na'r CFR am y flwyddyn flaenorol ynghyd ag amcangyfrifon unrhyw gynnydd am y flwyddyn gyfredol a'r ddwy flynedd ddilynol?</i>			✓	✓	✓
Gwariant Cyfalaf			£000	£000	£000	£000
4,5	Amcangyfrif o [neu wir] Wariant Cyfalaf					
	Cronfa'r Cyngor	21,650	18,820	19,765	21,662	14,675
	Cyfrif Refeniw Tai	9,028	14,307	17,138	17,704	14,402
	Cyfanswm	30,678	33,127	36,903	39,366	29,077
6,7	Amcangyfrif o [neu wir] Gofyniad Cyllido Cyfalaf					
	Cronfa'r Cyngor	97,847	102,036	108,536	118,856	124,349
	Cyfrif Refeniw Tai	40,815	39,998	39,449	44,410	44,621
	Cyfanswm	138,662	142,034	147,985	163,266	168,970
Dyled Allanol			£000	£000	£000	£000
8	Terfyn Awdurdodedig					
	: Benthycu Cyffredinol	174,000	175,000	178,000	193,000	199,000
	: Ymrwymiadau tymor hir eraill	3,000	3,000	5,000	5,000	5,000
	: Cyfanswm	177,000	178,000	183,000	198,000	204,000

9	Ffin Ymarferol					
	: Benthycu Cyffredinol	161,000	170,000	173,000	188,000	194,000
	: Ymrwymadau tymor hir eraill	3,000	3,000	5,000	5,000	5,000
	: Cyfanswm	164,000	173,000	178,000	193,000	199,000
10	Gwir Ddyled Allanol	132,549				
Rheoli'r Trysorlys		2018/19 Alldro	2019/20 Amcangyfrif	2020/21 Cynnig	2021/22 Cynnig	2022/23 Cynnig
11	Fod yr Awdurdod Lleol wedi mabwysiadu Cod Ymarfer CIPFA ar Reoli'r Trysorlys yn y Gwasanaethau Cyhoeddus.	✓	✓	✓	✓	✓
		£000	£000	£000	£000	£000
12	Dyled Gros a Net	100%	100%	100%	100%	100%
	<i>Terfyn uchaf ar y ddyled net fel cyfran o'r ddyled gros</i>					
13	Y terfyn uchaf ar raddfeydd sefydlog : (prifswm net neilltuol)	157,000	155,000	158,000	173,000	179,000
14	Y terfyn uchaf ar raddfeydd amrywiol: (prifswm net neilltuol)	20,000	20,000	20,000	20,000	20,000
15	Terfyn cyfanswm y prifsymiau a fuddsoddir am gyfnodau dros 364 diwrnod: (bydd unrhyw fuddsoddiadau tymor hir a ddygir ymlaen o flynyddoedd blaenorol yn cael eu cynnwys yn nherfyn bob blwyddyn)	15,000	15,000	15,000	15,000	15,000
				2020/21 Terfyn uchaf	2020/21 Terfyn isaf	
16	Terfyn uchaf ac isaf ar gyfer strwythur aeddfedu'r benthycu graddfa sefydlog					
	• dan 12 mis			20%	0%	
	• 12 mis ac o fewn 24 mis			20%	0%	
	• 24 mis ac o fewn 5 mlynedd			50%	0%	
	• 5 mlynedd ac o fewn 10 mlynedd			75%	0%	
	• 10 mlynedd a throsodd			100%	0%	
				Dim newid	Dim newid	

Gwybodaeth am Ddangosyddion Pwyllog a Rheoli Trysorlys**A) Fforddiadwyaeth****1 & 2. Cymhareb y costau cyllido i'r ffrwd referniw net**

Mae'r dangosydd hwn yn nodi'r tueddiad o ran cost cyfalaf (costau benthyca a chostau ymrwymadau tymor hir eraill net o'r incwm buddsoddi) yn erbyn y ffrwd referniw net.

Mae'r amcangyfrifon ynghylch costau cyfalaf yn cynnwys ymrwymadau cyfredol a'r cynigion yn yr adroddiad hwn ar y gyllideb.

B) Bod yn ddarbodus**3. Dyled gros a'r GCC**

Mae angen i'r Cyngor sicrhau nad yw'r ddyled gros, heblaw yn y tymor byr, yn mynd yn uwch na'r GCC yn y flwyddyn flaenorol ynghyd â'r amcangyfrifon am unrhyw GCC ychwanegol ar gyfer 2019/20 a'r ddwy flynedd ariannol ddilynol. Rhoddir hyn peth hyblygrwydd ar gyfer benthyca buan cyfyngedig yn y dyfodol, ond yn sicrhau ni ymgwymerir ag unrhyw fenthyca ar gyfer dibenion referniw.

C) Gwariant cyfalaf**4 & 5 Amcangyfrif o Wariant Cyfalaf**

Dyma'r Gwariant Cyfalaf a ragamcenir o 2018/19 i 2021/22 ac mae'n seiliedig ar y Rhaglen Gyfalaf 2018/19 a'r Strategaeth Cyfalaf ar gyfer 2019/20.

31

6 & 7 Anghenion benthyca'r Cyngor (y Gofyniad Cyllido Cyfalaf)

Yr ail ddangosydd darbodus yw Gofyniad Cyllido Cyfalaf y Cyngor (GCC). Yn syml, y GCC yw cyfanswm y gwariant cyfalaf hanesyddol gweddilliol nad ydyw hyd yma wedi cael ei dalu amdano o adnoddau referniw neu gyfalaf. Yn sylfaenol, mesur ydyw o anghenion benthyca sylfaenol y Cyngor. Bydd unrhyw wariant cyfalaf nad ydyw wedi ei dalu amdano ar unwaith, yn cynyddu lefel y GCC.

Nid yw'r GCC yn cynyddu i lefel amhenodol, oherwydd mae'r ddarpariaeth referniw isaf (DRI) yn dâl referniw blynyddol statudol sydd, yn gyffredinol, yn gostwng yr angen benthyca yn unol ag oes pob ased.

Mae'r GCC yn cynnwys unrhyw ymrwymadau tymor hir eraill (e.e. cynlluniau PFI, prydlesau ariannol). Er bod y rhain yn cynyddu'r GCC ac o'r herwydd, yn cynyddu angen y Cyngor i fenthyca, mae'r mathau hyn o gynllun yn cynnwys cyfleuster benthyca ac o'r herwydd, nid oes raid i'r Cyngor fenthyca ar wahân ar gyfer y cynlluniau hyn. Ar hyn o bryd, mae gan y Cyngor £dim o gynlluniau o'r fath yn y GCC.

CH) Dyled Allanol

- 8. Y terfyn a awdurdodir ar gyfer dyled allanol.** Mae dangosydd pwyllog allweddol arall yn rheoli uchafswm lefel y benthyca. Gwaherddir dyledion allanol y tu draw i'r terfyn hwn ac mae angen i'r Cyngor llawn osod neu ddiwygio'r terfyn. Mae'n adlewyrchu'r lefel o ddyled allanol y gellid, er nad yw hynny'n beth a ddeisyfir, ei fforddio yn y tymor byr ond nid yw'n gynaliadwy yn y tymor hwy. Dyma'r terfyn statudol y penderfynir arno dan adran 3 (1) Deddf Llywodraeth Leol 2003. Mae'r Llywodraeth yn cadw'r opsiwn i reoli naill ai'r cyfan o holl gynlluniau'r cyngor neu gynlluniau cyngor penodol er nad ydyw hyd yma wedi defnyddio'r pŵer hwnnw.

Dywed y Swyddog Adran 151 Cyfarwyddwr Cyllid bod y Cyngor wedi cydymffurfio gyda'r dangosydd pwyllog hwn yn y flwyddyn gyfredol ac nid yw'n gweld anawsterau yn y dyfodol. Mae'r farn hon yn cymryd i ystyriaeth yr ymrwymadau cyfredol, y cynlluniau presennol, a'r cynigion sydd yn yr adroddiad hwn ar y gyllideb.

- 9. Y ffin weithredol.** Ffin yw hon na fyddir fel arfer yn disgwyl i ddyled allanol fynd yn uwch na hi. Yn y rhan fwyaf o achosion, byddai'n ffigwr tebyg i GCC ond gall fod yn is neu'n uwch gan ddibynnu ar lefelau'r ddyled wirioneddol.

Geirfa**GWARIANT CYFALAF**

Gwariant ar brynu ased nad yw'n gyfredol, a ddefnyddir i ddarparu gwasanaethau tu draw i'r flwyddyn ariannol gyfredol, neu wariant sy'n ychwanegu at, ac nid cynnal yn unig, werth ased presennol nad yw'n gyfredol. Mae enghreifftiau'n cynnwys : adeiladu ysgol newydd, prynu offer TG, adnewyddu sylweddol cartref gofal.

CYLLIDO CYFALAF

Arian sydd ar gael i dalu am wariant cyfalaf. Mae nifer o ffyrdd o gyllido gwariant cyfalaf yn cynnwys benthycu, prydlesu, cyllido refeniw uniongyrchol, derbyniadau cyfalaf defnyddiadwy, grantiau cyfalaf, cyfraniadau cyfalaf, cronfeydd wrth gefn refeniw a chronfeydd wrth gefn a glustnodwyd.

GOFYNIAD CYLLIDO CYFALAF

Mae cyfanswm gwariant cyfalaf hanesyddol sy'n ddyledus a heb eu talu'n barod nall a'i o adnoddau refeniw neu gyfalaf. Yn hanfodol, dyma fesuriad o fenthycu angenrheidiol y Cyngor.

RHAGLEN GYFALAF

Y cynlluniau cyfalaf mae'r Cyngor yn bwriadu eu cynnal dros gyfnod penodol o amser.

DERBYNIADAU CYFALAF

Yr elw o waredu tir neu asedau eraill nad ydynt yn gyfredol eraill. Gellir defnyddio cyfrannau o dderbyniadau cyfalaf i gyllido gwariant cyfalaf newydd, o fewn y rheolau a osodir i lawr gan y llywodraeth, ond ni ellir eu defnyddio i gyllido gwariant refeniw.

CIPFA

Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifo. Y prif gorff proffesiynol a rheoleiddiol ar gyfer cyfrifon llywodraeth leol.

CYFRIF REFENIW TAI (CRT)

Cyfrif ar wahân i Gronfa'r Cyngor, sy'n cynnwys yr incwm a gwariant sy'n deillio o'r ddarpariaeth llety tai gan y Cyngor.

LLOG A DDERBYNNIR NEU A DELIR

Defnyddir y dull gyfradd log sydd mewn grym gweithredol i fesur beth yw gwerth cludadwy ased ariannol neu rwymedigaethau a fesurir yn ôl y gost lai amorteiddio cronedig, ac i ddyrannu incwm neu dreuliau cysylltiedig i'r cyfnod perthnasol. Y gyfradd log sydd mewn grym yw hwnnw sy'n rhoddi disgownt cysâct ar y taliadau arian parod neu'r derbyniadau amcangyfrifedig yn y dyfodol dros oes yr offeryn ariannol yn ôl y swm a gafodd ei gydnabod iddo'n y lle cyntaf. Mae'r gyfradd log sydd mewn grym yn cael ei diwygio yn ôl y tâl llog neu'r derbyniadau gwirioneddol trwy'r Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn i sicrhau mai dim ond llog gwirioneddol a godir yn erbyn y Dreth Gyngor. Yn achos asedau a rhywmedigaethau ariannol a gludwyd yn ôl y gost, gan fod y llog sydd mewn grym yr un faint â'r llog cludo, mae'r gwerth cludo'n cael ei ddiwygio ar gyfer llog cronus.

ISAFSWM DARPARIAETH REFENIW (MRP)

Yr isafswm sydd raid ei godi ar y cyfrif refeniw bob blwyddyn er mwyn darparu ar gyfer ad-daliad benthyciadau a symiau eraill a fenthycir gan y Cyngor.

DYLED NET

Benthyciadau'r Cyngor llai arian parod ac adnoddau hylifol.

BWRDD BENTHYCIADAU GWEITHIAU CYHOEDDUS (PWLB)

Asiantaeth Llywodraeth Ganolog sy'n rhoi benthyciadau am flwyddyn a/neu fwy i awdurdodau ar raddfeydd llog sydd ond ychydig yn uwch na'r rheini y gall y llywodraeth fenthycu ei hun.

GWARIANT REFENIW A ARIENNIR O GYFALAF O DAN STATUD (REFCUS)

Gwariant y gellir ei ohirio'n gywir (h.y. ei drin fel cyfalaf o ran natur) ond nad yw'n arwain at, neu'n parhau i gydweddu ag, ased diriaethol. Enghreifftiau o daliadau gohiriedig yw grantiau o natur cyfalaf i sefydliadau gwirfoddol.

GRANT CYNNAL REFENIW

Grant a delir gan Lywodraeth Ganolog i awdurdodau, yn cyfrannu tuag at gost gyffredinol eu gwasanaethau.

BENTHYCA GYDA CHEFNOGAETH

Mae'r Cyngor yn benthycu arian i ariannu rhan o'i raglen cyfalaf. Fe adnabyddir y benthycid gan Lywodraeth Ganolog yn ei glandriad ariannu ar gyfer y Cyngor.

BENTHYCA DROS DRO

Arian a fenthycir am gyfnod o lai na blwyddyn.

BENTHYCA DI-GEFNOGAETH

Gall y Cyngor fenthycu arian ychwanegol i'r benthycu â chefnogaeth y Llywodraeth i ariannu ei wariant cyfalaf cyn belled a'i fod yn fforddiadwy a chynaliadwy. Fe lywodraethir y pŵer yma gan Gôd Pwyllog CIPFA, a mae'r Cyngor yn lwyr gydymffurfio â hwn.

This page is intentionally left blank

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
ADRODDIAD I:	PWYLLGOR GWAITH
DYDDIAD:	2 MAWRTH 2020
PWNC:	ARFERION RHEOLI TRYSORLYS (TMP)
SWYDDOG ARWEINIOL:	MARC JONES
SWYDDOG CYSWLLT:	CLAIRE KLIMASZEWSKI (FFÔN: 2663)
Natur a rheswm am adrodd	
Ar gyfer sgrwtini - yn gyson â chanllawiau proffesiynol.	

1. Cyflwynir yr adroddiad hwn er mwyn sicrhau bod y Cyngor yn gweithredu arfer orau yn unol â Chôd Ymarfer y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA) ar gyfer Rheoli Trysorlys. Mae'r Côt yn argymhell bod y Cyngor yn dogfennu ei gweithdrefnau rheoli trysorlys fel Arferion Rheoli Trysorlys (TMP). Cwblhawyd a chymeradwywyd y TMP cyfredol yn 2016. Maent wedi cael eu hadolygu a'u diweddarau ac maent yn cynnwys adran y TMP13) ar fuddsoddiadau sydd ym meddiant y Cyngor nad ydynt yn fuddsoddiadau rheoli trysorlys, yn unol â gofynion Côt Rheoli Trysorlys diwygiedig CIPFA. Buddsoddiadau nad ydynt yn fuddsoddiadau rheoli trysorlys y Cyngor yw'r eiddo buddsoddi y mae'r Gwasanaethau Eiddo yn eu rheoli.
2. Mae Côt Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys (Adran 7) yn argymhell y dylai Arferion Rheoli Trysorlys yr Awdurdod (TMP) gael eu cymeradwyo, eu dogfennu a'u monitro. Mae'n mynd ymlaen i ddweud bod natur a lefel cyfranogiad corff cyfrifol sefydliad wrth gymeradwyo a monitro ei TMP ac atodlenni cysylltiedig yn fater i'w benderfynu'n lleol ac yn cydnabod y bydd hyn, mewn rhai sefydliadau, efallai'n cael ei ddirprwyo i'r swyddog cyfrifol. Ym mhob achos, dylai fod yn destun sgrwtini gan y corff cyfrifol yn dilyn argymhellion gan y swyddog cyfrifol. Cyflwynir TMP yr Awdurdod yn Atodiad 1.
3. Argymhellion:
 - Nodi cynnwys yr adroddiad eglurhaol hwn;
 - Cymeradwyo'r Arferion Rheoli Trysorlys (TMP) diwygiedig sydd wedi eu cynnwys yn Atodiad 1;
 - I argymhell y TMP i'r Pwyllgor Gwaith ar 2 Mawrth 2020 a'r Cyngor llawn ar 10 Mawrth 2020.

Cyngor Sir Ynys Môn

Arferion Rheoli Trysorlys

Cyflwyniad

Mae'r Cyngor wedi ymrwymo i weithredu arferion gorau ac i gydymffurfio â Chôd Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys (2017) ym mhob agwedd ar ei waith Rheoli Trysorlys.

Rheoli Trysorlys yw'r modd y caiff llif arian a buddsoddiadau'r Cyngor ei reoli er mwyn sicrhau bod digon o arian ar gael i dalu biliau'r Awdurdod o ddydd i ddydd. Caiff unrhyw arian sydd dros ben ei fuddsoddi'n unol â Datganiad yr Awdurdod ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys (TMSS).

Agwedd arall bwysig o Reoli Trysorlys yw rheolaeth o bortffolio dyledion y Cyngor er mwyn sicrhau nad yw benthyciadau ond yn cael eu codi i gyllido gwariant cyfalaf a bod yr holl fenthyciadau'n fforddiadwy. Amcanion allweddol y TMSS yw bod gweithgareddau Rheoli Trysorlys yn risg isel ac yn sicrhau bod gan yr Awdurdod yr arian l gwrdd â'i anghenion llif arian.

Mae'r Côt yn datgan ei bod yn ofynnol i bob awdurdod gynhyrchu datganiad o Arferion Rheoli Trysorlys (TMP). Mae Adran 7 ac Atodlen 2 o'r côd yn cynnwys awgrymiadau ar yr hyn y dylid ei gynnwys yn Arferion Rheoli Trysorlys awdurdodau. Er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth â'r Côt ac arferion da, mae'r Arferion Rheoli Trysorlys hyn yn ategu ac yn cynnwys llawer o'r awgrymiadau sydd wedi eu cynnwys yng Nghôd CIPFA. Mae'r Arferion Rheoli Trysorlys hyn hefyd yn cymryd i ystyriaeth ac yn ategu'r Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys yr Awdurdod.

TMP1 Rheoli Risg

Bydd y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 yn dylunio, yn gweithredu ac yn monitro'r holl drefniadau ar gyfer nodi, rheoli a rheoli risg mewn perthynas â rheoli trysorlys. Bydd y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 yn adrodd o leiaf unwaith y flwyddyn ar ddigonolrwydd / addasrwydd arferion rheoli risg trysorlys, a bydd yn adrodd, fel mater o frys, unrhyw anhawster gwirioneddol neu debygol o ran cyflawni amcanion y sefydliad yn y cyswllt hwn, a hynny'n unol â'r gweithdrefnau a nodir yn Adrodd Gofynion TMP6 a Threfniadau Rheoli Gwybodaeth. Mewn perthynas â phob un o'r risgiau canlynol, mae'r trefniadau a sefydlwyd er mwyn ceisio sicrhau cydymffurfiaid â'r amcanion hyn wedi'u nodi isod.

1.1 Rheoli Risg Credyd a Gwrthbarti

Mae rheoli risg credyd a gwrthbartion yn ymwneud â lleihau'r risgiau i'r Cyngor rhag colli arian buddsoddi neu dorri trefniant benthyca gan gymryd i ystyriaeth unrhyw leihad yn nheilyngdod credyd y gwrthbartion. I'r Cyngor, diogelwch ei adneuo'n a'i fuddsoddiadau yw amcan allweddol ei TMSS. Bydd y Cyngor yn sicrhau bod y sefydliadau y gellir adneuo arian neu fuddsoddi gyda hwy yn cael eu dewis ar sail ddarbodus h.y. gyda gofal a chan gadw mewn cof ddiogelwch y buddsoddiad yn hytrach na chyfradd y dychweliadau. Mae'r Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys yn rhestru'r meini prawf sylfaenol y mae'n rhaid i sefydliad eu bodloni ar gyfer adneuo'n a buddsoddiadau. Mae hyn yn cynnwys cyfyngiadau o ran arian parod, cyfyngiadau amser a rhestr o'r gwledydd a gymeradwywyd ar gyfer buddsoddi ynddynt. Mae'r rhain yn darparu rheolaethau ychwanegol er mwyn lleihau'r risgiau (gweler Tabl 1).

Tabl 1 Detholiad o TMSS 2020/21 - Meini Prawf Gwrthbarti

Categori	Graddfa Credyd Tymor Byr (Fitch)	Graddfa Credyd Tymor Byr (Moody's)	Graddfa Credyd Tymor Byr (Standard & Poor's)	Graddfa Credyd Tymor Hir (Fitch)	Graddfa Credyd Tymor Hir (Moody's)	Graddfa Credyd Tymor Hir (Standard & Poor's)	Terfyn Arian	Terfyn Amser
Banciau a Chymdeithasau Adeiladu (sydd heb eu gwladoli neu sydd wedi eu gwladoli'n rhannol)	F1+	P-1	A-1+	AAA	AAA	AAA	£10m	5 mlynedd
	F1+	P-1	A-1+	AA	AA2	AA	£10m	3 mlynedd
	F1+	P-1	A-1+	AA-	AA3	AA-	£10m	364 diwrnod
	F1	P-1	A-1	A	A2	A	£7.5m	6 mis
Banciau'r DU sydd wedi eu Gwladoli / wedi eu Gwladoli'n Rhannol	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	£10m	364 diwrnod
Llywodraeth Ganolog y DU Gyfunol (waeth beth fo'r raddfa Credyd)	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	Dim uchafswm	Dim uchafswm
Awdurdodau Lleol y Deyrnas Gyfunol **	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	£5m	364 diwrnod
Cronfeydd y Farchnad Ariannol	d/b	d/b	d/b	AAA	AAA	AAA	£5m	6 mis

* fel y diffinnir yn Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Cyllid a Chyfrifo Cyfalaf) (Cymru) 2003

** fel y diffinnir yn Neddf Llywodraeth Leol 2003

*** Mae gwrthbarti'n cyfeirio at sefydliadau y mae'r Cyngor yn buddsoddi ei falansau dros ben ynddynt

Meini prawf ar gyfer creu rheoli rhestrau gwrthbarti/ trothwyon a gymeradwywyd	<ul style="list-style-type: none"> Mae'r Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 yn gyfrifol am osod meini prawf darbodus, gyda chyngor gan ymgynghorwyr Trysorlys y Cyngor; Bydd y meini prawf yn cael eu cynnwys yn y Datganiad blynyddol ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys (TMSS); Bydd y meini prawf yn cael eu craffu arnynt gan y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethiant a byddant yn cael eu cymeradwyo gan y Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor llawn; Bydd ymgynghorwyr Rheoli Trysorlys y Cyngor yn cynghori ar bolisi credyd a theilyngdod credyd.
Gweithdrefnau ar gyfer newid Trothwyon a Newidiadau i wrthbartion	<ul style="list-style-type: none"> Bydd yr holl newidiadau mewn perthynas â throthwyon gwrthbartion a / neu feini prawf o fewn y TMSS yn cael eu cyflwyno i'r Cyngor i'w cymeradwyo.
Rhestrau gwrthbartion a Trothwyon	<ul style="list-style-type: none"> Bydd gwrthbartion a chyflwr y farchnad yn cael eu monitro'n rheolaidd. Mae'r Cyngor yn derbyn gwybodaeth a chyngor gan Ymgynghorydd Rheoli Trysorlys arbenigol y Cyngor i helpu i fonitro gwrthbartion; Cedwir rhestrau llawn o'r gwrthbartion unigol a'u trothwyon. Bydd y rhain yn cydymffurfio gyda'r meini prawf a'r trothwyon a nodir yn y TMSS. Bydd y Swyddog Adran 151 yn cymeradwyo unrhyw newidiadau i'r rhestr o wrthbartion i'r graddau y maent yn gyson â'r TMSS a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn. Bydd angen diwygio'r TMSS os bydd unrhyw newidiadau, nad ydynt yn cydymffurfio gyda'r rhain ac os yw'r newid yn angenrheidiol i gyflawni nodau allweddol y TMSS, h.y. i sicrhau buddsoddiadau diogel. Yna, bydd y TMSS a'r rhestr yn mynd gerbron y Cyngor llawn i'w cymeradwyo; Bydd unrhyw fuddsoddiad mewn unrhyw wrthbarti nad yw'n cydymffurfio gyda'r meini prawf gofynnol sylfaenol a gymeradwywyd gan y Cyngor yn cael ei alw'n ôl a'i fuddsoddi mewn gwrthbartion sy'n bodloni'r gofynion sylfaenol ac sydd ar y rhestr. Lle mae'r Cyngor wedi cael ei ymrwymo i drefniant tymor penodol, bydd yn rhaid cadw'r buddsoddiad yno tan ddiwedd y cyfnod hwnnw, ond yna bydd yn cael ei ddychwelyd a'i fuddsoddi mewn gwrthbartion sy'n bodloni'r meini prawf ac sydd ar y rhestr; Bydd y buddsoddiadau'n cael eu harallgyfeirio i'r graddau y mae hynny'n bosib o fewn y cyfyngiadau o sicrhau bod y buddsoddiad yn ddiogel.

1.2 Rheoli Risg Hylifedd

Amcan rheoli risg hylifedd yw gwarchod y Cyngor rhag rhedeg allan o arian parod er mwyn sicrhau y gall dalu ei gostau o ddydd i ddydd. Bydd y Cyngor hwn yn sicrhau bod ganddo ddigon - ond nid gormod - o adnoddau ariannol, trefniadau benthycyca, gorddrafft neu gyfleusterau wrth gefn fel bod ganddo bob amser y lefel angenrheidiol o gyllid ar gyfer cyflawni ei amcanion busnes / gwasanaeth. Ni fydd y Cyngor ond yn benthycyca ymlaen llaw lle mae achos busnes clir dros wneud hynny a bydd ond yn gwneud hynny ar gyfer y rhaglen gyfalaf bresennol neu i gyllido dyledion a fydd yn aeddfedu yn y dyfodol. Yn ogystal, mae'n bosib y bydd y sefydliad yn benthycyca er mwyn allanoli benthyciadau mewnol lle mae benthycyca mewnol yn cael effaith andwyol ar hylifedd y sefydliad.

<p>Rhagolygon llif arian a rheoli llif arian o ddydd i ddydd</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Cynhelir rhagolwg blynyddol o falansau llif arian sy'n cwmpasu cyfnod o ddeuddeng mis. Mae hyn er mwyn helpu i siapio penderfyniadau ynghylch buddsoddi yn y tymor canol a'r tymor hir; • Bydd y tîm Rheoli Trysorlys yn sicrhau bod y balans ar y prif gyfrifon banc yn ddigonol i leihau'r risg o unrhyw orddrafft ac i sicrhau cymaint o log ag sy'n bosibl; • Mae'r trefniadau bancio wedi'u gweithredu fel bod yr holl gyfrifon banc o dan y contract corfforaethol gyda NatWest yn cael eu hystyried wrth benderfynu ar falans y Cyngor. Felly, os bydd gormod o arian wedi cael ei godi o unrhyw gyfrif a hynny'n creu dyled, bydd y swm cyfatebol yn cael ei gymryd o gyfrifon eraill sydd mewn credyd gan olygu na fydd y Cyngor â gorddrafft. Nid oes cyfleuster gorddrafft wedi ei gymeradwyo, fodd bynnag, bydd NatWest, am dâl bychan, yn anrhydeddu'r holl daliadau petai'r cyngor yn mynd i orddrafft (annhebygol); • Bydd isafswm o £5m yn cael ei gadw mewn buddsoddiadau y gellir cael atynt yn syth. Dan amgylchiadau lle mae'n ddarbodus i ddal llai na'r swm hwn, er enghraifft, lle byddai'n creu costau Rheoli Trysorlys ychwanegol, caniateir hyn am ddim mwy na 10 diwrnod gwaith a dim ond lle mae sicrwydd diamheuol na fydd angen yr arian parod yn ystod y cyfnod hwn. Mae hyn fwyaf tebygol o ddigwydd ar ôl talu cyflogau misol (o gwmpas y 25ain o bob mis) a'r Grant Cynnal Refeniw gan Lywodraeth Cymru, a delir i'r Cyngor yn ystod yr wythnos gyntaf bob mis.
<p>Cyfnod y buddsoddiadau</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Yn gyffredinol, mae balansau'n cael eu cadw mewn buddsoddiadau tymor byr yn unol ag amcanion hylifedd y TMSS. Mae hyn yn sicrhau bod gan y Cyngor fynediad i arian parod yn ôl yr angen; • Bydd balansau yn cael eu trosglwyddo o'r cyfrif cyffredinol i fuddsoddiadau tymor byr pan fydd y llog / incwm yn fwy na chost trosglwyddo'r balans gan gymryd i ystyriaeth gostau'r trafodyn, e.e. ffioedd CHAPS. Bydd balans a fydd o leiaf £200k yn cael ei gadw ar drawnyn yr holl gyfrifon NatWest er mwyn lleihau'r risg o ffioedd gorddrafft a llog; • Mae cyfnod amser a swm ariannol penodol yn cael ei osod ar gyfer pob buddsoddiad / adneuo i leihau risgiau. Gweler Tabl 1 uchod.

Trefniadau wrth gefn eraill	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r Awdurdod wedi defnyddio benthycia mewnol dros nifer o flynyddoedd i gyllido ei raglen gyfalaf. Mae hyn wedi lleihau balansau arian y Cyngor er mwyn arbed ar gostau y mae'n rhaid talu llog arnynt. Os oes risg o ddiffyg arian parod, bydd y Cyngor yn allanoli benthycia mewnol at y swm sydd ei angen i sicrhau hylifedd a chan gymryd i ystyriaeth y targed arian parod y gellir cael ato'n syth o £5m a nodir uchod; • Gall y Cyngor hefyd fenthycia arian am gyfnod dros dro o hyd at 364 diwrnod gan awdurdodau lleol eraill neu'r farchnad arian petai prinder llif arian yn ystod y flwyddyn.
Benthycia cyn bod angen	<ul style="list-style-type: none"> • Yn gyffredinol, ni fydd y Cyngor yn benthycia cyn i'r angen godi. Fodd bynnag, mewn achosion eithriadol, gellir ystyried hyn gyda chymeradwyaeth y Swyddog Adran 151 a'r deilydd Portffolio Cyllid ar yr amod y cyflwynir achos busnes llawn.

1.3 Rheoli Risg Cyfraddau Llog

Mae rheoli risg cyfraddau llog yn ymwneud â'r camau a gymerir gan y Cyngor i leihau'r risg o gynnydd mewn costau llog ac i fanteisio i'r eithaf ar y llog sydd ar gael a hynny gan gadw mewn golwg y cyfyngiad bod angen i'r holl fuddsoddiadau fod yn hynod ddiogel ac yn gymharol hylifol. Bydd yr Awdurdod yn rheoli pa mor agored ydyw i'r amrywiadau mewn cyfraddau llog drwy ffrwyo ei gostau llog, neu sicrhau ei dderbyniadau llog, yn unol â'r symiau a ddarparwyd yn ei drefniadau cyllidebol fel y'u diwygiwyd yn unol â TMP6 - Trefniadau o ran y gofynion adrodd a rheoli gwybodaeth.

Y trothwyon a gymeradwyir o ran cyfraddau llog	<ul style="list-style-type: none"> • Bydd y Cyngor yn defnyddio cyfuniad o fuddsoddiadau cyfradd llog amrywiol a llog sefydlog i sicrhau'r dychweliadau gorau posib tra'n lleihau'r risgiau. Bydd y buddsoddiadau / adneuo yn fuddsoddiadau gwrthbartion risg isel yn hytrach na buddsoddiadau llog uchel. Bydd buddsoddiadau cyfradd llog sefydlog yn rhai tymor byr diogel, sydd yn uwch na'r cyfraddau amrywiol a gynigir; • Yn yr un modd, mae portffolio dyledion y Cyngor yn cynnwys rhai benthyciadau cyfradd llog sefydlog a rhai cyfradd amrywiol. Fodd bynnag, mae'r mwyafrif sylweddol o'r buddsoddiadau yn y portffolio presennol yn rhai llog cyfradd sefydlog er mwyn sicrhau eu bod yn ddiogel ac er mwyn gwneud y mwyaf o'r cyfraddau llog is; • Bydd y Swyddog Adran 151 a'r tîm Rheoli Trysorlys yn monitro cyfraddau llog a bydd yn gwneud y penderfyniadau mwyaf cost-efeithiol ar y pryd o ran buddsoddi a benthycia gan ddefnyddio'r wybodaeth ddiweddaraf a geir gan Ymgynghorwyr Rheoli Trysorlys y Cyngor.
Pwyntiau sbardun a chanllawiau ar gyfer rheoli newidiadau i gyfraddau llog	<ul style="list-style-type: none"> • Mae y mwyafrif sylweddol o bortffolio dyledion yr Awdurdod yn rhai llog sefydlog er mwyn sicrhau diogelwch a sefydlogrwydd taliadau ac i osgoi bod yn agored i unrhyw gynnydd posibl mewn costau; • Bydd penderfyniadau i ail-gyllido a phenderfyniadau i fenthycia digefnogaeth hefyd yn cymryd i ystyriaeth y cyfraddau llog ar y pryd.

Cyfraddau uchaf / isaf y dyledion /llogau cyfradd amrywiol a'r dyledion / llogau cyfradd sefydlog	<ul style="list-style-type: none"> Mae'r trothwyon uchaf o ran cyfraddau sefydlog a chyfraddau amrywiol yn cael eu hadolygu bob blwyddyn a'u cofnodi yn y TMSS.
Defnyddio deilliannau ariannol	<ul style="list-style-type: none"> Ni fydd y Cyngor yn defnyddio Deilliannau Ariannol oherwydd ystyrir bod y risgiau sydd ynghlwm yn rhy uchel ar gyfer amcanion TMSS y Cyngor.

1.4 Rheoli'r Risg sydd ynghlwm wrth y Gyfradd Gyfnewid

Bydd y Cyngor yn rheoli pa mor agored ydyw i amrywiadau yn y cyfraddau cyfnewid er mwyn lleihau unrhyw effaith niweidiol ar y lefelau incwm / gwariant y cyllidebwyd ar eu cyfer.

Trothwyon o ran y gyfradd gyfnewid	<ul style="list-style-type: none"> Bydd yr holl fuddsoddiadau / dyledion yn cael eu gwneud mewn sterling. Fel rhai o'i arferion Rheoli Trysorlys, ni fydd y Cyngor yn buddsoddi mewn arian cyfred arall oherwydd byddai hynny'n gwneud y Cyngor yn agored i risg ormodol a gallai effeithio'n andwyol ar hylifedd. Yr unig amser y bydd y Cyngor yn agored i risgiau o ran y gyfradd gyfnewid yw achosion lle mae grant yn cael ei dalu i'r Cyngor mewn arian cyfred arall neu fod rhaid i'r Cyngor dalu cyflenwr mewn arian cyfred arall. Bydd unrhyw arian cyfred tramor a delir i'r Cyngor yn cael ei newid i sterling cyn gynted ag y bo modd.
---	---

1.5 Ail-gyllido Rheoli Risg

Mae ail-gyllido rheoli risg yn gysylltiedig â rheoli portffolio dyledion y Cyngor mewn modd sy'n lleihau'r risg o gynnydd mewn costau o weithgareddau ail-gyllido. Bydd y Cyngor yn sicrhau bod ei drefniadau benthyca, gyllido preifat a phartneriaeth yn cael eu negodi, eu strwythuro a'u cofnodi. Caiff proffil aeddfedrwedd yr arian a fenthycwyd ei reoli gyda'r bwriad o gael cynnig y telerau adnewyddu neu ail-gyllido mwyaf cystadleuol a ffafriol i'r Cyngor petai eu hangen ac fel sy'n rhesymol o ystyried amodau'r farchnad ar y pryd. Bydd y Cyngor yn mynd ati i reoli ei berthnasau â gwrthbartion a bydd yn osgoi gorddibyniaeth ar unrhyw un ffrwd o gyllido petai hyn yn peryglu cyflawni'r uchod.

Risg ail-gyllido	<ul style="list-style-type: none"> Bydd y Cyngor yn ceisio rheoli ei bortffolio dyledion a ffynonellau cyllido cyfalaf eraill yn y ffordd fwyaf cost-effeithiol. Bydd y Cyngor yn y lle cyntaf yn defnyddio'r ffynonellau rhataf o gyllido cyfalaf sydd ar gael a bydd benthyca digefnogaeth yn cael ei ddefnyddio i gyllido'r rhaglen gyfalaf pan fydd pob opsiwn arall wedi methu; Bydd y Cyngor yn defnyddio balansau arian parod a chronfeydd wrth gefn y Cyngor ar gyfer benthyca'n fewnol i leihau ei gostau cyllido cyfalaf os yw hyn yn gost effeithiol. Fodd bynnag, bydd terfyn ar faint y gall y Cyngor ddefnyddio benthyca mewnol. Ni fydd y Cyngor yn defnyddio balansau ariannol i fenthycu'n fewnol os bydd hynny'n risg i hylifedd. Ni ddylid benthyca'n fewnol i'r graddau y byddai hynny'n golygu bod llai na £5m ym malansau arian parod y Cyngor; Wrth fenthycu ar gyfer y tymor hwy, dylid cydymffurfio gyda'r Côd Darbodus sy'n golygu y bydd yn fforddiadwy; Bydd benthyciadau tymor hwy yn cydymffurfio gyda'r Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys a'r dangosyddion darbodus, er enghraifft, bydd benthyca yn cael ei gadw o fewn y terfyn benthyca awdurdodedig;
-------------------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> • Ni fydd dyled yn cael eu haildrefnu oni bai y bydd hynny'n gost effeithiol. Byddai hyn yn cael ei wneud er mwyn elwa ar gyfraddau llog is ac i osgoi gorfod talu nifer o fenthyciadau yn ôl ar yr un pryd os byddai hynny'n rhy gostus. Bydd y Cyngor yn cymryd cyngor gan ei Ymgynghorwyr Rheoli Trysorlys ar fanteision a chostau aildrefnu dyledion; • Bydd y portffolio dyled yn cael ei reoli mewn modd a fydd yn osgoi unrhyw broblemau sylweddol gydag ail-gyllido yn y dyfodol. Yn ddelfrydol, ni ddylai fod angen ad-dalu mwy na £5m mewn unrhyw un flwyddyn. Wrth ystyried benthycia o'r newydd, rhaid asesu pryd y bydd dyledion y portffolio presennol yn aeddfedu er mwyn osgoi problemau yn y dyfodol; • Cyn cymryd unrhyw fenthyciadau newydd, rhaid gwerthuso'r opsiynau er mwyn penderfynu ar y cyfnod amser mwyaf cost effeithiol a fforddiadwy ar gyfer benthycia. Bydd y gwerthusiad hefyd yn cymryd i ystyriaeth y proffil dyledion presennol ac unrhyw ofynion o ran ail-gyllido. Dylid ystyried y gwahanol fathau o fenthyciadau er mwyn penderfynu pa rai fydd orau i'r Cyngor. Er enghraifft, ystyried llog a MRP yn erbyn llog ac ad-daliad o'r prifswm; • Mae Ymgynghorwyr Rheoli Trysorlys y Cyngor yn rhoi rhagamcanion o'r cyfraddau llog i'r Cyngor er mwyn cefnogi penderfyniadau rheoli trysorlys ar fuddsoddiadau a benthyciadau. Caiff y rhagamcanion eu cynnwys yn y TMSS bob blwyddyn.
<p>Y gofynion buddsoddi cyfalaf a ragwelir</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r TMSS blynyddol yn rhoi manylion am y gwariant cyfalaf a'r cyllid gwirioneddol ar gyfer y flwyddyn ariannol ddiwethaf a archwiliwyd. Mae hefyd yn cynnwys rhagamcanion ar gyfer y flwyddyn cyn y cyfnod TMSS, blwyddyn y TMSS a'r ddwy flynedd ddilynol. Mae hyn o gymorth i nodi'r anghenion ar gyfer cyllido rhaglen gyfalaf bob blwyddyn; • Mae gofynion y Cyngor ar gyfer benthycia yn y tymor hir wedi'i gysylltu â Gofynion Cyllido Cyfalaf (GCC); • Bydd y Cyngor yn gwerthuso opsiynau er mwyn sicrhau ei fod yn dewis y dulliau mwyaf cost effeithiol o gyllido cyfalaf a bod y ffynonellau rhataf o gyllido cyfalaf yn cael eu defnyddio yn y lle cyntaf.
<p>Y polisi mewn perthynas â therfynau ariannu cyfalaf ar ganlyniadau referniw</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r Cyngor wedi'i ymrwymo gan y côd Darbodus a'r angen i sicrhau bod benthyciadau yn fforddiadwy, yn gynaliadwy ac yn ddarbodus; • Ni ddylai dyledion y Cyngor, ac eithrio yn y tymor byr, fod yn uwch na chyfanswm y Gofyniad Cyllido Cyfalaf yn y flwyddyn flaenorol ynghyd â'r ddwy flynedd ariannol nesaf; • Mae cysylltiad rhwng y cyllidebau cyfalaf a referniw. Mae cyllid cyfalaf allanol yn arwain at gostau ariannol sy'n effeithio ar y gyllideb referniw drwy gostau llog a'r MRP; • Amcangyfrifir y bydd costau cyllido cyfalaf pob blwyddyn sydd i ddod yn cael eu cynnwys ar adeg gosod y gyllideb flynyddol; • Mae costau cyllido cyfalaf yn y tymor hwy hefyd yn cael eu hystyried yn y Strategaeth Tymor Canol ar gyfer y Cyngor sy'n ymwneud â chyfnod o dair blynedd; • Mae Strategaeth Gyfalaf y Cyngor yn argymhell y dylid cyfyngu prosiectau cyfalaf newydd i lefel o gyllido cyfalaf na fydd yn arwain at gostau referniw ychwanegol. Dywed y strategaeth na ddylid ystyried benthycia digefnogaeth ond mewn achos lle gellir gostwng cyllideb y gwasanaeth perthnasol gan swm sy'n uwch na'r MRP a chostau llog. Nid yw hyn yn cynnwys rhaglen Ysgolion y 21ain Ganrif gyda Llywodraeth Cymru oherwydd mae ymrwymiad wedi'i wneud yn barod. Fodd bynnag, byddai unrhyw arbedion o'r rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif yn cael eu defnyddio i cyfrannu at gostau cyllido cyfalaf.

1.6 Rheoli Risgiau Cyfreithiol a Rheoleiddiol

Mae risgiau cyfreithiol a rheoleiddiol yn ymwneud â'r risg y bydd y Cyngor, neu drydydd partion sy'n ymdrin â Rheoli Trysorlys ar ran y Cyngor, yn methu â gweithredu yn unol â phwerau cyfreithiol yr Awdurdod neu ofynion rheoleiddiol. Bydd y Cyngor yn sicrhau bod ei holl weithgareddau rheoli trysorlys yn cydymffurfio â'i bwerau statudol a'r gofynion rheoleiddiol. Bydd yn profi ei gydymffurfiaeth, petai raid, i'r holl bartion y mae'n ymwneud â nhw mewn gweithgareddau o'r fath. Wrth lunio ei bolisi rheoli credyd a gwrthbarti dan TMP[1], rheoli risg credyd a gwrthbarti, bydd yn sicrhau bod tystiolaeth ar gael o bwerau, awdurdod a chydymffurfiaeth gwrthbartion mewn unrhyw drafodion y byddant efallai'n eu cyflawni gyda'r sefydliad, yn enwedig o ran dyletswydd gofal a ffioedd a godir. Mae'r sefydliad hwn yn cydnabod y gallai newidiadau deddfwriaethol neu reoleiddiol yn y dyfodol effeithio ar ei weithgareddau rheoli trysorlys ac, i'r graddau y mae'n rhesymol i wneud hynny, bydd yn ceisio lleihau'r risg y bydd hyn yn cael effaith andwyol ar y sefydliad.

<p>Deddfwriaeth sy'n effeithio ar Weithgareddau Rheoli'r Trysorlys</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Deddf Llywodraeth Leol 2003; • Deddf Llywodraeth Leol (Cymru) 1994; • Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014; • Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Cyllid Cyfalaf a Chyfrifyddu) (Cymru) 2003 Rhif 3239 (W 319) a newidiadau a wnaed wedyn gan gynnwys y rhai diweddaraf; • Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Cyllid Cyfalaf a Chyfrifyddu) (Cymru) (Diwygiad) 2016; • Rheoliadau 3362 W337 Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014; • Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Cyllid Cyfalaf a Chyfrifyddu) (Cymru) (Diwygio) 2018; • CIPFA, Côt Rheoli Trysorlys 2017; • CIPFA, Côt Darbodus 2017; • Côt Ymarfer CIPFA ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol 2019/20; • Côt Rheolaeth Ariannol CIPFA, 2019; • Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys Ynys Môn 2020/21; • Rheolau Gweithdrefnau Cyllid Ynys Môn; • Rheolau Gweithdrefn Contract Ynys Môn.
<p>Gweithdrefnau ar gyfer dangos tystiolaeth o bwerau / awdurdod y Cyngor i wrthbartion</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae pwerau a dyletswyddau'r Awdurdod wedi cael eu hymgorffori yn y gyfraith. Mae Deddf Llywodraeth Leol 1972 yn ddeddfwriaeth allweddol mewn perthynas â swyddogaethau cynghorau. Mae Deddf Llywodraeth Leol (Cymru) 1994 yn ddeddfwriaeth bwysig a arweiniodd at greu'r awdurdodau unedol yng Nghymru y mae Cyngor Sir Ynys Môn yn un ohonynt ac mae'n cynnwys y gyfraith ar gyfer trosglwyddo swyddogaethau o'r hen awdurdodau; • Mae Adran 3.5.3.5 o gyfansoddiad y Cyngor yn amlinellu awdurdod dirprwyedig y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151. Mae 3.5.3.5.3 yn cydnabod mai deilydd y swydd hon fydd swyddog cyllid cyfrifol y Cyngor o dan Adran 151 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972. Caiff cyfrifoldeb y Swyddog Adran 151 am Fuddsoddi a Chynllunio Cyfalaf ei nodi yn 3.5.3.5.8. Yn ogystal, mae 3.5.3.5.17 yn amlinellu cyfrifoldeb y Swyddog Adran 151 i reoli trefniadau benthyca a bancio'r Awdurdod; • Mae 4.3 yn y cyfansoddiad, sef y rheolau gweithdrefn ar gyfer y gyllideb a'r fframwaith polisi, yn amlinellu'r cyfrifoldebau yn y Cyngor mewn perthynas â Cyllidebu a Pholisi; • Mae 4.8 yn y cyfansoddiad yn amlinellu rheolau gweithdrefn ariannol yr Awdurdod; • Mae 4.9 yn y cyfansoddiad yn nodi'r rheolau gweithdrefn contract y mae'r Cyngor yn ymrwymo iddynt; Gellir rhannu'r rhain i gyd gyda gwrthbartion ac maent ar gael hefyd ar wefan y Cyngor.

<p>Gwybodaeth sydd ei hangen gan wrthbartion mewn perthynas â'u pwerau / awdurdod</p>	<ul style="list-style-type: none"> Ni fydd y Cyngor ond yn gwneud buddsoddiadau / adneuron mewn sefydliadau sydd wedi cael eu harchwilio'n annibynnol gan nifer o ffynonellau. Rhaid i'r graddau hyn fod yn uwch na'r statws credyd sylfaenol a nodir yn y TMSS. Mae Ymgynghorwyr Rheoli Trysorlys y Cyngor yn darparu gwybodaeth yn rheolaidd i gynorthwyo'r Awdurdod; Bydd benthyca i sefydliadau trydydd parti yn eithriad ac ni fydd yn cael ei wneud ond i sefydliadau sydd wedi cael gwerthusiad ariannol trylwyr.
<p>Datganiad ar risgiau gwleidyddol y Cyngor a rheoli'r risgiau hyn</p>	<ul style="list-style-type: none"> Mae deddfwriaeth yn ei lle i reoleiddio unrhyw risgiau gwleidyddol mewnol. Mae Deddf Llywodraeth Leol 2000 yn deddfu ar ymddygiad Aelodau a swyddogion; Mae cyfansoddiad y Cyngor a chynlluniau dirprwyo o gymorth i leihau risgiau gwleidyddol; Mae'r ffaith bod y Cyngor yn mabwysiadu bob TMSS blynyddol a Chôd Ymarfer CIPFA ar gyfer Rheoli'r Trysorlys yn lleihau'r risg ymhellach; Mae'r codau ymddygiad i Aelodau a'r swyddogion hefyd yn darparu fframwaith sy'n lleihau'r risg; Fframwaith Llywodraethu Corfforaethol y sefydliad ac, yn benodol, cydymffurfiaeth gyda TMP12; Mae risgiau gwleidyddol allanol yn cael eu lliniaru drwy gael TMSS ac Arferion Rheoli Trysorlys (TMP) cadarn. Bydd diweddariadau dyddiol gan Ymgynghorydd Rheoli Trysorlys y Cyngor yn cefnogi'r camau gweithredu sydd eu hangen i lliniaru risgiau.

1.7 Twyll, Camgymeriad a Llygredd a Threfniadau Rheoli Wrth Gefn

Bydd y Cyngor yn sicrhau ei fod wedi nodi'r amgylchiadau a allai ei adael yn agored i'r risg o golled trwy dwyll, camgymeriad, llygredd neu ddigwyddiadau eraill yn ei drafodion rheoli trysorlys. Yn unol â hynny, bydd yn defnyddio systemau a gweithdrefnau addas, a bydd yn cynnal trefniadau rheoli wrth gefn effeithiol, i'r dibenion hyn.

<p>Systemau a gweithdrefnau i leihau'r risg o golled trwy dwyll a llygredd</p>	<ul style="list-style-type: none"> Mae yna sawl lefel o wahaniad dyletswyddau ac fe'u hamlinellir yn TMP5 isod. Mae'r tîm Rheoli Trysorlys yn monitro llif arian ac yn argymhell trosglwyddiadau. Caiff y trefniadau buddsoddi / adneuo cychwynnol eu cwblhau gan y tîm Rheoli Trysorlys gyda chymeradwyaeth y swyddog Swyddog Adran 151 neu ei ddirprwyon. Nid yw'r tîm Rheoli Trysorlys yn ymwneud o gwbl â phrosesu trafodion rheoli trysorlys; Caiff yr holl drafodion rheoli trysorlys eu prosesu drwy CHAPS gan ddefnyddio system fancio ar-lein y NatWest. Mae hon yn system ddiogel sydd, yn ogystal â chyfrineiriau, yn gofyn am ddefnyddio darllenwyr cerdyn i awdurdodi trafodion. Gwahenir dyletswyddau fel nad oes gan unrhyw aelod o'r tîm sydd â chyfrifoldeb uniongyrchol am Rheoli Trysorlys fynediad i brosesu taliadau / trosglwyddiadau. Nid yw'r swyddogion yn y tîm technegol sy'n prosesu'r taliadau / trosglwyddiadau yn ymwneud ag awdurdodi taliadau / trosglwyddiadau; Mae system Bankline NatWest wedi cael ei sefydlu i sicrhau gwahaniad dyletswyddau ac mae'n caniatáu mynediad at y lefel briodol, er enghraifft, hawliau 'view only' sydd gan y tîm Rheoli Trysorlys i Bankline; Caiff mandadau banc eu sefydlu gyda'r banciau y mae gan y Cyngor adneuron ynddynt, yn unol â'r rhestr awdurdodedig o swyddogion awdurdodi. Mae hyn yn cynorthwyo gyda gwahanu dyletswyddau hefyd ac yn helpu i gadw adneuron y Cyngor yn fwy diogel;
---	--

	<ul style="list-style-type: none"> • Mae gan y Cyngor restr o swyddogion penodedig sydd â'r awdurdod i ddelio gyda benthyciadau a thrafodion. Caiff y broceriaid a'r gwrthbartion y mae'r Cyngor yn delio'n uniongyrchol â nhw, gopi o'r swyddogion a enwir; • Caiff cysoniadau rheoli trysorlys eu cwblhau bob mis fel rhan o'r broses rheoli ansawdd; • Mae tîm Rheoli'r Trysorlys yn defnyddio meddalwedd arbenigol ar gyfer rheoli trysorlys, sef Logotech, i gefnogi'r gwaith o fonitro gweithgareddau rheoli trysorlys; • Bydd archwilio mewnol yn cynnal archwiliadau rheolaidd o'r swyddogaeth Rheoli Trysorlys.
Cynllunio ar gyfer argyfwng a digwyddiadau annisgwyl	<ul style="list-style-type: none"> • Mae copïau caled ar gael o'r holl benderfyniadau a gweithgareddau rheoli trysorlys; • Mae'r holl systemau TG, gan gynnwys y systemau Rheoli Trysorlys yn cael eu cefnogi gan y swyddogaeth TGCh a gellir eu hadfer; • Mae gan bob gwasanaeth / swyddogaeth yn y Cyngor gynllun Parhad Busnes; • Petai system Bankline NatWest yn methu, gellir cael y balansau o gangen y NatWest yn Llangedfni. Mae'r rhan fwyaf o drafodion rheoli trysorlys yn mynd i gyfeiriad bancio ar-lein. Os nad yw cyfleuster bancio ar-lein gwrthbarti ar gael, byddid yn cysylltu gyda'r rheolwr perthynas i gael gwybodaeth am eu gweithdrefnau amgen. Mae hyn yn golygu y byddai'r banc yn cysylltu gyda llofnodwr awdurdodedig ar gyfer cymeradwyaeth. Os na fydd rhyngwyd y Cyngor ar gael, gellir defnyddio ffynhonnell rhyngwyd fel rhan o'r rhaglen gweithio'n gallach.
Manylion Yswiriant	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r Cyngor yn cymryd Yswiriant Fidelity Guarantee er mwyn amddiffyn ei hun yn erbyn unrhyw weithgaredd twyllodrus o fewn y gweithgareddau Rheoli Trysorlys. Mae'n gwarantu swm o £10m petai unrhyw un o'r swyddogion enwebedig sy'n ymwneud yn uniongyrchol â rheoli trysorlys yn achosi colled i'r Awdurdod ac £1m ar gyfer unrhyw weithiwr arall.

1.8 Rheoli Risg y Farchnad

Bydd y Cyngor yn ceisio sicrhau na fydd ei bolisiâu a'i amcanion rheoli trysorlys yn cael eu peryglu gan unrhyw amrywiadau anffafriol yn y farchnad o ran gwerth y prif symiau y mae'n eu buddsoddi, a bydd felly'n ceisio ei amddiffyn ei hun rhag effeithiau amrywiadau o'r fath.

Y gweithdrefnau a'r trothwyon a gymeradwywyd ar gyfer rheoli risg i fuddsoddiadau y gall eu cyfalaf amrywio	<ul style="list-style-type: none"> • Nid yw'r Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys (TMSS) yn caniatáu buddsoddiadau risg uchel sy'n debygol o amrywio. Ni fedrir ond buddsoddi yn unol â'r meini prawf a nodir yn y TMSS a gymeradwywyd gan y Cyngor. Lle mae'r Cyngor yn buddsoddi neu'n benthycu dros o farchnadoedd ariannol, rhaid iddo fenthycu o gronfeydd gradd AAA sy'n cael eu harallgyfeirio dros nifer o fuddsoddiadau sydd yn lleihau y perygl o risg ac amrywiadau cyfalaf.
--	---

TMP2 – Rheoli Perfformiad

Mae'r Awdurdod yn ymrwmo i geisio sicrhau gwerth am arian yn ei weithgareddau rheoli trysorlys ac i ddefnyddio methodoleg perfformiad i gefnogi'r nod hwnnw. Rhaid i werth am arian fod yn rhan o'r fframwaith a nodir yn y TMSS. Yn unol â hynny, bydd y swyddogaeth rheoli trysorlys yn cael ei dadansoddi'n barhaus o ran y gwerth y mae'n ei ychwanegu i gefnogi'r amcanion busnes neu wasanaeth a nodwyd gan y sefydliad. Ymchwilir yn rheolaidd i ddulliau amgen o ddarparu'r gwasanaeth, o argaeledd grantiau cymhorthdal neu fathau eraill o anogaeth ariannol a'r sgôp ar gyfer gwelliannau posibl eraill.

<p>Methodoleg i werthuso effaith penderfyniadau rheoli trysorlys</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Amcanion craidd y TMSS yw y bydd y gweithgareddau Rheoli Trysorlys yn rhoi blaenoriaeth i ddiogelwch, hylifedd ac enillion yn y drefn honno. Felly, nid yw'r swyddogaeth yn cael ei barnu ar yr enillion yn unig. Caiff penderfyniadau rheoli trysorlys eu gwerthuso yn erbyn ei amcanion craidd; • Mae'r adroddiadau canol blwyddyn ac alldro ar Reoli Trysorlys yn galluogi craffu ar berfformiad o ran amcanion allweddol y gweithgareddau Rheoli Trysorlys; • Caiff enillion a gweithgareddau Rheoli Trysorlys eu monitro hefyd bob chwarter yn y Cardiau Sgorio Corfforaethol.
<p>Methodoleg ar gyfer profi gwerth am arian wrth reoli trysorlys</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r swyddogaeth rheoli trysorlys yn cael ei darparu'n fewnol ar hyn o bryd. Gellid profi'r farchnad ar unrhyw adeg drwy gwerthwchigymru; • Caiff y gwasanaeth Ymgynghori arbenigol ar Reoli Trysorlys ei hysbysebu ar gwerthwchigymru ar ddiwedd pob cyfnod contract. Roedd y contract presennol yn ganlyniad proses dendro y llynedd drwy gwerthwchigymru. Capita Asset Services gyflwynodd y tendr llwyddiannus, ac wedyn daeth yn Link Asset Services ac mae'r contract ar gyfer y cyfnod o 1 Ebrill 2016 hyd 31 Mawrth 2019 gydag opsiwn i ymestyn am hyd at ddwy flynedd; ac mae wedi ei ymestyn; • Gwahoddir tendrau am y gwasanaethau bancio bob pum mlynedd drwy gwerthwchigymru. NatWest sydd â'r contract ar hyd o bryd a hynny ers 3 Chwefror, 2016; • Ceir rhestr gymeradwy o wasanaethau broceriaeth ariannol a gofynnir am gyngor gan 3 brocer wrth lunio opsiynau ar gyfer buddsoddiadau rheoli trysorlys; • Nid yw'r Cyngor yn defnyddio gwasanaethau rheoli arian / cronfeydd fel rhan o'i weithgareddau rheoli trysorlys. Fodd bynnag, mae rheolwyr y gronfa yn cael eu defnyddio ar gyfer nifer o ymddiriedolaethau elusennol y mae'r Cyngor yn ymddiriedolwr ar eu cyfer.

Bydd y Cyngor yn cadw cofnodion llawn o'i benderfyniadau rheoli trysorlys a'r prosesau ac arferion a ddefnyddiwyd wrth wneud y penderfyniadau hynny. Bydd y Cyngor yn dysgu o'i brofiadau a'i benderfyniadau a bydd yn adeiladu ar ei lwyddiannau ac yn cymryd camau i osgoi unrhyw faterion negyddol a allai godi. Bydd y Cyngor yn cofnodi penderfyniadau fel y gall y Cyngor ddangos bod camau rhesymol yn cael eu cymryd i sicrhau bod yr holl faterion sy'n berthnasol i'r penderfyniadau hynny wedi cael eu cymryd i ystyriaeth ar y pryd.

<p>Pwerau dirprwyedig a chadw cofnodion</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bydd y Cyngor llawn yn cymeradwyo'r Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys (TMSS) bob blwyddyn wedi iddo gael ei graffu gan y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethiant a'i ystyried gan y Pwyllgor Gwaith a rhaid cofnodi'r penderfyniadau hyn yn ffurfiol; • Y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 sydd â'r awdurdod dirprwyedig ar gyfer pob agwedd o reoli trysorlys. Rhaid i bob penderfyniad gydymffurfio â'r TMSS. Bydd y tîm rheoli trysorlys yn darparu opsiynau ac argymhellion i'r Swyddog Adran 151 eu hystyried pan fydd angen buddsoddiad neu fenthyciad newydd. Bydd hyn yn cael ei gofnodi a'i lofnodi gan y Swyddog Adran 151. Y tîm rheoli trysorlys sydd yn gwneud penderfyniadau dydd i ddydd gyda gwrthbartion presennol, gydag un aelod o'r tîm yn argymhell trafodiad ac aelod arall o'r tîm, sydd â swydd uwch, yn cymeradwyo'r argymhelliad hwnnw.
<p>Gwelliant parhaus</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bydd y Cyngor yn gwerthuso gweithgareddau rheoli trysorlys a cheisio osgoi unrhyw ganlyniadau negyddol ac adeiladu ar arferion a chanlyniadau da o ran rheoli trysorlys. Gwneir hyn ar sail ymarferol o ddydd i ddydd; • Ar lefel fwy ffurfiol, bydd rheoli trysorlys yn cael ei werthuso drwy'r adroddiadau rheoli trysorlys canol a diwedd blwyddyn a bydd yr adroddiadau hyn yn cael eu craffu gan y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethiant a'u hystyried gan y Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor; • Mae perfformiad hanesyddol y dangosyddion darbodus a'r rhagolygon o'u perfformiad yn cael eu cynnwys yn y TMSS blynyddol a gaiff ei craffu gan y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethiant, ei ystyried gan y Pwyllgor Gwaith a'i gymeradwyo gan y Cyngor.

Wrth ymgymryd â'i weithgareddau rheolaeth trysorlys, ni fydd y Cyngor ond yn defnyddio'r offerynnau, y dulliau a'r thechnegau hynny y manylir arnynt isod ac o fewn y terfynau a'r paramedrau a ddiffinnir yn TMP1 Rheoli Risg a TMSS y Cyngor. Bydd yr holl offerynnau, dulliau a thechnegau yn canolbwyntio ar y rhai sy'n cynnig y diogelwch a'r hylifedd mwyaf. Bydd y Cyngor yn anelu at sicrhau'r cynhyrchiant mwyaf posibl o fewn y ddwy brif flaenoriaeth hyn. Bydd yr Awdurdod yn ceisio cyngor priodol gan yr ymgynghorwyr rheoli trysorlys arbenigol a gomisiynwyd ganddo a bydd yn ystyried y cyngor hwnnw wrth wneud trefniadau i ddefnyddio cynhyrchion o'r fath er mwyn sicrhau ei fod yn deall yn llawn y cynhyrchion hynny.

<p>Offerynnau, dulliau a thechnegau cyfalaf a gymeradwywyd</p>	<p>Allanol:-</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWLB); • Benthyciadau marchnad arian dros dro (hyd at 364 diwrnod); • Benthyciadau marchnad arian tymor hir; • Gorddrafft banc (dim ond mewn amgylchiadau eithriadol ac os mai hwn yw'r opsiwn rhataf ar gyfer angen tymor byr iawn); • Benthyciadau masnachol; • Benthyciadau gan sefydliadau eraill os yw'r telerau ac amodau'n ffafriol. Bydd angen i'r sefydliadau fod wedi eu hawdurdodi i fenthycia a dylent gael eu rheoleiddio; • Prydlesau ariannol; • Prydlesau gweithredol; • Grantiau cyfalaf gan y Llywodraeth a grantiau Ewropeaidd; • Grantiau cyfalaf gan sefydliadau eraill, er enghraifft, y Loteri Genedlaethol; • PFI / PPP. <p>Mewnol:-</p> <ul style="list-style-type: none"> • Derbyniadau cyfalaf; • Cyfraniadau refeniw; • Defnydd o gronfeydd wrth gefn.
<p>Offerynnau, dulliau a thechnegau gymeradwywyd ar gyfer buddsoddi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae polisi buddsoddi'r Cyngor yn cymryd i ystyriaeth Ganllawiau Llywodraeth Cymru ar Fuddsoddiadau Llywodraeth Leol ("y Cyfarwyddyd") a Chôd Ymarfer a Nodiadau Canllaw Traws-Sector CIPFA ar Reoli Trysorlys mewn Gwasanaethau Cyhoeddus ("Côd RT CIPFA"). Blaenoriaethau buddsoddi'r Cyngor fydd diogelwch yn gyntaf, hylifedd yn ail ac enillion yn drydydd; • Yn unol â'r canllawiau uchod gan Lywodraeth Cymru a CIPFA, ac er mwyn lleihau'r risg i fuddsoddiadau, mae'r Cyngor yn defnyddio meini prawf o ran yr isafswm credyd derbyniol er mwyn cynhyrchu rhestr o wrthbartïon sy'n hynod deilwng o gredyd ac sydd hefyd yn caniatáu arallgyfeirio sydd, yn ei dro, yn osgoi crynhoi risg. Y sgorau allweddol a ddefnyddir i fonitro gwrthbartïon yw'r sgorau Byr Dymor a Hir Dymor;

- Yn unol ag arferion blaenorol, nid sgorau yn unig fydd yn cael eu cymryd i ystyriaeth wrth benderfynu ar ansawdd sefydliad ac mae'n bwysig asesu a monitro'r sector ariannol yn barhaus ar sail micro a macro a chan gymryd i ystyriaeth yr amgylchiadau economaidd a gwleidyddol y mae sefydliadau yn gweithredu ynddynt. Bydd yr asesiad hefyd yn cymryd i ystyriaeth wybodaeth sy'n adlewyrchu barn y marchnadoedd. I'r perwyl hwn, bydd y Cyngor yn ymgysylltu â'i ymgynghorwyr i gadw golwg ar brisiau'r farchnad megis "credit default swaps" a throshaenu'r wybodaeth honno ar ben y statws credyd;
- Bydd ffynonellau gwybodaeth eraill a ddefnyddir yn cynnwys y wasg ariannol, prisiau cyfranddaliadau ac unrhyw wybodaeth tebyg arall sy'n ymwneud â'r sector bancio er mwyn sefydlu'r proses graffu gadarnaf bosib ar addasrwydd gwrthbartïon posib y gellid buddsoddi ynddynt.

Mae'r isod yn fuddsoddiadau a gymeradwywyd yn unol â'r TMSS :-

- Buddsoddiadau mewn banciau a chymdeithasau adeiladu sy'n bodloni'r meini prawf sylfaenol yn Atodiad 8 y TMSS (gweler hefyd Tabl 1 uchod);
- Banciau yn y DU sydd wedi eu gwladoli neu eu gwladoli'n rhannol yn unol â'r TMSS;
- Llywodraeth Ganolog y DU;
- Awdurdodau lleol yn y DU;
- Cronfeydd marchnad arian sydd â statws AAA yn unol â'r TMSS.

Mae'r Cyngor yn ystyried ei fod yn hanfodol, ar gyfer rheoli a monitro effeithiol o'i weithgareddau rheoli trysorlys i leihau'r risg o dwyll neu gamgymeriad, ac i fynd ar drywydd y perfformiad gorau posibl. Mae'r gweithgareddau hyn wedi'u strwythuro a'u rheoli mewn modd cwbl integredig a cheir eglurder bob amser mewn perthynas â chyfrifoldebau rheoli trysorlys. Bydd hyn yn seiliedig ar yr egwyddor bod gwahaniad clir rhwng y rhai sy'n gyfrifol am bennu polisiau rheoli trysorlys a'r rhai sy'n gyfrifol am weithredu a rheoli'r polisiau hynny, yn enwedig o safbwynt gweithredu a throsglwyddo arian, cofnodi a gweinyddu penderfyniadau rheoli trysorlys, ac archwilio ac adolygu'r swyddogaeth rheoli trysorlys.

Pan fydd yr Awdurdod, oherwydd diffyg adnoddau neu amgylchiadau eraill, yn bwriadu gwyro oddi wrth yr egwyddorion hyn, bydd y Swyddog Adran 151 yn sicrhau bod y rhesymau yn cael eu hadrodd yn gywir yn unol â Gofynion Adroddiad TMP6 a'r trefniadau rheoli gwybodaeth, a bydd y goblygiadau yn cael eu hystyried a'u gwerthuso'n iawn. Bydd y Swyddog Adran 151 yn sicrhau bod datganiadau ysgrifenedig clir o gyfrifoldebau ar gyfer pob swydd sy'n ymwneud â rheoli trysorlys, a'r trefniadau wrth gefn pan fydd staff yn absennol. Bydd y swyddog cyfrifol hefyd bob amser yn sicrhau y bydd y rhai sy'n gysylltiedig â rheoli trysorlys yn dilyn y polisiau a'r gweithdrefnau a bennwyd. Ceir manylion am y trefniadau presennol isod.

Bydd y swyddog cyfrifol yn sicrhau bod yna waith papur cywir ar gyfer yr holl gytundebau a thrafodion ariannol, a bod gweithdrefnau ar gael ar gyfer trosglwyddo arian yn effeithiol. Ceir manylion am y trefniadau presennol yn isod. Mae'r swyddogaethau a ddirprwyir i'r swyddog cyfrifol mewn perthynas â rheoli trysorlys hefyd wedi'u nodi isod. Bydd y swyddog cyfrifol yn cyflawni'r holl gyfrifoldebau yn unol â datganiad polisi, TMP y sefydliad ac, os yw'n aelod o CIPFA, gyda'r *Safon Ymarfer Proffesiynol ar Reoli Trysorlys*.

<p>Cynllun dirprwyo</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r Cyngor llawn yn cymeradwyo'r TMSS y TMP ac yn derbyn adroddiad ar yr adolygiad canol blwyddyn a diwedd y flwyddyn ariannol ar berfformiad y swyddogaeth rheoli trysorlys; • Mae'r Pwyllgor Gwaith yn ystyried y TMSS, yr adroddiad canol blwyddyn a'r adroddiad diwedd blwyddyn y TMP ac yn gwneud argymhellion i'r Cyngor; • Mae'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethiant yn craffu'r TMSS, yr adroddiadau rheoli trysorlys canol blwyddyn a diwedd blwyddyn a'r TMP. • Dirprwywyd i'r Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 yr awdurdod am reoli trysorlys; • Mae'r Cyfarwyddwr Swyddogaeth / (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 wedi dirprwyo'r dyletswyddau rheoli trysorlys o ddydd i ddydd i'r Rheolwr Cyllid – <p>Corfforaethol, Systemau a Thechnegol ac i'r tîm Rheoli Trysorlys a'r tîm Technegol. Dirprwywyd i'r Uwch Gyfrifwyr Gwasanaeth a swyddogion uwch yr hawl i awdurdodi trafodion rheoli trysorlys.</p>
--------------------------------	--

<p>Egwyddorion ac arferion sy'n ymwneud â gwahanu dyletswyddau</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ym marn y Cyngor, mae gwahanu dyletswyddau yn allweddol i sicrhau rheolaethau cadarn a lleihau'r risgiau yn ei weithgareddau rheoli trysorlys. Mae'r cynllun dirprwyaeth uchod mewn perthynas â rheoli'r trysorlys yn sicrhau bod gwiriadau digonol yn cael eu cynnal a bod dyletswyddau wedi eu gwahanu yn y swyddogaeth rheoli trysorlys; • Mae'r balansau yn cael eu gwirio bob bore a'u hasesu yn erbyn incwm y gwyddys ei fod yn ddyledus a thaliadau a wneir gan aelod o dîm rheoli'r trysorlys (RT); • Os disgwylir i'r taliadau fod yn uwch na'r balans yn y cyfrifon gyda'r NatWest, bydd aelod o'r tîm RT yn llenwi ffurflen drosglwyddo yn darparu'r holl fanylion ar gyfer trosglwyddiad i gyfrif cyffredinol NatWest er mwyn cwrdd ag anghenion llif-arian y dydd. Bydd y manylion yn cael eu gwirio gan reolwr llinell y swyddog RT neu Reolwr Cyllid neu swyddog uwch a'u hawdurdodi os ydynt yn gywir; • Yna, caiff y ffurflen drosglwyddo ei phasio i'r tîm Technegol i brosesu'r trosglwyddiad; • Caiff trosglwyddiadau wedyn eu cymeradwyo gan lofnodwyr awdurdodedig nad ydynt yn rhan o'r tîm Corfforaethol, Systemau a Thechnegol ac nad ydynt wedi awdurdodi'r ffurflen drosglwyddo er mwyn sicrhau gwahanu dyletswyddau cyn i'r trosglwyddiad ddigwydd; • Caiff y balansau eu gwirio yn rheolaidd yn ystod y dydd er mwyn sicrhau bod y trosglwyddiadau yn cael eu cwblhau. Os nad yw trosglwyddiad wedi ei gwblhau erbyn 2pm y diwrnod hwnnw, dylai aelod o'r tîm Technegol gysylltu â'r banc o ble y mae'r trosglwyddiad yn cael ei wneud. Bydd hyn yn sicrhau bod y symiau yn cael eu trosglwyddo i'r NatWest erbyn diwedd y diwrnod gwaith. Bydd balansau hefyd yn cael eu hail-wirio tuag at ddiwedd y diwrnod gwaith. Bydd cofnod yn cael ei wneud ar daflen crynhoi llif arian y diwrnod hwnnw gyda balansau'r bore a'r prynhawn yn cael eu gwrth-lofnodi gan reolwr llinell y swyddog RT, Rheolwr Cyllid neu swyddog uwch; • Bydd unrhyw falansau sy'n gost-effeithiol i'w trosglwyddo, h.y. mae'r llog ar gyfer cyfnod y buddsoddiad yn uwch na'r costau trosglwyddo (h.y. y ffioedd CHAPS), yn cael eu trosglwyddo i gwrthbarti yn unol â'r rhestr gymeradwy o wrthbartion a'r TMSS. Bydd y rhain ar y cyfraddau llog gorau posib o fewn y paramedrau, sef eu bod yn hynod ddiogel a bod modd cael atynt. Bydd yr un drefn â'r un a ddilynir wrth drosglwyddo i'r NatWest yn cael ei dilyn gyda phob un o'r pedwar cam o wahanu dyletswyddau.
---	---

<p>Siart Trefniadaeth Rheoli Trysorlys</p>	<pre> graph TD A["Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151"] --> B["Rheolwr Gwasanaethau Cyfrifeg"] B --> C["Rheolwr Cyllid – Corfforaethol, Systemau a Thechnegol"] B --> D["Rheolwyr Cyllid y Gwasanaethau ac Uwch Gyfrifwyr – llofnodwyr awdurdodedig"] C --> E["Tîm Cyfalaf, Rheoli Trysorlys ac Ymddiriedolaethau: 1 Uwch Gyfrifydd 1 Cynorthwy-ydd Cyfrifeg Mae'r tîm yn monitro llif arian; yn ymchwilio i opsiynau rheoli trysorlys; yn ymgynghori gyda broceriaid; cyllido cyfalaf a chyfrifo"] C --> F["Tîm Technegol – Mae'r tîm yn prosesu trafodion rheoli trysorlys o fewn y llinell fancio (Bankline) a gwrthbartïon eraill"] </pre>
<p>Datganiad o ddyletswyddau / cyfrifoldebau pob swydd trysorlys</p>	<p>Dirprwywyd i'r Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 drwy'r cyfansoddiad, y pwerau ar gyfer rheoli'r swyddogaeth Rheoli Trysorlys fel a ganlyn:-</p> <ul style="list-style-type: none"> • argymhell cymalau, polisïau / arferion rheoli trysorlys ar gyfer eu cymeradwyo, gan adolygu'r rhain yn rheolaidd, a monitro cydymffurfiaeth; • cyflwyno adroddiadau'n rheolaidd ar bolisïau rheoli trysorlys; • cyflwyno cyllidebau ac amrywiadau i'r cyllidebau; • derbyn ac adolygu adroddiadau ar wybodaeth reoli; • adolygu perfformiad y swyddogaeth rheoli trysorlys; • sicrhau bod digon o adnoddau a sgiliau rheoli trysorlys, a bod cyfrifoldebau wedi eu gwahanu'n effeithiol o fewn y swyddogaeth rheoli trysorlys; • sicrhau bod digon o adnoddau archwilio mewnol a chysylltu gyda'r archwilwyr allanol; • argymhell penodi darparwyr gwasanaeth allanol; • mae'r cyfrifoldeb am weithredu a gweinyddu ei benderfyniadau Trysorlys, gan gynnwys penderfyniadau ar fenthycu, buddsoddi a chyllido, wedi eu dirprwyo i'r Swyddog Adran 151, a fydd yn gweithredu yn unol â datganiadau polisi a TMP y Cyngor;

		<ul style="list-style-type: none"> • Rheolwr y Gwasanaethau Cyfrifeg fydd yn dirprwyo ar gyfer y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151 mewn perthynas â'r dyletswyddau uchod; • Y Rheolwr Cyllid - Corfforaethol, Systemau a Thechnegol fydd yn gyfrifol am reoli'r swyddogaeth rheoli trysorlys o ddydd i ddydd; • Y tîm Cyfalaf, Rheoli Trysorlys ac Ymddiriedolaethau fydd yn gyfrifol am weithrediad y swyddogaeth Rheoli Trysorlys. Mae hyn yn cynnwys rhagamcan llif arian yn y dyfodol, monitro llif arian yn ddyddiol, ymchwilio i wahanol opsiynau ar gyfer buddsoddiadau ac, os bydd angen unrhyw fenthyciadau newydd, cwblhau'r ceisiadau trosglwyddo rheoli trysorlys a awdurdodwyd yn unol â'r pwerau a ddirprwywyd i'r tîm. Y tîm hwn hefyd fydd yn cynhyrchu'r TMSS, y TMP a'r adroddiadau rheoli trysorlys; • Bydd y Tîm Technegol yn prosesu unrhyw drafodion rheoli trysorlys o fewn y systemau bancio. Bydd y tîm technegol yn gwirio'r wybodaeth ddwywaith cyn cwblhau'r trafodion; • Bydd y Rheolwyr Cyllid Gwasanaethau ac Uwch Gyfrifwyr yn awdurdodi trafodion rheoli trysorlys ar sail y dystiolaeth ddogfennol bod y trafodion yn briodol.
Trefniadau wrth gefn ar gyfer Absenoldeb		<ul style="list-style-type: none"> • Bydd y Rheolwr Cyllid - Corfforaethol, Systemau a Thechnegol a'r Rheolwr Gwasanaethau Cyfrifeg yn darparu gwasanaeth wrth gefn petai'r ddau aelod o'r tîm rheoli trysorlys yn digwydd bod yn absennol.
Trothwyon Delio		<ul style="list-style-type: none"> • £5m fesul trafodiad ('deal').
Rhestr Froceriaid Cymeradwy	o	<ul style="list-style-type: none"> • Partneriaid BGC; • Tullet Prebon; • Tradition UK.
Polisi Wasanaethau Broceriaid	ar	<ul style="list-style-type: none"> • Bydd y Cyngor yn defnyddio'r broceriaid a enwir uchod i ymchwilio i opsiynau rheoli trysorlys a'r camau gweithredu angenrheidiol. Bydd y Swyddog Adran 151 neu'r Rheolwr Gwasanaethau Cyfrifeg yn awdurdodi'r cais am drafodiad ('deal'). Bydd y Cyngor yn gofyn am wybodaeth gan ddau o'r broceriaid a enwir uchod ar gyfer unrhyw drafodiad rheoli trysorlys posibl. Bydd y tîm yn ceisio taenu'r busnes rhyngddynt er mwyn sicrhau gwerth am arian a chynnal cysylltiadau busnes; • Caiff y Cyngor wneud trafodion uniongyrchol mewn perthynas â buddsoddi neu fenthyca i/gan awdurdodau lleol eraill neu gronfeydd pensiwn awdurdod lleol.
Polisi ar recordio sgysiau		<ul style="list-style-type: none"> • Caiff sgysiau gyda broceriaid eu recordio gan y sefydliadau broceriaeth.

<p>Arferion cyflawni busnes yn uniongyrchol</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bydd y tîm rheoli trysorlys yn ymchwilio i'r opsiynau delio a bydd argymhellion ar gyfer trafodion deal newydd yn cael eu gwneud i'r Swyddog Adran 151 neu ei ddirprwy; • Bydd aelodau'r tîm rheoli trysorlys yn cadarnhau'r trafodyn a ddewiswyd gyda'r brocer unwaith y bydd y Swyddog Adran 151 wedi cytuno iddo; • Bydd ffurflen gais rheoli trysorlys yn cael ei chwblhau gyda gwybodaeth i'w chefnogi gan y tîm rheoli trysorlys; • Bydd aelod o'r tîm technegol yn rhoi'r trafodiad i mewn i Bankline a bydd yn gwirio'r manylion ac yn sicrhau bod y Swyddog Adran 151 wedi cymeradwyo'r trafodiad; • Bydd y taliad ar-lein yn cael ei awdurdodi gan ddau lofnodwr awdurdodedig ar ôl gwirio'r manylion a bod y Swyddog Adran 151 wedi ei gymeradwyo; • Caiff y taliad ar-lein ei brosesu gan CHAPS unwaith y bydd wedi'i awdurdodi; • Rhoddir cadarnhad ysgrifenedig i'r gwrthbarti; • Ceir cadarnhad ysgrifenedig o'r trafodiad gan y brocer a / neu'r gwrthbarti a chaiff ei wirio'n ofalus a'i lofnodi gan Reolwr Cyllid neu swyddog uwch; • Bydd unrhyw wahaniaethau rhwng y cadarnhad a gafwyd gan y brocer a'r trafodyn a negodwyd yn cael eu hymchwilio a'u cywiro ar unwaith; • Caiff y trafodiad ei gofnodi yn y llif arian dyddiol a'r cofnod o fuddsoddiadau / benthyciadau fel sy'n berthnasol.
<p>Gofynion o ran dogfennaeth</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ar gyfer pob cytundeb a wnaed, dylid cadw cofnod yn rhoi manylion am swm, y cyfnod, y gwrthbarti, y gyfradd llog cofnod, dyddiad delio, dyddiad(au) taliadau, brocer. <p>Buddsoddiadau :-</p> <ul style="list-style-type: none"> • tocyn trafodiad yn awdurdodi'r buddsoddiad; • cadarnhad gan y brocer; • cadarnhad gan y gwrthbarti; • dogfen trosglwyddo taliad CHAPS. <p>Benthyciadau:-</p> <ul style="list-style-type: none"> • tocyn trafodiad gyda llofnod yn cytuno i'r benthyciad; • cadarnhad gan y brocer; • cadarnhad gan PWLB / gwrthbartion marchnad; • dogfen trosglwyddo o daliadau CHAPS ar gyfer ad-dalu'r benthyciad.

Bydd y Cyngor yn sicrhau bod adroddiadau rheolaidd yn cael eu paratoi a'u hystyried ynghlŷn â gweithredu ei bolisiau rheoli trysorlys. Bydd y rhain yn ystyried effeithiau penderfyniadau a wnaed a thrafodion a wnaed yn unol â'r polisiau hynny; goblygiadau unrhyw newidiadau, yn enwedig rhai cyllidebol, sy'n deillio o ffactorau rheoleiddiol, economaidd, marchnad neu ffactorau eraill sy'n effeithio ar ei weithgareddau rheoli trysorlys; ac ar berfformiad y swyddogaeth rheoli trysorlys.

O leiaf:-

Bydd y Cyngor yn derbyn:-

- Datganiad blynyddol ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys yn adrodd ar y strategaeth a'r cynlluniau ar gyfer y flwyddyn i ddod;
- adolygiad canol blwyddyn;
- adroddiad blynyddol ar berfformiad y swyddogaeth rheoli trysorlys, effeithiau'r penderfyniadau a wnaed a'r trafodion a wnaed yn y flwyddyn ddiwethaf, ac ar unrhyw achosion o ddiffyg cydymffurfiaeth â'r datganiad ar bolisi rheoli trysorlys a TMP y sefydliad.

Mae'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethiant yn gyfrifol am graffu gweithgareddau a dangosyddion rheoli trysorlys. Manylir ar y trefniadau presennol a ffurf yr adroddiadau hyn isod:-

<p>Cynnwys amlder adroddiadau a gyflwynir bwrdd pwylgor</p>	<p>ac yr a i'r /</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bydd pob un o'r adroddiadau uchod yn mynd yn y lle cyntaf i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethiant ar gyfer eu craffu. Byddant wedyn yn mynd i'r Pwyllgor Gwaith gydag unrhyw gyngor gan y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethiant. Bydd y Pwyllgor Gwaith yn gwneud argymhellion a'r adroddiadau wedyn yn mynd gerbron y Cyngor i'w cymeradwyo.
--	---

Bydd y swyddog cyfrifol yn paratoi cyllideb flynyddol ar gyfer rheoli trysorlys ac yn ei diwygio o bryd i'w gilydd os bydd angen hynny a bydd y Cyngor yn ei gymeradwyo. Bydd y materion a gaiff eu hymgorffori yn y gyllideb yn cynnwys, fel gofyniad sylfaenol, y rhai hynny sy'n ofynnol trwy statud neu reoliad, ynghyd â gwybodaeth a fydd yn dangos cydymffurfiad â TMP1 Rheoli Risg, TMP2 Mesur Perfformiad a TMP4 Offerynnau, Dulliau a Thechnegau a Gymeradwywyd. Bydd y swyddog cyfrifol yn rheoli'r gyllideb hon yn effeithiol a bydd yn adrodd ar, ac yn argymhell, unrhyw newidiadau y mae angen eu gwneud yn unol TMP6 Gofynion Adrodd a threfniadau gwybodaeth reoli.

Bydd y Cyngor yn rhoi cyfrif am ei weithgareddau rheoli trysorlys am y penderfyniadau a wnaed a'r trafodion ariannol a weithredwyd a hynny'n unol ag arferion cyfrifyddu priodol, safonau, gofynion statudol a rheoleiddiol sydd mewn grym am y pryd.

<p>Gofynion statudol / rheoleiddiol</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bydd y Cyngor yn cydymffurfio â'r holl ofynion statudol a rheoleiddiol sy'n ymwneud â Rheoli Trysorlys (gweler 1.6 uchod). Mae Côd Rheoli Trysorlys CIPFA 2017 a Chôd Darbodus CIPFA 2017 yn ymgorffori'r gofynion cyfreithiol hyn ac yn eu atodi gyda chanllawiau ymarferol. Felly, mae'r Cyngor wedi mabwysiadu'r côd, a bydd yn rheoli ei swyddogaeth rheoli trysorlys yn unol â chodau CIPFA.
<p>Arferion safonau cyfrifyddu</p>	<p>a</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fel y nodir uchod, bydd y Cyngor yn cydymffurfio â chodau canlynol CIPFA i sicrhau arferion cyfrifyddu priodol a chydymffurfiaeth â safonau mewn perthynas â'i swyddogaeth rheoli trysorlys:- • Côt Ymarfer CIPFA ar Reoli'r Trysorlys 2017 ac arweiniad cysylltiedig; • Côt Darbodus CIPFA 2017; • CIPFA SerCOP; • Côt Ymarfer CIPFA ar gyfer Cadw Cyfrifon mewn Awdurdodau Lleol a chanllawiau cysylltiedig i ymarferwyr.

<p>Rhestr o'r wybodaeth y bydd archwilwyr allanol yn gofyn amdani</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bydd adroddiad ar y trafodion, asedau a rhwymedigaethau Rheoli Trysorlys yn cael ei gynnwys yn Natganiad Cyfrifon blynyddol y Cyngor sy'n destun archwiliad allanol; • Bydd y Cyngor yn caniatáu mynediad at yr holl wybodaeth rheoli trysorlys y mae'r tîm archwilio ei hangen i wirio bod y cyfrifon yn adlewyrchiad cywir a theg o faterion ariannol y Cyngor, gan gynnwys gweithgareddau rheoli trysorlys; • Mae yna nifer o nodiadau penodol mewn perthynas â rheoli trysorlys. Bydd papurau gwaith cadarn, tystiolaeth o'r ffynonellau a thrafodion a balansau'r system ariannol mewn perthynas â'r flwyddyn ariannol yn cael eu cynnwys gyda'r nodiadau hyn; • Dyma enghreifftiau o'r mathau o wybodaeth rheoli trysorlys y bydd eu hangen ar gyfer yr archwiliad:- <ul style="list-style-type: none"> • Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys; • Adroddiad rheoli trysorlys blynyddol a chanol blwyddyn; • Arferion Rheoli Trysorlys; • Benthyciadau newydd a gymerwyd yn ystod y flwyddyn, dogfennaeth ffynhonnell; • Rhestr lawn o'r benthyciadau y mae angen eu talu'n ôl a'r dyddiadau y maent yn aeddfedu; • Benthyciadau a ailstrwythurwyd yn ystod y flwyddyn, gan gynnwys premiymau a gostyngiadau; • Cydymffurfiaeth â gofynion cyfrifyddu; • Amorteiddio enillion neu golledion ar ail-brynu benthyciadau; • Dadansoddiad o fenthyca rhwng y tymor byr a'r tymor hir; • Costau cyllido dyledion a chyllido, gan gynnwys cyfrifiadau a chlandriadau; • Cyfrifiadau MRP a dadansoddiad o'r symudiad yn y CFR; • Sefyllfa o ran gorddrafft banc (os oes un); • Costau'n ymwneud â brocaciaeth, comisiynau a thrafodion; • Trafodion buddsoddi yn ystod y flwyddyn gan gynnwys unrhyw gostau trafodion; • Balansau arian parod a banc ar ddiwedd y flwyddyn; • Buddsoddiadau tymor byr a thymor hir ar ddiwedd y flwyddyn, gan gynnwys dogfennau ffynhonnell; • Cyfrifo llog a llog sydd wedi cronni; • Llog gwirioneddol a dderbyniwyd; • Adroddiad Gwerth Teg Capita; • Tystiolaeth o deitl i fuddsoddiadau; • Cysoni'r symudiad mewn arian parod i'r symudiad yn y ddyled net; • Arian sy'n llifo i mewn ac allan; • Cynnydd / gostyngiad net yn y benthyciadau tymor byr, adneuron tymor-byr a ffynonellau hylifol eraill.
<p>Archwilio mewnol</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae archwilio mewnol yn adolygu systemau ac yn profi trafodion yn rheolaidd. Bydd unrhyw gais am wybodaeth gan yr archwilwyr mewnol yn cael ei ddarparu cyn gynted ag sy'n bosibl ac o fewn 3 diwrnod gwaith fan bellaf.

Oni bai bod gofynion statudol neu reoleiddiol yn mynnu fel arall, y Swyddog Adran 151 fydd yn rheoli'r holl arian sydd yn nwylo'r sefydliad hwn, a bydd yn cael ei agregu i bwrpas rheoli llif arian a buddsoddiadau. Bydd rhagamcanion o'r llif arian yn cael eu paratoi'n rheolaidd ac yn brydlon, a bydd y swyddog cyfrifol yn sicrhau bod y rhain yn ddigonol i ddibenion monitro cydymffuriad â TMP1[1] *rheoli risg hylifedd*. Caiff y trefniadau presennol ar gyfer paratoi rhagamcanion llif arian, a'u ffurf, eu nodi yn yr atodlen i'r ddogfen hon.

<p>Trefniadau ar gyfer paratoi / cyflwyno datganiadau llif arian</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Caiff rhagolwg manwl o'r llif arian blynyddol ei baratoi ar gyfer cymeradwyo'r gyllideb bob blwyddyn ariannol; • Bydd hyn yn cymryd i ystyriaeth y gyllideb a bydd yn edrych ar wybodaeth hanesyddol; • Bydd y rhagolygon o'r llif arian yn darparu amcangyfrif am yr arian a fydd yn llifo i mewn ac allan bob mis a chaiff ei adolygu bob mis; • Yn ogystal, cedwir cofnod o symudiadau a balansau'r llif arian a chaiff ei ddiweddarau bob bore a phrynhawn. Caiff ei lofnodi naill ai gan yr Uwch Gyfrifydd ar gyfer Cyfalaf, Rheoli Trysorlys neu, petai'r Uwch Gyfrifydd yn ei gwblhau, gan ei reolwr llinell neu Reolwr Cyllid arall nad yw'n rhan o'r broses o awdurdodi unrhyw drafodion rheoli trysorlys y diwrnod hwnnw, • Mae'r rhagolygon llif arian a'r cofnod dyddiol o'r llif arian o gymorth i wneud penderfyniadau a nodi unrhyw brinder neu ormodedd o arian parod; • Caiff trafodion a balansau rheoli trysorlys eu cofnodi ar feddalwedd Logotech rheoli trysorlys y Cyngor.
<p>Cynnwys ac amllder rheoli llif arian</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Caiff llif arian ei fonitro yn y bore a'r prynhawn a chaiff y rhagolygon mewn perthynas â'r llif arian blynyddol eu hadolygu'n rheolaidd; • Dyma'r wybodaeth sydd ei hangen mewn perthynas â llif arian:- • Arian y gwyddys ei fod yn dod i mewn yn rheolaidd: RSG, derbyniadau TAC, derbyniadau'r Dreth Gyngor; • Amcangyfrif o'r arian a ddaw i mewn: grantiau, incwm amrywiol (ffioedd a thaliadau ac ati), derbyniadau cyfalaf; • Amcangyfrif o'r arian sy'n cael ei dalu allan: cyflogau, pensiynau, ac ati, budd-daliadau tai, credydwy'r ac ati.
<p>Rhestru ffynonellau gwybodaeth</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae systemau ar waith i sicrhau bod y tîm rheoli trysorlys yn cael eu hysbysu ynghylch llif arian sylweddol. Mae cyfrif ebost penodol ar gyfer Rheoli Trysorlys y mae credydwy'r, y gyflogres ac ati yn anfon manylion iddo am symiau sydd i'w talu allan; • Bydd credydwy'r yn rhoi gwybod i'r tîm am swm taliadau pob credydwr ac mae hynny'n rhoi 2 ddiwrnod i sicrhau bod balans yr arian parod yn ddigonol; • Mae'r gyflogres yn cadarnhau'r symiau 2 ddiwrnod cyn talu cyflogau; • Mae'r gwasanaethau cyfreithiol ac eiddo yn hysbysu'r tîm am unrhyw dderbyniadau cyfalaf disgwylidig; • Mae'r rheolwr grantiau yn hysbysu'r tîm Rheoli Trysorlys am y grantiau a ddisgwylir a hynny fel arfer unwaith y bydd y ffurflenni hawliau grantiau wedi cael eu cwblhau; • Mae'r tîm yn edrych ar yr incwm amrywiol cyfartalog yn y gorffennol i amcangyfrif hyn.

Gweithdrefnau Datganiadau Banc	<ul style="list-style-type: none"> • Mae datganiadau banc papur yn cael eu hanfon bob mis gan NatWest a'r gwrthbartïon y mae gennym adneuron ynddynt; • Yn ogystal, mae mynediad amser gwirioneddol ar gael drwy Bankline neu gyfleusterau bancio ar-lein y gwrthbartïon.
Amserlenni ar gyfer talu a chytuno telerau masnachu gyda chredydwy	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r Cyngor yn talu credydwy ar y rhediad credydwr nesaf wedi i'r anfonebau gael eu hawdurdodi. Mae hyn yn debygol o ddigwydd cyn i'r telerau masnachu ddod i ben. Gwneir hyn er mwyn cefnogi'r economi leol a busnesau bach. Fodd bynnag, os oedd anawsterau o ran llif arian, byddai'r Cyngor yn ail-ystyried ac yn dychwelyd i'r drefn o dalu yn unol â'r telerau masnachu sydd, fel arfer, yn 30 diwrnod.
Trefniadau ar gyfer monitro lefelau credydwy / dyledwy	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r system ariannol Civica yn cynhyrchu adroddiadau rheolaidd er mwyn caniatáu i'r tîm rheoli fonitro lefelau credydwy a dyledwy. Bob chwarter, caiff y ddarpariaeth dyledion drwg ei hadolygu.
Gweithdrefnau ar gyfer bancio arian	<ul style="list-style-type: none"> • Fel arfer, caiff arian ei drosglwyddo yn electronig; • Lle mae arian parod yn cael ei gasglu yn adeiladau'r Aawdurdod, er enghraifft, yn y canolfannau hamdden, bydd Securityplus yn ei gasglu ac yn talu'r arian parod a'r sieciau i ganolfan arian / arian parod NatWest; • Bydd arian a delir yn swyddfeydd sirol y Cyngor a'r ysgolion yn cael ei dalu i mewn i'r banc NatWest agosaf ar y cyfle cyntaf yn unol â'r Rheolau Gweithdrefn Ariannol.

Mae'r sefydliad hwn yn effro i'r posibilrwydd y gallai ddod yn destun ymgais i'w gynnwys mewn trafodiad sy'n cynnwys gwyngalchu arian. Yn unol â hynny, bydd yn cynnal gweithdrefnau ar gyfer gwirio a chofnodi pwy yw'r gwrthbartïon ac adrodd ar unrhyw amheuan, a bydd yn sicrhau bod staff sy'n ymwneud â hyn yn cael eu hyfforddi'n briodol. Mae'r trefniadau presennol, gan gynnwys enw'r swyddog y dylid rhoi gwybod iddo/iddi, wedi eu cynnwys isod.

<p>Polisi a gweithdrefnau i leihau'r risg o dwyll, llwgrwobrwyo a gwyngalchu arian</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bydd y gweithgareddau Rheoli Trysorlys yn dilyn polisiau'r Cyngor isod i leihau'r risg o dwyll, llwgrwobrwyo a gwyngalchu arian; • Polisi Cyngor Sir Ynys Môn ar gyfer atal twyll a llygredd; • Polisi a Gweithdrefnau Atal Gwyngalchu Arian Cyngor Sir Ynys Môn; • Cynllun ymateb i dwyll.
<p>Gweithdrefnau ar gyfer sefydlu pwy yw benthyccwyr a'u dilysrwydd</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ni fydd y Cyngor ond yn ymrwymo i drefniadau benthyca gyda sefydliadau sydd wedi cael eu gwirio gan yr Awdurdod Gwasanaethau Ariannol www.fsa.gov.uk a gyda chyngor gan ein Hymgynghorwyr Rheoli Trysorlys arbenigol.
<p>Methodoleg ar gyfer nodi ffynonellau adneuan</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bydd yr holl wrthbartïon ar y rhestr o wrthbartïon cymeradwy ac yn cydymffurfio â'r TMSS. Bydd yr holl wrthbartïon yn sefydliadau sydd wedi eu graddio ar y rhestr statws credyd a ddarparwyd gan Capita. Caiff y rhain raddfeydd tymor hir a thymor byr gan Fitch, Moodys a S&P.
<p>Trafodion Rheoli Trysorlys</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae trefn y Cyngor o wahanu dyletswyddau y manylir arno uchod yn TMP5, yn lleihau'r risg o wyngalchu arian a thwyll.

Mae'r Cyngor yn cydnabod pwysigrwydd sicrhau bod yr holl staff sy'n ymwneud â'r swyddogaeth rheoli trysorlys yn cael eu paratoi'n llawn i ymgymryd â'r dyletswyddau a'r cyfrifoldebau a ddyrannwyd iddynt. Felly, bydd yn ceisio penodi unigolion sydd yn fedrus ac yn brofiadol a bydd yn darparu hyfforddiant ar gyfer staff er mwyn eu galluogi i ennill a chynnal lefel briodol o arbenigedd, gwybodaeth a sgiliau. Bydd y Swyddog Adran 151 yn argymhell ac yn gweithredu'r trefniadau angenrheidiol.

Bydd y Swyddog Adran 151 yn sicrhau bod Aelodau'r bwrdd/y Cyngor sydd yn gyfrifol am reoli trysorlys, gan gynnwys y rhai sy'n gyfrifol am graffu, yn cael hyfforddiant sy'n berthnasol i'w hanghenion a'r cyfrifoldebau hynny. Bydd y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethiant yn cydnabod eu cyfrifoldeb unigol i sicrhau bod ganddynt y sgiliau angenrheidiol i gwblhau eu rôl yn effeithiol.

Manylion y cyrsiau hyfforddi cymeradwy	<ul style="list-style-type: none"> • Cyrsiau Rheoli Trysorlys CIPFA a Capita.
Manylion y cymwysterau cymeradwy	<ul style="list-style-type: none"> • Cymwysterau cyrifeg CCAB a CIMA, AAT, cymwysterau Rheoli Trysorlys achrededig penodol, cymwysterau achrededig sy'n darparu sgiliau trosglwyddadwy.
Manylion am gymwysterau staff trysorlys	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r Uwch Gyfrifydd - Cyfalaf, Rheoli Trysorlys ac Ymddiriedolaethau yn aelod cyswllt o CIPFA, ICAI (Institute of Chartered Accountants Ireland) rhannol gymwys ac â gradd mewn Astudiaethau Busnes; • Mae'r Rheolwr Cyllid - Corfforaethol, Technegol a Systemau yn aelod cymwys o CIMA ac â gradd mewn Gwyddor Rheoli – Economeg, MA yn y gyfraith a'r NVQ ILM a OCR lefel 5 mewn Arweinyddiaeth a Rheolaeth.
Cofnod o hyfforddiant y staff	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r tîm yn mynychu cyrsiau rheoli trysorlys CIPFA a Capita yn rheolaidd er mwyn cadw i fyny gyda gofynion Rheoli Trysorlys; • Caiff cofnodion hyfforddiant eu cadw gan Gydlynnydd Hyfforddiant y swyddogaeth a chan Adnoddau Dynol.
Cofnodion o hyfforddiant dderbyniwyd gan y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu	<ul style="list-style-type: none"> • Rhoddir hyfforddiant i Aelodau bob blwyddyn gan Capita. Bydd y tîm rheoli trysorlys yn mynychu'r rhain.

Mae'r Cyngor yn cydnabod mai'r sefydliad sydd â chyfrifoldeb bob amser am benderfyniadau rheoli trysorlys. Mae'n cydnabod y gallai fod gwerth posibl i gyflogi darparwyr gwasanaethau rheoli trysorlys allanol er mwyn cael at sgiliau ac adnoddau arbenigol. Pan fydd yn cyflogi darparwyr gwasanaethau yn y modd hwn, bydd yn sicrhau ei fod yn gwneud hynny am resymau sydd wedi cael eu gwerthuso'n llawn o safbwynt y costau a'r buddion. Bydd hefyd yn sicrhau bod telerau eu penodiad a'r dulliau a ddefnyddir i asesu eu gwerth yn cael eu cytuno a'u dogfennu'n gywir a'u hadolygu'n rheolaidd. Bydd hefyd yn sicrhau, lle mae hynny'n ymarferol ac yn angenrheidiol, fod amrediad o ddarparwyr gwasanaeth yn cael eu defnyddio, er mwyn osgoi gorddibyniaeth ar un neu nifer fechan o gwmnïau. Lle mae rhaid tendro neu ail-dendro gwasanaethau, byddir yn glynu wrth ofynion deddfwriaethol bob amser. Y swyddog cyfrifol fydd yn monitro trefniadau o'r fath a chaiff manylion am y trefniadau cyfredol eu nodi yn yr atodlen i'r ddogfen hon.

<p>Manylion y contractau gyda darparwyr gwasanaeth, gan gynnwys banciau, broceriaid, ymgynghorwyr, gwasanaeth cynghori a manylion am y gwasanaethau a ddarperir</p>	<p><u>Bancio:-</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Prif fancwyr y Cyngor yw: NatWest sy'n rhan o grŵp RBS, Ffordd Glanhwfa, Llangefni, Ynys Môn, LL77 7YW; • Mae gan y Cyngor hefyd gyfrifon gyda Santander ar gyfer GIROs swyddfa bost. <p><u>Ymgynghorydd y Trysorlys:-</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Link Asset Services, 6ed Llawr, 65 Gresham Street, Llundain, EC2V 7NQ. <p><u>Broceriaid:-</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Partneriaid BGC; • Tullet Prebon; • Tradition UK. <p><u>Trafodion BACS:-</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bottomline Technologies
<p>Statws Rheoleiddiol y gwasanaethau a ddarperir</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae pob un yn sefydliad a reoleiddir.
<p>Gweithdrefnau ac amllder ar gyfer gwasanaethau tendro</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r Cyngor yn ymrwymo i lynu wrth y rheolau Gweithdrefn Contractau sy'n rhan o'r cyfansoddiad. Rhaid hysbysebu unrhyw gontractau sy'n debygol o fod yn £25k neu'n uwch ar gwerthwchigymru. Cafodd y contract ymgynghoriaeth rheoli trysorlys hefyd ei hysbysebu ar gwerthwchigymru a'i werthuso'n gadarn, er bod swm y contract yn llai na'r swm gorfodol; • Argymhellir bod contractau'n rhedeg am gyfnod o 3 blynedd gydag opsiwn i ymestyn am hyd at 2 flynedd gyda chytundeb y ddau barti.

Mae'r Awdurdod yn ymrwymedig i sicrhau llywodraethiant corfforaethol priodol ar draws ei fusnesau a'i wasanaethau, ac i sefydlu'r egwyddorion a'r arferion ar gyfer cyflawni hynny. O'r herwydd, bydd y bydd y swyddogaeth rheoli trysorlys a'i gweithgareddau yn cael eu cynnal yn agored, yn dryloyw a chyda gonestrwydd, uniondeb ac atebolrwydd.

Mae'r Cyngor wedi mabwysiadu, ac wedi gweithredu, egwyddorion allweddol y Côd. Ystyrir bod hyn, ynghyd â'r trefniadau eraill y manylir arnynt drwy'r ddogfen hon, yn hanfodol i sicrhau llywodraethiant corfforaethol priodol wrth reoli trysorlys. Bydd y Swyddog Adran 151 yn monitro ac, os a phan fo angen, yn adrodd ar effeithiolrwydd y trefniadau hyn.

<p>Rhestr o ddogfennau cyhoeddus i fod ar gael i'r cyhoedd eu harchwilio</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Datganiad Cyfrifon Blynnyddol; • Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys; • Adroddiad canol-blwyddyn ar Reoli Trysorlys; • Adroddiad Blynnyddol ar Reoli Trysorlys; • Arferion Rheoli Trysorlys.
<p>Gweithdrefnau ar gyfer ymgynghori gydag chydranddeiliaid</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ymgynghorir bob blwyddyn â chydranddeiliaid ar y gyllideb flynyddol, sy'n cynnwys cyllidebau refeniw rheoli trysorlys.
<p>Rhestr o gronfeydd allanol a reolir ar ran eraill a'r sail ar gyfer priodoli llog a enillwyd a chostau i'r buddsoddiadau hyn</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r Cyngor yn rheoli nifer o gyfrifon apwyntai / gwarcheidwadaeth ar ran unigolion. Nid yw'r rhain yn rhan o'r Contract Gorfforaethol ond yn cael eu cadw gyda banc y Cyngor, NatWest. Bydd unrhyw gostau y gellir eu priodoli i'r cyfrifon yn cael eu codi ar y cyfrifon a bydd unrhyw log a enillir hefyd yn cael ei dalu ar sail wirioneddol ar gyfer y cyfrif hwnnw; • Mae'r Cyngor yn ymddiriedolwr i nifer o ymddiriedolaethau elusennol ac ymddiriedolaethau llai. Mae'r gyfradd log gyfartalog ar adneuon yn berthnasol i falansau'r ymddiriedolaethau hyn. Codir tâl ar bob ymddiriedolaeth i gwrdd â chostau gweinyddu a rheoli'r ymddiriedolaethau a hynny'n unol â chyfarwyddyd y Comisiwn Elusennau.

TMP 13 - Buddsoddiadau nad ydynt yn Fuddsoddiadau Rheoli Trysorlys

Yn ogystal â buddsoddiadau Rheoli Trysorlys, mae gan y Cyngor bortffolio o eiddo buddsoddi, sydd yn cynhyrchu incwm rhent i'r Cyngor. Maent yn cael eu rheoli gan adain Gwasanaethau Eiddo'r Cyngor. Mae'r eiddo buddsoddi hyn yn cynorthwyo i leihau risg drwy gyflwyno mwy o amrywiaeth i fuddsoddiadau'r Cyngor. Mae'r buddsoddiadau'n cynorthwyo i ddarparu incwm ychwanegol i'r Cyngor mewn cyfnod pan mae cyllid a dderbynnir gan y Llywodraeth yn gostwng. Mae'r eiddo'n cael eu dal am y tymor hir ac yn cael eu cynnal â'u cadw yn unol â gofynion cyfreithiol. Mae gan y Cyngor hawl cyfreithiol dan Ddeddf Llywodraeth Leol 2003 (Adran 12) i fuddsoddi:

- a) I unrhyw bwrpas sy'n berthnasol i'w swyddogaethau dan unrhyw ddeddf; neu
- b) I ddibenion rheoli ei faterion ariannol mewn ffordd ddarbodus.

O ganlyniad, mae portffolio Eiddo Buddsoddi'r Cyngor yn cael ei awdurdodi gan y ddeddfwriaeth uchod am y rhesymau a nodir yn Adran 12 a) a b).

Cyllidwyd sawl un o eiddo buddsoddi'r Cyngor gan gyllid allanol llawn neu sylweddol drwy grantiau Ewropeaidd neu gan Lywodraeth Cymru. Ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn, mae'r Cyngor yn cymryd rhan mewn menter ar y cyd gyda Llywodraeth Cymru i adeiladu unedau diwydiannol ym Mhenrhos, Caergybi a dylent gael eu cwblhau yn ystod 2020. Yn fwy diweddar, derbyniodd y Cyngor gyllid grant sylweddol i adeiladu unedau diwydiannol newydd yn Llangefni, sydd bellach wedi cael eu cwblhau ac yn weithredol. Cynllun strategol y Cyngor mewn perthynas ag eiddo buddsoddi yw cadw ei afael ar unedau hyfyw a'u cynnal a'u cadw ac adeiladu unedau newydd lle mae cyllid allanol sylweddol ar gael. Mae hyn yn cydymffurfio â Strategaeth Gyfalaf y Cyngor a Chynllun y Cyngor 2017-22. Mae derbyn cyllid grant i adeiladu eiddo buddsoddi yn cynorthwyo'r Cyngor i wneud y defnydd gorau posib o gyllid allanol ac yn darparu incwm rhent ychwanegol i leihau'r angen am dreth gyngor ayb.

Gwybodaeth am Eiddo Buddsoddi'r Cyngor

Dengys Datganiad Cyfrifon 2018/19 Ynys Môn bod y portffolio eiddo buddsoddi werth £6m, fel y gwelir isod. Mae cyfran sylweddol (75%) o'r portffolio yn cynnwys Unedau Masnachol, sef unedau diwydiannol yn bennaf.

Mesuriadau gwerth teg cylchol fel ar 31 Mawrth 2019 gan ddefnyddio:	Prisiau a ddyfynnir mewn marchnadoedd gweithredol ar gyfer asedau o'r un math (lefel 1)	Mewnbynnau sylweddol eraill y gellir eu harsylwi (lefel 2)	Mewnbynnau sylweddol nas gellir eu harsylwi (lefel 3)	Gwerth Teg fel ar 31 Mawrth 2019
	£'000	£'000	£'000	£'000
Eiddo Manwerthu	-	820	-	820
Swyddfeydd	-	658	-	658
Unedau masnachol	-	4,522	-	4,522
Cyfanswm	-	6,000	-	6,000

Dengys y tabl isod bod ffrwd incwm net o eiddo buddsoddi'r Cyngor yn 2017/18 a 2018/19.

Gwariant ac Incwm o Eiddo Buddsoddi	2018/19	2017/18
	£000	£000
Gwariant	129	164
Incwm	(346)	(331)
Gwariant/(Incwm) Net	(217)	(167)

Mae'r Cyngor hefyd yn berchen ar nifer sylweddol o eiddo domestig sydd wedi'i glustnodi ac sy'n cael ei adnabod fel y Cyfrif Refeniw Tai (CRT). Nid ydynt yn cael eu dynodi fel eiddo buddsoddi ac nid ydynt yn cael eu cynnwys yn y portffolio eiddo buddsoddi oherwydd bod y Cyngor yn darparu tai fel rhan o'i weithgareddau tai cymdeithasol ac nid yn unig er mwyn buddsoddi mewn eiddo domestig er mwyn denu incwm rhent. Yn yr un modd, nid yw mân-ddaliadau'n cael eu cynnwys yn y portffolio eiddo buddsoddi oherwydd mai amcan allweddol darparu mân-ddaliadau yw cefnogi'r sector amaeth ar Ynys Môn oherwydd ei bwysigrwydd i'r Ynys.

Rheoli Risg (TMP1)	<ul style="list-style-type: none"> • Mae nifer o'r risgiau yn TMP1 uchod yn berthnasol i fuddsoddiadau nad ydynt yn fuddsoddiadau rheoli trysorlys; • Risg Credyd a Gwrthbarti – mae'r risg o golli arian buddsoddi yn is na'r risg a gyflwynir gan nifer o fuddsoddiadau rheoli trysorlys oherwydd bod gan y Cyngor fwy o reolaeth dros yr eiddo buddsoddi, gan gynnwys dal y gweithredoedd. Wrth osod eiddo buddsoddi ar brydles, bydd yr adain Gwasanaethau Eiddo yn dewis y tenant mwyaf addas sy'n cynnig yr amodau gorau posib i'r Cyngor o safbwynt rhent, defnydd o'r eiddo a statws y tenant. Amlygir hyn yng Nghaneliau Gosod Eiddo Masnachol y Cyngor; • Risg hylifedd – mae buddsoddi mewn eiddo yn creu risg hylifedd uwch gan nad oes modd cael gafael ar arian parod yn gyflym gan na fyddai'r arian buddsoddi ar gael tan i'r eiddo gael ei werthu, proses sy'n gallu cymryd amser. Pan fydd eiddo buddsoddi yn cael eu gosod a phan fydd y prydleswr/tenant yn talu rhent ar amser, mae hynny yn cynorthwyo llif arian. Fodd bynnag, pan fydd unedau yn wag, neu phan na fydd tenantiaid yn talu rhent ar amser, mae hyn yn cael effaith andwyol ar lif arian; • Risg cyfradd llog - mae cyfradd llog sylfaenol y banc wedi bod yn isel iawn ers y dirwasgiad/argyfwng bancio yn 2008. Golyga hyn bod enillion ar fuddsoddiadau arian parod yn isel. Mae llogau ar adneuron banc yn llai na 1% ac wedi bod mor isel â hyn am nifer o flynyddoedd. Bydd cyfradd yr enillion ar eiddo masnachol yn amrywio yn ôl ardal ond tuedda enillion i fod yn 5% neu uwch. Nid yw risg cyfradd llogau yn cael ei ddileu gan fod cyfraddau llog isel yn gysylltiedig ag economi araf neu ddirwasgiad. Gall hyn arwain at gynnydd mewn unedau gwag neu risg na fydd y prydleswr yn talu rhent;
---------------------------	---

	<ul style="list-style-type: none"> • Rheoli risg gyfreithiol a rheoleiddiol – rhaid i'r Cyngor ymateb yn gyson i ofynion cyfreithiol a rheoleiddiol. Bydd safonau cynnal a chadw uwch ar gyfer eiddo buddsoddi yn cynyddu'r gwariant sy'n ofynnol, er bod cadw eiddo mewn cyflwr da yn diogelu eiddo buddsoddi i'r dyfodol. Mae'r Cyngor yn cynnal ei bortffolio buddsoddi i safon da. Mae'r Cyngor hefyd yn lleihau risg drwy sicrhau bod eiddo buddsoddi yn cydymffurfio â Deddfau Llywodraeth Leol. Mae risg bychan y bydd Llywodraeth Cymru yn gwrthdroi pwerau buddsoddi awdurdodau lleol. Gallai hyn olygu na fyddai modd buddsoddi ymhellach mewn eiddo yn y dyfodol neu y byddai'n rhaid i'r Cyngor werthu ei bortffolio eiddo buddsoddi. Mae'r holl ddeddfwriaeth a'r canllawiau a restrir yn 1.6 uchod hefyd yn berthnasol i eiddo buddsoddi; • Rheoli Twyll, Camgymeriad, Llygredd a Hapddigwyddiadau – mae'r gweithdrefnau ac arferion canlynol yn cynorthwyo i leihau'r risg o reoli twyll, camgymeriad, llygredd a hapddigwyddiadau mewn perthynas ag Eiddo Buddsoddi:- <ol style="list-style-type: none"> 1) Polisi a Gweithdrefnau Rheoli Asedau; 2) Canllawiau gosod eiddo masnachol; 3) Cyfansoddiad y Cyngor, yn arbennig 4.8 Gweithdrefnau Ariannol; 4) Fframwaith Lywodraethu'r Cyngor gan gynnwys rôl y Pwyllgor Gwaith; 5) Mae'r adran Gyfreithiol yn llunio cytundebau prydles ac yn cysylltu â chyfreithwyr y darpar denant; 6) Mae Swyddogaeth Adnoddau'r Cyngor yn cwblhau holl drafodion y Cyngor, gan gynnwys y rhai sy'n ymwneud ag Eiddo Buddsoddi. Mae gwahanu dyletswyddau a rheolau awdurdodi ar gyfer trafodion yn cynorthwyo i leihau risgiau; • Risg y Farchnad – mae'r farchnad eiddo'n tueddu i godi a gostwng yn fwy araf na nifer o farchnadoedd buddsoddi gwahanol megis y marchnadoedd ecwiti ayb. Bydd risg y farchnad yn codi a gostwng hefyd yn dibynnu ar fath yr eiddo buddsoddi. Mae llai o risg i eiddo domestig nag eiddo masnachol oherwydd bod galw cryf am eiddo domestig. Mae risg y bydd eiddo buddsoddi'r Cyngor yn denu rhenti is neu y bydd mwy o unedau yn wag pan fydd dirywiad yn yr economi. Mae risg hefyd yn ngwerth buddsoddi yn ystod dirywiad economaidd. Byddai hyn yn cael effaith ar y Cyngor pe bai uned ddiwydiannol yn cael ei rhoi ar werth. Nid yw'r Cyngor yn buddsoddi mewn eiddo buddsoddi sy'n creu mwy o risg, megis parciau manwerthu.
<p>Mesur a Rheoli Perfformiad (TMP2)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Y Gwasanaethau Eiddo sy'n gyfrifol am berfformiad a rheolaeth weithredol yr eiddo buddsoddi a rhoddir ystyriaeth i gynlluniau rheoli'r ased mewn perthynas ag eiddo buddsoddi, cyfraddau meddiannaeth a pherfformiad ariannol.

<p>Gwneud penderfyniadau, Llywodraethiant a Threfniadaeth (TMP5)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae Cyfansoddiad y Cyngor yn nodi'r fframwaith gwneud penderfyniadau a llywodraethu ar gyfer yr holl wasanaethau, gan gynnwys eiddo buddsoddi. Bydd y gyllideb gwariant ac incwm flynyddol ar gyfer yr eiddo buddsoddi yn cael ei chynnwys yng nghyllideb y Gwasanaeth Eiddo. Mae'r Panel Cyllid a'r Pwyllgor Sgriwtini yn craffu ar y gyllideb, mae'r Pwyllgor Gwaith yn derbyn adroddiad a'r Cyngor llawn yn ei chymeradwyo; • Y Pwyllgor Gwaith yw'r prif gorff strategol ar gyfer gwneud penderfyniadau mewn perthynas ag asedau'r Cyngor, gan gynnwys eiddo buddsoddi. Ar 14 Rhagfyr 2015, cymeradwyodd y Pwyllgor Gwaith y Cynllun Rheoli Asedau Corfforaethol ar gyfer Tir ac Eiddo 2015 i 2020. Mae hyn yn cynnwys eiddo buddsoddi ac mae'r cynllun gweithredu yn cynnwys dau bwynt (4 a 5) sy'n benodol i'r portffolio eiddo buddsoddi. Yn ogystal, mae Cynllun Rheoli Asedau y Gwasanaeth Eiddo yn llywio gwaith y Gwasanaeth Eiddo, gan gynnwys yr eiddo buddsoddi; • Dirprwywyd awdurdod i'r Pennaeth Priffyrdd, Eiddo a Gwastraff mewn perthynas ag eiddo buddsoddi a bydd yn ofynnol i'r Deilydd Portffolio Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo gymeradwyo rhai materion. Mae gan swyddogion yn y gwasanaeth Eiddo awdurdod dirprwyedig mewn perthynas â gweithrediad dydd i ddydd yr eiddo buddsoddi. Mae swyddogion y Gwasanaeth Cyfreithiol hefyd â rôl bwysig o ran sicrhau bod prydlesau a gwerthiant eiddo buddsoddi yn cael eu negodi a bod contractau mewn lle, yn unol â budd penaf y Cyngor; • Bydd rhaid i fuddsoddiad mewn eiddo buddsoddi newydd neu waith adnewyddu sylweddol ar eiddo buddsoddi fod yn rhan o'r rhaglen gyfalaf flynyddol a bydd rhaid iddo alinio â Chynllun y Cyngor 2017-2022, y Strategaeth Cyfalaf a strategaethau allweddol eraill y Cyngor. Cyllid grant allanol sylweddol oedd y gyrrwr dros adeiladu unedau diwydiannol newydd wrth i Ewrop a Llywodraeth Cymru fuddsoddi yn yr Ynys i gyflawni eu blaenoriaethau i gefnogi economi Ynys Môn. Mae'r Cyngor llawn yn cymeradwyo pob cynllun yn y rhaglen gyfalaf ac maent yn cael eu monitro bob chwarter gan y Pwyllgor Gwaith.
<p>Adrodd a Gwybodaeth Reoli (TMP6)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae'r costau a'r incwm yn gysylltiedig ag eiddo buddsoddi yn cael eu cofnodi yn y system ariannol yn erbyn canolfannau cost penodol. Mae Cyfrifydd yn monitro hyn ac yn rhoi gwybodaeth monitro cyllideb i'r sawl sy'n gyfrifol am y gyllideb a'r Pennaeth Gwasanaeth, drwy gydol y flwyddyn. • Mae'r incwm a'r gwariant o'r eiddo buddsoddi yn cael ei gynnwys yn Natganiad Cyfrifon blynyddol y Cyngor ac mae nodyn penodol ynghylch eiddo buddsoddi yn cael ei gynnwys (nodyn 18). Mae hyn hefyd yn cynnwys prisio'r portffolio eiddo buddsoddi. • Mae'r Adain Eiddo yn rheoli gweithrediad dydd i ddydd yr eiddo gan gynnwys prydlesu, cynnal a chadw ac ati, ar y cyd â'r gwasanaethau Cyfreithiol, Datblygu Economaidd ac Adnoddau yn ôl y gofyn; • Mae'r adroddiad prisio blynyddol yn rhestru pob eiddo yn y portffolio eiddo buddsoddi, mae unedau buddsoddi yn cael eu hailbrisio bob blwyddyn yn unol â gofynion CIPFA.
<p>Hyfforddiant Chymwysterau (TMP10)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mae TMP10 uchod yn amlinellu cymwysterau'r staff Cyfrifyddu sydd yn ymwneud â gwaith cyfrifyddu ar gyfer eiddo buddsoddi;

	<ul style="list-style-type: none"> • Yn ychwanegol, mae'r eiddo buddsoddi yn cael eu rheoli gan arbenigwyr yn y gwasanaethau Eiddo, gyda dau ohonynt yn aelodau cymwys o RICS ac yn meddu ar raddau prifysgol ym maes Prisio Eiddo; • Mae tîm Grantiau arbenigol yn y swyddogaeth Adnoddau yn cefnogi'r gwasanaeth Datblygu Economaidd i ddenu miliynau o bunnoedd o gyllid allanol ar gyfer eiddo buddsoddi. Mae gan y tîm Grantiau gymwysterau ym maes cyllid ac maent yn mynychu digwyddiadau hyfforddi er mwyn cael y wybodaeth a'r canllawiau diweddaraf mewn perthynas â chyllid arian allanol; • Fe wnaeth staff yn y Gwasanaeth Datblygu Economaidd sydd yn meddu ar gymwysterau gradd chwarae rôl allweddol wrth ddenu cyllid sylweddol i adeiladu unedau diwydiannol. Yn ogystal, mae staff Datblygu Economaidd wedi cwblhau hyfforddiant rheoli prosiect a rhaglen.
--	---

Dyddiad ei graffu gan y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethiant: 11 Chwefror 2020

Dyddiad ei ystyried gan y Pwyllgor Gwaith: 2 Mawrth 2020

Dyddiad ei gymeradwyo gan y Cyngor: 10 Mawrth 2020

Awdur: Claire Klimaszewski

Dyddiad Adolygu: 2023 neu'n gynharach os yw unrhyw bolisi mewn perthynas â Rheoli Trysorlys neu Eiddo Buddsoddi yn cael ei ddiwygio.

Llyfryddiaeth

CIPFA. 2017. Côd Ymarfer ar Reoli Trysorlys. CIPFA. Llundain.

CIPFA. 2017. Côd Darbodus. CIPFA. Llundain.

Cyngor Sir Ynys Môn. 2020. Datganiad Strategaeth Rheoli'r Trysorlys 2020/21. Cyngor Sir Ynys Môn. Ynys Môn.

Cyngor Sir Ynys Môn. 2016. Cynllun Rheoli Asedau Corfforaethol. Cyngor Sir Ynys Môn. Ynys Môn.

Cyngor Sir Ynys Môn. 2016. Cynllun Rheoli Asedau Gwasanaethau Eiddo. Cyngor Sir Ynys Môn. Ynys Môn.

Cyngor Sir Ynys Môn. Canllawiau Gosod. Cyngor Sir Ynys Môn. Ynys Môn.

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	Pwyllgor Gwaith
Dyddiad:	03/03/2020
Pwnc:	Gwasanaethau Gofal Cymdeithasol Dibreswyl yn y Gymuned - Ffioedd a Thaliadau 2020/21
Portfolio Holder(s):	Y Cyng Llinos Medi Huws
Pennaeth Gwasanaeth	Alwyn Rhys Jones – Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol
Awdur yr Adroddiad: Rhif Ffôn: E-bost:	Dafydd Bulman - Rheolwr Busnes a Thrawsnewid Strategol 01248 752013 Dafyddbulman@ynysmon.gov.uk
	Delyth LI Jones - Uwch Swyddog Cyllid 01248 752785 DelythJones@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	Yr holl aelodau

A – Argymhelliad / argymhellion a rheswm / rhesymau
<p>1. Cefndir</p> <p>Mae'n arferol i adolygu'r ffioedd a godir mewn perthynas â gwasanaethau cartref bob blwyddyn i gyd-fynd ag adolygiad y Llywodraeth Ganolog o lefelau budd-daliadau a phensiwn.</p> <p>Mae'r adroddiad yn nodi taliadau a ffioedd a godir am ofal cymdeithasol dibreswyl yn y gymuned yn 2020/21 yn unol â Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014.</p> <p>2. Gwasanaethau Gofal Cartref:</p> <p>Yn dilyn y newidiadau a wnaed i ofal cartref gan y Pwyllgor Gwaith ym mis Chwefror 2017, rydym yn cynnig y dylid parhau i ddefnyddio'r model hwn ar gyfer 2020/2021.</p> <p><u>Tabl 1 – Taliadau Gofal Cartref 2020/2021</u></p>

Os ydych oed pensiwn gyda incwm wythnosol o £251.94 neu uwch yn 2020/21:	Taliadau Wythnosol	Os ydych o dan oed pensiwn gyda incwm wythnosol o £164.65 neu uwch yn 2020/21:
Os yw eich incwm wythnosol yn £256.93 neu is	DIM TÂL	Os yw eich incwm wythnosol yn £169.64 neu is.
Os yw eich incwm rhwng:		Os yw eich incwm rhwng:
£256.94 - £261.93	£5.00	£169.65 - £174.64
£261.94 - £262.89	£10.00	£174.65 - £175.60
£262.90 - £266.93	£10.96	£175.61 - £179.64
£266.94 - £271.93	£15.00	£179.65 - £184.64
£271.94 - £276.93	£20.00	£184.65 - £189.64
£276.94 - £281.93	£25.00	£189.65 - £194.64
£281.94 - £286.93	£30.00	£194.65 - £199.64
£286.94 - £290.93	£35.00	£199.65 - £204.64
£291.94 - £296.93	£40.00	£204.65 - £209.64
£296.94 - £301.93	£45.00	£209.65 - £214.64
£301.94 - £306.93	£50.00	£214.65 - £219.64
£306.94 - £311.93	£55.00	£219.65 - £224.64
£311.94 - £316.93	£60.00	£224.65 - £229.64
£316.94 - £321.93	£65.00	£229.65 - £234.64
£321.94 - £326.93	£70.00	£234.65 - £239.64
£326.94 - £331.93	£75.00	£239.65 - £244.64
£331.94 - £336.93	£80.00	£244.65 - £249.64
£336.94 - £341.93	£85.00	£249.65 - £254.64
£341.94 - £346.93	£90.00	£254.65 - £259.64
£346.94 - £351.93	£95.00	£259.65 - £264.64

Incwm wythnosol sydd yn uwch na £351.94 neu gynilion dros £24,000.00	£100.00	Incwm wythnosol sydd yn £264.65 neu uwch, neu gynilion dros £24,000.00
--	----------------	--

Gallai cynnydd pellach o £100 gael ei weithredu gan Lywodraeth Cymru (yn amodol ar gadarnhad)

Yn 2019/20, bydd yr adran yn ymestyn y polisi codi tâl i unigolion sydd ag anabledd Dysgu yn unol â Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014. Mae'r gwasanaeth yn ymgynghori ag unigolion yr effeithir arnynt gan y newidiadau ar hyn o bryd.

3. Taliadau Teleofal

Rhaid cymryd y ffactorau canlynol i ystyriaeth wrth benderfynu tâl teg am y gwasanaeth Teleofal:

- Cyfraniad yr Awdurdod Lleol i'r Gwasanaeth Monitro Galw Gofal Rhanbarthol;
- Taliadau cynnal a chadw;
- Costau offer teleofal;
- Costau Cyllid a Gweinyddiaeth;
- Costau gosod;
- Costau offer ailgylchu;
- Costau archwiliadau lechyd a Diogelwch gweledol bob yn ail blwyddyn;
- Effaith ar fusnes cyfredol.
- Trawsnewid Gwasanaethau Oedolion.

Ar gyfer 2020/21, rydym yn argymhell cynnydd o 3% yn y ffioedd.

Tabl 4: Taliadau Arfaethedig am Deleofal yn 2020/21

Haen 1 Offer, gwasanaeth a chynnal a chadw (uned, larwm gwddf a larymau mwg)	Bydd pawb yn talu £47.97 y chwarter (£ 3.69 yr wythnos)
Haenau 2 a 3 Offer, gwasanaeth, monitro a chynnal a chadw (Offer heblaw uned, larwm gwddf a larymau mwg)	Bydd pawb yn talu £95.55 y chwarter (£ 7.35 yr wythnos)

Taliadau Teleofal Blynyddol – cynnydd o 3% yn 2020/21 fel y nodir yn Nhabl 5

Tabl 5 – Taliadau Teleofal Blynyddol am 2020/21

	2019/20	2020/21 (Taliadau Arfaethedig)
Gwasanaeth a Chynnal a Chadw	£110.80	£114.12
Gwasanaethau yn unig	£71.60	£73.76
Costau Gosod unwaith ac am byth	£44.30	£45.63

4.0 Taliadau Uniongyrchol

Mae Taliadau Uniongyrchol yn galluogi unigolion i brynu drostynt eu hunain y gwasanaethau y byddai'r Awdurdod Lleol wedi eu darparu ar eu cyfer fel arall. Mae Taliadau Uniongyrchol yn cefnogi byw'n annibynnol drwy alluogi unigolion i wneud eu penderfyniadau eu hunain a bod â rheolaeth dros eu bywydau eu hunain. Yng Nghymru, mae'r Cynllun wedi cael ei ymestyn yn raddol i gynnwys: -

- Pobl hŷn
- Gofalwyr
- Rhieni Plant ag Anableddau
- Oedolion ag Anableddau

Pennwyd cyfradd Taliad Uniongyrchol o £11.30 yr awr ar gyfer 2018/19. O ganlyniad i newid yn y cyflog byw cenedlaethol rydym yn argymhell fod y ffi hon yn codi i £11.65 ar gyfer 2020/21.

Moderneiddio'r Cynllun Bathodyn Glas yng Nghymru

Argymhellir codi tâl o £10 am bob bathodyn mewn perthynas â bathodynnau sefydliadol a bathodynnau newydd (yn lle rhai a gollwyd neu a gafodd eu dwyn) ar gyfer 2020/21.

Prynu Gwasanaethau Gofal Dydd mewn Cartrefi Gofal Preswyl Annibynnol

Y ffi am brynu gwasanaethau dydd yn 2019/20 oedd £ 33.18. 'Rydym yn cynnig cynnydd o 3% yn y ffi i £34.18 i fod yn gyson gyda chynnydd yn nhaliadau'r Cyngor. Bydd y cynnydd hwn o gymorth i sicrhau cynaliadwyedd a pharhad gwasanaethau gofal dydd a brynir o gartrefi gofal preswyl annibynnol, ac er mwyn cwrdd ag anghenion unigol y defnyddwyr gwasanaeth.

Ffioedd Gofal Cartref

Ar hyn o bryd mae'r gwasanaeth gofal cymdeithasol oedolion yn comisiynu gofal cartref gan y sectorau annibynnol yn dilyn ymarfer tendro yn 2018, mae'r Ynys ar hyn o bryd wedi ei rhannu

yn 3 ardal ar gyfer Gofal Cartref Pobl hŷn. Bydd cynnydd yn ffioedd y darparwyr hyn yn cael eu delio â nhw yn unol ag amodau eu contractau.

Argymhellion

Gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith gymeradwyo'r: -

A1 Ffioedd gofal cartref a amlinellir yn nhabl 1.

A2 Ffioedd ar gyfer gwasanaethau Teleofal fel yr amlinellwyd yn nhabl 4.

Haen 1 – bydd pawb yn talu £ 47.97

Haenau 2 a 3 – bydd pawb yn talu £ 95.55

A3 Y ffioedd blynyddol ar gyfer gwasanaethau Teleofal fel yr amlinellwyd yn nhabl 5.

Gwasanaeth a Chynnal a Chadw £114.12

Gwasanaeth yn unig £73.76

Costau Gosod Unwaith ac am byth £45.63

A4 Cyfradd o £11.65 / awr ar gyfer Taliadau Uniongyrchol

A5 Cadw'r ffi o £10.00 ar gyfer costau gweinyddu mewn perthynas â cheisiadau am Fathodyn Glas ac i ddarparu bathodynnewydd yn lle rai a gollwyd neu a gafodd eu dwyn

A6 Cynnydd o 3% yn y ffi am brynu gwasanaethau gofal dydd mewn cartrefi preswyl annibynnol i £34.18

B - Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod a / neu ddewis yr opsiwn hwn?

Mae'r opsiynau a nodir yn gyson â dull cyffredinol y Cyngor o weithredu mewn perthynas â ffioedd a thaliadau yn 2019/20.

C - Pam mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Mae gan benderfyniadau ar ffioedd a thaliadau oblygiadau ariannol i gyllideb yr Awdurdod Lleol o ran incwm a dderbynnir a fforddiadwyedd taliadau a wneir yn yr hinsawdd ariannol sydd ohoni.

CH - A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Ydi

D - A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Ydi

DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?**Beth oedd eu sylwadau?**

1	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arweinyddiaeth (UDA)(Gorfodol)	Trafodwyd yr adroddiad gan yr UDA ar 10/02/2020
2	Cyllid / Adran 151 (Gorfodol)	Trafodwyd yr adroddiad gan yr UDA ar 10/02/2020
3	Swyddog Cyfreithiol / Monitro (Gorfodol)	Trafodwyd yr adroddiad gan yr UDA ar 10/02/2020
4	Adnoddau Dynol (AD)	Amherthnasol
5	Eiddo	Amherthnasol
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	Amherthnasol
7	Caffael	Amherthnasol
8	Sgriwtini	Amherthnasol
9	Aelodau lleol	Amherthnasol
10	Unrhyw gorff / gydff allanol / arall / eraill	Amherthnasol

E - Risgiau ac unrhyw liniaru (os yn berthnasol)

1	Economaidd	Amherthnasol
2	Gwrth-dlodi	Amherthnasol
3	Troseddau ac Anhrefn	Amherthnasol
4	Amgylcheddol	Amherthnasol
5	Cydraddoldebau	Amherthnasol
6	Cytundebau Canlyniadau	Amherthnasol
7	Arall	Amherthnasol

F - Atodiadau:

Papurau cefndir (cysylltwch â'r awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach) - FF:

Amherthnasol

This page is intentionally left blank

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	Pwyllgor Gwaith
Dyddiad:	02/03/2020
Pwnc:	Cartrefi'r Awdurdod Lleol ar gyfer Pobl Hŷn - Pennu'r Ffi Safonol
Aelod(au) Portffolio:	Cynghorydd Llinos Medi Huws
Pennaeth Gwasanaeth:	Alwyn Rhys Jones, Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol
Awdur yr Adroddiad: Rhif Ffôn: E-bost:	Carwyn Edwards, Rheolwr Cyllid 01248 752699 CarwynEdwards@ynysmon.gov.uk Dafydd Bulman, Rheolwr Busnes a Thrawsnewid 01248 752013 DafyddBulman@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	Amrywiol

A – Argymhelliad/Argymhellion a Rheswm/Rhesymau
<p>Mae angen i'r Awdurdod Lleol bennu ei ffi safonol ar gyfer ei gartrefi gofal am y flwyddyn Ebrill 2020 - Mawrth 2021.</p> <p>Mae'r aelodau wedi penderfynu ar gynnydd cyffredinol o 3% mewn ffioedd a thaliadau fel canllaw. Fodd bynnag, gellir trin ffioedd a godir am gartrefi preswyl y mae'r awdurdod lleol yn berchen arnynt fel eithriad oherwydd eu bod yn seiliedig ar ddarpariaeth statudol sy'n amlinellu sut y dylid eu cyfrifo.</p> <p>Fel yn y blynyddoedd diwethaf, mae costau'r holl gartrefi wedi eu cronni i gyfrifo ffi safonol gyfartalog ar gyfer y cartrefi yn unol â Chanllawiau Cenedlaethol.</p> <p>Dylid bod yn ofalus wrth gymharu'r ffi safonol gyda ffioedd awdurdodau eraill oherwydd, er gwaethaf canllawiau, efallai nad yw awdurdodau eraill wedi cyfrifo'r ffi ar yr un sail. Fodd bynnag, fel gwybodaeth gefndirol, rydym yn nodi isod y ffioedd safonol ar gyfer 2019/20 i Gartrefi Awdurdodau Lleol Gwynedd a Chonwy:-</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gwynedd - £690.96 • Conwy - £565.00 <p>Yn ystod 2019/20, cyfrifwyd y Ffi Safonol yn £752.58 yr wythnos ac roedd hynny'n seiliedig ar gyfraddau defnydd o 93.25% ar draws y 4 cartref preswyl mewnol (ac eithrio Garreglwyd). Penderfynodd y Cyngor gynyddu'r ffioedd yn unol â'r gwir gost o'r ddarpariaeth a hynny'n raddol dros gyfnod o 3 blynedd. Gwaned penderfyniad i gynyddu'r ffioedd ar gyfer 2019-20 i £664.11 yr wythnos (£601.82 + 3% + (1/3 x £132.70)).</p> <p>Wrth gyfrifo'r ffi safonol ar gyfer 2020/21, nid ydym wedi cynnwys Garreglwyd yn y gwaith cyfrifo</p>

eleni chwaith gan fod y Cartref wedi ei ail-fodelu ac ei fod bellach yn darparu gwasanaeth arbenigol. Roedd y raddfa lenwi ar gyfer y 4 cartref sy'n weddill sy'n cael eu rhedeg gan y Cyngor yn 93.44% ar gyfer y 9 mis cyntaf o 2019/20 a hynny'n seiliedig ar 101 o wllâu.

Mae'r tabl a ganlyn yn cyfrifo cost wythnosol dybiedig am y flwyddyn hyd at 31 Mawrth 2021.

Nifer y gwllâu sydd ar gael	101
Amcangyfrif o'r Cyfraddau Defnydd	93.44%
Amcangyfrif o nifer yr wythnosau trigolion	4,921

	Costau Rhedeg 2020/21 £	Ffi Sefydlog 2020/21 £	Ffi Sefydlog 2019/20 £	Ffi a godwyd 2019/20 £
Amcangyfrif o Gostau Rhedeg yn 2019/20	3,343,133	679.37	673.64	
Ychwanegu - Tâl dibrisio	206,148	41.89	40.13	
- Gwasanaethau Cefnogaeth	192,515	39.12	38.81	
	3,741,796	760.38	752.58	664.11
Cynnydd o gymharu â ffi safonol 2019/20	1.03%	£7.80		

Yn seiliedig ar y tabl uchod, amcangyfrifir bod y gost wythnosol am y flwyddyn hyd at 31 Mawrth 2021 yn £760.38.

Mae'r gost wythnosol ragamcanedig fesul preswlydd ar gyfer y flwyddyn hyd at 31 Mawrth 2021 yn uwch o gymharu â'r gost ragamcanedig ar gyfer y flwyddyn i 31 Mawrth 2020. Mae hyn yn ganlyniad i chwyddiant.

Gan gydnabod y cynnydd sylweddol y byddai symud o £664.11 i £760.38 yn ei olygu, argymhellir:

- Er bod y Cyngor yn cydnabod y costau sy'n gysylltiedig â gofal preswyl, nid yw cost gwirioneddol darparu'r gwasanaeth wedi ei adlewyrchu yn y tâl a godir ar drigolion.

- Yn unol â'r cynigion arbedion a wneir i ddiddymu'r cymhorthdal a roddir i rai sy'n hunangyllido rhwng 2019-20 a 2021-22 bod y cynnydd ar gyfer y rhai hynny sy'n cyfrannu tuag at gost gofael yn cael ei osod ar 3% ynghyd â chyfran pob defnyddiwr o draean y cymhorthdal a roddir i'r rhai sy'n hunangyllido.
- Bod y ffi ar gyfer 2020-21 felly yn cael ei osod ar £722.21 (£664.11 + 3% + (1/2 x £76.35)).

Drwy beidio â chodi cost lawn y lleoliad ar drigolion sy'n hunangyllido o fewn y cartrefi hyn mae'r Cyngor yn rhoi cymhorthdal i bob defnyddiwr o tua £38.17 yr wythnos neu £1,990.29 y flwyddyn (wedi gwneud i ffwrdd â thraean o'r cymhorthdal yn 2019/20 a 2020/21). Gyda'r 20 o drigolion sy'n hunangyllido ar hyn o bryd, mae hyn gyfwerth â £39,806.00 y flwyddyn.

B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?

Y ffi safonol yw'r ffi y mae'n rhaid i'r Awdurdod ei chodi ar drigolion a chanddynt y modd ariannol i dalu am eu gofal preswyl yn llawn. Mae ein rhagdybiaeth gynllunio o gwmpas ein hunangyllidwyr wedi cael ei hadolygu dros y blynyddoedd diwethaf i sicrhau ei bod yn parhau i fod yn gyfredol. Fel sydd wedi'i nodi yn A, rydym wedi ystyried cynyddu'r tâl i adlewyrchu cost lawn y ddarpariaeth, ond wedi penderfynu peidio â gwneud hynny oherwydd y byddai'n gynnydd sylweddol ac anghymesur i'r preswylwyr.

C – Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Yn unol ag Adran 22 Deddf Cymorth Gwladol 1948, mae'n rhaid i Awdurdodau Lleol bennu'r ffi safonol ar gyfer eu cartrefi.

CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Mae'r penderfyniad hwn yn gyson gyda Pholisi Cenedlaethol fel yr amlinellir yn rhan C uchod.

D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Ydi

DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dim Arweinyddiaeth (UDA) (mandadol)	Trafodwyd yr adroddiad yn yr UDA ar 10/02/2020
2	Cyllid / Adran 151 (mandadol)	Trafodwyd yr adroddiad yn yr UDA ar 10/02/2020
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	Trafodwyd yr adroddiad yn yr UDA ar 10/02/2020
4	Adnoddau Dynol (AD)	Amherthnasol
5	Eiddo	Amherthnasol
6	Technoleg Gwybodaeth Cyfathrebu (TGCh)	Amherthnasol
7	Sgriwtini	Amherthnasol
8	Aelodau Lleol	Amherthnasol
9	Unrhyw gyrff allanol / arall/eraill	Amherthnasol

E – Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)		
1	Economaidd	Amherthnasol
2	Gwrthdodi	Amherthnasol
3	Trosedd ac Anhrefn	Amherthnasol
4	Amgylcheddol	Amherthnasol
5	Cydraddoldebau	Amherthnasol
6	Cytundebau Canlyniad	Amherthnasol
7	Arall	Amherthnasol

F - Atodiadau:
Amherthnasol

FF - Papurau Cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):
Amherthnasol

CYNGOR SIR YNYS MÔN																					
Adroddiad i:	Pwyllgor Gwaith																				
Dyddiad:	03/03/2020																				
Pwnc:	Ffioedd Cartrefi Gofal y Sector Annibynnol ar gyfer 2020/21																				
Aelod(au) Portffolio:	Y Cyng Llinos Medi Huws																				
Pennaeth Gwasanaeth:	Alwyn Rhys Jones – Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol																				
Awdur yr Adroddiad: Rhif Ffôn: E-bost:	Dafydd Bulman – Rheolwr Trawsnewid Strategol a Busnes 01248 752013 Dafyddbulman@ynysmon.gov.uk Delyth Ll Jones – Uwch Swyddog Cyllid 01248 752785 DelythJones@ynysmon.gov.uk																				
Aelodau Lleol:	Pob Aelod																				
A – Argymhelliad / Argymhellion a rheswm / rhesymau																					
<p>O 6 Ebrill 2016, mae'r fframwaith ar gyfer asesiad ariannol a chodi ffioedd bellach yn dod dan Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014. Rhaid i'r Awdurdod Lleol adolygu ffioedd yn y sector cartrefi gofal annibynnol bob blwyddyn i gyd-fynd â newidiadau Llywodraeth Ganolog i lefelau budd-daliadau a phensiynau.</p> <p>Wrth bennu ffioedd ar gyfer cartrefi gofal yn y sector annibynnol, rhaid i ni ddangos ein bod wedi rhoi ystyriaeth lawn i gostau'r ddarpariaeth wrth benderfynu ar ein ffioedd gofal sylfaenol. Gwneir hyn mewn cydweithrediad gyda'r Awdurdodau eraill yng Ngogledd Cymru a'r Bwrdd Iechyd drwy ddefnyddio Methodoleg Ffioedd Ranbarthol, fel y gwnaed yn y blynyddoedd diwethaf. Byddwn yn parhau i ddefnyddio'r model hwn ar gyfer 2020/21 sy'n adlewyrchu'r newidiadau o ran pensiynau, y cyflog byw cenedlaethol a chwyddiant.</p> <p>Mae Methodoleg Gogledd Cymru (Atodiad 1) wedi argymhell cynnydd rhwng 3.77% a 4.7% ar draws y 4 categori gofal. Cynigir y ffioedd isod ar gyfer 2020/21:</p>																					
<u>Tabl 1 – Argymhelliad Methodoleg Gogledd Cymru</u>																					
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Categori</th> <th>2019/20</th> <th>2020/21</th> <th>Cynnydd £</th> <th>Cynnydd %</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Preswyl (Oedolion)</td> <td>£564.41</td> <td>£585.72</td> <td>£21.31</td> <td>3.77%</td> </tr> <tr> <td>Preswyl (Pobl Hŷn Bregus eu Meddwl) (EMI)</td> <td>£587.20</td> <td>£609.91</td> <td>£22.71</td> <td>3.86%</td> </tr> <tr> <td>Gofal Nyrsio Sylfaenol (Elfen</td> <td>£617.00</td> <td>£641.37</td> <td>£24.37</td> <td>3.95%</td> </tr> </tbody> </table>	Categori	2019/20	2020/21	Cynnydd £	Cynnydd %	Preswyl (Oedolion)	£564.41	£585.72	£21.31	3.77%	Preswyl (Pobl Hŷn Bregus eu Meddwl) (EMI)	£587.20	£609.91	£22.71	3.86%	Gofal Nyrsio Sylfaenol (Elfen	£617.00	£641.37	£24.37	3.95%	
Categori	2019/20	2020/21	Cynnydd £	Cynnydd %																	
Preswyl (Oedolion)	£564.41	£585.72	£21.31	3.77%																	
Preswyl (Pobl Hŷn Bregus eu Meddwl) (EMI)	£587.20	£609.91	£22.71	3.86%																	
Gofal Nyrsio Sylfaenol (Elfen	£617.00	£641.37	£24.37	3.95%																	

Gofal Cymdeithasol)				
Nyrsio (Pobl Hŷn Bregus eu Meddwl) (Elfen Gofal Cymdeithasol)	£651.18	£677.65	£26.47	4.07%

Mae'r cyfan o'r uchod yn seiliedig ar Ddychweliad o 10% ar Fuddsoddiad ar gyfer 2019/20 a 2020/21)

Fel rhan o osod y ffioedd ar gyfer 2020/21, ymgynghorodd Ynys Môn ar fethodoleg ffioedd Gogledd Cymru ac ni chafwyd unrhyw atborth yn ei gylch.

Mae Penaethiaid Gwasanaethau Oedolion Gogledd Cymru (NWASH) wedi cytuno bod y codiadau a nodwyd yn gyson â gweithredu'r model ffioedd.

Yn dilyn trafodaeth gyda'r Cyfarwyddwr Swyddogaeth Adnoddau (Swyddog Adran 151) rydym yn bwriadu defnyddio'r fethodoleg ranbarthol ar gyfer:

- Gofal Preswyl i Bobl Hŷn Bregus eu Meddwl (EMI)
- Gofal Nyrsio Sylfaenol (Elfen Gofal Cymdeithasol)

Mae'r adran yn argymhell cynnydd yn y Dychweliad ar Fuddsoddiad (DAF) ar leoliadau Nyrsio EMI o 12% fel cydnabyddiaeth o'r pwysau yn y maes hwn ac yn unol â'r ffioedd a gynnigir gan awdurdodau lleol cyfagos.

Amcangyfrif o'r pwysau blynyddol yn seiliedig ar DAF 10% ar gyfer Nyrsio EMI = £14,662.58
 Amcangyfrif o'r pwysau blynyddol yn seiliedig ar DAF 11% ar gyfer Nyrsio EMI = £34,935.74
 Amcangyfrif o'r pwysau blynyddol yn seiliedig ar DAF 12% ar gyfer Nyrsio EMI = £55,188.05

Yn gyson â'r cyfeiriad strategol y mae'r Cyngor yn ei gymryd o ran datblygu dewisiadau amgen ar ffurf Tai Gofal Ychwanegol a gofal gartref, ac wedi ystyried fforddiadwyedd y cynnydd a gynnigir ar gyfer Cartrefi Gofal Preswyl, rydym yn cynnig gosod y raddfa ar gyfer gofal preswyl (Oedolion) yn seiliedig ar ddychweliad is o'r buddsoddiad, sef 9%.

Amcangyfrif o'r pwysau blynyddol yn seiliedig ar DAF 10% ar gyfer Gofal Preswyl = £191,120.39
 Amcangyfrif o'r pwysau blynyddol yn seiliedig ar DAF 9% ar gyfer Gofal Preswyl = £103,945.82
 Amcangyfrif o'r pwysau blynyddol yn seiliedig ar DAF 8% ar gyfer Gofal Preswyl = £16,860.93

O'r herwydd, mae Ynys Môn yn argymhell y cyfraddau isod ar gyfer eu cymeradwyo.

Tabl 2 – Ffioedd Arfaethedig Ynys Môn ar gyfer 2020/21

Categori	2019/20	2020/21	Cynnydd £	Cynnydd %	DAF
Preswyl (Oedolion)	£554.69	576.00	£21.31	3.84%	9%
Preswyl (Pobl Hŷn Bregus eu Meddwl)	£587.20	£609.91	£22.71	3.86%	10%

Gofal Nyrsio Sylfaenol (Elfen Gofal Cymdeithasol)	£617.00	£641.37	£24.37	3.95%	10%
Nyrsio (Pobl Hŷn Bregus eu Meddwl) (Elfen Gofal Cymdeithasol)	£670.62	£697.08	£26.46	3.94%	12%

Efallai y bydd angen ystyried cyflwyniadau unigol gan ddarparwyr ynghylch y ffioedd hyn. Petai tystiolaeth glir i ddangos nad yw'r ffi a bennwyd yn ddigonol mewn unrhyw achos unigol, bydd angen i'r Cyngor ystyried eithriadau i'r ffioedd a bennwyd. Cynigir bod unrhyw benderfyniadau o'r fath yn cael eu dirprwyo i'r Aelod Portffolio, y Cyfarwyddwr Swyddogaeth Adnoddau a'r Cyfarwyddwr Gwasanaethau Gofal Cymdeithasol.

Gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith:-

1. Gydabod Methodoleg Ffioedd Gogledd Cymru fel y cafodd ei gweithredu hyd yma gan yr Awdurdodau yng Ngogledd Cymru fel sylfaen ar gyfer pennu ffioedd yn Ynys Môn yn ystod 2020/21 (Atodiad 1).
2. Cymeradwyo'r argymhelliad i gynyddu'r lefelau ffioedd fel y nodwyd yn Nhabl 2;
3. Yr un modd ag Awdurdodau eraill, rhoi'r awdurdod i'r Adrannau Gwasanaethau Cymdeithasol a Chyllid ymateb i unrhyw geisiadau gan Gartrefi i edrych ar eu cyfrifon penodol a defnyddio'r ymarfer fel sylfaen i ystyried unrhyw eithriadau i'r ffioedd y cytunwyd arnynt. Rhaid i unrhyw eithriadau gael eu cytuno gyda'r Aelod Portffolio, y Cyfarwyddwr Swyddogaeth Adnoddau a'r Cyfarwyddwr Gofal Cymdeithasol o'r cyllidebau cyfredol. Oni fedrir dod i gytundeb, bydd y mater yn mynd yn ôl i'r Pwyllgor Gwaith.

B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?

Penderfynwyd mabwysiadu DAF sydd wedi'i ddiwygio ychydig ar gyfer 2 gategori yn seiliedig ar y rhesymau a nodwyd yn yr adroddiad hwn.

C – Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Mae angen i Awdurdodau Lleol bennu ffioedd cartrefi gofal yn unol â pholisi cenedlaethol. Mae gan y penderfyniad hwn oblygiadau ariannol i gyllideb yr Awdurdod Lleol o ran fforddiadwyedd yn yr hinsawdd ariannol sydd ohoni.

CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Mae'r penderfyniad hwn yn gyson â'r cytundeb a wnaed i gydweithio gydag Awdurdodau Lleol eraill yng Ngogledd Cymru ac i ddefnyddio Methodoleg Gogledd Cymru i bennu'r ffioedd bob blwyddyn.

D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Yn seiliedig ar drafodaethau manwl gyda'r Adran Gyllid, effaith dybiedig y newidiadau hyn a chyllideb arfaethedig yr adran ar gyfer 2020/21, ystyrir y gellir cwrdd â'r codiadau hyn o fewn y gyllideb.

Bydd hyn yn golygu y bydd angen i'r adran barhau i ganolbwyntio ar leihau nifer y lleoliadau o'r math yma fel y gwelwyd yn y blynyddoedd diweddar.

DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dim Arweinyddiaeth (UDA) (mandadol)	Trafodwyd yr adroddiad gan yr UDA ar 10/02/20
2	Cyllid / Adran 151 (mandadol)	Trafodwyd yr adroddiad gan yr UDA ar 10/02/20
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	Trafodwyd yr adroddiad gan yr UDA ar 10/2/20
4	Adnoddau Dynol (AD)	Amherthnasol
5	Eiddo	Amherthnasol
6	Technoleg Gwybodaeth Cyfathrebu (TGCh)	Amherthnasol
7	Caffael	Amherthnasol
8	Sgriwtini	Amherthnasol
9	Aelodau Lleol	Amherthnasol
10	Unrhyw gyrrff allanol / arall/eraill	Amherthnasol

E – Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)		
1	Economaidd	Amherthnasol
2	Gwrthdodi	Amherthnasol
3	Trosedd ac Anhrefn	Amherthnasol
4	Amgylcheddol	Amherthnasol
5	Cydraddoldebau	Amherthnasol
6	Cytundebau Canlyniad	Amherthnasol
7	Arall	Amherthnasol

F - Atodiadau:
Atodiad 1 – Methodoleg Gogledd Cymru

FF - Papurau Cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):
Amherthnasol

CYFRIFIADAU FFI DRAFFT 2020/21					
	Ffi 2019/20	Ffi Arwyddol 2020/21	Sail y Cyfrifiad	Cynnydd yr Wythnos	Cyfanswm % y Cynnydd
1. COSTAU ANUNIONGYRCHOL –safonol ar gyfer yr holl gategoriâu o ofal					
Cyfleustodau (trydan, nwy, teledu, y Dreth Gyngor, Dŵr,	£29.83	£30.34	CPI Medi 2019 = 1.7%		
Cofrestru (Aelodaeth Broffesiynol, CRB ac ati)	£1.31	£1.33	CPI Medi 2019 = 1.7%		
Recriwtio	£2.53	£2.57	CPI Medi 2019 = 1.7%		
Contract cynnal a chadw offer	£3.67	£3.73	CPI Medi 2019 = 1.7%		
Cynnal a chadw offer cyfalaf	£22.55	£22.93	CPI Medi 2019 = 1.7%		
Garddwr / tasgmon	£10.18	£10.81	Cynnydd NLW ar raddfa 19/20		
Dodrefn/Ffitiadau yn cynnwys trwsio ac adnewyddu	£0.00	£0.00	Diddymwyd yn 2017/18		
Hyfforddiant	£2.52	£2.56	CPI Medi 2019 = 1.7%		
Cyflenwadau meddygol nad ydynt yn rhai presgripsiwn	£3.81	£3.87	CPI Medi 2019 = 1.7%		
Yswiriant	£6.35	£6.46	CPI Medi 2019 = 1.7%		
Bwyd a nwyddau tŷ	£29.34	£29.84	CPI Medi 2019 = 1.7%		
Is-gyfanswm Costau Anuniongyrchol	£112.09	£114.44			
2. COSTAI ERAILL – Safonol ar gyfer yr holl gategoriâu o ofal					
Dychweliad ar Fuddsoddiad	£97.16	£97.16	10% ROI		
Gwariant Ychwanegol (sydd heb ei gynnwys yn unman arall)	£18.51	£18.82	CPI Medi 2019 = 1.7%		
Is-gyfanswm Costau Eraill	£115.67	£115.98			
3. COSTAU STAFFIO					
Cartrefi Preswyl					
Rheoli / Gweinyddiaeth	£49.83	£50.83	Cynnydd o 2%		
Uwch Staff Gofal	£127.68	£135.66	10.5 awr x £12.92		
Staff Gofal	£111.62	£118.34	10.5 awr x £11.27		
Staff Domestig	£47.52	£50.47	Cynnydd NLW o 6.2% ar 19/20		
Is-gyfanswm Costau Staffio Cartrefi Preswyl	£336.65	£355.30			
CYFANSWM PRESWYL	£564.41	£585.72		£21.31	3.77%
Cartrefi Preswyl EMI					
Rheoli / Gweinyddiaeth	£49.83	£50.83	Cynnydd o 2%		
Uwch Staff Gofal	£139.84	£148.58	11.5 awr x £12.92		
Staff Gofal	£122.25	£129.61	11.5 awr x £11.27		
Staff Domestig	£47.52	£50.47	Cynnydd NLW o 6.2% ar 19/20		
Is-gyfanswm Costau Staffio Cartrefi Preswyl	£359.44	£379.49			
CYFANSWM EMI PRESWYL	£587.20	£609.91		£22.71	3.86%
Cartrefi Nyrsio					
Rheoli / Gweinyddiaeth	£49.83	£50.83	Cynnydd o 2%		
Uwch Staff Gofal	£152.00	£161.50	12.5 awr x £12.92		
Staff Gofal	£132.88	£140.88	12.5 awr x £11.27		
Staff Domestig	£47.52	£50.47	Cynnydd NLW o 6.2% ar 19/20		
Cyfraniad Awdurdod Lleol i FNC	£7.01	£7.27	Yn dilyn hysbysadau gan BIPBC		
Is-gyfanswm Costau Staffio Cartrefi Preswyl	£389.24	£410.95			
CYFANSWM NYRSIO	£617.00	£641.37		£24.37	3.95%
Cartrefi Nyrsio EMI					
Rheoli / Gweinyddiaeth	£49.83	£50.83	Cynnydd o 2%		
Uwch Staff Gofal	£170.24	£180.88	14 awr x £12.92		
Staff Gofal	£148.82	£157.78	14 awr x £11.27		
Staff Domestig	£47.52	£50.47	Cynnydd NLW o 6.2% ar 19/20		
Cyfraniad Awdurdod Lleol i FNC	£7.01	£7.27	Yn dilyn hysbysadau gan BIPBC		
Is-gyfanswm Costau Staffio Cartrefi Preswyl	£423.42	£447.23			
CYFANSWM NYRSIO EMI	£651.18	£677.65		£26.47	4.07%

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
ADRODDIAD I:	PWYLLGOR GWAITH
DYDDIAD:	2 MAWRTH 2020
PWNC:	Y CYNLLUN ARIANNOL TYMOR CANOL A'R GYLLIDEB AR GYFER 2020/21
AELOD(AU) PORTFFOLIO:	Y CYNGHORYDD R WILLIAMS
PENNAETH GWASANAETH:	MARC JONES
AWDUR YR ADRODDIAD:	MARC JONES
FFÔN:	01248 752601
E-BOST:	rmjfi@ynysmon.gov.uk
AELODAU LLEOL:	Amherthnasol
A - Argymhelliad / argymhellion a rheswm / rhesymau	
1. Y CYNLLUN ARIANNOL TYMOR CANOL A CHYLLIDEB REFENIW 2020/21	
1.1 Pwrpas	
<p>Mae gofyn i'r Pwyllgor Gwaith gytuno ar nifer o faterion allweddol mewn perthynas â chyllideb 2020/21. Bydd hyn wedyn yn golygu y gellir cyflwyno'r argymhellion terfynol i'r Cyngor Llawn yn ei gyfarfod ar 10 Mawrth 2020. Y materion y mae angen cytuno arnynt yw:-</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cyllideb Refeniw'r Cyngor a'r Dreth Gyngor ar gyfer 2020/21 yn sgil hynny; • Strategaeth Ariannol y Cyngor ar gyfer y Tymor Canol wedi ei diweddarau; • Defnydd o arian unwaith ac am byth i gefnogi'r gyllideb. 	
1.2 Crynodeb	
<p>Mae'r adroddiad hwn yn dangos y cynigion manwl ar gyfer y gyllideb refeniw y mae angen eu hadolygu a'u cytuno'n derfynol ar gyfer 2020/21 a'u heffaith ar gyllideb refeniw Cyngor Sir Ynys Môn. Mae'r rhain yn faterion i'r Cyngor gytuno arnynt a gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith gyflwyno ei argymhellion terfynol i'r Cyngor.</p> <p>Mae'r adroddiad hefyd yn diweddarau'r Strategaeth Ariannol ar gyfer y Tymor Canol sy'n darparu cyd-destun ar gyfer gwaith ar gyllidebau'r Cyngor yn y dyfodol. Fodd bynnag, dylid nodi y bydd adroddiad pellach ar Strategaeth Ariannol y Cyngor ar gyfer y Tymor Canol yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Gwaith yn ddiweddarach yn y flwyddyn pan fydd gwybodaeth bellach am yr economi a'r setliad arfaethedig i lywodraeth leol yn y dyfodol yn eglurach efallai.</p>	
2. ARGYMHELLION YNGHYLCH Y GYLLIDEB REFENIW A'R DRETH GYNGOR AR GYFER 2020/21	
Gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith :-	
<ul style="list-style-type: none"> • Nodi'r cyfarfodydd ymgynghori ffurfiol ar y gyllideb ac ystyried yr atborth a gafwyd ynddynt fel yr amlinellir yn Adran 2, Atodiad 1 ac yn Atodiad 2; • Cytuno ar fanylion terfynol cyllideb arfaethedig y Cyngor gan gynnwys y cyllid diwygiedig mewn ymateb i'r pwysau ar y gyllideb a'r arbedion arfaethedig fel y dangosir nhw yn Adran 8, Atodiad 1 ac yn Atodiad 3; 	

- Nodi argymhelliad y Swyddog Adran 151 y dylai'r Cyngor fod yn gweithio i sicrhau bod o leiaf £7.1m yn y balansau cyffredinol;
- Nodi'r sylwadau a wnaed gan y Swyddog Adran 151 ar gadernid yr amcangyfrifon a wnaed fel y cânt eu hamlinellu yn Adran 6, Atodiad 1;
- Argymell cyllideb net ar gyfer y Cyngor Sir o £142.146m a chynnydd yn lefel y Dreth Gyngor felly o 4.5%, (£56.16 – Band D), gan nodi y bydd penderfyniad ffurfiol, yn cynnwys y Praeseptau i Heddlu Gogledd Cymru a'r Cyngorau Cymuned, yn cael ei gyflwyno i'r Cyngor llawn ar 10 Mawrth, 2020;
- Awdurdodi'r Swyddog Adran 151 i wneud unrhyw newidiadau a all fod yn angenrheidiol cyn cyflwyno'r cynigion terfynol i'r Cyngor;
- Cytuno y bydd unrhyw bwysau annisgwyl ar gyllidebau a arweinir gan y galw yn ystod y flwyddyn ariannol yn gallu tynnu ar gyllid o'r gyllideb gyffredinol ar gyfer digwyddiadau annisgwyl;
- Gofyn i'r Cyngor awdurdodi'r Pwyllgor Gwaith i ryddhau hyd at £250k o'r balansau cyffredinol os bydd y gyllideb ar gyfer digwyddiadau annisgwyl wedi'i hymrwymo'n llawn yn ystod y flwyddyn;
- Dirprwyo i'r Swyddog Adran 151 y pŵer i ryddhau hyd at £50k o'r gronfa digwyddiadau annisgwyl ar gyfer unrhyw un eitem. Ni chaniateir cymeradwyo unrhyw eitem dros £50k heb gael caniatâd ymlaen llaw gan y Pwyllgor Gwaith;
- Cymeradwyo bod y Premiwm Treth Gyngor ar gyfer ail gartrefi yn parhau i fod yn 35% ac yn parhau i fod yn 100% ar gyfer tai gwag.

B - Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a pham wnaethoch chi eu gwrthod a / neu ddewis yr opsiwn hwn?

Ystyriwyd nifer o opsiynau yn dilyn rhyddhau'r cynigion cychwynnol ar gyfer y gyllideb. Mae'r cynigion terfynol ar gyfer y gyllideb yn cymryd i ystyriaeth y setliad terfynol i lywodraeth leol, y sylwadau a gafwyd yn ystod y broses ymgynghori a sylwadau'r Pwyllgor Sgriwtini.

C - Pam mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Yn unol â Chyfansoddiad y Cyngor, rhaid i'r Pwyllgor Gwaith gyhoeddi ei gynig terfynol ar gyfer y gyllideb cyn iddo gael ei ystyried gan y Cyngor.

CH - A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â pholisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Amherthnasol

D - A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Amherthnasol

DD - Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?

Beth oedd eu sylwadau?

1	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arweinyddiaeth (UDA) (dewisol)	Mae'r Prif Weithredwr a'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth wedi bod yn rhan o'r broses o osod y gyllideb drwyddi draw ac maent yn cytuno gyda'r adroddiad ac yn cefnogi'r cynnig terfynol ar gyfer y gyllideb.
2	Cyllid / Adran 151 (gorfodol)	Amherthnasol - y Swyddog Adran 151 yw awdur yr adroddiad.
3	Swyddog Cyfreithiol / Monitro (gorfodol)	Mae'r Swyddog Monitro yn rhan o'r UDA ac o'r herwydd mae sylwadau'r swyddog wedi cael eu cymryd i ystyriaeth.
4	Adnoddau Dynol (AD)	-
5	Eiddo	-

6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	-
7	Sgriwtini	Ystyriwyd y cynigion terfynol ar gyfer y gyllideb gan y Pwyllgor Sgriwtini yn ei gyfarfod ar 27 Chwefror 2020. Rhoddir diweddariad llafar ar ganlyniad y cyfarfod i'r Pwyllgor Gwaith.
8	Aelodau Lleol	Mae cyllideb y Cyngor yn berthnasol i holl aelodau'r Cyngor ac ymgynghorwyd â nhw trwy gydol y broses o osod y gyllideb.
9	Unrhyw gyrrff allanol / eraill	Gweler Adran 2 yr adroddiad.
E - Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)		
1	Economaidd	
2	Gwrth-dlodi	Bydd cynyddu'r Dreth Gyngor yn effeithio ar lefelau incwm gwario trethdalwyr. Mae'r Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor yn cynorthwyo trethdalwyr sydd ar incwm isel trwy ostwng y swm sy'n ddyledus yn rhannol neu'n llawn
3	Trosedd ac Anhrefn	
4	Amgylcheddol	
5	Cydraddoldebau	Gweler Adran 11, Atodiad 1
6	Cytundebau Canlyniad	
7	Arall	
F - Atodiadau:		
<ul style="list-style-type: none"> • Atodiad 1 – Adroddiad manwl ar y Cynigion ar gyfer y Gyllideb • Atodiad 2 – Crynodeb o Ganlyniadau'r Broses Ymgynghori • Atodiad 3 – Crynodeb o'r Gyllideb Refeniw Arfaethedig ar gyfer 2020/21 fesul Gwasanaeth 		
FF - Papurau cefndir (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):		

1. RHAGARWEINIAD A CHEFNDIR

- 1.1. Mae'r adroddiad canlynol yn nodi'r cynigion ar gyfer cyllideb refeniw 2020/21 ac mae'n un o gyfres o adroddiadau sy'n rhoi darlun cyffredinol o sefyllfa ariannol y Cyngor ac sy'n sicrhau bod arian y Cyngor yn cael ei ddyrannu i gwrdd â'i flaenoriaethau. Mae'r adroddiadau eraill yn y gyfres yn ymwneud â Rhaglen a Strategaeth Gyfalaf y Cyngor, Strategaeth Rheoli Trysorlys y Cyngor, Ffioedd a Thaliadau a Defnyddio Cronfeydd Wrth Gefn y Cyngor.
- 1.2. Gyrrir y gyllideb refeniw a'r angen parhaus i ddod o hyd i arbedion refeniw gan y Strategaeth Ariannol Tymor Canol fel y cymeradwywyd hi gan y Pwyllgor Gwaith ym mis Medi 2018 a gellir ei chrynhof fel a ganlyn:-

Tabl 1
Cynllun Ariannol Tymor Canol 2020/21 i 2022/23

	2019/20 £'m	2020/21 £'m	2021/22 £'m
Cyllideb Refeniw a ddygwyd ymlaen	135.21	139.60	141.67
Pwysau ar y Gyllideb a Chwyddiant	6.16	4.84	3.65
Cyllideb Ddiwygiedig	114.37	144.44	145.32
Cyllid Allanol Cyfun (AEF)	98.21	98.21	98.21
Y Dreth Gyngor	41.39	43.46	45.63
Cyfanswm Cyllid	139.60	141.67	143.84
Yr Arbedion y mae angen eu gwneud	1.77	2.77	1.48
Prif Dybiaethau			
Dyfarniadau Tâl – staff nad ydynt yn Athrawon	2.0%	2.0%	2.0%
Dyfarniadau Tâl – Athrawon	2.3%	2.0%	2.0%
Pensiwn Athrawon	14.4%	0.0%	0.0%
Chwyddiant Cyffredinol	2.1%	2.1%	2.0%
Newid yn y Cyllid Allanol Cyfun	2.5%	0.0%	0.0%
Cynnydd yn y Dreth Gyngor	5.0%	5.0%	5.0%

- 1.3. Mae'r tabl uchod yn dangos, er gwaethaf parhau gyda chynnydd o 5% yn y Dreth Gyngor, na fyddai hynny'n ddigon i gwrdd â'r gost ychwanegol oherwydd galw am wasanaethau a chwyddiant. Roedd y rhagdybiaethau mewn perthynas â'r Cyllid Allanol Cyfun yn gwneud darpariaeth ar gyfer grantiau yn trosglwyddo i'r setliad yn 2020/21 ond na fyddai cyllid ychwanegol ar gael. Canlyniad y cynllun oedd y byddai'r Cyngor yn ceisio dod o hyd i £6m o arbedion yn y gyllideb refeniw dros y 3 blynedd nesaf.

- 1.4. Ystyriodd y Pwyllgor Gwaith ei gynigion cychwynnol ar gyfer y gyllideb yn ei gyfarfod ar 13 Ionawr 2020 a chymeradwyodd Gyllideb Ddigyfnewid Gychwynnol o £142.203m. Roedd y setliad refereniw dros dro a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru yn well na'r disgwyl gyda £1.533m o grantiau ac addasiadau yn dod mewn i'r setliad (1.6%), ynghyd â £3.68m arall o gyllid ychwanegol (3.78%). 'Roedd hyn yn cynyddu'r Cyllid Allanol Cyfun amodol i £101.005m, a oedd £2.795m yn uwch na'r ffigwr a ragdybiwyd yn y Cynllun Ariannol Tymor Canol.
- 1.5. Yn seiliedig ar y gyllideb ddigyfnewid a'r setliad dros dro, byddai modd cydbwysu'r gyllideb gyda chynnydd o 4.64% yn y Dreth Gyngor heb orfod gwneud arbedion. Fodd bynnag, nodwyd bod modd arbed £0.343m, heb i hynny gael unrhyw effaith ar wasanaethau. Penderfynodd y Pwyllgor Gwaith, yn y cyfarfod ar 13 Ionawr 2020, i ymgynghori ar gynnydd yn y Dreth Gyngor o rhwng 4.5% a 5.0% ac ar weithredu'r cynigion a nodwyd ar gyfer arbedion.

2. YMGYNGHORIAD Y CYNGOR

- 2.1. Cyhoeddodd y Cyngor ei gynigion ar gyfer y gyllideb ar 14 Ionawr 2020 a daeth y cyfnod ymgynghori i ben ar 7 Chwefror 2020. Gofynnwyd i ddinasyddion, partneriaid, rhanddeiliaid a staff ymateb i'r ymgynghoriad trwy wahanol ddulliau gan gynnwys:-
 - Cyfryngau Cymdeithasol
 - Ymateb trwy wefan y Cyngor
 - Ymateb yn uniongyrchol trwy lythyr neu e-bost
- 2.2. Yn ogystal, fe gynhaliodd y Cyngor :-
 - Grwpiau ffocws ar gyfer pobl dan 25 oed;
 - Fforwm Pobl Hŷn;
 - Sesiwn gyda Phenaethiaid ac Uwch Reolwyr Ysgolion;
 - Fforwm Cynghorau Tref a Chymuned;
 - Fforwm Partneriaeth (Yr Heddlu, y Gwasanaeth Tân, Iechyd, Fforymau Cynghorau Tref a Chymuned, y Trydydd Sector).
- 2.3. Mae canlyniadau'r broses ymgynghori ynghlwm yn Atodiad 2.

3. Y GYLLIDEB DDIGYFNEWID DDIWYGIEDIG AR GYFER 2019/20 A'R BWLCH YN Y GYLLIDEB

- 3.1. Ers cwblhau cynigion cychwynnol ar gyfer y gyllideb, gwnaed rhagor o waith i adolygu a diwygio'r gyllideb ddigyfnewid ar gyfer 2020/21. Mae hyn wedi arwain at ychydig bach o newidiadau a nodir yn Nhabl 2 isod:-

Tabl 2
Addasiadau i'r Gyllideb Sefydlog

	£m	£m
Y Gyllideb Ddigyfnewid ar 13 Ionawr 2020		142.203
Arbedion arfaethedig		(0.343)
Cynnydd yn y gyllideb i gwrdd â cynnydd yn y galw am wasanaethau		0.287
Cyllideb Arfaethedig Gychwynnol ar gyfer 2020/21 ar 13 Ionawr 2020 (gan ragdybio cynnydd o 4.5% yn y Dreth Gyngor)		142.147
Addasiadau Terfynol		
Cywiro cyllidebau NNDR yn dilyn cadarnhad o'r lluosydd terfynol	(0.003)	
Cywiro Cyllideb Premiwm Yswiriant	0.004	
Cywiro Cyllideb Grant Gweinyddu Budd-dal Tai yn dilyn cadarnhad o'r dyfarniad grant ar gyfer 2020/21	0.027	
Cyfanswm Addasiadau i'r Gyllideb		0.228
Y Gyllideb Ddigyfnewid Ddiwygiedig ar 2 Mawrth 2020		142.175

- 3.2** Cyhoeddwyd ffigurau'r setliad terfynol gan Lywodraeth Cymru ar 25 Chwefror 2020. Nid oedd y ffigurau a gyhoeddwyd yn dangos unrhyw newid i'r setliad dros dro ac felly bydd Ynys Môn yn derbyn £101.005m fel AEF ar gyfer 2020/21.
- 3.3** Fel rhan o'r setliad terfynol, mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi grant ychwanegol o £10m, yn ogystal â'r grant o £30m yn 2019/20, i helpu awdurdodau lleol ddelio gyda'r cynnydd yn y galw am wasanaethau Gofal Cymdeithasol. Cyfran Ynys Môn o'r grantiau hyn yw £932k.

4. Y DRETH GYNGOR

- 4.1.** Roedd y Dreth Gyngor ar gyfer eiddo Band D am 2019/20 yn £1,248.57, sef y 16eg o'r 22 Awdurdod yng Nghymru ac mae'n is na chyfartaledd Cymru, sef £1,319. Yr hyn sy'n bwysicach i Ynys Môn yw'r gymhariaeth â'r 5 awdurdod arall yng Ngogledd Cymru. Dangosir hyn yn Nhabl 3 isod:-

Tabl 3
Cymharu Treth Gyngor Band D yn Awdurdodau Gogledd Cymru

Awdurdod	Tâl Band D 2019/20 £	Y swm dros / o dan ffigwr Ynys Môn £	Y ganran dros / o dan ffigwr Ynys Môn %
Ynys Môn	1,249		
Gwynedd	1,376	+ 127	+ 10.2%
Conwy	1,281	+ 32	+ 2.6%
Sir Ddinbych	1,327	+ 78	+ 6.2%
Sir y Fflint	1,281	+ 32	+ 2.6%
Wrecsam	1,153	- 96	- 7.7%

4.2. Roedd y gyllideb Treth Gyngor ar gyfer 2019/20 (cyn cynyddu'r Dreth Gyngor ond ar ôl gwneud addasiad ar gyfer y newid yn y sylfaen drethu a'r premiwm) yn £39.370m. Felly, mae pob cynnydd o 1% yn cynhyrchu £393k o arian ychwanegol.

Ar ôl cymryd y setliad terfynol o £101.005m i ystyriaeth, byddai angen £41.172m o arian Treth Gyngor i gyllido gofynion cyllideb o £142.177m (gweler Tabl 2). Er mwyn ariannu'r gofynion cyllideb diwygiedig, byddai angen cynnydd o 4.58% yn y Dreth Gyngor, a fyddai'n golygu cynyddu cost Band D i £1,305.72, cynnydd o £57.15 neu £1.10 yr wythnos.

4.3. Byddai unrhyw gynnydd yn y Dreth Gyngor yn darparu mwy o arian nag sydd ei angen i ariannu'r gyllideb Ddifyfnewid Ddiwygiedig o £142.177m. Byddai cynnydd o 5% yn darparu £156k ychwanegol. Gellir defnyddio'r cyllid dros ben fel a ganlyn:-

- Ariannu'r pwysau cyllidebol a nodwyd ym mharagraff 8 uchod.
- Caniatáu gohirio rhywfaint o'r arbedion o £0.343m a gynigiwyd.
- Cynyddu cyllidebau ar gyfer digwyddiadau annisgwyl a thrwy hynny leihau'r perygl o orwario yn 2020/21.

4.4. Yn y setliad terfynol, gosodwyd yr elfen dreth safonol ar gyfer y Cyngor h.y. y ffigwr Treth Gyngor safonol ledled Cymru, a ddefnyddir i bennu'r Cyllid Allanol Cyfun ar gyfer pob Cyngor, ar £1,335.76, sydd 7.1% yn uwch na'r ffigwr yn 2019/20.

5. CRONFEYDD WRTH GEFN CYFFREDINOL A PHENODOL, CRONFEYDD AR GYFER DIGWYDDIADAU ANNISGWYL A RISG ARIANNOL

5.1. Mae'r gyllideb arfaethedig yn cynnwys nifer o ragdybiaethau o ran yr incwm a'r gwariant tebygol yn y blynyddoedd i ddod. Mae'n anochel felly fod nifer o risgiau ariannol cynhenid yn y gyllideb arfaethedig. Amlygir y risgiau ariannol allweddol isod:-

- Mae gan unrhyw orwariant a ragwelir yn 2019/20 oblygiadau uniongyrchol ar gyfer cyllideb 2020/21, h.y. a fydd y gwasanaethau sy'n gorwario ar hyn o bryd yn wynebu'r un pwysau ar eu cyllidebau yn 2020/21 ac, o ganlyniad, a fyddant yn gallu darparu gwasanaethau o fewn y gyllideb arfaethedig yn 2020/21. Yn ogystal, bydd unrhyw orwariant yn 2018/19 yn effeithio ar lefel cronfeydd wrth gefn cyffredinol y Cyngor i'r dyfodol. Ar hyn o bryd, rhagwelir gorwariant net o £1.10m ar gyllidebau Gwasanaeth (ac eithrio cyllidebau corfforaethol a chostau ariannu cyfalaf) ar gyfer 2019/20 ac mae hwn yn ffactor pwysig i'w ystyried. Mae'r ffigwr hwn ar ôl derbyn £363k o arian grant ychwanegol gan Lywodraeth Cymru i ateb y galw ychwanegol am ofal cymdeithasol yn ystod misoedd y gaeaf. Ni wnaed unrhyw gyhoeddiad a fydd y cyllid hwn ar gael eto yn 2020/21 a heb yr arian hwn mae'r gorwariant sylfaenol ar wasanaethau yn £1.46m. Mae £1.43m ychwanegol wedi'i gynnwys yn y gyllideb ddifyfnewid, i gwrdd â'r gorwariant posib hwn.

- Mae'r galw am Wasanaethau Oedolion, Gwasanaethau Plant a gwasanaethau addysg arbenigol ychwanegol a chostau cysylltiedig wedi cynyddu yn ystod y ddwy neu dair blynedd ddiwethaf. Mae'r gyllideb ddigyfnewid yn seiliedig ar lefel y galw ar hyn o bryd ond mae risg sylweddol y bydd y galw am y gwasanaethau hyn yn parhau i dyfu oherwydd bod ein poblogaeth yn heneiddio ac o gofio'r gwelliant ym mhrosesau'r Gwasanaethau Plant a all olygu bod y gwasanaeth yn nodi mwy o blant y mae angen i'r Awdurdod ymyrryd yn eu cylch.
 - Cytunwyd ar y dyfarniad cyflog i athrawon hyd at fis Medi 2020 ac mae'r swm y bydd ei angen wedi'i gynnwys yn y cynnig ar gyfer y gyllideb. Fodd bynnag, nid yw'r dyfarniad cyflog ar gyfer y cyfnod o Medi 2021 ymlaen wedi ei gynnwys. Gwnaed darpariaeth ar gyfer cynnydd o 2%, ond nid yw'n eglur ar hyn o bryd a fydd hynny'n ddigon.
 - Ni chytunwyd ar y dyfarniad tâl i staff nad ydynt yn staff addysgu ac a ddaw i rym ar 1 Ebrill 2020. Mae'r Cyflogwyr wedi cynnig cynnydd o 2% ond mae'r Undebau wedi gwneud cais am gynnydd o 10%. Mae cyllid ychwanegol wedi'i gynnwys yn y gyllideb i dalu am godiad cyflog o 2%. Mae pob 1% dros y gyfradd hon yn cynyddu'r gost flynyddol oddeutu £450k.
 - Caniatwyd cynnydd chwyddiant o 2% ar draws yr holl wariant nad yw'n ymwneud â thâl (oni bai fod y cynnydd a wnaed ar gyfer chwyddiant mewn cytundebau yn hysbys). Er bod y rhan fwyaf o'r proffwydoliaethau'n awgrymu y bydd chwyddiant yn aros ar lefel o tua 2% yn y dyfodol rhagweladwy, gallai'r ansicrwydd ynghylch Brexit a'i effaith ar economi'r DU olygu bod chwyddiant yn codi i lefel sy'n uwch na'r hyn y darparwyd ar ei gyfer yn y gyllideb.
 - Codwyd ffioedd a thaliadau anstatudol 3% ar gyfartaledd ym mhob gwasanaeth. Ni wnaed unrhyw addasiad ar gyfer newid y galw am y gwasanaethau a phe bai'r cynnydd yn y ffioedd a thaliadau yn arwain at ostyngiad yn y galw, yna mae perygl na chyflawnir cyllidebau incwm.
- 5.2.** O ran unrhyw gronfeydd ar gyfer digwyddiadau annisgwyl a chronfeydd wrth gefn, mae angen i'r Swyddog Adran 151 adolygu'r cyfan o'r rhain a'r gyllideb sylfaenol ei hun, ynghyd â'r risgiau ariannol sy'n wynebu'r Awdurdod. Yn ogystal, dylai'r adolygiad edrych i'r tymor canol lle bo angen, a chymryd i ystyriaeth unrhyw ddatblygiadau allweddol a allai effeithio ar yr angen am adnoddau unwaith ac am byth a'r angen i'w defnyddio.
- 5.3.** Cymerir agwedd gadarn tuag at reoli risgiau cyllidebol a diogelu iechyd ariannol y Cyngor ar hyn o bryd. Mae hyn yn arbennig o wir pan fo angen diogelu arian unwaith ac am byth yn ddigonol er mwyn ariannu newidiadau strategol/trawsnewid yn y dyfodol yn hytrach na chyllido gorwariant sylweddol yn y gyllideb sylfaenol ei hun.
- 5.4.** Cymerwyd i ystyriaeth yr angen i gyfyngu cymaint â phosib ar wariant a'r effaith ganlynol ar wasanaethau, ond rhaid cydbwysu hyn yn erbyn yr angen i sicrhau sefydlogrwydd ariannol y Cyngor yn y tymor canol a'r tymor hir a'r angen hefyd i weithredu arbedion dros y blynyddoedd nesaf mewn ffordd raddol a strwythuredig. Yn ogystal, mae yna rywffaint o risg o wariant annisgwyl neu orwariant oherwydd pwysau mwy cyffredinol ar gyllideb gwasanaethau, a rhaid i'r cronfeydd wrth gefn fod yn ddigonol i fedru ymdopi â'r pwysau hyn.
- 5.5.** Ar 31 Mawrth 2019, roedd cronfeydd cyffredinol y Cyngor yn £5.912m sy'n cyfateb i 4.4% o gyllideb refeniw net y Cyngor ar gyfer 2019/20, neu 6.1% os na chaiff y cyllidebau a ddirprwywyd i'r ysgolion eu cynnwys. Mae maint y gronfa wrth gefn gyffredinol yn fater i'r Cyngor benderfynu arno, a hynny'n seiliedig ar argymhelliad gan y Swyddog Adran 151 ond, fel rheol gyffredinol, ystyrir bod 5% o'r gyllideb refeniw net yn lefel dderbyniol. Yn seiliedig ar gyllideb refeniw ddigyfnewid 2020/21, byddai hyn yn golygu y byddai angen tua £7.1m o gronfeydd wrth gefn cyffredinol. Mae hyn yn cymryd i ystyriaeth nad oes gan y mwyafrif o ysgolion uwchradd unrhyw gronfeydd wrth gefn i ddisgyn yn ôl arnynt erbyn hyn a bod ysgolion cynradd yn dibynnu fwyfwy ar eu cronfeydd wrth gefn i gydbwysu eu cyllidebau. Os nad yw'r cyllidebau a ddirprwywyd i'r ysgolion yn cael eu cynnwys yn y cyfrifiad, yna byddai angen cronfeydd wrth gefn cyffredinol o £5.0m.

- 5.6.** Yn ystod 2019/20, mae nifer o eitemau wedi newid lefel y cronfeydd wrth gefn cyffredinol neu mae'r Pwyllgor Gwaith cytuno i ariannu'r gost o'r cronfeydd wrth gefn cyffredinol. Mae'r rhain yn cynnwys: -
- Credydu 50% o werth y Grant Pensiwn Athrawon yn ôl i'r Gronfa Wrth Gefn Gyffredinol. Arweiniodd hyn at gynnydd o £479k yn y gronfa wrth gefn.
 - Ariannu cost ychwanegol taliadau tâl gwyliau wedi'u hól-ddyddio i athrawon cyflenwi. Arweiniodd hyn at ostyngiad o £110k yn y gronfa wrth gefn.

Yn ogystal, rhagwelir ar hyn o bryd y bydd gorwariant o £1.25m yn y gyllideb refeniw yn 2019/20. Ar ôl addasu ar gyfer y swm a fydd yn cael ei gredu i Gronfeydd Gwasanaeth unigol, bydd gostyngiad o £1.67m yn y gronfa gyffredinol, sy'n golygu y rhagwelir balans ar 31 Mawrth 2020 o £4.61m, sy'n cyfateb i 3.2% o'r gyllideb refeniw arfaethedig ar gyfer 2020/21.

- 5.7.** Mewn cyfnod o lymder ariannol, mae cyllidebau'n gostwng ac nid ydynt yn gallu delio â chynnydd mewn galw, yn enwedig yn y gwasanaethau hynny sydd â llai o reolaeth dros y galw e.e. Gwasanaethau Cymdeithasol. Felly, mae dadl bod mwy o angen am gronfeydd wrth gefn cyffredinol oherwydd bod mwy o risg o orwariant a bydd y Cyngor angen mwy o adnoddau ariannol i leihau'r risg cymaint â phosib.
- 5.8.** Ym marn broffesiynol y Swyddog Adran 151 mae lefel y cronfeydd wrth gefn cyffredinol wedi cyrraedd sefyllfa dyngedfennol bellach ac ni ddylid caniatáu iddynt ostwng ymhellach. Mae cael cyn lleied â 3% o gronfeydd ariannol wrth gefn yn risg ariannol i'r Awdurdod ac mae'r risg honno'n cynyddu po hiraf y bydd y cronfeydd wrth gefn yn parhau i fod cyn ised. Yn y tymor canol, rhaid i gynllun ariannol y Cyngor gynnwys cyllido ar gyfer gwarged y gellir ei defnyddio i godi lefel y cronfeydd wrth gefn cyffredinol i £7m o leiaf. Derbynnir nad oes modd cyflawni hynny mewn un flwyddyn ariannol, ac y gallai gymryd rhwng 3 a 5 mlynedd i wneud hynny, a bydd rhaid i'r cyfraniad blynyddol hwn tuag at y cronfeydd wrth gefn ddigwydd mewn cyfnod o lymder parhaus a'r angen i ganfod arbedion pellach.
- 5.9.** Mae gan y Cyngor hefyd £9.9m mewn cronfeydd wrth gefn clustnodedig a chyfyngedig (ar 31 Mawrth 2019). Mae angen y mwyafrif o'r cronfeydd wrth gefn hyn i ariannu prosiectau penodol, neu maent yn arian grant sydd ar ôl neu maent ar gael i ariannu risgiau posib os byddant yn gwaethygu i'r fath raddau eu bod yn creu problem. Mae'r cronfeydd wrth gefn clustnodedig a chyfyngedig hyn yn parhau i gael eu defnyddio ac amcangyfrifir y bydd y balans wedi gostwng i £8.4m erbyn diwedd blwyddyn ariannol 2019/20. Mae mwyafrif y £8.4m ar gyfer ariannu risgiau posib e.e. risgiau heb yswiriant, i gadw grantiau sydd heb eu dyrannu ac i gyllido prosiectau sydd wedi cychwyn a fydd yn cael eu cwblhau yn ystod 2019/20.
- 5.10.** Efallai y bydd sgôp i ryddhau swm bychan o'r cronfeydd wrth gefn clustnodedig i'r cronfeydd wrth gefn cyffredinol ac mae adroddiad llawn ar Gronfeydd Wrth Gefn Cyffredinol a Chlustnodedig wedi'i gynnwys fel eitem ar wahân ar raglen y Pwyllgor.
- 5.11.** Mae'r gyllideb ddigyfnewid ar gyfer 2020/21 yn cynnwys £1.183m o gronfeydd cyffredinol a chlustnodedig ar gyfer digwyddiadau annisgwyl. Mae'r eitemau o dan y pennawd hwn yn cynnwys cronfa gyffredinol ar gyfer digwyddiadau annisgwyl o £404k, cronfa ar gyfer digwyddiadau annisgwyl o £150k yn y maes cyflogau a graddfeydd swyddi, a £108k ar gyfer cyllid y mae cyfyngiad amser ynghlwm ag ef, gan gynnwys y cynnig Twf Rhanbarthol a phrosiect STEM Gogledd Cymru. Mae'r gyllideb hefyd yn cynnwys £235k i liniaru'r risg a nodir uchod a £287k tuag at unrhyw gostau ychwanegol mewn unrhyw gyllidebau Gofal Cymdeithasol oherwydd cynnydd yn y galw am wasanaeth. Mae cyllidebau ar gyfer digwyddiadau annisgwyl yn lliniaru, i ryw raddau, y risg y bydd y Cyngor yn cael costau annisgwyl neu fod costau'n cynyddu yn ystod y flwyddyn. Byddai gostwng lefel y cyllidebau cyffredinol ar gyfer digwyddiadau annisgwyl yn golygu y byddai'n rhaid ariannu costau annisgwyl neu gynnydd mewn costau o'r balansau cyffredinol.

6. CADERNID YR AMCANGYFRIFON

- 6.1. Yn unol ag Adran 25 Deddf Llywodraeth Leol 2003, mae'n ofynnol i'r Prif Swyddog Cyllid gyflwyno adroddiad ar gadernid yr amcangyfrifon cyllidebol a digonolrwydd y cronfeydd wrth gefn arfaethedig.
- 6.2. Mae amcangyfrifon y gyllideb yn seiliedig ar dybiaethau ynghylch gwariant ac incwm yn y dyfodol ac maent yn cynnwys elfen o risg oherwydd rhagdybio. Gellir lliniaru effaith y risg hon drwy gynlluniau wrth gefn, cyllidebau wrth gefn ar gyfer digwyddiadau annisgwyl a chronfeydd ariannol wrth gefn.
- 6.3. Nid yw cadernid yr amcangyfrifon cyllidebol yn gwestiwn syml o p'un a ydynt wedi eu cyfrifo'n gywir ai peidio. Yn ymarferol, mae llawer o gyllidebau wedi'u seilio ar amcangyfrif neu ragolygon, ac efallai y bydd elfen o risg ynghylch a fydd y cynlluniau'n cael eu gweithredu neu a fydd modd cyflawni'r targedau. Caiff amrywiol risgiau i'r gyllideb eu hystyried yn eu tro isod:-
- **Risg Chwyddiant** – Risg yw hon y gallai lefel chwyddiant fod yn sylweddol wahanol i'r rhagdybiaeth a wnaed yn y gyllideb. Ar gyfer 2020/21, caniatwyd ar gyfer chwyddiant yn y gyllideb fel a ganlyn: dyfarniadau tâl yn unol â'r cynnig a wnaed gan y Cyflogwr ar gyfer staff CGC ac Athrawon, chwyddiant prisiau (2.0%). Nid yw'r rhagolygon diweddaraf yn dangos y bydd chwyddiant yn codi'n sylweddol yn ystod 2020/21 a disgwylir y bydd chwyddiant o gwmpas targed y Llywodraeth, sef 2%, neu y bydd o gwmpas y ffigwr hwnnw. Mae tua £54m o gyllideb y Cyngor yn cael ei wario ar gyflenwadau a gwasanaethau lle bydd y pris yn cynyddu wrth i chwyddiant godi. Gallai cynnydd o 1% mewn chwyddiant ychwanegu £540k i gostau'r Cyngor (tua 0.5% o'r gyllideb net). Er bod chwyddiant yn dal i fod yn risg, mae gan y Cyngor ddigon o gronfeydd wrth gefn i ariannu cynnydd sydyn mewn chwyddiant.
 - **Risg Cyfraddau Llog** – Mae cyfraddau llog yn effeithio ar gyllideb refeniw un flwyddyn drwy'r llog a enillir – h.y. mae cynnydd yn y gyfradd llog yn beth da. Yn unol â Strategaeth Rheoli Trysorlys yr Awdurdod, yr ystyriaethau cyntaf wrth fuddsoddi fydd diogelwch a hylifedd y buddsoddiad – bydd yr elw ar y buddsoddiad yn llai o flaenoriaeth. Nid yw'r gyllideb felly'n dibynnu ar gael elw mawr o'r buddsoddiadau a wneir. Mae cyfraddau llog yn parhau i fod yn isel iawn ac er y gallant ddechrau codi, ni fydd y cynnydd yn sylweddol yn 2020/21. Mae'r rhan fwyaf o'r llog a delir gan y Cyngor yn gysylltiedig â benthyciadau cyfraddau sefydlog na fyddant yn newid pe bai'r gyfradd llog yn codi. Felly, fel yn y blynyddoedd diwethaf, ystyrir bod y risg o ran cyfraddau llog yn isel, ac mae hon yn risg y mae'r risg chwyddiant yn ei lliniaru, oherwydd os yw un yn cynyddu, yna mae'r llall yn debygol o gynyddu hefyd;
 - **Risgiau Grantiau** – Mae'r rhain yn risgiau gyda nifer fawr o grantiau penodol gan Lywodraeth Cymru, gan Ewrop neu gan gyrff eraill sy'n cefnogi cyfran dda o wariant y Cyngor. Efallai y bydd rhai o'r rhain yn gostwng yn sylweddol neu'n cael eu dileu yn gyfan gwbl; nid oes gennym ddarlun cyflawn o'r rhain i gyd ac ni fydd y sefyllfa'n eglurach hyd yn oed wrth i'r flwyddyn ariannol gychwyn. Er mai'r ymateb naturiol yw dweud y bydd rhaid i'r gwariant sy'n gysylltiedig â'r grant ddod i ben pan ddaw'r grant i ben, mae perygl na fydd hyn bob amser yn bosib. Efallai na fydd yn bosib pan fydd telerau'r contract yn golygu na all y gwariant gael ei dorri mor gyflym â'r incwm neu os oes costau diswyddo sydd heb eu hariannu. Efallai na fydd yn bosib os yw'r gweithgaredd a ariennir mor bwysig ar gyfer cyflawni Blaenoriaethau'r Cyngor ei hun fel bod y Cyngor yn penderfynu bod rhaid iddo barhau â'r gwariant. Wrth ymdrechu i liniaru'r risg hon, rhaid sicrhau bod gennym y wybodaeth orau sydd ar gael am bob un o'r grantiau, ond ni feddir diystyru'n gyfan gwbl y posibilrwydd y bydd newidiadau sylweddol yn digwydd yn ystod y flwyddyn;

- **Risgiau Incwm** – Mae'r gyllideb yn seiliedig ar sicrhau cynnydd cyffredinol o 3% mewn ffioedd, ac mae nifer o wasanaethau wedi rhagdybio codiadau a fydd hyd at 3%. Os bydd newid yn y galw am Wasanaethau'r Cyngor yn golygu bod lefel y galw'n disgyn, ac os na lwyddir i gyrraedd targedau incwm, gall hynny arwain at orwario ar gyllidebau net. Bydd angen monitro sefyllfa'r gyllideb net yn ofalus, ac, os oes angen, bydd rhaid torri yn ôl ar wariant i gyfateb i'r gostyngiad mewn incwm;
- **Risg o fod yn rhy optimistaidd** - Mae'n debyg mai'r risg fwyaf yn y blynyddoedd diwethaf oedd bod yr Awdurdod, Aelodau a Swyddogion wedi bod yn or-optimistaidd o ran yr arbedion y gellir eu gwneud neu na fydd cynnydd sylweddol yn y galw am wasanaethau, ac yn arbennig gofal cymdeithasol. Ar gyfer 2020/21, mae lefel yr arbedion a gynigiwyd yn isel a gellir gweithredu'r arbedion hynny'n rhwydd, ond mae'r risg o gynnydd yn y galw am wasanaethau yn dal i fodoli. Mae'r gyllideb arfaethedig yn lliniaru risg hon i ryw raddau, trwy gadw rhywfaint o arian wrth gefn ond os bydd y galw'n codi'n sydyn, gellid gorwario'n sylweddol.
- **Risg o fod yn rhy Ofalus** – Dyma'r gwrthwyneb i'r risg uchod; y perygl bod ein cyllidebau wedi cael eu llunio'n rhy wylidwros ac, o'r herwydd, eu bod yn fwy nag sydd ei angen, gan arwain at osod y Dreth Gyngor ar lefel uwch nag sydd raid - rhywbeth y mae Aelodau yn awyddus i'w osgoi.
- **Costau Diswyddo Staff** - Oherwydd lefel yr arbedion y bu'n rhaid eu gwneud mewn blynyddoedd blaenorol, rhyddhawyd staff addysgu a staff nad ydynt yn addysgu trwy'r broses ddiswyddo. Ariannwyd costau diswyddo o arian wrth gefn canolog. 'Roedd £400k yn y gronfa wrth gefn yn 2019/20 ond mae'r gyllideb a gynigir yn gostwng y ffigur hwn i £150k. Nid yw cyllideb 2020/21 yn cynnwys cynigion ar gyfer arbedion a fyddai'n golygu y byddai angen lleihau nifer y staff ac mae'r cyllidebau a ddirprwywyd i'r ysgolion hefyd yn caniatáu ar gyfer ariannu'r holl gostau ychwanegol ac felly ni ddylai bod angen i ysgolion leihau niferoedd eu staff addysgu yn sylweddol. Dylai'r gronfa wrth gefn fod yn ddigon i gwrdd ag unrhyw gostau diswyddo sy'n codi yn ystod y flwyddyn
- **Premiwm y Dreth Gyngor** – Mae'r cynnydd yn y premiwm ar gyfer eiddo gwag o 25% i 100% wedi gweld gostyngiad yn nifer yr eiddo gwag y codir premiwm arnynt (-29% rhwng Tachwedd 2018 a Thachwedd 2019) wrth i berchnogion yr eiddo hyn weithredu i ddod â nhw yn ôl i ddefnydd. Rhagwelir y bydd hyn yn parhau i 2020/21 ond mae'r risg yn cael ei lliniaru trwy gynnwys dim ond 80% o'r eiddo gwag wrth gyfrifo'r sylfaen drethu. Nid yw'r newid yn y premiwm a godir ar ail gartrefi o 25% i 35% wedi arwain at ostyngiad sylweddol yn nifer yr eiddo y codir premiwm arnynt, er bod rhai perchnogion wedi symud eu heiddo o'r gofrestr Treth Gyngor i'r gofrestr Annomestig, bu cynnydd o 5% yn nifer yr eiddo y codir premiwm ail gartref arnynt (Tachwedd 2018 i Dachwedd 2019). Unwaith eto mae 80% o'r eiddo hyn wedi'u cynnwys yn y sylfaen drethu ac mae hynny, i ryw raddau, yn lliniaru effaith y gostyngiad yn nifer yr eiddo sy'n denu premiwm.
- **Incwm o'r Dreth Gyngor** – Mae'r gyllideb ar gyfer incwm o'r Dreth Gyngor yn seiliedig ar gyfrifiad y sylfaen drethu ym mis Tachwedd y flwyddyn ariannol flaenorol. Mae'r sylfaen drethu yn newid yn gyson yn ystod y flwyddyn, wrth i eiddo newydd gael eu hychwanegu ac wrth ganiatáu eithriadau a gostyngiadau i bobl seagl. Ni ellir amcangyfrif y newidiadau hyn ac yn ddiethriad mae'n arwain at wahaniaeth rhwng y debyd gwirioneddol a godwyd a'r gyllideb.
- **Risgiau sy'n gysylltiedig â galw** - Fel y nodwyd yn gynharach yn yr adroddiad, ac fel y gwelwyd yn ystod y ddwy flynedd ariannol ddiwethaf, bu cynnydd yn y galw am wasanaethau, yn arbennig gwasanaethau gofal cymdeithasol ac addysg. Mae'r cynnydd yn y meysydd hyn wedi rhoi straen ariannol ar yr Awdurdod ac wedi arwain at orwariant sylweddol yn y gyllideb. Mae cyllideb ddigynnewid 2020/21 yn cymryd y cynnydd yn y galw a welwyd yn 2019/20 i ystyriaeth ond ni fyddai unrhyw gynnydd pellach wedi ei gyllido a byddai'n cynyddu'r risg o orwariant pellach yn 2020/21.

6.4. Ar ôl ystyried yr holl risgiau a nodir uchod a'r camau lliniaru, mae'r Swyddog Adran 151 o'r farn bod y cyllidebau'n gadarn ac y gellir eu cyflawni.

7. PWYLLGOR SGRIWTINI

7.1. Oherwydd yr oedi cyn derbyn y setliad dros dro a therfynol bu'n rhaid cywasgu'r amserlen ar gyfer cyllideb 2020/21 er mwyn sicrhau bod y Cyngor mewn sefyllfa i osod y Dreth Gyngor o fewn yr amserlen a nodir yn Neddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 (Adran 30 (6)). Cafodd cyllideb 2020/21 ei hystyried ymhellach gan y Pwyllgor Sgrwtini Corfforaethol yn ei gyfarfod ar 27 Chwefror, 2020 a chyflwynir adroddiad ar drafodaethau'r Pwyllgor hwnnw ar lafar i'r cyfarfod o'r Pwyllgor Gwaith.

8. Y GYLLIDEB ARFAETHEDIG A LEFEL Y DRETH GYNGOR

8.1. Ar ôl ystyried yr arian sydd ar gael, canlyniadau'r broses ymgynghori ac ymateb y Pwyllgor Sgrwtini, mae'r Pwyllgor Gwaith wedi diwygio ei gynnis ar gyfer y gyllideb derfynol ac wedi cynnwys y newidiadau canlynol: -

- Bod y gyllideb ddigifnewid ar gyfer 2020/21, ar ôl caniatáu ar gyfer arbedion arfaethedig o £0.343m, yn cael ei gosod ar £142.177m (gweler Tabl 2).
- Cynnydd o 4.5% yn y Dreth Gyngor yn 2020/21, sef cynnydd o £56.16 yn y Dreth Gyngor ar gyfer Band D, i £1,304.73.
- Bod unrhyw falans sy'n weddill i gydbwysu'r gyllideb yn llawn yn cael ei addasu trwy'r gronfa wrth gefn gyffredinol.

8.2. Mae Tabl 4 isod yn crynhoi'r symudiad yng nghyllideb 2020/21 gan gymryd i ystyriaeth y cynigion a nodir ym mharagraff 10.1 uchod.

Tabl 4
Gofynion Arfaethedig o ran y Gyllideb ac Ariannu yn 2020/21

Gofynion Cyllidebol	£'m	£'m
Cyllideb Derfynol 2019/20		135.210
Taliadau Ymrwymedig a Chwyddiant		6.993
Y Gyllideb Ddigyfnewid ar 13 Ionawr 2019		142.203
Cynigion Arbedion Cychwynnol		(0.343)
Cronfa i gwrdd â chynnydd yn y galw		0.287
Addasiadau i'r Gyllideb Ddigyfnewid – gweler Tabl 2		0.028
Y Gyllideb Ddigyfnewid ar 2 Mawrth 2020		142.175
Cynigion ar gyfer y Gyllideb Derfynol – paragraff 8.1		
Addasu'r gronfa ar gyfer digwyddiadau annisgwyl	(0.029)	
		(0.029)
Gofyniad Cyllidebol Terfynol		142.146
Wedi ei ariannu gan:		
Grant Cynnal Refeniw	76.692	
Trethi Annomestig	24.313	
Cyfanswm Cyllid Allanol Cyfun		101.005
Y Dreth Cyngor (gan gynnwys Premiymau)		41.141
Cyfanswm Cyllid		142.146

9. ASESIAID O'R EFFAITH AR GYDRADDOLDEB

- 9.1. Wrth ddarparu ei wasanaethau, mae'n rhaid i'r Cyngor fod yn ymwybodol o'i ddyletswyddau o dan Reoliadau Deddf Cydraddoldeb 2010 (Dyletswyddau Statudol) (Cymru) 2011 i asesu effaith penderfyniadau ariannol allweddol ar grwpiau gwarchoddedig a rhaid rhoi sylw dyledus i ganlyniad asesiad o'r fath.
- 9.2. Ni fydd yr arbedion cyllidebol arfaethedig yn effeithio ar unrhyw un o'r grwpiau gwarchoddedig a nodir yn y Rheoliadau ac o ganlyniad nid ystyrir bod angen cynnal unrhyw Asesiadau o'r Effaith ar Gydraddoldeb.

10. DIWEDDARU'R STRATEGAETH ARIANNOL TYMOR CANOL

- 10.1. Roedd y cynigion cychwynnol ar gyfer y gyllideb a gyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwaith ar 13 Ionawr 2019 yn seiliedig ar y Strategaeth Ariannol Tymor Canol a gymeradwywyd gan y Pwyllgor Gwaith ym mis Medi 2019 (gweler Tabl 1). Roedd y strategaeth yn amcangyfrif y byddai'r Cyllid Allanol Cyfun yn aros yr un fath yn 2021/22 ac yn 2022/23, yn unol â setliad 2020/21, ac y byddai cynnydd o 5% yn y Dreth Gyngor ac na fyddai unrhyw newid yn y premiwm ar ail gartrefi a thai gwag.
- 10.2. 'Roedd y setliad gwirioneddol ar gyfer 2020/21 £5.214m yn uwch mewn termau arian parod na'r ffigwr a ragwelwyd yn y Cynllun Ariannol Tymor Canol. Mae hyn, ar y cyfan, wedi caniatáu i'r Cyngor ohirio'r angen i wneud £4.2m o arbedion yr oedd y Cynllun Ariannol Tymor Canol yn rhagweld y byddai wedi bod yn rhaid eu gwneud.

- 10.3.** Mae'n anodd amcangyfrif newidiadau yn y Cyllid Allanol Cyfun i'r dyfodol a bydd llawer yn dibynnu ar berfformiad economi'r DU ar ôl Brexit. Bydd Llywodraeth newydd y DU yn nodi ei pholisïau ariannol newydd yn ei chyllideb ar 11 Mawrth 2020. Gallai lefelau cyllido Llywodraeth Leol Cymru ddod yn gliriach wedi hynny, er bod i ba raddau y bydd Llywodraeth Cymru yn gwarchod meysydd gwariant eraill o gymharu â llywodraeth leol hefyd yn cael effaith sylweddol ar lefel y setliadau i lywodraeth leol yn y dyfodol.
- 10.4.** O ystyried yr ansicrwydd ynghylch cyllid yn y dyfodol, byddai unrhyw ddiweddariad i'r Cynllun Ariannol Tymor Canol ar hyn o bryd yn dybiannol ar y gorau, a gallai roi'r argraff bod sefyllfa ariannol y Cyngor yn well neu'n waeth na'r gwir sefyllfa pan ddaw honno'n gliriach. Daw pethau'n eglurach dros y misoedd nesaf a bydd y Pwyllgor Gwaith yn derbyn diweddariad ar sefyllfa ariannol y Cyngor ym mis Medi 2020.

11. CASGLIADAU

- 11.1.** Mae'n bwysig ar gyfer y flwyddyn sydd i ddod fod y gyllideb a osodir yn gyraeddadwy ac yn adlewyrchiad cywir o'r galwadau ar wasanaethau ar hyn o bryd, a dros gyfnod y Cynllun Ariannol Tymor Canol. Mae hyn yn fwy perthnasol o ystyried bod lefel y gronfa wrth gefn wedi gostwng ac na ellir ei hystyried bellach yn ffynhonnell o arian y gellir troi ati'n barhaus pan fydd y gyllideb yn gorwario. Mae lefel y cronfeydd ysgol hefyd wedi gostwng. Mae angen i'r gyllideb hefyd fynd i'r afael â hyfywedd ariannol a chynaliadwyedd tymor hir y Cyngor a sicrhau bod y Cyngor mewn sefyllfa ariannol gref i ymateb i unrhyw ostyngiadau pellach mewn cyllid gan Lywodraeth Cymru.
- 11.2.** Felly, ym marn broffesiynol y Swyddog Adran 151, rhaid i'r gyllideb referniw ar gyfer 2019/20 gyflawni'r amcanion canlynol:-
- Sicrhau bod yr adnoddau ariannol a neilltuir i bob gwasanaeth yn ddigon i gwrdd â'r pwysau sydd ar eu cyllidebau ar hyn o bryd ac i gwrdd â'r galw am y swyddogaethau statudol y mae'n rhaid i'r gwasanaethau eu cyflawni.
 - Mynd i'r afael â'r pwysau ariannol sylfaenol yn y Gwasanaethau sydd wedi cael eu heffeithio fwyaf gan gynydd yn y galw am wasanaethau; Gwasanaethau Addysg, Gwasanaethau Plant ac Oedolion.
 - Osgoi gosod cyllideb sy'n erydu cronfeydd wrth gefn y Cyngor ymhellach naill ai trwy ddefnyddio cronfeydd wrth gefn i gydbwysu'r gyllideb neu drwy osod cyllideb anghyraeddadwy, a fydd yn y pen draw yn arwain at orwario ar ddiwedd blwyddyn ariannol 2020/21.
 - Gosod y Dreth Gyngor ar lefel sy'n debyg i asesiad Llywodraeth Cymru o faint y dylai Treth Gyngor Ynys Môn fod, ac ar lefel gyffelyb hefyd i'r Dreth Gyngor a godir gan awdurdodau eraill yng Nghymru sy'n debyg o ran eu maint a'u math.

12 ARGYMHELLION

- 12.1** Argymhellir bod y Pwyllgor Gwaith yn cymeradwyo'r cynnig ar gyfer y gyllideb derfynol fel y nodir ym Mharagraff 8 i'r Cyngor llawn ar 10 Mawrth 2020.

Ymateb i Gynigion Cychwynnol y Pwyllgor Gwaith ar gyfer Cyllideb 2020/21**CYNGOR SIR YNYS MÔN****Chwefror 2020****Awdur - Gethin Morgan, Rheolwr Cynllunio Busnes, Rhaglen a Pherfformiad****Pennaeth Gwasanaeth - Carys Edwards, Pennaeth Adnoddau Dynol a Thrawsnewid Corfforaethol****1. Rhagarweiniad**

- 1.1. Rhwng 15 Ionawr a 7 Chwefror 2020 cynhaliodd y Cyngor ymarfer i ymgysylltu gyda'r cyhoedd ar y cynigion cychwynnol ar gyfer cyllideb 2020/21 yr oedd y Pwyllgor Gwaith wedi cytuno y dylid ymgynghori yn eu cylch. 'Roedd y cyfnod ymgynghori 3 wythnos yn canolbwyntio ar gynigion ar gyfer arbedion a gyflwynwyd gan wasanaethau'r Cyngor.
- 1.2. Cyflwynwyd y cynigion o ganlyniad i'r broses gyllidebol flynyddol ac ymgynghorwyd arnynt er mwyn cael barn y cyhoedd ac i sicrhau y gall y Pwyllgor Gwaith (wrth i'r broses dynnu tua'i therfyn) wneud argymhellion yn seiliedig ar yr holl wybodaeth sydd ar gael. Fe'u cyflwynwyd gan y gwasanaethau yn ystod yr hydref lle cawsant eu herio a'u cytuno fel rhai y dylid ymgynghori yn eu cylch gan Aelodau Etholedig pob grŵp gwleidyddol yn y Cyngor.
- 1.3. Ystyriwyd ystod eang o arbedion lle'r oedd yr her fewnol a'r consensws wedi arwain at gyflwyno nifer o wahanol gynigion - a oedd yn amrywio o faterion fel cynnydd o 4-5% yn y Dreth Gyngor, cael gwared ar rai swyddi gwag a chynyddu ffioedd parcio mewn meysydd parcio arfordirol a threfol - ond i wahanol raddau.
- 1.4. Rhoddwyd cyhoeddusrwydd i'r cynigion hyn mewn sawl ffordd;
 - 1.4.1. Datganiadau ac erthyglau yn y wasg
 - 1.4.2. Cyhoeddwyd y cynigion ar wefan y Cyngor (hafan)
 - 1.4.3. Defnydd helaeth o gyfryngau cymdeithasol - Twitter, Facebook i hysbysebu'r cynigion gydag ystod ehangach o drigolion
 - 1.4.4. Cyfweiliad gan yr Aelod Portffolio, Robin Williams ar MônFM yn hyrwyddo'r ymgynghoriad a'i gynnwys

Nod pob un o'r sianeli uchod oedd rhoi cyhoeddusrwydd a chreu brwdfrydedd ymhlith dinasyddion a staff i ymgysylltu ac i ymateb i'r cynigion cychwynnol.

1.5 Gofynnwyd i ddinasyddion, partneriaid a staff ymateb i'r ymgynghoriad mewn gwahanol ffyrdd, gan gynnwys:

- Arolwg ar-lein ar ein gwefan
- E-bost neu
- Ysgrifennu atom yn y ffordd draddodiadol trwy bostio llythyr

1.6 Yn ogystal â'r uchod, cynhaliodd y Cyngor ymarferion ymgysylltu pellach gyda:

- Y Fforwm Cyngorau Tref a Chymuned ynghyd â phartneriaid. Cynhaliwyd y fforwm yn Siambr y Cyngor
- Sesiynau gyda phobl ifanc trwy'r fforymau Ffermwyr Ifanc a'r Urdd.
- Sesiwn gyda Phenaethiaid ac Uwch Reolwyr ysgolion ar yr Ynys

Dilynodd yr ymgynghoriad eleni batrwm tebyg i'r digwyddiadau ymgynghori a gynhaliwyd yn ystod y blynyddoedd diwethaf, ond nid oedd mor eang ag yn y blynyddoedd diwethaf oherwydd yr amserlen fyrrach a orfodwyd ar y Cyngor gan Lywodraeth Cymru. Rhoddwyd y pwyslais eleni ar gael ymatebion electronig trwy ein defnydd helaeth o gyfryngau cymdeithasol.

Derbyniwyd 85 o ymatebion trwy ddulliau electronig, derbyniwyd 2 e-bost a 2 lythyr trwy e-bost.

Mae'r canlyniadau / canfyddiadau fel a ganlyn –

Ydych chi'n cytuno y dylai'r Cyngor barhau i fuddsoddi mewn Gwasanaethau Oedolion er mwyn ymateb i'r cynnydd yn y galw?							Canran	Cyfanswm
1	Ydw						80.72%	67
2	Nac ydw						19.28%	16
Dadansoddiad	Cymedr:	1.19	Gwriad Safonol	0.39	Cyfradd foddhad	19.28	Atebwyd	83
	Gwriad	0.16	Camgymeriad Safonol:	0.04			Heb ateb	2

Ydych chi'n cytuno â chynnig y Pwyllgor Gwaith i amddiffyn cyllidebau ysgolion trwy beidio â gweithredu'r toriad o £ 800k a ohiriwyd yn 2019/20?

						Canran	Cyfanswm
1	Ydw					73.49%	61
2	Na					26.51%	22
Dadansoddiad		Cymedr	1.27	Gwriad Safonol:	0.44	Cyfradd foddhad:	26.51
		Gwriad:	0.19	Camgymeriad Safonol:	0.05		
						Wedi ateb	83
						Heb ateb	2

Ydych chi'n meddwl ei bod hi'n rhesymol ein bod ni'n codi'r Dreth Gyngor rhwng 4.5% a 5%? (O gofio lefel y setliad a'r angen i ariannu'r cynnydd yn y galw yn y Gwasanaethau Oedolion a'r Gwasanaethau Addysg)

						Canran	Cyfanswm
1	Ydw					30.12%	25
2	Nac ydw					69.88%	58
Dadansoddiad:		Cymedr:	1.7	Gwriad Safonol:	0.46	Cyfradd foddhad:	69.88
		Gwriad:	0.21	Camgymeriad Safonol:	0.05		
						Atebwyd	83
						Heb ateb	2

A ydych chi'n cytuno â'r cynigion yn Atodiad 4 o'r Adroddiad ar y Gyllideb Refeniw?

						Canran	Cyfanswm
1	Ydw					58.90%	43
2	Nac ydw					41.10%	30
						Atebwyd	73

A ydych chi'n cytuno â'r cynigion yn Atodiad 4 o'r Adroddiad ar y Gyllideb Refeniw?

							Canran	Cyfanswm
Dadansoddiad	Cymedr:	1.41	Gwriad Safonol:	0.49	Cyfradd Foddhad:	41.1	Heb ateb	12
	Gwriad:	0.24	Camgymeriad Safonol:	0.06				

Mae'r uchod yn dangos canlyniad o blaid y cynigion a gyflwynwyd ar gyfer arbedion yn ystod 2020/21. Wedi dweud hyn, mae rhai safbwyntiau sy'n cwestiynu rhai cynigion. Derbyniodd y Cyngor ddau ar bymtheg o sylwadau o'r fath. Mae'r rhain yn amrywio o gwestiynu gwerth cynyddu taliadau parcio, i herio pam mae angen cynnydd o'r fath yn y dreth Gyngor.

Mae'r pwynt a wnaed ynghylch cynyddu costau parcio mewn lleoliadau arfordirol yn destun pryder mewn dau ymateb a gafwyd trwy e-bost (mae un ohonynt yn dod o Glwb Hwyllo a Chwaraeon Dŵr Traeth Coch) sy'n amlinellu effaith bosib newid o'r fath pe bai'r ffioedd yn cynyddu, ynghyd ag effeithiau pellgyrhaeddol pellach ar gyfleoedd i wella iechyd a lles unigolion yn y dyfodol.

Mae eraill yn cwestiynu dilysrwydd cynyddu'r Dreth Gyngor flwyddyn ar ôl blwyddyn gyda rhai yn tynnu sylw at y ffaith bod y codiad fel arfer yn uwch na lefel chwyddiant sy'n golygu bod eu hincwm gwario yn gostwng flwyddyn ar ôl blwyddyn. Nododd un sylw y dylai Llywodraeth Cymru roi mwy o gyllid i Gynghorau a dywedodd tri o bobl y dylai perchnogion ail gartrefi dalu mwy o dreth gyngor am ail gartrefi yn Ynys Môn.

Roedd un sylw yn cwestiynu gwerth lleihau'r gyllideb ar gyfer digwyddiadau dinesig, gan gwestiynu ei effaith ar dwristiaeth, cynhwysiant cymdeithasol a gweithgareddau sy'n pontio'r cenedlaethau a derbynwyd un ymateb gan cyngor cymunedol oedd yn nodi nad oedd cyfnod ymgynghori o 3 wythnos yn ddigon o gyfnod iddynt fedru ymateb.

Ydych chi'n cytuno â'r cynigion yn ein rhaglen gyfalaf lawn ar gyfer 2020/21 fel y gwelir hwy yn yr adroddiad ar y Gyllideb Gyfalaf?

							Canran	Ymateb
1	Ydw						53.42%	39
2	Nac ydw						46.58%	34
Dadansoddiad	Cymedr:	1.47	Gwriad Safonol:	0.5	Cyfradd foddhad:	46.58	Atebwyd	73
	Gwriad:	0.25	Camgymeriad Safonol:	0.06			Heb ateb	12

'Roedd rhaniad yr ymatebion canrannol i'r cynigion yn fwy cyfartal, gyda 53% yn cytuno â'r cynigion a 47% yn erbyn.

Derbyniwyd dau ar bymtheg o sylwadau, ac roedd un ohonynt yn cwestiynu pam na ddefnyddiwyd unrhyw ddogfennau cyhoeddus ar gyfer yr ymgynghoriad a bod methiant i wneud hynny yn gwneud iddo gasglu mai ymgynghoriad 'er mwyn sioe' yn unig ydyw. Tynnodd ddau sylw at y ffaith y dylid llobio mwy ar y llywodraeth i gael treth gorfforaethol gan sefydliadau mawr.

Roedd eraill yn cwestiynu perthnasedd y canlynol -

- Pam mae'r Cyngor yn gwarchod y gyllideb addysg?
- Pam mae'n cynyddu'r dreth gyngor?
- Safle i deithwyr
- Prynu cerbydau graeanu newydd

Roedd un ymateb yn cwestiynu a ddylid buddsoddi yn Ysgol Syr Thomas Jones, Amlwch fel rhan o'r rhaglen moderneiddio ysgolion oherwydd credir ei bod yn ymrwymiad ariannol gyda chostau sylweddol di-baid ('money pit') Roedd un arall yn cwestiynu a ddylid buddsoddi yn Ysgol Gyfun Llangefni oherwydd cyflwr yr ysgol ac roedd sylw arall yn erfyn ar y Cyngor i adeiladu'r Ysgol Corn Hir newydd gyda chynnydd o 50% yn y capasiti oherwydd y bydd mwy a mwy o deuluoedd yn ymgartrefu yn Llangefni dros y blynyddoedd i ddod.

Nododd ymatebion eraill y dylid gwerthu hen adeiladau'r Cyngor a chwtogi niferoedd staff, a chwestiynwyd yn galed a yw gwasanaeth Cludiant Cymunedol Mon yn foeth diangen sydd bellach yn anfforddiadwy oherwydd bod opsiynau cludiant eraill ar gael i gwsmeriaid eu defnyddio.

	Cyllideb Ddifyfnewid yn dilyn Setliad Dros Dro £	Addasiad i'r Cyllideb Ddifyfnewid £	Arbedion £	Cynnydd y Dreth Gyngor @ 4.5% £	Pwysau Cyllideb a Newidiadau Terfynol £	Cynigion Cyllideb Terfynol 2020/21 £
Addysg a Diwylliant	54,022,185	(5,733)	-	-	-	54,016,452
Gwasanaethau Oedolion	26,859,321	3,520	-	-	-	26,862,841
Gwasanaethau Plant	10,543,297	1,089	-	-	-	10,544,386
Gwasanaethau Tai	1,266,792	2,240	(101,000)	-	-	1,168,032
Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	15,266,195	9,530	(104,000)	-	-	15,171,725
Economaidd ac Adfywio Cymunedol	4,075,136	3,254	(65,000)	-	-	4,013,390
Trawsnewid Corfforaethol	4,998,708	(228)	(5,000)	-	-	4,993,480
Adnoddau	3,140,972	27,790	(60,000)	-	-	3,108,762
Busnes y Cyngor	1,669,243	150	-	-	-	1,669,393
Rheoli Corfforaethol	625,462	100	-	-	-	625,562
Cyfanswm Cyllidebau Gwasanaeth	122,467,311	41,712	(335,000)	-	-	122,174,023
Costau Corfforaethol a Democrataidd	2,807,237	(14,249)	(8,000)	-	-	2,784,988
Ad-daliadau i CRT	(700,000)	-	-	-	-	(700,000)
Ardollau	3,598,489	-	-	-	-	3,598,489
Cyllid Cyfalaf	6,939,100	-	-	-	-	6,939,100
Budd-daliadau a roddwyd	111,870	-	-	-	-	111,870
Rhyddhad Trethi Dewisol	70,000	-	-	-	-	70,000
Cynllun gostyngiadau'r Dreth Gyngor	6,016,238	-	-	-	-	6,016,238
Cyfanswm y Cyllidebau a Ddyrennir	141,310,245	27,463	(343,000)	-	-	140,994,708
Cyffredinol ac Argyfyngau Eraill	892,530	-	-	-	259,072	1,151,602
Cyfanswm Cyllideb 2020/21	142,202,775	27,463	(343,000)	-	259,072	142,146,310
Cyllidwyd gan						
Grant Cynnal Refeniw	(76,691,916)	-	-	-	-	(76,691,916)
Trethi Annomestig	(24,312,956)	-	-	-	-	(24,312,956)
Y Dreth Gyngor yn cynnwys Premiwm y Dreth Gyngor	(39,370,571)	-	-	(1,770,867)	-	(41,141,438)
Arian Wrth Gefn y Cyngor	-	-	-	-	-	-
Cyfanswm Cyllid	(140,375,443)	-	-	(1,770,867)	-	(142,146,310)
Cyllideb wahanol i Gyllido	1,827,332	27,463	(343,000)	(1,770,867)	259,072	-

This page is intentionally left blank

CYNGOR SIR YNYS MÔN

ADRODDIAD I:	PWYLLGOR GWAITH
DYDDIAD:	2 MAWRTH 2020
PWNC:	STRATEGAETH GYFALAF A RHAGLEN GYFALAF 2020/21 i 2022/23
AELOD(AU) PORTFFOLIO:	Y CYNGHORYDD ROBIN WYN WILLIAMS
PENNAETH GWASANAETH:	MARC JONES – CYFARWYDDWR SWYDDOGAETH (ADNODDAU) / SWYDDOG ADRAN 151
AWDUR YR ADRODDIAD: FFÔN: E-BOST:	MARC JONES / CLAIRE KLIMASZEWSKI 2601/1865 rmifi@vnysmon.gov.uk / clkfi@vnysmon.gov.uk
AELODAU LLEOL:	d/b

A - Argymhellion a rhesymau

Mae'r Côd Darbodus diwygiedig gan CIPFA, Medi 2017, wedi cyflwyno'r gofyniad bod rhaid i bob awdurdod gynhyrchu strategaeth gyfalaf. Mae'n rhaid i'r strategaeth hon osod allan y cyd-destun tymor hir lle caiff penderfyniadau ar wariant a buddsoddiadau cyfalaf eu gwneud. Diben y gofyniad hwn yw sicrhau bod awdurdodau yn gwneud penderfyniadau cyfalaf a buddsoddiadau yn unol ag amcanion y gwasanaethau a'u bod yn rhoi ystyriaeth wirioneddol i stiwardiaeth, gwerth am arian, doethineb ariannol, cynaladwyedd a fforddiadwyedd.

Argymhellion

Gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith:-

- Gymeradwyo'r Strategaeth Gyfalaf ar gyfer 2020/21 – 2022/23 i'r Cyngor llawn fel y nodir isod.

B - Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a pham wnaethoch chi eu gwrthod a/neu ddewis yr opsiwn hwn?

D/B

C - Pam fod hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Mae'r cyfrifoldeb am benderfynu ar strategaeth cyllideb y Cyngor yn un i'r Pwyllgor Gwaith.

CH - Ydi'r penderfyniad hwn yn unol â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Ydi

D - Ydi'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

D/B

DD - Pwy wnaethoch chi ymgynghori â nhw?**Beth oedd eu sylwadau?**

1	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arweinyddiaeth (UDA) (mandadol)	
2	Cyllid / Adran 151 (mandadol)	D/B – adroddiad y Swyddog Adran 151 yw hwn
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	
7	Sgriwtini	
8	Aelodau Lleol	
9	Unrhyw gyrff allanol / arall/eraill	

E - Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)

1	Economaidd	
2	Gwrthdodi	
3	Trosedd ac Anhrefn	
4	Amgylcheddol	
5	Cydraddoldebau	
6	Cytundebau Canlyniad	
7	Arall	

F - Atodiadau:

Atodiad 1 – Strategaeth Gyfalaf 2020/21 i 2022/23
Atodiad 2 – Crynodeb o'r Rhaglen Gyfalaf Arfaethedig Ddrafft 2020/21

FF - Papurau cefndir (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach os gwelwch yn dda):

Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys 2020/21, y Pwyllgor Gwaith, 2 Mawrth 2020
Cynllun Ariannol Tymor Canol 2020/21 i 2022/23, y Pwyllgor Gwaith, Medi 2019
Adroddiad ar y Raglen Gyfalaf Ddrafft 2020/21, y Pwyllgor Gwaith, 13 Ionawr 2020
Adroddiad ar y Raglen Gyfalaf 2020/21, y Pwyllgor Gwaith, 2 Mawrth 2020
Cyllideb Refeniw 2020/21, y Pwyllgor Gwaith, 2 Mawrth 2020

Strategaeth Gyfalaf 2020/21 i 2022/23

Cyngor Sir Ynys Môn

Strategaeth Gyfalaf 2020/21 i 2022/23

1. Cyflwyniad

1.1 Mae Rhan 1, Adran 3 o Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 2003 yn gofyn bod yr Awdurdod yn penderfynu ac yn parhau i adolygu faint y gall fforddio ei fenthyca. Caiff y Ddeddf ei chefnogi gan y Fframwaith Darbodus ar gyfer buddsoddiadau cyfalaf awdurdodau lleol a Chôd Darbodus CIPFA ar gyfer Cyllid Cyfalaf mewn Awdurdodau Lleol (y Côt). Cafodd Côt Darbodus CIPFA ei ddiwygio yn 2017/18. Roedd y Côt diwygiedig yn cyflwyno gofyniad newydd bod rhaid i bob awdurdod gynhyrchu strategaeth gyfalaf, sy'n gosod allan y cyd-destun tymor hir lle caiff penderfyniadau ar wariant cyfalaf a buddsoddiadau eu gwneud. Mae'n rhaid i awdurdodau roi ystyriaeth ddyledus i risgiau ac enillion ac effaith hynny ar gyflawni deilliannau blaenoriaeth. Roedd CIPFA hefyd wedi diwygio'r Côt Ymarfer ar Reoli Trysorlys ar yr un pryd. Mae'r Strategaeth Gyfalaf hon ar gyfer 2020/21 yn cwrdd â gofynion Côt Darbodus CIPFA 2017, yn cyd-fynd â Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys y Cyngor 2020/21 ac mae'n cymryd i ystyriaeth Gôd Rheoli Trysorlys CIPFA 2017.

1.2 Diben y strategaeth hon yw sefydlu'r amcanion, egwyddorion a'r fframwaith llywodraethu i sicrhau bod yr Awdurdod yn gwneud penderfyniadau ar wariant a buddsoddiad cyfalaf yn unol ag amcanion y gwasanaeth. Mae Cynllun Cyngor Sir Ynys Môn 2017/22 yn amlinellu blaenoriaethau ac amcanion allweddol y Cyngor am y cyfnod hyd at 31 Mawrth 2022. Egwyddor hanfodol yn y Strategaeth yw canolbwyntio buddsoddiadau cyfalaf ar brosiectau sy'n helpu'r Cyngor i gwrdd â'r amcanion allweddol a ganlyn yn Nghynllun y Cyngor neu'n helpu'r Cyngor i gyflawni ei gyfrifoldebau statudol:-

Amcan 1: Sicrhau y gall pobl Ynys Môn ffynnu a gwireddu eu potensial tymor hir.

Amcan 2: Cefnogi oedolion bregus a'u teuluoedd i'w cadw'n ddiogel, yn iach ac mor annibynnol â phosib.

Amcan 3: Gweithio mewn partneriaeth gyda'n cymunedau i sicrhau y gallant ymdopi'n effeithiol gyda newid a datblygiadau tra'n gwarchod ein hamgylchedd naturiol.

1.3 Mae'r strategaeth hon hefyd yn adnabod y gwariant cyfalaf posib yn y dyfodol, yn asesu'r effaith ar yr elfen cyllido cyfalaf o'r cyfrif refeniw ac yn pennu'r cyllid sydd ar gael i gyllido cynlluniau cyfalaf newydd am y cyfnod 2020/21 i 2022/23. Mae hefyd yn sefydlu egwyddorion tymor hir i gefnogi cynllunio cyfalaf ymhell i'r dyfodol. Mae trefn lywodraethu'r strategaeth hon yn dilyn yr un broses â'r prosesau gosod refeniw a'r gyllideb a bydd yn cael ei chyflwyno i'r Pwyllgor Gwaith, a fydd yn gwneud argymhellion i'r Cyngor llawn ar gyfer ei chymeradwyo.

2. Amcanion ac Egwyddorion y Strategaeth Gyfalaf

2.1 Mae gan y Strategaeth Gyfalaf nifer o amcanion allweddol i sicrhau bod gwariant cyfalaf yn cael ei dargedu at gwrdd â blaenoriaethau allweddol y Cyngor, gan hefyd roi ystyriaeth i stiwardiaeth, gwerth am arian, doethineb ariannol, cynaladwyedd a fforddiadwyedd.

2.1.1 Mae Cynllun y Cyngor 2017/22 yn gosod allan blaenoriaethau ac amcanion allweddol y Cyngor hyd at 31 Mawrth 2022 a dylid canolbwyntio adnoddau ar gyflawni'r amcanion hyn. Bydd y strategaeth gyfalaf hon yn gymorth i sicrhau y bydd y rhaglen gyfalaf yn canolbwyntio gwariant cyfalaf ar brosiectau sy'n cyfrannu fwyaf at yr amcanion allweddol yng Nghynllun y Cyngor 2017/22.

2.1.2 Bob blwyddyn, bydd gwariant cyfalaf yn cael ei ddyrannu i sicrhau buddsoddiad mewn asedau presennol er mwyn eu diogelu ar gyfer y dyfodol.

- 2.1.3** Bydd y Cyngor yn gwneud y mwyaf o gyllid cyfalaf allanol pan fo hynny'n bosib ac yn fforddiadwy.
- 2.1.4** Bydd cyllido cyfalaf hefyd yn cael ei flaenoriaethu ar asedau sydd eu hangen i helpu'r Cyngor gyflawni ei gyfrifoldebau statudol.
- 2.1.5** Mae'r Cyngor yn dal i fod yn ymroddedig i'r Rhaglen Ysgolion 21^{ain} Ganrif a bydd yn parhau i wneud defnydd llawn o'r cyllid allanol sydd ar gael trwy'r Rhaglen.
- 2.2** Bydd yr egwyddorion a ganlyn yn helpu i gefnogi bod yr amcanion allweddol uchod yn cael eu cyflawni:-
- 2.2.1** Bod y rhaglen Ysgolion 21^{ain} Ganrif yn cael ei hystyried ar wahân i weddill rhaglen gyfalaf gyffredinol y Cyngor. Mae'r rhaglen Ysgolion 21^{ain} Ganrif yn ymroddiad sylweddol tymor hir i adeiladu a/neu adnewyddu ysgolion fel bod ysgolion Môn yn addas i bara i'r dyfodol a chwrdd â gofynion yr 21^{ain} Ganrif. Mae'r rhaglen Ysgolion 21^{ain} Ganrif yn cynorthwyo'r agenda moderneiddio ysgolion ac yn cefnogi amcan allweddol y Cyngor i sicrhau y gall pobl Ynys Môn ffynnu a gwireddu eu potensial tymor hir. Mae'r egwyddor hon hefyd yn cwrdd â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015 i sicrhau bod lleoliadau addysgol yn addas yn y tymor hir. Bydd elfen o'r gwariant ar y rhaglen Ysgolion 21^{ain} Ganrif yn cael ei gyllido o'r derbyniadau cyfalaf a geir o werthu ysgolion gwag, a bydd gweddill y balans yn cael ei gyllido o fenthycia digefnogaeth. Bydd hyn yn sicrhau bod y grant cyffredinol cyfalaf a'r benthyca â chefnogaeth ar gael i gyllido buddsoddiadau mewn asedau presennol a newydd sydd eu hangen i gyflawni'r amcanion yng Nghynllun y Cyngor 2017/22 ac yn sicrhau bod asedau presennol y Cyngor yn cael eu cynnal a'u cadw.
- 2.2.2** Bod swm yn cael ei ddyrannu yn y rhaglen gyfalaf bob blwyddyn i gyllido gwelliannau mawr i, neu i amnewid, offer TG presennol, cerbydau ac adeiladau'r Cyngor.
- 2.2.3** Bod swm yn cael ei ddyrannu yn y rhaglen gyfalaf i gwrdd â gofyniad statudol y Cyngor i gynnig grantiau cyfleusterau i'r anabl. Mae hyn yn helpu i gyflawni cyfrifoldebau statudol ac yn cefnogi amcan allweddol y Cyngor i gefnogi oedolion bregus a'u teuluoedd i'w cadw'n ddiogel, yn iach ac mor annibynnol â phosib.
- 2.2.4** Bod lefel o waith gwelliannau ffyrdd yn cael ei gyllido o'r rhaglen gyfalaf bob blwyddyn. Bydd y swm a ddyrennir yn ddibynnol ar y cyllid sydd ei angen i gyflawni unrhyw warantau gwerth isafswm contractau, lefel y cyllid sydd ar gael ac asesiad o gyflwr ffyrdd yr Awdurdod. Bydd gwelliannau i'r ffyrdd yn helpu'r Cyngor i sicrhau bod y rhwydwaith priffyrdd yn gynaliadwy yn y tymor hwy. Mae hefyd yn tanategu holl flaenoriaethau allweddol y Cyngor oherwydd natur wledig Ynys Môn a phwysigrwydd y rhwydwaith priffyrdd i sawl agwedd o waith y Cyngor.
- 2.2.5** Bydd prosiectau sydd angen lefel o gyllid cyfatebol er mwyn gallu cael cyllid grant, yn cael eu hasesu fesul pob achos unigol gan y Swyddog Adran 151 a bydd wedyn yn gwneud argymhelliad i'r Pwyllgor Gwaith. Bydd y penderfyniad i ymrwymo cyllid ai peidio yn ddibynnol ar y prosiect, sut mae'n ffitio i flaenoriaethau corfforaethol y Cyngor, unrhyw oblygiadau refeniw sy'n parhau a'r gymhareb o gyllid y Cyngor i'r cyllid grant.
- 2.2.6** Bydd prosiectau a gyllidir o fenthycia digefnogaeth, ac eithrio prosiectau'r Rhaglen Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif, ond yn cael eu cyflawni os yw'r gostyngiad mewn costau refeniw neu'r incwm uwch a gynhyrchir yn ddigon i gwrdd â'r costau cyllido cyfalaf ychwanegol a grëir. Dylai unrhyw asedau a gyllidir trwy fenthycia digefnogaeth fod yn greiddiol i gyflawni blaenoriaethau allweddol y Cyngor.

3. Sut mae'r Strategaeth yn ffitio gyda dogfennau eraill

3.1 Cynllun y Cyngor 2017/22

Cynllun y Cyngor yw'r brif ddogfen sy'n amlinellu'r hyn mae'r Cyngor yn gobeithio ei gyflawni yn ystod y cyfnod 2017/22. Mae'r blaenoriaethau yng Nghynllun y Cyngor wedi'u crynhoi uchod yn 1.2. Amcan allweddol yn y Strategaeth Gyfalaf hon yw sicrhau bod y cyllid cyfalaf sydd ar gael i'r Cyngor yn cael ei wario ar brosiectau sy'n cynorthwyo'r Cyngor i gyflawni ei flaenoriaethau, gan gynnwys cynnal a chadw, amnewid a/neu uwchraddio asedau presennol. Mae sawl dogfen strategol allweddol arall sy'n cyd-fynd â Chynllun y Cyngor. Mae'r rhain yn llywio sut mae'r Awdurdod yn gweithio ar agweddau penodol sy'n effeithio ar y Cyngor.

3.2 Y Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys (DSRhT)

Mae cyswllt agos iawn rhwng y Strategaeth Gyfalaf hon a'r DSRhT a chaiff y ddwy ddogfen eu hadolygu'n flynyddol. Bydd y Strategaeth Gyfalaf yn diffinio sut mae'r Cyngor yn gwario ei gyllid cyfalaf ac mae'r DSRhT yn gosod allan sut y caiff hyn ei gyllido a'i effaith ar sefyllfa ariannol gyffredinol y Cyngor. Mae benthycu yn rhan allweddol o'r strategaeth cyllido. Mae'r DSRhT hefyd yn rhoi manylion am sut yr ymgwymerir â'r benthycu a sut y caiff ei reoli.

3.3 Y Cynllun Ariannol Tymor Canol

3.3.1 Y Cynllun Ariannol Tymor Canol (CATC) yw'r rhan hanfodol o gynllunio ariannol sy'n amcangyfrif gofynion refeniw y Cyngor dros y tair blynedd nesaf a sut caiff hyn ei gydbwyso yn erbyn y cyllid sydd ar gael. Bydd gwariant cyfalaf yn effeithio ar y gyllideb refeniw trwy'r Darpariaeth Refeniw Isaf a'r llog sy'n daladwy ar fenthycu. Mae'r Strategaeth Gyfalaf yn gymorth i hysbysu'r Cynllun Ariannol Tymor Canol.

3.3.2 Mae monitro'r gyllideb ac adolygu'r CATC yn rheolaidd yn helpu i fonitro effaith perfformiad ariannol a materion ariannol ar sut ydym yn cyflawni Cynllun y Cyngor. Yn gysylltiedig â'r monitro ariannol hefyd mae monitro perfformiad a risgiau corfforaethol a gwasanaeth – caiff rhai o'r risgiau hyn yn cael eu hadnabod fel risgiau ariannol. Mae Fframwaith Rheoli Perfformiad y Cyngor a'r Strategaeth Rheoli Risg yn pennu sut caiff perfformiad a risg eu rheoli.

3.3.3 Mae'r diagram isod yn crynhoi'r cysylltiad rhwng y strategaethau hyn a sut cânt eu harwain gan Gynllun y Cyngor yn y pen draw.

Cynllun y Cyngor 2017/22

Mae'r strategaethau a'r cynlluniau allweddol isod yn bwysig ac yn gysylltiedig â'i gilydd, i helpu i adnabod lefel fforddiadwy o reffeniw a'r adnoddau cyfalaf sydd eu hangen i gyflawni'r blaenoriaethau allweddol yng Nghynllun y Cyngor 2017/22. Mae'r rhain hefyd yn darparu fframwaith ar gyfer rheolaeth ariannol gadarn o adnoddau'r Cyngor.

Y Cynllun Ariannol Tymor Canol (CATC)

Caiff hwn ei adolygu'n rheolaidd i helpu i sefydlu'r adnodd tebygol fydd ei angen am y tair blynedd nesaf a sut mae'r Cyngor yn bwriadu cydbwysu'r gofyn am adnoddau. Mae hyn yn cynnwys effaith materion reffeniw a chyfalaf ar Gronfa'r Cyngor.

Strategaeth Gyfalaf

Mae'r Strategaeth Gyfalaf yn nodi'r blaenoriaethau allweddol o ran sut dylid gwario gwariant cyfalaf i helpu i gyflawni Cynllun y Cyngor 2017/22. Mae'n cydnabod bod gwariant cyfalaf yn arwain at gostau reffeniw cyllido cyfalaf a bod rhaid cadw'r rhain yn fforddiadwy. Mae'r Strategaeth Gyfalaf yn effeithio ar, ac yn cael ei heffeithio gan, y CATC, Y DSRhT, y Gyllideb Refeniw Flynyddol a'r Rhaglen Gyfalaf Flynyddol.

Strategaeth Rheoli Trysorlys (SRhT)

Mae hwn yn gosod y Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol, y Polisi Darpariaeth Refeniw Isaf a'r Datagniad Polisi Rheoli Trysorlys am y flwyddyn. Mae'r rhain yn darparu'r fframwaith a'r rheolaethau sydd eu hangen i sicrhau bod digon o arian parod i dalu cyflenwyr am gostau reffeniw a chyfalaf, bod arian dros ben yn cael ei fuddsoddi'n ddiogel a'i fod yn hygyrch ac nad yw benthyca i gyllido gwariant cyfalaf yn mynd tu hwnt i lefel fforddiadwy.

Mae'r Gyllideb Refeniw Flynyddol

yn cael ei chefnogi gan y CATC, y Strategaeth Gyfalaf a'r SRhT.

– Bob blwyddyn caiff y costau reffeniw cyllido cyfalaf eu hadolygu a'u diwygio fel rhan o'r gwaith o osod y gyllideb reffeniw. Weithiau caiff cyfraniadau reffeniw eu defnyddio i gyllido costau cyfalaf.

Y Rhaglen Gyfalaf flynyddol

– Mae'r lefel o wariant a benthyca cyfalaf yn effeithio ar y gyllideb reffeniw oherwydd costau cyllido cyfalaf ac unrhyw gostau reffeniw parhaus megis cynnal a chadw.

4. Y Strategaeth Gorfforaethol a'r Broses Rhaglen Gyfalaf

4.1 Datblygu'r Strategaeth Gyfalaf

Caiff y Strategaeth Gyfalaf ei hadolygu bob blwyddyn gan gymryd i ystyriaeth Gynllun diweddaraf y Cyngor, y Cynllun Ariannol Tymor Canol a'r pwysau cyllidebol a ddisgwylir a'r Cynllun Rheoli Trysorlys. Mae hefyd yn ystyried rhaglen gyfalaf y flwyddyn flaenorol a lefel y cronfeydd wrth gefn a'r gyllideb referniw. Mae'r strategaeth gyfalaf wedyn yn amlinellu'r amcanion a'r egwyddorion allweddol sydd wedyn yn helpu i ddatblygu'r Rhaglen Gyfalaf flynyddol bob blwyddyn.

4.2 Datblygu'r Rhaglen Gyfalaf Flynyddol

4.2.1 Y Broses Bidio a Sgorio

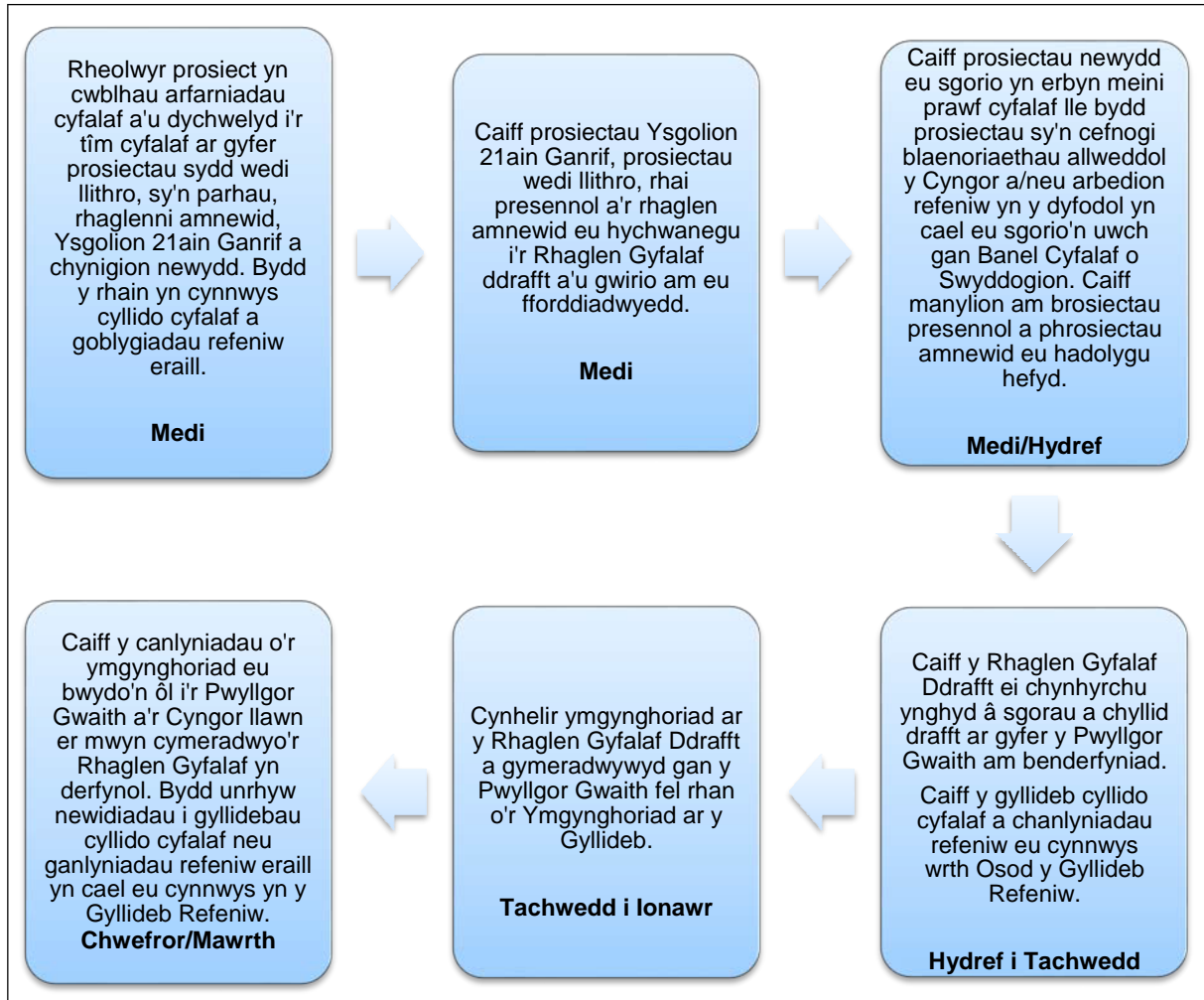
Wrth benderfynu pa brosiectau sy'n cael eu cynnwys yn y Rhaglen Gyfalaf, mae'n rhaid i fidiau fod yn fforddiadwy ac mae'n rhaid iddynt hefyd helpu i gyflawni'r blaenoriaethau allweddol yng Nghynllun y Cyngor a chwrdd ag amcanion ac egwyddorion y Strategaeth Gyfalaf. Bob blwyddyn, gofynnir i'r Gwasanaethau gyflwyno arfarniadau/bidiau cyfalaf newydd a diweddarau gwybodaeth ar gyfer prosiectau sy'n parhau. Dylai'r arfarniadau ddangos sut mae pob prosiect yn bodloni'r meini prawf (a welir isod) a dylent gynnwys yr holl effeithiau referniw parhaus fydd yn deillio o'r prosiect e.e. costau cynnal a chadw. Mae sgorio arfarniadau/bidiau cyfalaf newydd yn helpu i gyflwyno elfen o wrthrychedd ac yn sicrhau bod y prosiectau'n berthnasol i'r amcanion allweddol yng Nghynllun y Cyngor a'r Strategaeth hon. Y maen prawf pwysicaf yw pa mor agos y bydd prosiect yn cyfrannu at gyflawni Cynllun y Cyngor, sy'n egluro'r pwysau uwch a roddir i'r maen prawf hwn. Y Gwasanaeth Cyfrifeg sy'n gwneud y sgorio cychwynnol. Mae'r Pwyllgor Gwaith wedyn yn ystyried ac yn cadarnhau'r sgorau, fel rhan o ddrafftio'r rhaglen gyfalaf flynyddol.

Meini Prawf	Sgôr
Pa mor agos y bydd y prosiect yn cyfrannu at flaenoriaethau'r Cynllun Corfforaethol	20
Mae'r prosiect yn denu cyllid allanol sylweddol	10
Bydd y prosiect yn arwain at arbedion referniw	10
Bydd y prosiect yn helpu i liniaru Risg Corfforaethol	10
Cyfanswm sgôr uchaf	50

Mae'r strategaeth hefyd yn dyrannu cyllid at gynnal a chadw ac uwchraddio asedau presennol. Mae Rheolwyr Asedau yn penderfynu beth yw eu hangen am gyllid a chaiff hyn ei gydbwyso yn erbyn y cyllid sydd ar gael er mwyn dyrannu cyllid i bob prif grŵp asedau (adeiladau, cerbydau, TG, ffyrdd).

4.2.2 Amserlen

Mae'r broses o gymeradwyo'r Strategaeth Gyfalaf yn dilyn yr amserlen ar gyfer gosod y gyllideb referniw a datblygu'r Rhaglen Gyfalaf. Mae'r amserlen ar gyfer datblygu'r Rhaglen Gyfalaf wedi'i chrynhoi isod:-

4.2.3 Awdurdodi

Mae'r cyfrifoldeb am gadarnhau'r Rhaglen Gyfalaf bob blwyddyn yn eistedd gyda'r Cyngor llawn yn seiliedig ar yr argymhelliad a wneir gan y Pwyllgor Gwaith. Mewn achosion eithriadol, bydd prosiectau cyfalaf newydd sy'n codi yn ystod y flwyddyn yn cael eu hystyried gan Aelodau fel rhan o'r adroddiadau chwarterol i'r Pwyllgor Gwaith. Mae prosiectau yn ystod y flwyddyn yn debygol o gael eu cymeradwyo os ydynt yn cael eu cyllido'n sylweddol o grantiau neu gyfraniadau allanol, neu os ydynt mewn ymateb i argyfwng e.e. tirlithriad, neu os yw prosiect a gymeradwywyd yn y rhaglen yn cael ei ganslo a bod cyllid ar gael. Mae gofyn cael arfarniad cyfalaf ar gyfer prosiectau sy'n codi yn ystod y flwyddyn a bydd angen i'r prosiectau helpu'r Awdurdod i gyflawni ei amcanion allweddol.

5. Y Cyd-destun Ariannol Cyfredol

5.1 Cyfyngiadau Refeniw a'r Angen i Wneud Arbedion

- 5.1.1** Roedd y CATC cychwynnol ar gyfer 2020/21 i 2022/23 wedi darparu gwahanol sefyllfaoedd o'r sefyllfa waethaf gyda gostyngiad mewn cyllid allan cyfun (AEF) o 1%, i'r sefyllfa orau o gynnydd o 2%. Roedd y sefyllfa waethaf yn adnabod y byddai angen £8.4m o arbedion refeniw dros y cyfnod 3 blynedd, ar ôl caniatáu am gynnydd o 5% yn y Dreth Gyngor ym mhob un o'r tair blynedd. Roedd y sefyllfa orau yn rhagweld angen am arbedion a fyddai'n dod i £6m dros y cyfnod o dair blynedd.
- 5.1.2** Roedd Setliad Dros Dro Llywodraeth Cymru ar gyfer 2020/21 yn well o lawer na'r disgwyl ar 3.8%. Mae hyn £5.214m yn uwch na ragwelwyd yn CATC mis Medi. Yn dilyn blynyddoedd o doriadau sylweddol, mae hyn yn cael ei groesawu. Mae hyn yn dychwelyd y Cyngor i lefelau cyllido 2010/11. Mae gormod o ansicrwydd i ddiweddarau'r amcangyfrifon ar gyfer 2021/22 a 2022/23 o ganlyniad i etholiad diweddar y DU a'r ansicrwydd o ran effaith Brexit ar economi'r DU. Mae felly'n parhau yn bwysig bod y Strategaeth Gyfalaf yn sicrhau'r effaith lleiaf bosib ar y gyllideb refeniw.
- 5.1.3** Fel y nodwyd yn flaenorol, bydd cyllido'r rhaglen gyfalaf yn cael effaith sylweddol ar y gyllideb refeniw ac mae'r Strategaeth Gyfalaf yn cymryd fforddiadwyedd i ystyriaeth, fel y caiff ei llunio, ac mae'r Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys yn sicrhau bod y Cyngor yn cadw costau benthyca cyn ised â phosib trwy wneud y defnydd gorau o falansau arian parod y Cyngor ei hun i gyllido gwariant cyfalaf.

5.2 Cyllido gwaith Moderneiddio Ysgolion

- 5.2.1** Mae'r Cyngor ar hyn o bryd ran o'r ffordd trwy raglen uchelgeisiol i foderneiddio ysgolion trwy'r rhaglen Ysgolion 21^{ain} Ganrif, gyda Band A yn dod i ben yn 2022 a Band B yn rhedeg tan 2026. Bydd y rhaglen, os yw'n cyflawni pob un o'i amcanion a gynlluniwyd, yn cymryd dros 10 mlynedd i'w chwblhau ar gyfanswm gost cyfalaf sylweddol.
- 5.2.2** Mae pedwar cam i'r rhaglen, ac fe'u gelwir yn Band A, B, C a D. Mae dwy ysgol wedi'u cwblhau, sef Ysgol Cybi ac Ysgol Rhyd y Llan, ac mae trydedd ysgol, sef Ysgol Santes Dwynwen, bellach wedi'i chwblhau ac yn weithredol. Mae gwaith adnewyddu hefyd wedi'i gwblhau yn Ysgol Parc y Bont a Brynsiencyn. Disgwylir i'r prosiectau olaf o Fand A ddechrau ym mis Tachwedd 2020, yn ddibynnol ar ganlyniad y gwaith ymgynghori a datblygu cadarn.
- 5.2.3** Mae'r Cyngor hefyd yn dechrau ymgynghoriadau ac ystyried opsiynau ar gyfer Band B Rhaglen Moderneiddio Ysgolion y 21ain Ganrif. Gallai rhan o'r gwaith hwn ddechrau yn 2020/21, fodd bynnag, rhagwelir y gallai gwaith sylweddol ddechrau yn 2021/22. Cyfanswm y gost a ragwelir ar gyfer Band B ar hyn o bryd yw £36m.
- 5.2.4** Mae Band A y rhaglen Ysgolion 21ain Ganrif yn cael ei gyllido drwy 50% cyllid ychwanegol gan Lywodraeth Cymru a 50% trwy fenthyca digefnogaeth. Mae'r cyllid 50% gan Lywodraeth Cymru yn rhannol trwy gyllid grant (67% o'r 50%) ac yn rhannol trwy fenthyca â chefnogaeth (33% o'r 50%). Mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi bod y gyfradd ymyrraeth ar gyfer Band B wedi cynyddu i 65% ond ni wyddwn ar hyn o bryd sut bydd hyn wedi'i ddyrannu rhwng cyllid grant a benthyca â chefnogaeth. Mae felly'n cael ei gymryd y bydd Llywodraeth Cymru yn darparu cyllid 50% fel grant a 50% benthyca â chefnogaeth.
- 5.2.5** Mae Llywodraeth Cymru hefyd wedi cyflwyno model cyd-fuddsoddi ar gyfer Band B (MIM), lle mae cost cyfalaf y prosiect yn cael ei gyllido gan y sector preifat a bod y Cyngor wedyn yn talu ffi rhent i'r buddsoddwr am gyfnod penodedig (25 mlynedd yw'r disgwyl). Mae Llywodraeth Cymru yn gwneud cyfraniad tuag at y ffi rhent bob blwyddyn (disgwylir y bydd yn 70% o leiaf).

5.2.6 Cafodd Rhaglen Amlinellol Strategol y Cyngor ar gyfer Band B ei chyflwyno i Lywodraeth Cymru ym mis Gorffennaf (fe'i cymeradwywyd gan y Pwyllgor Gwaith ar 17 Gorffennaf 2017). Mae Tabl 1 isod yn crynhoi y matricesau diweddaraf ar gyfer Band A a B. Mae hyn yn berthnasol i'r cyfnod 2020/21 i 2025/26.

Tabl 1 Y Cyllid Amcangyfrifedig ar gyfer Gweddill Band A â Phrosiectau Arfaethedig Band B					
Band	Rhanbarth	Benthycia Digefnogaeth (net o'r derbyniad cyfalaf) £'m	Benthycia â chefnogaeth £'m	Grant LIC £'m	Cyfanswm £'m
	CYFANSWM BAND A	4.8	1.6	3.2	9.6
	CYFANSWM BAND B	12.7	11.7	11.7	36.1

5.2.7 O gofio lefel y benthycia sydd ei angen, mae'n annhebygol y caiff cronfeydd arian parod y Cyngor ei hun (benthycia mewnol) eu defnyddio i unrhyw raddau helaeth. Felly, tybir y byddai'r holl fenthycia â chefnogaeth a benthycia digefnogaeth yn cael ei wneud trwy fenthyciadau PWLB newydd dros gyfnod o amser sydd yr un fath ag oes ddisgwyliedig yr ased (50 mlynedd).

5.2.8 Fel yr eglurir ym mharagraff 4.1, bydd unrhyw fenthycia ychwanegol (â chefnogaeth a digefnogaeth) yn cynyddu Gofyniad Cyllido Cyfalaf y Cyngor, a bydd hynny'n ei dro yn cynyddu'r tâl DRI blynyddol a godir ar y cyfrif refeniw, gan arwain at daliadau llog blynyddol ychwanegol.

5.2.9 Byddai'r benthycia digefnogaeth ychwanegol ar gyfer Band B (yn seiliedig ar gyfnod ad-dalu o 50 mlynedd a llog blynyddol o 3.2%) yn arwain at daliadau cyllido cyfalaf ychwanegol o £0.658m y flwyddyn i'r gyllideb refeniw (£0.405m o log yn daladwy a £0.253m DRI) unwaith bydd y Rhaglen wedi'i chwblhau'n llwyr. Yn ymarferol, byddai'r costau hyn yn dod i mewn yn raddol wrth i bob prosiect gychwyn ac unwaith y byddem yn cymryd y benthyciadau allan i wneud y gwaith. Byddai'r tâl DRI yn cael ei godi unwaith daw'r ysgolion yn weithredol.

5.2.10 Dylid nodi y byddai cyflawni'r prosiectau Band B yn cael gwared ar yr angen i wneud gwaith cynnal a chadw sydd wedi cronni yn y gwahanol ysgolion. Byddai costau refeniw a chyfalaf pellach yn ymddangos wrth gyflawni gwaith Band C a Band D. Byddai angen i unrhyw ymroddiad i'r camau hyn o'r rhaglen fod yn realistig ac yn fforddiadwy.

5.3 Cronfeydd Wrth Gefn

5.3.1 Mae'r Cyngor wedi dyrannu peth cyllid ar gyfer prosiectau cyfalaf o'i gronfeydd wrth gefn, y dyraniad mwyaf diweddar oedd £1m o gronfeydd wrth gefn cyffredinol i gyllido gwelliannau i brosesau busnes a oedd yn cynnwys prosiectau cyfalaf. Fodd bynnag, dros y ddwy flynedd ddiwethaf, mae lefel balansau cyffredinol y Cyngor wedi gostwng islaw'r isafswm a argymhellir ac, o'r herwydd, mae'r sgôp i ddefnyddio cronfeydd wrth gefn y Cyngor i gyllido gwariant cyfalaf yn amhosib am y dyfodol rhagweladwy.

5.4 Yr Angen i Greu Arbedion Refeniw o Wariant Cyfalaf

5.4.1 Un rhan o strategaeth arbedion cyllideb refeniw'r Cyngor fu defnyddio gwariant cyfalaf fel modd o leihau costau refeniw. Mae enghreifftiau o hyn wedi cynnwys buddsoddi mewn offer arbed ynni mewn adeiladau cyhoeddus a goleuadau stryd, buddsoddi mewn technoleg i leihau costau gweinyddol, buddsoddi mewn cyfleusterau hamdden i gynhyrchu incwm ychwanegol a'r rhaglen Ysgolion 21^{ain} Ganrif. Bydd y strategaeth hon yn parhau a bydd prosiectau'n cael eu blaenoriaethu os byddant yn dod â chyllid sylweddol yn ôl i'r Cyngor mewn cyfnod byr o amser.

6. Cyllid

6.1 Ffynonellau Cyllid – mae'r Rhaglen Gyfalaf yn cael ei gyllido o'r ffynonellau a ganlyn:-

- **Grant Cyfalaf Cyffredinol** – Mae hwn yn swm o arian sy'n cael ei ddarparu gan Lywodraeth Cymru fel rhan o'r setliad blynyddol. Mae'r Cyngor yn rhydd i ddefnyddio'r grant cyfalaf ar unrhyw brosiect cyfalaf y mae'n dymuno. Rhaid i hwn gael ei wario erbyn 31 Mawrth o'r flwyddyn ariannol y mae'n berthnasol iddi.
- **Benthyca â Chefnogaeth** – Bydd y Cyngor yn benthyca gan y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWLb) i gyllido'r gwariant. Mae'r costau refeniw sy'n codi o'r benthyciadau (Costau Llog ac Darpariaeth Refeniw Isaf) yn cael eu gyllido gan Lywodraeth Cymru trwy'r setliad refeniw blynyddol, sy'n egluro'r term "Benthyca â Chefnogaeth".
- **Benthyca Digefnogaeth** – Eto, mae'r Cyngor yn benthyca'r arian gan PWLB neu o rywle arall ond mae gofyn iddo gyllido'r costau refeniw o'i adnoddau ei hun. Mae prosiectau a gyllidir trwy gyfrwng benthyca digefnogaeth yn dueddol o fod yn brosiectau sy'n cyflawni arbedion refeniw, a'r arbedion hyn sy'n cael eu defnyddio i gwrdd â'r costau refeniw ychwanegol sy'n codi o'r benthyciad.
- **Grantiau Cyfalaf Penodol** – Bydd y Cyngor yn derbyn grantiau cyfalaf sy'n gyllido cost prosiect yn llawn neu'n rhannol. Fel arfer daw grantiau cyfalaf hefo cyfyngiadau ynghylch y gwariant – beth ellir gwario'r cyllid arno ac erbyn pryd y mae'n rhaid gwario'r cyllid.
- **Cyfraniad Refeniw** – Gall gwasanaethau wneud cyfraniad o'u cyllidebau refeniw i gyllido prosiectau. Mae'r cyfraniadau hyn yn dueddol o fod ar ffurf cyllid cyfatebol i brosiect sy'n cael ei gyllido'n bennaf o grant cyfalaf penodol.
- **Derbyniadau Cyfalaf** – Gellir defnyddio'r cyllid a gynhyrchir o werthu asedau i gyfrannu at gyllido'r rhaglen gyfalaf. Fel arfer caiff cyllid fel hyn ei gynhyrchu o werthu asedau dros ben (tir neu adeiladau gan amlaf).
- **Cronfeydd Wrth Gefn** – Gellir defnyddio cyllid sy'n cael ei ddal mewn cronfa wrth gefn, e.e. derbyniadau cyfalaf sydd heb eu defnyddio, i gefnogi'r rhaglen gyfalaf.

6.2 Fel yr eglurir yn y paragraff uchod, caiff y rhaglen gyfalaf ei gyllido o sawl ffynhonnell wahanol sy'n effeithio ar sefyllfa ariannol y Cyngor mewn gwahanol ffyrdd:-

6.2.1 Nid yw cyllid a dderbynnir ar ffurf grantiau (cyffredinol neu benodol) yn cael unrhyw effaith ar sefyllfa ariannol hirdymor y Cyngor gan fod unrhyw grant a dderbynnir yn cael ei ddefnyddio i gyllido'r gwariant cyfalaf. Efallai y ceir gwahaniaethau o ran amseriad sy'n golygu weithiau nad yw grantiau'n cael eu defnyddio mewn un flwyddyn ac y cânt eu cario o un flwyddyn i'r nesaf trwy fantolen y Cyngor.

6.2.2 Mae derbyniadau cyfalaf yn golygu bod asedau dros ben yn cael eu trosglwyddo'n arian parod sydd, yn ei dro, yn arwain at greu ased newydd. Eto, ychydig iawn o effaith hirdymor a gaiff y math hwn o gyllido ar sefyllfa ariannol y Cyngor ond fe ddaw adeg pan fyddwn wedi cael gwared ar yr holl asedau dros ben a bydd lefel y cyllid sydd ar gael trwy dderbyniadau cyfalaf yn gostwng

6.2.3 Mae'r Cyfrif Refeniw Tai yn defnyddio'r cyllid dros ben ar y cyfrif CRT (yr hyn sy'n weddill o incwm rhent ar ôl gwariant) i gyllido gwariant cyfalaf. Caiff hyn ei adlewyrchu yng nghynllun busnes y CRT ac nid yw'n effeithio ar Gronfa'r Cyngor.

- 6.2.4** Bydd y defnydd o gyllid refeniw yn gostwng gwerth y cyllid sy'n cael ei ddal yn y cronfeydd wrth gefn neu'r swm sy'n cael ei drosglwyddo i falansau cyffredinol y Cyngor ar ddiwedd y flwyddyn, h.y. mae'n trosi arian dros ben yn ased newydd.
- 6.2.5** Mae benthycia â chefnogaeth a benthycia digefnogaeth yn effeithio ar Ofyniad Cyllido Cyfalaf (CCC) y Cyngor ac, yn ei dro, caiff hyn effaith ar y gyllideb Refeniw gan y bydd taliadau llog blynyddol a'r Darpariaeth Refeniw Isaf (DRI) yn uwch.
- 6.2.6** Er bod y Cyfrif Refeniw Tai yn gweithredu ar wahân i Gronfa'r Cyngor, nid yw'r Cyngor yn benthycia ar wahân ar gyfer gwariant o Gronfa'r Cyngor a'r CRT, mae'r holl fenthycia yn cael ei gyfuno a chaiff y costau eu dyrannu i'r ddwy gronfa yn seiliedig ar lefel y gwariant a gyllidwyd o fenthyciadau ar gyfer y ddwy gronfa. Rydym yn adolygu'r dull dyrannu costau yn barhaus i sicrhau ei fod yn dal i fod y dull mwyaf teg.

6.3 Cyfyngiadau Cyllido dros y Tair Blynedd nesaf

- 6.3.1** Mae'r cyd-destun ariannol ansicr y mae'r Cyngor yn parhau i weithredu ynddo yn cael ei drafod yn adran 5 ac mae'n amlygu bod yna gyfyngiadau ar sut mae'r Cyngor yn cyllido gwariant cyfalaf. Un o'r prif flaenoriaethau i'r Cyngor yw lleihau gwariant refeniw er mwyn cael cyllideb gytbwys, gan hefyd leihau'r gostyngiad i gyllidebau gwasanaethau cymaint ag sy'n bosib. Mae'n rhesymol i'r Cyngor geisio cadw'r cynnydd sydd ei angen i'r gyllideb cyllido cyfalaf gyn ised â phosib. Bydd rhaid darparu cyllid cyfalaf ychwanegol ond dylid cadw hyn ar lefel sy'n cael ei gyllido trwy'r setliad (grant cyfalaf cyffredinol a benthycia â chefnogaeth) fel bod y cynnydd yn y costau cyllido cyfalaf yn cael ei gyllido trwy dderbyniadau cyfalaf ac unrhyw grantiau penodol sydd ar gael.
- 6.3.2** Ni ddylid ond defnyddio benthycia digefnogaeth (tu allan i'r rhaglen Ysgolion 21^{ain} Ganrif) lle mae modd gostwng cyllideb y gwasanaeth perthnasol o swm sy'n uwch na'r DRI a'r costau llog.
- 6.3.3** Mae wedi bod yn bolisi gan Llywodraeth Cymru dros nifer o flynyddoedd i gynnal lefel y grant cyfalaf cyffredinol a benthycia â chefnogaeth ar tua'r un lefel â'r blynyddoedd cynt, gyda chyllid cyfalaf ychwanegol yn cael ei gyfeirio i ysgolion, welliannau ffyrdd ac ati. Fodd bynnag, cynnyddwyd y cyllid grant cyffredinol ar gyfer 2019/20 a 2020/21.
- 6.3.4** Fel landlord stoc tai, bydd y Cyngor hefyd yn derbyn lwfans atgyweirio sylweddol ar ôl cyflwyno a chael cymeradwyaeth i'r cynllun busnes 30 mlynedd ar gyfer y Cyfrif Refeniw Tai. Mae gwariant cyfalaf ar y CRT yn cael ei ategu gan ddefnyddio arian wrth gefn y CRT a thrwy gyfrwng y pwerau benthycia y gall y CRT eu defnyddio.
- 6.3.5** Bydd grantiau penodol sydd wedi cael eu cymeradwyo, sy'n debygol o gael eu cymeradwyo neu sy'n deillio o fidiau llwyddiannus, hefyd ar gael i gyllido cynlluniau cyfalaf. Mewn rhai achosion, efallai y bydd rhaid i'r Cyngor gyfrannu swm o'i gyllid cyfalaf ei hun fel cyllid cyfatebol fel y gall sicrhau'r cyllid grant. Mae'r grantiau a'r cyfraniadau sydd ar hyn o bryd wedi'u hadnabod fel ffynonellau cyllid ar gyfer 2020/21 yn dod i £8m, gan gynnwys y grant cyfalaf cyffredinol. Mae'r Cyngor wedi derbyn cyllid sylweddol gan yr UE yn y gorffennol. Ni fydd y ffynhonnell hon ar gael o 2021/22 ymlaen ond bydd y Cyngor yn ceisio cael ffynonellau amgen o gyllid lle bo hynny'n bosibl.
- 6.3.6** Mae lefel y derbyniadau cyfalaf yn ddibynnol ar pa asedau ddaw ar gael i'w gwerthu. Mae'r cyllid a dderbynnir o werthu rhai asedau yn gysylltiedig â phrosiectau sydd eisoes wedi cychwyn e.e. mae gwerthu hen safleoedd ysgol yn gysylltiedig â'r rhaglen Ysgolion 21^{ain} Ganrif. O ganlyniad, nid oes modd i'r holl dderbyniadau cyfalaf a dderbynnir yn 2020/21 gael eu dyrannu i gyllido prosiectau cyfalaf newydd. Ar wahân i'r safleoedd ysgolion sy'n weddill, ni ragwelir y bydd unrhyw dderbyniadau cyfalaf sylweddol ar gael i gyllido gwariant cyfalaf o 2020/2021 ymlaen.

- 6.3.7** Fel y nodwyd yn flaenorol, mae'n rhaid i unrhyw fenthycyca digefnogaeth gynhyrchu incwm ychwanegol / arbedion gwariant refeniw er mwyn cyllido'r costau cyllido cyfalaf ychwanegol (DRI a thaliadau llog) a godir ar y cyfrif refeniw. Bydd unrhyw gynlluniau arfaethedig a gaiff eu cyllido trwy fenthycyca digefnogaeth yn cael eu hasesu fesul cynllun unigol.
- 6.3.8** Yn ychwanegol at y ffynonellau cyllid a nodir uchod, mae'r Cyngor yn dal cronfa cyllido cyfalaf wrth gefn, sy'n cynnwys cyfraniadau refeniw nad ydynt wedi cael eu defnyddio eto. Mae'r balans cyfredol yn £1.2m. Disgwylir y bydd y rhan fwyaf o hwn yn cael ei ddefnyddio tuag at gyllido rhaglen 2020/21 ymlaen, yn enwedig tuag at welliannau adeiladau ysgolion.
- 6.3.9** Mae derbyniadau cyfalaf sydd heb eu dyrannu yn cael eu dal mewn cronfa wrth gefn. Roedd balans y gronfa wrth gefn ar 31 Mawrth 2018 yn £1.2k. Bydd y derbyniadau hyn yn cael eu defnyddio fel ffynhonnell gyllido ar gyfer rhaglen 2019/20, neu byddant yn helpu i gyllido gwariant sydd wedi llithro yn 2020/21 a thu hwnt fel yr angen.
- 6.3.10** Yn gwyno, dylai'r cyllid ar gyfer prosiectau cyfalaf newydd yn 2020/21 fod wedi'i gyfyngu i lefel y grant cyfalaf cyffredinol (£2.165m), benthycyca â chefnogaeth (£2.159m) ac unrhyw dderbyniadau cyfalaf heb eu dyrannu a gynhyrchir yn y flwyddyn. Byddai cyfanswm y gyllideb sydd ar gael oddeutu £4.3m, heb gynnwys grantiau, cyllid Ysgolion 21^{ain} Ganrif a chyllid y CRT. Bydd yr egwyddor hon yn cael ei chymhwyso yn y tymor canol a'r tymor hir i sicrhau bod y rhaglen gyfalaf yn fforddiadwy, yn enwedig yng nghyd-destun toriadau cyllid sy'n parhau.

6.4 Proffil Cyllido Amcangyfrifedig 2020/21 i 2022/23

- 6.4.1** Mae'r cyllid allanol gan Lywodraeth Cymru (gan eithrio Ysgolion 21ain Ganrif) ar gyfer y cyfnod 2020/21 i 2022/23 i'w weld yn Nhabl 2 isod. Dylid nodi y bydd y Cyngor hefyd yn derbyn nifer o fân grantiau cyfalaf.

Tabl 2
Amcangyfrif o'r Cyllid Cyfalaf gan Lywodraeth Cymru 2020/21 – 2022/23

	2020/21 £'m	2021/22 £'m	2022/23 £'m
Grant Cyfalaf Cyffredinol	2.165	1.818	1.818
Benthycyca â Chefnogaeth	2.159	2.159	2.159
Grant Adnewyddu Priffyrdd Cyhoeddus	0.580	0.580	0.580
Lwfans Gwaith Atgyweirio Mawr	2.660	2.660	2.660
Cyfanswm Cyllid Cyfalaf Llywodraeth Cymru	7.564	7.217	7.217

- 6.4.2** Mae sgôp i gyllido prosiectau newydd yn 2020/21 trwy'r cyllid a dderbynnir fel rhan o setliad ariannol Llywodraeth Cymru. Mae'r cynnydd sylweddol diweddaraf yn y Grant Cyfalaf Cyffredinol gan Lywodraeth Cymru ar gyfer 2018/19 i 2020/21 yn helpu'r Cyngor i gyllido prosiectau cyfalaf ychwanegol sy'n flaenoriaeth. Mae benthycyca digefnogaeth yn bosib, ond oni bai bod y prosiectau yn creu arbedion refeniw, yna bydd y tâl DRI a'r costau llog ychwanegol yn cynyddu'r gyllideb refeniw a bydd hynny'n gorfod cael ei gyllido trwy gynyddu'r Dreth Gyngor neu trwy wneud arbedion refeniw yn rhywle arall. Felly, gall y Cyngor sicrhau bod y costau cyllido cyfalaf yn fforddiadwy ac yn gynaliadwy trwy gyfyngu'r gwariant cyfalaf a gyllidir trwy fenthycyca digefnogaeth i'r Rhaglen Ysgolion 21^{ain} Ganrif a phrosiectau cyfalaf sy'n arwain at arbedion refeniw sy'n uwch na'r costau DRI a llog fydd yn daladwy yn sgil y cyllido cyfalaf. Mae'r Adroddiad ar Raglen Gyfalaf Ddrafft 2020/21, a grynhoir isod, yn cynnig rhaglen fforddiadwy gyda defnydd cyfyngedig o fenthycyca digefnogaeth.

7. Y Strategaeth arfaethedig ar gyfer 2020/21 i 2022/23

7.1 Cefndir – Cyfalaf

7.1.1 Gwariant cyfalaf yw gwariant i brynu neu greu asedau newydd neu i adnewyddu asedau presennol pan fo oes yr ased yn fwy nag un flwyddyn ariannol. Gall yr asedau fod yn rhai ffisegol (adeiladau, cerbydau ac isadeiledd) neu anniriaethol (trwyddedau meddalwedd). Bydd asedau anghyfredol sy'n £10k neu fwy yn cael eu hystyried fel gwariant cyfalaf. £10k yw'r lefel de minimis a argymhellir gan y Cyngor i fod yn gymwys fel rhan o'r rhaglen gyfalaf. Bydd asedau anghyfredol sy'n llai na £10k yn cael eu codi i referniw yn y rhan fwyaf o achosion. Mae'r Cyngor yn cadw'r hawl i hepgor y de minimis os yw hynny'n briodol.

7.2 Ymrwymadau Posib ar gyfer 2020/21 i 2022/23

7.2.1 Fel rhan o'r broses cynllunio cyfalaf, adnabyddir ymrwymadau i'r dyfodol ar gyfer y ddwy flynedd ddilynol hefyd, serch hyn nid oes gwarant y bydd y cyllid yn cael ei ryddhau ar gyfer y prosiect penodol oni bai ei fod yn angenrheidiol i gwblhau'r ased yn ffisegol. Mae Tabl 3 isod ac Atodiad 2 yn dangos bod yna werth £37.305m o brosiectau sy'n cwrdd â blaenoriaethau ac egwyddorion allweddol y Strategaeth Gyfalaf hon. Mae'r rhain yn cynnwys cynlluniau ymrwymedig sy'n parhau, prosiectau a gyllidir drwy grant, Ysgolion 21^{ain} Ganrif a buddsoddi yn asedau presennol y Cyngor er mwyn cynyddu oes yr asedau hyn i'r dyfodol. Mae'r tabl yn dangos mai dim ond y rhaglen Ysgolion 21^{ain} Ganrif fydd angen peth cyllid o fenthyca digefnogaeth ar gyfer Cronfa'r Cyngor. Mae'r CRT yn bwriadu benthyca £0.250m o fenthyca digefnogaeth, ond bydd y CRT yn cyllido'r costau o adalu'r benthychiad fel y daw'n ddyledus a'r holl gostau referniw cyllido cyfalaf sy'n codi o'r benthychiad.

7.2.2 Mae Atodiad 2 yn crynhoi'r cynigion a gyflwynwyd ar gyfer prosiectau newydd 2020/21. Tra bod digon o gyllid ar gyfer yr holl brosiectau hyn heb yr angen am fenthyca digefnogaeth ychwanegol, mae pob un wedi'i sgorio'n wrthrychol gan y panel swyddogion, yn enwedig yng nghyswllt eu cyfraniad at Gynllun y Cyngor 2017/22.

7.2.3 Mae'r tabl isod yn crynhoi'r rhaglen gyfalaf arfaethedig am y cyfnod 2020/21 i 2022/23 yn ôl categori, er enghraifft, cynllun ymrwymedig sy'n parhau. Mae hyn yn dangos rhaglen uchelgeisiol ar gyfer cynyddu a gwella'r stoc tai ar gyfer y CRT. Yn ogystal, cynllunnir ar gyfer adeiladu cyfleuster gofal ychwanegol newydd ar gyfer y CRT. Mae'r tabl isod hefyd yn dangos mai'r prosiect Ysgolion 21^{ain} Ganrif yw'r rhaglen mwyaf sylweddol ar gyfer Cronfa'r Cyngor.

Tabl 3

Crynodeb o Gynlluniau Cyfalaf (gweler Atodiad 2 am fanylion prosiectau unigol)

Cynlluniau Cyfalaf	Gwariant			
	2020/21	2021/22	2022/23	Cyfanswm
	£000	£000	£000	£000
Cynlluniau Ymrwymedig a Ddygwyd Ymlaen	5,829	1,500	460	7,789
Buddsoddi mewn Asedau Presennol	6,192	5,272	5,272	16,736
Prosiectau Ysgolion 21 ^{ain} Ganrif	2,755	16,761	12,249	31,765
Cynlluniau posib newydd 2020/21	2,274	-	-	2,274
Prosiectau'r Cyfrif Refeniw Tai (CRT)	20,255	17,704	14,002	51,961
	37,305	41,237	31,983	110,525

7.2.4 Mae'r cyllid sydd ar gael ar gyfer y cynlluniau cyfalaf uchod wedi'i grynhoi isod yn Nhabl 5. Mae hyn yn dangos, ar gyfer 2020/21, y byddai modd cyllido'r holl brosiectau heb yr angen am fenthyca digefnogaeth sylweddol. Yr unig fenthyca digefnogaeth fyddai ei angen ar gyfer 2020/21 fyddai tuag at siâr y Cyngor o brosiectau'r Ysgolion 21^{ain} Ganrif. Nid yw'r tabl yn cynnwys rhagolygon ar gyfer derbyniadau cyfalaf gan nad yw'r wybodaeth hon ar gael. Fodd bynnag, os bydd y Cyngor yn gwerthu unrhyw asedau, bydd hynny'n lleihau'r angen i fenthyca. Mae asedau'r Cyngor sydd ar gael i'w gwerthu yn gostwng oherwydd y nifer o asedau'r Cyngor a werthwyd yn y blyneddoddd cynt. Dylid nodi y byddai unrhyw ysgolion sy'n cau ac sy'n cael eu gwerthu yn cael eu defnyddio tuag at y Rhaglen Ysgolion 21^{ain} Ganrif.

Tabl 4
Amcangyfrif o Gyllid i'r Rhaglen Gyfalaf 2020/21 i 2022/23

Cyllid	Cyllid			
	2020/21 £000	2021/22 £000	2022/23 £000	Cyfanswm £000
Cyllid a Ddygwyd Ymlaen 2018/19 ar gyfer Prosiectau sydd wedi Llithro	9,905	-	-	9,905
Grantiau a Chyfraniadau Allanol	5,783	10,835	8,415	25,033
Grant Cyfalaf Cyffredinol	2,165	1,818	1,818	5,801
Derbyniadau Cyfalaf – heb gynnwys Ysgolion	245	-	-	245
Derbyniadau Cyfalaf – Ysgolion	-	-	-	-
Benthyca â Chefnogaeth	2,364	2,159	2,159	6,682
Benthyca â Chefnogaeth, Ysgolion 21 ^{ain} Ganrif	721	4,386	4,001	9,107
Benthyca Digefnogaeth – Cronfa'r Cyngor	1,145	6,996	4,248	12,389
Benthyca Digefnogaeth – CRT	250	5,750	700	6,700
Cronfa wrth gefn Derbyniadau Cyfalaf a Chronfa wrth gefn Cyfalaf	500	-	-	500
Cronfa wrth gefn CRT a referniw o fewn y flwyddyn	14,227	9,294	10,642	
Referniw – Cronfa'r Cyngor	-	-	-	34,163
				-
Cyfanswm	37,305	41,237	31,983	110,525

7.3 Cynlluniau Gwariant Cyfalaf yn y Tymor Hwyr

7.3.1 Mae'r rhaglen gyfalaf ddrafft uchod yn rhoi rhagolygon tymor canol sy'n cyd-fynd â'r Cynllun Ariannol Tymor Canol a Chynllun y Cyngor 2017/22 a'r Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys. Mae'r strategaeth gyfalaf hon hefyd yn cyfathrebu'r bwriadau tymor hir mewn perthynas â'r Rhaglen Ysgolion 21^{ain} Ganrif sy'n cael ei hamlinellu'n drylwyr uchod a disgwylir iddi barhau tu hwnt i 2022/23. Amcangyfrifir y bydd y gwariant ar Fand B yn unig yn £36m rhwng 2020/21 a 2025/26, a bydd 35% (£12.7m) o hwn yn cael ei gyllido gan y Cyngor, yn bennaf trwy fenthycia digefnogaeth. Wrth i bob cynllun ym Mand B gael ei ddatblygu, byddwn yn asesu'r effaith ariannol ond derbynnir hefyd y bydd rhaid i rai prosiectau fwrw ymlaen er mwyn cwrdd â blaenoriaethau cyffredinol y Cyngor ac y bydd rhaid i'r costau refeniw ychwanegol gael eu cyllido o arbedion refeniw neu o gynnydd yn y Dreth Gyngor. Petai'r Cyngor yn canfod bod problemau fforddiadwyedd wrth iddo weithio trwy Fand B o'r Rhaglen Ysgolion 21^{ain} Ganrif, yna bydd y prosiectau sydd wedi'u cynnwys ym Mand B yn cael eu hadolygu. Mae Llywodraeth Cymru hefyd yn cynllunio cam C a D o'r rhaglen, fodd bynnag, byddai'r rhain ond yn digwydd os ydynt yn fforddiadwy.

7.3.2 Dylai'r holl egwyddorion sydd wedi'u cynnwys yn adran 2 hefyd gael eu defnyddio hefyd fel y sail ar gyfer gwariant cyfalaf tymor hwyr oni bai y bydd Cynllun y Cyngor 2023/28 wedi newid yn sylweddol. Dylai unrhyw brosiectau nad ydynt yn ymwneud ag ysgolion, er enghraifft, adnewyddu asedau presennol, gael eu cyllido trwy grant neu fenthycia â chefnogaeth i'r dyfodol, os bydd y ffrydiau cyllid hynny'n parhau i fod ar gael yn y tymor hir.

7.4 Strategaeth Buddsoddiadau nad yw'n ymwneud â Rheoli'r Trysorlys

7.4.1 Mae'r Strategaeth Buddsoddiadau Rheoli Trysorlys wedi'i chynnwys yn y DSRhT a gaiff ei drafod isod. Yn ogystal, mae gan y Cyngor nifer o fuddsoddiadau nad ydynt yn ymwneud â rheoli'r trysorlys, sef yr eiddo mae'r Cyngor wedi buddsoddi ynddynt sy'n creu incwm rhent iddo. Mae'r rhain yn helpu i ddarparu ffrwd refeniw hirdymor i'r Cyngor. Ar 31 Mawrth 2019, roedd y portffolio eiddo buddsoddi yn cynnwys 71 eiddo, gyda gwerth o £6m. Mae'r rhain yn cynnwys eiddo manwerthu, unedau swyddfa ac unedau masnachol. Yn 2018/19, casglwyd £346k o incwm rhent o eiddo buddsoddi. Cafodd £129k ei wario ar waith cynnal a chadw ac ati, a arweiniodd at incwm gweithredol net o £217k o incwm rhent. O ran y cynlluniau i'r dyfodol ar gyfer yr eiddo buddsoddi, byddwn yn parhau i'w cynnal i safonau cyfreithiol. Yn ogystal, mae safle unedau diwydiannol newydd wedi cael ei adeiladu yn Llangefni yn ddiweddar ac maent yn weithredol. Mae'r Cyngor hefyd yn gweithio mewn partneriaeth â Llywodraeth Cymru ar adeiladu Unedau Diwydiannol ym Mhenrhos, Caerdybi. Mae'n debyg y daw'r unedau hyn yn weithredol yn 2020/21.

7.4.2 Mae gan Awdurdodau Lleol y pŵer i brynu neu ddatblygu eiddo fel buddsoddiadau er mwyn gwella gweithgarwch economaidd yn ardal y Cyngor neu fel modd o gynhyrchu incwm ychwanegol i'r Cyngor. Ar hyn o bryd, nid oes gan y Cyngor unrhyw gynlluniau i ddefnyddio'r pwerau hyn yn ehangach na'r cynlluniau a nodir uchod, ond mae'r defnydd o'r pwerau hyn dal yn opsiwn ac mae'r Strategaeth yn caniatáu i'r Cyngor fynd i wariant ar eiddo buddsoddi er mwyn cwrdd ag amcanion allweddol y Cyngor neu er mwyn cymryd mantais o unrhyw gyllid allanol sylweddol a ddaw ar gael.

8. Benthycia a Rheoli'r Trysorlys

8.1 Mae'r Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys (DSRhT) ac Arferion Rheoli Trysorlys (TMP) yn darparu'r fframwaith i sicrhau bod digon o arian parod i dalu cyflenwyr, sicrhau bod unrhyw arian dros ben yn cael ei fuddsoddi'n ddiogel a bod y benthycia i gyllido rhaglen gyfalaf 2020/21 i 2022/23 yn fforddiadwy. Bydd y DSRhT yn cael ei gyflwyno i'r Cyngor llawn ar 10 Mawrth 2020.

8.2 Mae Atodiad 11 yn DSRhT 2020/21, yn darparu'r dangosyddion darbodus a thrysorlys ar gyfer y cyfnod 2018/19 i 2022/23, sy'n gymorth i benderfynu a yw cynlluniau benthyca yn fforddiadwy ai peidio.

8.3 Mesur o fforddiadwyedd yw'r gymhareb costau cyllido i'r ffrydiau refeniw net. Mae'r gymhareb amcangyfrifedig o gostau cyllido i'r ffrydiau refeniw net am y ddwy flynedd cyn y strategaeth hon a thrwy gydol oes y strategaeth i'w gweld isod:-

2018/19 (Gwirioneddol):	6.34%
2019/20 (Amcangyfrif)	6.68%
2020/21 (Rhagamcan)	6.62%
2021/22 (Rhagamcan)	6.57%
2022/23 (Rhagamcan)	7.01%

Yn seiliedig ar yr uchod mae'r rhaglen gyfalaf arfaethedig yn parhau i fod yn fforddiadwy yn nhermau goblygiadau refeniw.

Yn 2018/19, fe wnaeth y Cyngor addasu ei bolisi Darpariaeth Refeniw Isaf ac roedd modd iddo ôl-ddyddio'r newidiadau. Diben addasu'r polisi oedd sicrhau bod darpariaeth ddarbodus yn cael ei rhoi yn erbyn y cyfrif refeniw bob blwyddyn. Fodd bynnag, canlyniad o'r newid hwn oedd i ni ganfod gor-ddarpariaeth yn y blynyddoedd cynt ac, felly, bydd modd defnyddio'r or-ddarpariaeth hon yn y dyfodol i sicrhau bod y costau cyllido blynyddol yn aros yn fforddiadwy. Bydd y Swyddog Adran 151 yn cymryd hyn i ystyriaeth wrth benderfynu ar y tâl DRI blynyddol.

8.4 Mesur pwysig arall yw nad yw lefel y benthyca allanol yn mynd yn uwch na'r ffin weithredol ar gyfer benthyca. Mae'r rhaid i'r ffin weithredol ganiatáu i'r Cyngor allu benthyca mewn sefyllfaoedd o argyfwng, gan gynnwys methiant i gael mynediad at adneuon banc, problemau llif arian yn codi o fethiant i gasglu incwm, gwariant argyfwng yn dilyn digwyddiad annisgwyl neu'r angen i gymryd mantais o gostau benthyca rhatach ar adegau pan fo cyfraddau llog yn codi. Mae'r ffin weithredol bresennol wedi'i gosod ar £25m uwchlaw'r gofyniad cyllido cyfalaf (GCC).

8.5 Nod y Strategaeth Rheoli Trysorlys yw defnyddio balansau arian parod mewnol y Cyngor, lle bynnag y bo hynny'n bosib, yn lle benthyca allanol. Wrth bennu lefel y benthyca mewnol, mae'n rhaid cynnal balansau arian parod digonol er mwyn cwrdd ag anghenion arian parod dyddiol y Cyngor h.y. talu staff, cyflenwyr ac ati.

8.6 Mae Tabl 5 isod yn crynhoi lefel y benthyca allanol o gymharu â'r ffin weithredol ac mae'n dangos lefel y benthyca mewnol y bydd y Cyngor yn ei ddefnyddio i gyllido'r rhaglen gyfalaf.

Tabl 5
Rhagolygon Benthycu ar gyfer 2018/19 i 2022/23

Benthycu - Rhagolwg	2018/19 Gwirioneddol £000	2019/20 Amcangyfrif £000	2020/21 Arfaethedig £000	2021/22 Arfaethedig £000	2022/23 Arfaethedig £000
Ffin Weithredol Benthycu Cyffredinol	164,000	173,000	178,000	193,000	199,000
Benthycu Allanol – Gwirioneddol a Rhagolwg	132,549	129,257	134,093	152,944	160,388
Gwahaniaeth rhwng y Terfyn Awdurdodedig a'r Gwir / Rhagolwg o Fenthycu Allanol (<i>headroom</i>)	44,451	48,743	48,907	45,056	43,612
Benthycu Mewnol (defnyddio balansau arian parod)	6,113	12,777	13,892	10,321	8,581
Cyfanswm Benthycu Mewnol ac Allanol	138,662	142,034	147,985	163,265	168,969

9. Risgiau Posib sy'n codi o'r Strategaeth Gyfalaf

- 9.1 Mae'r arbedion blynyddol sylweddol sydd eu hangen dros y tair blynedd nesaf yn peri risg i'r Cyngor, ac mae hyn yn cynnwys y rhaglen gyfalaf. Os yw'r targed arbedion yn anodd i'w gyflawni, mae'n bosib y bydd hyn yn arwain at adolygu'r rhaglen gyfalaf er mwyn sicrhau ein bod yn lleihau costau cyllido cyfalaf sy'n effeithio ar refeniw.
- 9.2 Mae Strategaeth Gyfalaf y Cyngor yn seiliedig ar lefel dybiedig o gyllid gan Lywodraeth Cymru a thrwy grantiau allanol. Gan gofio'r ansicrwydd sy'n parhau ynghylch cyllidebau a'r newidiadau i gyllid grant a dderbynnir oddi wrth yr Undeb Ewropeaidd ar hyn o bryd, mae risg na fydd y lefel dybiedig hon o gyllid grant yn cael ei dderbyn fel mae wedi'i osod allan yn y strategaeth. Os bydd unrhyw newidiadau i'r cyllid a gawn, bydd rhaid ailasesu'r strategaeth gyfalaf a'r rhaglen gyfalaf flynyddol.
- 9.3 Mae'r Cyngor wedi defnyddio benthycu mewnol am sawl blwyddyn i gyllido gwariant cyfalaf. Mae hyn wedi cael effaith sylweddol ar falensau arian parod ac mae'n annhebygol y gall y Cyngor gynnal benthycu mewnol yn y tymor canol. Bydd rhaid amnewid benthycu mewnol, ar ryw bwynt, am fenthycu allanol, a bydd hynny'n ei dro yn cynyddu'r costau cyllido cyfalaf a godir yn erbyn y cyfrif refeniw. Mae'n bosib y byddai cynyddu'r costau hyn yn yr hinsawdd ariannol bresennol yn effeithio ar fforddiadwyedd a chapasiti'r Cyngor i gyllido prosiectau cyfalaf newydd trwy fenthycu allanol ychwanegol. Bu'r Cyngor allanol £15m o fenthycu ym Mawrth 2020 ar gyfraddau isel iawn gyda'r PWLB.
- 9.4 Mae'r strategaeth yn cydnabod pwysigrwydd gallu cynnal a chadw asedau presennol y Cyngor. Mae risg nad yw'r rhaglen amnewid yn ddigonol a bod safonau'r asedau yn disgyn i'r fath raddau fel bod angen lefel uwch o fuddsoddiad er mwyn cynnal gwasanaethau. Mae'n bosib na fydd y buddsoddiad ychwanegol hwn yn fforddiadwy neu y bydd gofyn tynnu prosiectau newydd eraill o'r raglen.
- 9.5 Mae'r Rhaglen Ysgolion 21^{ain} Ganrif yn rhaglen mor anferth ac uchelgeisiol fel bod risg na fydd y Cyngor yn gallu fforddio Band C a D. Bydd angen i ni gadw golwg barhaus ar Fand B y rhaglen er mwyn sicrhau bod y costau'n cael eu cadw o fewn y cyllidebau a osodwyd yn yr achosion busnes.

9.6 Mae benthyca allanol yn arwain at gost llog uchel bob blwyddyn. Mae'r mwyafrif o fenthyciadau'r Cyngor yn rhai sefydlog ac ni chânt eu heffeithio gan unrhyw godiadau yn y gyfradd llog. Fodd bynnag, gallai unrhyw gynnydd mawr mewn cyfraddau llog effeithio ar ba mor fforddiadwy yw prosiectau'r dyfodol sy'n cael eu cyllido o fenthyciadau. Mae'r Strategaeth Rheoli Trysorlys yn amlinellu camau sy'n lliniaru'r risg hwn i ryw raddau.

10. Gwybodaeth a Sgiliau

10.1 Mae gan y tîm cyfrifeg Adnoddau chwech o gyfrifyddion cymwys yn cynnwys y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151, sy'n edrych ar ôl y rhaglen gyfalaf a'r swyddogaeth rheoli trysorlys. Mae gennym hefyd dechnegydd cyfrifeg cymwys sydd â phrofiad helaeth mewn cyfalaf a rheoli trysorlys. Mae'r tîm yn mynychu cyrsiau CIPFA ar cyfalaf a rheoli trysorlys ac mae ganddynt wybodaeth gadarn am y maes cyfrifeg hynod o arbenigol hwn. Mae yna hefyd dîm o swyddogion proffesiynol o fewn gwasanaethau megis penseiri, rheolwyr prosiect, peirianwyr sy'n cefnogi'r Cyngor gyda chyflawni'r Rhaglen Gyfalaf. Mae'r Cyngor hefyd yn comisiynu cyngor arbenigol gan Link Asset ac ymgynghorwyr Rheoli Trysorlys. Mae'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau yn y Cyngor yn derbyn adroddiadau rheolaidd ar cyfalaf a rheoli trysorlys ac mae'r Aelodau'n cael cynnig hyfforddiant ar reoli trysorlys. Mae'r trefniadau llywodraethu wedi eu hamlinellu yn y Cyfansoddiad a'r Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys.

Rhaglen Gyfalaf Arfaethedig 2020/21

Enw'r Cynllun	Cyllideb 2020/21 £	Ariannwyd gan								Cyfanswm Cyllid £'000
		2019/20 B/F	Grant Cyfalaf Cyffredinol £'000	Benthycu â Chymorth £'000	Derbyni adau Cyfalaf £'000	Cronfa Cyfalaf Wrth Gefn £'000	Benthycu Digymorth £'000	Grantiau Allanol £'000	Arian Wrth Gefn £'000	
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	
Cynlluniau 2019/20 a ddygwyd ymlaen										
Safle Sipsiwn a Theithwyr Star	479	479								479
Porth Twristiaeth	1,003	1,003								1,003
Isadeiledd Strategol Caergybi	1,999	1,999								1,999
Isadeiledd Strategol Llangefni	256	256								256
Amddiffynfeydd Llifogydd Traeth Coch	638	638								638
Prosiect Diogelwch Ysgolion	200	200								200
Grant Cyfalaf Cynyddu Capasiti ar gyfer Gofal Plant	324	324								324
Cynlluniau Datblygiad Economaidd	30	30								30
Adfywio Caergybi (Cam II THI)	900	825			11	64				900
Cyfanswm Cynlluniau 2019/20 a ddygwyd ymlaen	5,829	5,754	-	-	11	64	-	-	-	5,829
Adnewyddu/Disodli Asedau Presennol – Adeiladau, Cerbydau a Phrifyrdd										
Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl	636		636							636
Mynediad i'r Anabl mewn Adeiladau Addysgol	300			300						300
Ailwampio Ysgolion	1,000	1,034		1,000						2,034
Ailwampio – Adeiladau nad ydynt yn Ysgolion	600			379	121	100				600
Ail wynebu Priffyrdd	1,850		726	524				600		1,850
Prynu Cerbydau Newydd	480		480							480
Uwchraddio / Newid Offer TG	292		292							292
Cyfanswm Adnewyddu/Disodli Asedau Presennol	6,192	1,034	2,134	2,203	121	100	-	600	-	6,192
Prosiectau Cyfalaf Newydd 2020/21										
Datblygiad Economaidd a Llesiant Amgylcheddol	95			95						95
Llithrfa Porth Wrach – Camerâu Gorfodi	30			30						30
Ailwampio Cartref Preswyl Plas Mona	80		31	36	13					80
Arian Cyfatebol ar gyfer Cynlluniau Atal	573					86		487		573

Enw'r Cynllun	Cyllideb 2020/21 £	Ariannwyd gan								Cyfanswm Cyllid £'000
		2019/20 B/F	Grant Cyfalaf Cyffredinol	Benthyca â Chymorth	Derbyni adau Cyfalaf	Cronfa Cyfalaf Wrth Gefn	Benthyca Digymorth	Grantiau Allanol	Arian Wrth Gefn	
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	
Lifogydd										
Gwelliannau Hamdden	250					250				250
Ailwampio Mân Ddaliadau	100				100					100
Partneriaeth Tirlunio Caergybi	1,146							1,146		1,146
Cyfanswm Prosiectau Cyfalaf Newydd 2020/21	2,274	-	31	161	113	336	-	1,633	-	2,274
Ysgolion 21ain Ganrif / Moderneiddio Ysgolion										
Cwblhau Rhaglen Band A	1,205			217			602	386		1,205
Dechrau Rhaglen Band B	1,550			504			542	504		1,550
Cyfanswm Ysgolion 21ain Ganrif / Moderneiddio Ysgolion	2,755	-	-	721	-	-	1,144	890		2,755
CYFANSWM Y GRONFA GYFFREDINOL	17,050	6,788	2,165	3,085	245	500	3,679	4,912	-	17,050
Cyfrif Refeniw Tai										
Gwaith cynnal a chadw a gynlluniwyd a Gwelliannau WHQS	6,645							2,660	3,985	6,645
Datblygiadau newydd a phrynu eiddo Hawl i Brynu yn ôl	10,493						250		10,243	10,493
Prosiectau Cyfalaf CRT a ddygwyd ymlaen o 2019/20	3,117	3,117								3,117
Cyfrif Refeniw Tai	20,255	3,117	-	-	-	-	250	2,660	14,228	20,255
CYFANSWM RHAGLEN GYFALAF 2020/21	37,305	9,905	2,165	3,085	245	500	1,145	5,783	14,228	37,305

This page is intentionally left blank

CYNGOR SIR YNYS MÔN		
ADRODDIAD I:	PWYLLGOR GWAITH	
DYDDIAD:	2 MAWRTH 2020	
PWNC:	CYLLIDEB GYFALAF ARFAETHEDIG TERFYNOL AR GYFER 2020/21	
AELOD(AU) PORTFFOLIO:	Y CYNGHORYDD R WILLIAMS	
PENNAETH GWASANAETH :	MARC JONES (EST. 2601)	
AWDUR YR ADRODDIAD:	MARC JONES	
FFÔN:	EST. 2601	
E-BOST:	rmjfi@ynysmon.gov.uk	
AELODAU LLEOL:	d/b	
A - Argymhelliad/argymhellion a rheswm/rhesymau		
1. PWRPAS YR ADRODDIAD		
1.1 Rhaid i'r Pwyllgor Gwaith gynnig cyllideb gyfalaf ar gyfer 2020/21, a gyflwynir i'r Cyngor llawn ei chymeradwyo yn ei gyfarfod ar 10 Mawrth 2020.		
2. ARGYMHELLION		
<ul style="list-style-type: none"> Argymell y Rhaglen Gyfalaf ganlynol ar gyfer 2020/21 i'r Cyngor llawn:- 		
	£'000	Cyf
Cynlluniau a ddygwyd ymlaen o 2019/20	5,829	Adran 2.2
Adnewyddu/Amnewid Asedau	6,192	Adran 2.4
Prosiectau Cyfalaf Unwaith ac am Byth Newydd	2,174	Gweler adroddiad 13/01/2020
Mân-ddaliadau a gyllidir o dderbyniadau cyfalaf	100	"
Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif	2,755	Adran 2.3
Cyfrif Refeniw Tai	20,255	Adran 2.6
Cyfanswm Rhaglen Gyfalaf Argymhellir ar gyfer 2020/21	37,305	
Cyllidir drwy:		
Grant Cyfalaf Cyffredinol	2,165	
Benthyca â Chefnogaeth Cyffredinol	2,364	
Benthyca â Chefnogaeth a ddygwyd ymlaen o 2019/20	1,034	
Derbyniadau Cyfalaf	245	
Arian Cyfalaf Wrth Gefn	500	
Benthyca â Chefnogaeth – Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif	721	
Benthyca Digefnogaeth – Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif	1,145	
Arian Wrth Gefn y CRT a gwarged y flwyddyn	14,228	
Benthyca Digefnogaeth CRT	250	
CRT a ddygwyd ymlaen o 2019/20	3,117	
Grantiau Allanol	5,782	
Cyllid y Cyngor a ddygwyd ymlaen o 2019/20	5,754	
Cyfanswm Cyllid Cyfalaf ar gyfer 2020/21	37,305	

B - Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?		
Bydd nifer o gynlluniau ychwanegol yn cael eu hystyried yn y rhaglen gyfalaf gyda fforddiadwyedd a gwneud y mwyaf o gyllid grant allanol fel y prif ffactorau cyllidol. Nid yw'r rhaglen gyfalaf arfaethedig a'r cynlluniau Cyfalaf ychwanegol, os cânt eu cefnogi, yn ymrwmo'r Cyngor i lefel o fenthyca sy'n cynyddu'r ddarpariaeth refeniw isaf neu daliadau llog i lefel na ellir ei fforddio.		
C - Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?		
Mae'r mater wedi'i ddirprwyo i'r Pwyllgor Gwaith gynnig y gyllideb gyfalaf.		
CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor Llawn?		
Ydi		
D - A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?		
D/B		
DD - Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arweinyddiaeth (UDA) (mandadol)	Mae sylwadau gan yr UDA wedi eu hymgorffori yn yr adroddiad
2	Cyllid / Swyddog 151 (mandadol)	d/b – adroddiad y Swyddog Adran 151 yw hwn
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	Mae sylwadau gan yr UDA wedi eu hymgorffori yn yr adroddiad
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	Eiddo	Ymgynghorywd â Gwasanaethau Eiddo yn y brorses o lunio'r gyllideb ddrafft arfaethedig
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	
7	Sgriwtini	Ystyriwyd y gyllideb ddrafft arfaethedig gan y Pwyllgor Sgriwtini yn ei gyfarfod ar 13 Ionawr 2020
8	Aelodau Lleol	D/B
9	Unrhyw gyrff allanol eraill	D/B
E - Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)		
1	Economaidd	
2	Gwrthdodi	
3	Trosedd ac Anhrefn	
4	Amgylcheddol	
5	Cydraddoldebau	
6	Cytundebau Canlyniad	
7	Arall	
F - Atodiadau:		
Atodiad 1 – Adroddiad ar y Gyllideb Gyfalaf 2020/21 Atodiad 2 – Cyllideb Cyfalaf Arfaethedig 2020/21		
FF – Papurau Cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):		
Cyllideb Gyfalaf Ddrafft – Pwyllgor Gwaith – 13 Ionawr 2020		

CYLLIDEB GYFALAF DRAFFT 2020/21

1. CYFLWYNIAD

1.1. Yn ei gyfarfod ar 13 Ionawr 2020, argymhellodd y Pwyllgor Gwaith bod y Rhaglen Gyfalaf ddrafft ganlynol ar gyfer 2020/21, a ddangosir yn Nhabl 1 isod, yn cael ei chymeradwyo. Mae'r Gyllideb Gyfalaf drafft ar gyfer 2020/21, a nodir isod yn Nhabl 1 ac Atodiad 2, yn cymryd i ystyriaeth yr egwyddorion a nodir yn y Strategaeth Gyfalaf a gymeradwywyd gan y Pwyllgor Gwaith yn Chwefror 2019 a'r Cyngor llawn ym Mai 2019. Mae hefyd yn bodloni egwyddorion y Strategaeth Gyfalaf Ddrafft ar gyfer 2020/21, a fydd yn cael ei hystyried ochr yn ochr â'r Rhaglen Gyfalaf hon ac a gyflwynir i'r Cyngor llawn ar 10 Mawrth 2020.

Tabl 1

Crynodeb o'r Rhaglen Gyfalaf Argymhellir ar gyfer 2020/21 a gafodd ei Hargymell yn y Pwyllgor Gwaith ar 13 Ionawr 2020

	£'000	Cyf yn Adroddiad y Gyllideb Gyfalaf Ddrafft 2020/21, Pwyllgor Gwaith 13 Ionawr 2020
Cynlluniau a ddygwyd ymlaen o 2019/20	3,294	Para 4.1 a Thabl2
Adnewyddu/Amnewid Asedau	5,158	Para 4.2.2 a Thabl 3
Prosiectau Cyfalaf Unwaith ac am Byth Newydd	2,174	Para 5.2 a Thabl 4
Mân-ddaliadau a gyllidir o dderbyniadau cyfalaf	100	Para 5.7
Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif	9,039	Para 6
Cyfrif Refeniw Tai	17,138	Para 7
Cyfanswm Rhaglen Gyfalaf Argymhellir ar gyfer 2020/21	36,903	
Cyllidir drwy:		
Grant Cyfalaf Cyffredinol	2,165	
Benthyca â Chefnogaeth Cyffredinol	2,364	
Derbyniadau Cyfalaf	245	
Arian Cyfalaf Wrth Gefn	500	
Benthyca â Chefnogaeth – Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif	2,680	
Benthyca Digefnogaeth – Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif	3,679	
Arian Wrth Gefn y CRA ac arian dros ben yn y flwyddyn	14,228	
Benthyca Digymorth CRA	250	
Grantiau Allanol	7,572	
Arian y Cyngor a ddygwyd ymlaen o 2019/20	3,219	
Cyfanswm Arian Cyfalaf ar gyfer 2020/21	36,903	

2. CANLYNIAD Y BROSES YMGYNGHORI

2.1 Derbyniwyd nifer fechan o sylwadau ynglŷn â'r Rhaglen Gyfalaf Ddrafft 2020/21 yn ystod yr ymgynghoriad ar gyllideb 2020/21 a ddaeth i ben ar 7 Chwefror 2020.

2.1.1 Roedd un ymatebwr yn cefnogi'r Rhaglen Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif ond mynegodd bryder am fuddsoddi yn Ysgol Syr Thomas Jones, gan fod yr ymatebwr o'r farn nad oedd yn addas i bwrpas. Roedd unigolyn arall yn argymhell y dylai'r rhaglen Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif ganolbwytio fwy ar yr ysgolion uwchradd. Gofynnodd un i'r Cyngor ddarparu 50% mwy o gapasiti na'r capasiti a amcangyfrifir os bydd ysgol newydd yn cael ei hadeiladu ar gyfer Ysgol Corn Hir yn Llangefni. Tynnwyd sylw at yr angen cynyddol am fwy o leoedd ysgol yn Llangefni. Dywedodd yr unigolyn nad oes digon o leoedd yn Ysgol y Graig, sydd yn ysgol cymharol newydd.

2.1.2 Roedd un ymatebwr yn argymhell gwerthu neu resymoli tir ac eiddo'r Cyngor.

2.1.3 Mynegodd un ymatebwr bryder ynghylch yr angen i brynu cerbyd graeanu newydd ac roedd yn ystyried fod yn gost yn rhy uchel o ystyried cyn lleied o ddefnydd fyddai'n cael ei wneud ohono.

2.1.4 Roedd ymatebwr yn cwestiynu'r angen am welliannau TG bob blwyddyn.

2.1.5 Gwnaeth un ymatebwr sylwadau cyffredinol a fyddai'n addas ar gyfer y gyllideb refeniw neu'r gyllideb gyfalaf fel a ganlyn "Nid ymddengys bod unrhyw beth arloesol na chreadigol i gynhyrchu incwm neu ddenu buddsoddiad yn yr ardal. Os oes, nid yw hynny'n glir".

3. DIWEDDARU'R RHAGLEN GYFALAF AR GYFER LLITHRIAD O 2019/20

3.1 Mae llithriad o £3,294k a ragwelir yn 2019/20 wedi ei gynnwys yn y gyllideb ar gyfer 2020/21. Roedd hyn yn seiliedig ar y sefyllfa alldro arfaethedig ar ddiwedd Chwarter 2. Mae adroddiad monitro Chwarter 3 wedi darparu gwybodaeth fwy cyfredol a disgwylir y bydd swm o £5,829k yn llithro o 2019/20 i 2020/21. Y prif newidiadau yw :-

- Mae'r llithriad a ragwelir ar gyfer y Safle Sipsiwn a Theithwyr wedi lleihau o £670k i £479k.
- Disgwylir oedi yn y prosiectau Porth Twristiaeth a Phartneriaeth Strategol Caergybi, sy'n cael eu cyllido gan grantiau, a disgwylir llithriad ychwanegol yn 2020/21.
- Disgwylir y bydd swm o £638k ar gyfer prosiect Amddiffynfeydd Llifogydd Traeth Coch yn llithro i 2020/21.
- Disgwylir i'r dyraniad cyfan o £200k yn 2019/20 ar gyfer y prosiect Diogelwch Ysgolion lithro i 2020/21 oherwydd materion yn ymwneud ag adnoddau. Mae'r gwasanaeth wedi gofyn i'r prosiect gael ei drosglwyddo i raglen 2020/21.
- Disgwylir tanwariant o £324k yn y grant cyfalaf i ehangu cyfleusterau ysgolion ar gyfer lleoliadau gofal plant. Gellir cario'r swm hwn drosodd i 2020/21, yn unol ag amodau'r grant.
- Yn yr un modd, mae'r Gwasanaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd wedi gofyn am gael trosglwyddo tua £30k yn ymwneud â Chynlluniau Datblygu Economaidd gyda'r nod o ddenu cyllid grant sylweddol i Ynys Môn.
- Mae prosiect Adfywio Caergybi (Rhan II Menter Treftadaeth Treflun) yn parhau i lithro i 2020/21, ac mae'r swm a amcangyfrifir tua £900k. Efallai y bydd newid yn y llithriad hwn ar ddiwedd y flwyddyn. Adroddir ar unrhyw newidiadau ar ddiwedd y flwyddyn a gofynnir am gymeradwyaeth i'r gyllideb llithriadau ddiwygiedig ar gyfer 2020/21.

3.2 Ar hyn o bryd mae cyfnod Band A y Rhaglen Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif yn tynnu tua'i therfyn. Amcangyfrifir gwariant o thua £10,167k ar brosiectau olaf Band A, a disgwylir y bydd swm o £1,205k o'r cyfanswm hwnnw yn cael ei wario yn 2020/21. Ym mis Ionawr, adroddwyd y byddai £5,297k yn cael ei wario ar brosiectau Band A yn 2020/21 ond mae oediadau'n ymwneud â phenderfynu ar fanylion y prosiect a'u cymeradwyo wedi arwain at ddiwygio'r amcangyfrif yma. Byddai'r mwyafrif o wariant y prosiect yn cael ei wneud yn 2021/22. Petai'r prosiect yn cael ei gymeradwyo.

3.3 Disgwylir i brosiectau Band B wario llai yn 2020/21 a mwy yn 2021/22 a 2022/23. Ar hyn o bryd, disgwylir y bydd £1,550k yn cael ei wario ar brosiectau Band B yn 2020/21.

- 3.4 Yn ddiweddar dyfarnwyd i'r Cyngor gyllid grant cyfalaf ychwanegol werth £1,034k gan Lywodraeth Cymru i wella adeiladau ysgolion. O ystyried hwyrni'r cyhoeddiad, nid yw'n bosib i gynllunio a gwario'r grant erbyn diwedd y flwyddyn ariannol. Mae Llywodraeth Cymru'n ymwybodol o'r anawsterau ac mae amodau'r grant yn caniatáu'r grant yma gael ei ddefnyddio yn lle cyllid craidd yn 2019/20, ar yr amod y defnyddir y cyllid craidd nas ddefnyddwyd tuag at welliannau ysgolion yn 2020/21. Dyrannwyd £1,000k yn y gyllideb ddrafft yn 2020/21 tuag at welliannau ysgolion a bydd derbyn y grant yma'n cynyddu'r; swm sydd ar gael i £2,034k yn 2020/21.
- 3.5 Erbyn hyn, amcangyfrifir tanwariant o £3,117k yn rhaglen gyfalaf y CRT ar gyfer 2019/20, oherwydd oedi mewn perthynas â phrynu, adnewyddu neu adeiladu tai newydd. O'r herwydd, ychwanegwyd llithriad o £3,117k i Raglen Gyfalaf y CRT ar gyfer 2020/21.
- 3.6 Er mwyn manteisio i'r eithaf ar gyllid grant a defnyddio'r dull rhataf o gyllido'r rhaglen gyfalaf, mae angen hyblygrwydd o ran dulliau cyllido. Felly, gall y ffynonellau cyllido a nodwyd fesul cynllun yn y Gyllideb Gyfalaf ar gyfer 2020/21 (fel y gwelir yn Atodiad 2) newid yn ystod 2020/21. Mae hyn yn ymarfer arferol ac mae'n caniatáu'r Cyngor i sicrhau y gwneir y defnydd mwyaf o grantiau a gwneir y defnydd lleiaf posib o fenthycia allanol..
- 3.7 Mae'r newidiadau hyn wedi cael eu cynnwys yn y Rhaglen Gyfalaf Ddrafft ar gyfer 2020/21 yn Nhabl 2 isod.

Tabl 2
Rhaglen Gyfalaf Arfaethedig Derfynol ar gyfer 2020/21

	£'000	Cyf
Cynlluniau a ddygwyd ymlaen o 2019/20	5,829	Para 3.1
Adnewyddu/Amnewid Asedau	6,192	Para 3.4
Prosiectau Cyfalaf Unwaith ac am Byth Newydd	2,174	Gweler adroddiad 13/01/2020
Mân-ddaliadau wedi ei gyllid o dderbyniadau cyfalaf	100	"
Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif	2,755	Para 3.2 a 3.3
Cyfrif Refeniw Tai	20,255	Para 3.6
Cyfanswm Rhaglen Gyfalaf Argymhellir ar gyfer 2020/21	37,305	
Cyllid drwy:		
Grant Cyfalaf Cyffredinol	2,165	
Benthyca â Chefnogaeth Cyffredinol	2,364	
Benthyca â Chefnogaeth a ddygwyd ymlaen o 2019/20	1,034	
Derbyniadau Cyfalaf	245	
Arian Cyfalaf Wrth Gefn	500	
Benthyca â Chefnogaeth – Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif	721	
Benthyca Digefnogaeth – Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif	1,145	
Arian Wrth Gefn CRT a gwarged y flwyddyn	14,228	
Benthyca Digefnogaeth CRT	250	
CRT a ddygwyd ymlaen o 2019/20	3,117	
Grantiau Allanol	5,782	
Cyllid y Cyngor a ddygwyd ymlaen o 2019/20	5,754	
Cyfanswm Cyllid Cyfalaf ar gyfer 2020/21	37,305	

Rhaglen Gyfalaf Arfaethedig 2020/21

Enw'r Cynllun	Cyllideb 2020/21 £	Cyllidir drwy								Cyfanswm Cyllid £'000
		Dygwyd ymlaen o 2019/20 £'000	Grant Cyfalaf Cyffredinol £'000	Benthyca â Chefnogaeth £'000	Derbyniadau Cyfalaf £'000	Arian Cyfalaf Wrth Gefn £'000	Benthyca Digefnogaeth £'000	Grantiau Allanol £'000	Cronfeydd Wrth Gefn £'000	
Cynlluniau a ddygwyd ymlaen o 2019/20										
Safle Sipsiwn a Theithwyr Star	479	479								479
Porth Twristiaeth	1,003	1,003								1,003
Isadeiledd Strategol Caergybi	1,999	1,999								1,999
Isadeiledd Strategol Llangefni	256	256								256
Arddiffynfeydd Llifogydd Traeth Coch	638	638								638
Prosiect Diogelwch Ysgolion	200	200								200
Grant Cyfalaf ar gyfer Cynyddu Capasiti Gofal Plant	324	324								324
Cynlluniau Datblygu Economaidd	30	30								30
Abywio Caergybi (Rhan II Menter Treftadaeth Treflun)	900	825			11	64				900
Cyfanswm Cynlluniau 2019/20 a Ddygwyd Ymlaen	5,829	5,754	-	-	11	64	-	-	-	5,829
Adnewyddu / Amnewid Asedau Presennol – Adeiladau, Cerbydau, TG a Phrifyrdd										
Grant Cyfleusterau i'r Anabl	636		636							636
Mynediad i'r Anabl mewn Adeiladau Addysg	300			300						300
Adnewyddu Ysgolion	1,000	1,034		1,000						2,034
Adnewyddu – Adeiladau heblaw Ysgolion	600			379	121	100				600
Ail-wynebu Priffyrdd	1,850		726	524				600		1,850
Prynu Cerbydau Newydd	480		480							480
Uwchraddio Offer TG a Phrynu Offer Newydd	292		292							292
Cyfanswm Adnewyddu / Amnewid Asedau Presennol	6,192	1,034	2,134	2,203	121	100	-	600	-	6,192
Prosiectau Cyfalaf Newydd 2020/21										
Datblygu Economaidd a Llesiant Amgylcheddol	95			95						95
Llithrfa Porth y Wrach – Camerâu Gorfodaeth	30			30						30
Adnewyddu Cartref Preswyl Plas Mona	80		31	36	13					80
Cyllid Cyfatebol ar gyfer Cynlluniau Lliniaru Llifogydd	573					86		487		573

Enw'r Cynllun	Cyllideb 2020/21 £	Cyllidir drwy								Cyfanswm Cyllid
		Dygydd ymlaen o 2019/20	Grant Cyfalaf Cyffredinol	Benthycia â Chefnogaeth	Derbyniadau Cyfalaf	Arian Cyfalaf Wrth Gefn	Benthycia Digefnogaeth	Grantiau Allanol	Cronfeydd Wrth Gefn	
		£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	
Gwelliannau Hamdden	250					250				250
Adnewyddu Mân-ddaliadau	100				100					100
Partneriaeth Tirlun Caergybi	1,146							1,146		1,146
Cyfanswm Prosiectau Cyfalaf Newydd 2020/21	2,274	-	31	161	113	336	-	1,633	-	2,274
Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif / Moderneiddio Ysgolion										
Cwblhau Rhaglen Band A	1,205			217			602	386		1,205
Cychwyn Rhaglen Band B	1,550			504			542	504		1,550
Cyfanswm Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif / Moderneiddio Ysgolion	2,755	-	-	721	-	-	1,144	890	-	2,755
CYFANSWM CRONFA GYFFREDINOL	17,050	6,788	2,165	3,085	245	500	3,679	4,912	-	17,050
Cyfrif Refeniw Tai										
Gwaith Cynnal a Chadw a Gynlluniwyd a Gwelliannau SATC	6,645							2,660	3,985	6,645
Datblygiadau Newydd ac ailbrynu eiddo 'Hawl i Brynu'	10,493						250		10,243	10,493
Prosiectau cyfalaf CRT a ddygydd ymlaen o 2019/20	3,117	3,117								3,117
Cyfanswm Cyfrif Refeniw Tai	20,255	3,117	-	-	-	-	250	2,660	14,228	20,255
CYFANSWM RHAGLEN GYFALAF 2020/21	37,305	9,905	2,165	3,085	245	500	1,145	5,783	14,228	37,305

Mae'r dudalen hon yn wag yn fwriadol